CLARI BONARSCII AMPHITHEATRUM HONORIS IN QUO CALUINISTARUM IN SOCIETATEM IESU...

Carlo Scribani

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
D
20
NAPOLI

CLARI BONARSCII

AMPHITHEATRVM HONORIS

in quo

Caluiniſtarum in SOCIETATEM IESV criminationes iugulatæ.

EDITIO ALTERA IV. *libro auctior.*

PALÆOPOLI ADVATICORVM
APVD ALEXANDRVM VERHEYDEN.
M. DCVI.

NOBILISSIMIS

ET

AMPLISSIMIS

CONSVLIBVS

SENATORIBVS

ANTVERPIENSIBVS.

PROVOCOR in arenam furentis Circi; lasciuientis Scenæ; sed furentis a rostris Paschasinis, lasciuientis ab Arnaldino podio. Venit tamen hic furor, a Nouiodunensi theatro masculo; lasciuia, a Gebennensi sipario Candido. ex hoc trunco luxuriantes in orchestra pampini: ex hac radice pullulat illa silua. quam ego dum cædo, dum excaudico Afra securi, vos diribitores MAGNI VERI delegi. Vnum moneo; non exspectate dictionem mollem, fluidam, de triuiis

compotabilibus mutuatam; non mellis, non interſparſo rariore pipere leporis plenam. ardua res toroſos, ac quaſi maſculos lacertos exigit; qui non ad laſciuientis oculi veneres picturata iacula, ſed ſolida mittant robora. Procul ergo delinifica, & illa ſuada facundia, quæ vulneri cicatricem mentitur; inducenda eſt ferro & igne. procul illa ſcitiſſimis clauſulis erotundata, totaque ductilis; quæ per aurium traduces, inſtar digiti per cryſtallinas aut onychinas cruſtas, non impacto vngue, perlabitur; vt quam nulla rimoſis obicibus fractura remoretur. veteris monetæ ſpectatores volo. Nec eo tamen hæc dico, quod exſpectare vos velim VV. AA. neſcio cuius ieiunantis calami crepitantem ſtipulam. neque explicabit ſe interim. & fors non denegata amplitudo. ſed vt equi potentis animoſitas, ſi inter teſqua vel confragoſa frenorum lege tenea-

teneatur, campum teſtatur deeſſe, non curſum; ita mihi inter effuſa maledicentiæ venena, & ambuſta liuentium ingeniorum gradienti, ſæpe pedem ſiſtere, curſum frangere, ſcelerato maledicorum inſidioſo machinatu, neceſſarium fuit. Nec eo forte gloria minor. nam vt illorum magna laus fuerit, qui nobilem ſtilum, quaſi quendam fecundi pectoris vomerem, fixerunt, vbi materiæ ſterilis argumentum, velut arida ceſpitis macri gleba, ieiunauerat; nonnulla eorum erit, qui generoſiore calamo, conculcata ſuſurronum viroſa fæce, per venenatorum obloquiorum Scyllas, infameſque latratus, explicatis ad inuidiam fidentiæ velis, Veritatis campos retexerunt. Quod an aſſecutus fuerim, vos Iudices volo. Et aduerſariam quidem dexteram, per diffuſum maleuolentiæ virus permaceratam, compoſitis ad venuſtatem verbis,

tamquam conchyliato tapetio, aut Campanico picto periſtromate, tectam videbitis; vt ſub hac iures latitare mella, quæ ſentias venena cautius emiſſa omni araneo Cretico. Iam ſi vernantem dictionem, plenoque luxuriantem Gallicano ſucco intuearis; an non iures probiſſimæ notæ? At tu memento Gomorrhæi pomi fuliginem, intrinſecus fauillaceam, ambitione extimæ cutis cohiberi; quæ vel leui preſſa tactu fumum exhalat, & fatiſcit in vagum puluerem. ita plane omnis illa oſtentabunda in SOCIETATEM IESV Caluiniſtica criminatio, ſi retegatur, teterrimo pædore auctores ſuos prodit; abitque in fauillas, quæ rupes mentiebatur: & minitabunda cælo ſaxa, nix, plumæ, bullæ repercutiunt. Vera me dixiſſe res docebit. tantum date veniam, ſi verbis inuerecundis aurium publicarum reuerentiam inceſtantes Caluiniſtas robuſtiore

buſtiore falce demeto . Erit hoc ad reliqua beneuolentiæ in me veſtræ auctarium non ignobile : cui ne conabor quidem gratias referre . maior Virtus veſtra eſt, quam vt velit mutuum lactari: virilior , quam quæ deſideret , tamquam in inertiæ quodam colludio, æqua lance cenſeri. Sed & præconia virtutum veſtrarum preſſa manu reſtringam; vicinarum gentium tacitæ conſcientiæ relinquens, quam laudem mereamini , cum veſtro ductu Reſpublica non ſemel lapſabunda ſteterit, inter nequidquam infrendentes Caluiniſtarum barbaras minas : dum Belgium ipſum, in abrupto deraſi præcipitij ſui , ſummæ rei vertiginem paſſum, ab omni prope ſpe, tamquam a nauſeantis melioris fortunæ vomitu expunctum, decidiſſet; decolorato tot fortium , non inulto licet , ſanguine nimium fidenti nimium citato Flandrico ſolo, prœlio-

rum

rum properata replicatione monſtrabili. Adde his coronas Liranas querneas, gramineas, aureas. Quis mihi hic Deus dictionem materiæ parem? Vt enim primum Antuerpiæ triſte illud inſonuerat, *Liranos hoſtis habet muros*, (i Fama; nulla tam ingrata poſteritas ſileat) properabat nobile agmen ſine ſenſu laſſitudinis; fluebant ſudoris riui per audentia colla; & inter honorium illum puluerem, barbas capilloſque onerantem, ſplendebant animi per radiantia ſupra ſidereos ignes lumina. Cuius hic non vox oppreſſa miraculi magnitudine? Iam hoſtis mœnia occupauerat, vrbem inſederat, ſuam fecerat, ſpolia legebat: at Vos, memores auitæ gloriæ, inluſtris portio clariſſimi retro Aduatici ſanguinis, in tam plane fractis rebus infractos animos oſtendiſtis; hoſti prædam, vrbem, victoriam eripuiſtis, ciuibus reddidiſtis; raraque memo-

randa

randa felicitate, victorem hoſtilem exercitum intra ipſa captæ vrbis mœnia ſepeliuiſtis. Non ero prolixior, neque reliqua virtutum veſtrarum, verborum blanditiis, aut nobiliori ſermonis purpura veſtiam. neque enim deſideratis alieni calami veſtem, veſtra contenti. Ita cochleas, ſi nihil illis aeris de cælo illiquitur, ſucco ſuo victitare tradunt; vos Virtutis apud vos natæ meliori ſucco, auerſati auxilium commendationis alienæ. Et quis neſciat ibi eſſe Honoris præmia, vbi merita ſunt Virtutis? vt bene Romani Honoris & Virtutis ædes gemellas iunctim locarint, perpetuant enim Virtus & Honor. ac licet Corporis & Fortunæ decoramenta currentis æui profectu defectuque labaſcant; Virtutis cum ætate creſcunt, creſcunt & Honoris quæ licet ſuſtuleris; ipſa tamen Virtus

— pretium ſibi ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus vllis

** *Eri-*

Erigitur, plauſuque petit clareſcere vulgi:
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Diuitijs animoſa ſuis, immotaque cunctis
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.

Sperabitis hic forte beneficiorum in me veſtrorum memoriam? nullam dabo. ita vſu venit; dum cumulata munificentia ſtilum vincit, ſilentio magnitudinem profitemur. Nam quid hic ego? Infantiam calamus publicabit, in tanta ſpe exſpectatæ vſuræ, cui tam exiguum litterarum fenus credidi? aut tanto melle paginam oblinam, vt quantacumque inimica manus, liuens oculus, tamquam lethæo poculo mergatur? Nihil ago. mergor Oceano: nec ſileo tamen. Agrum vnum cogitate. vno anno, non niſi vno felici partu dominum ſuum beauit. Neque enim quiſquam in eadem nouali, æſtate vna, vltra quam ſemel meſſuit: nec vlli vno autumno, vnoque vineto, triplex vindemia fluxit. vna certe vnius

eſt

eſt hiemis oliuitas. At in veſtris beneficiis miraculo caret multiplicata fecunditas. quam ego dum nulla dictione aſſequor, non ſpargam fruſtra ieiunam verborum viciſſitudinem. in abdito pectoris recondam: ibi habitabit memoria veſtri. & videte, an non referam probatiſſimo ſpeculo omnem illam munificentiæ veſtræ amplitudinem. Ignoſcite: creſcet error in hoc mari magno, ſi pergo. ergo ſeco, & finio.

IN
AMPHITHEATRVM HONORIS
Clari Bonarſcij.

N *inſolentis turba licentiæ*
Comœdiarum fabricat aggeres,
Vt omnibus ſpurcet theatris
Socratici documenta cœtus?
Ergone nullus celſior emicat
Vindex honoris? Ergone vapulat
Impune fama innoxiorum,
Eumenidum lacerata linguis?
Impune in omnes gymnaſium Spori
Emaſculatis calcibus arietet?
Impune Calui ſtirps cinædi
Perpluat immeritos aceto?
Exſurge tandem, tu cui Palladis
Mentem Bonarſci ſpiritus entheat.
Exſurge, & atra ſterne monſtra
Roboreis validus lacertis.
Non in remotis hoſpita rupibus,
Aut ſaltuoſis clauſa cubilibus,
Non inuido ſemota Ponto,
Aut Stygiis perimas in antris.
Producta ſpectent amphitheatrica
Oſtenta arenæ: qualia Romuli

Non

Non vidit ætas, aut nepotum
Impauido iugulata Mauro.
Cernin' vt atrox Cerberus, Italis
Emersus oris, aera toxicans
Ad Veritatis ructet astrum
Battauicis aconita terris?
Et Sphinx Lemani rupibus incola
Aenigma texat, sanguineam æstuans
Ingurgitare Beza faucem,
Amphibio rabidus calore!
Quid cuncta prodam nata Acherontico
Portenta limo? Iam furialibus
Rubiginat cælum venenis:
Iam piceas meditatur vmbras.
Tu prœlianti fortior Hercule,
Pennata victor spicula fulminans,
Stymphalidum tristes procellas
In medio exanimes Olympo:
Ne Veritatis conspicuus dies,
Dum nubit error sidus Apollinis,
Lurore tetro constupretur
Perpetuo cariosus imbre.
Tu vincis ipsum Persea robore.
Orci recusas caßide protegi:
Sed propriis, Marti inuidendus,
Bella moues animata neruis.
Vt fibræ inardent! anguicomam pede
Calumniarum Gorgona proteris.

** 3 *Iam*

Iam dente ſibilat retuſo
Vipera, iam cohibet venenum.
Macte, o BONARSCI, *poſteritas leget;*
Et obſtupeſcet tot Latij deos
Poſt te relictos, bellicoſam
Dum ſuperas animo Mineruam.
Clareſcet illo, CLARE, *tibi decus,*
Procella quod non proruat impotens:
Iam vindicem ſuæ ſalutis
Te ſocij indigetant IESV.
Te Marte dignus, dignus Apolline
(Cum muſculoſam tendit arundinem)
Loricat ardor dictionis;
Mollicies procul hinc ſpadonum.
Tori eminentes condecorant viros;
Quales leonum pectora maſculant.
Non picta fuco, non doloſis
Arma placent ſaturata ſuccis.
Fugere ad antrum Battauici canes,
Et monſtra, quotquot perfidia educat.
Io triumphe! Veritatis
Jam feritas patitur lupatum.

N. S. S. J.

SPECTA-

SAcrilegos vultus, & Monſtra inimica PVDORI,
Putentes animas, & hiantia morſibus ora
Cerbereis, tetrumque orbi ſtillantia virus,
Inſpice quiſquis ades: nouus hic mouet arma Typhœus,
Et freni impatiens ſemuſtum attollere corpus
Enceladus, Cæloque iterum, Superiſque minari
Audet, & exſangues renouare ad prælia vires.
Errat inexpleto circum præſepia rictu,
Ingluuiemque acuens Agnorum in cæde Lycaon
Battauicus vlulat: titulos Murrhanus auitos
Iactat, & ore Dares tantum pugnante duellat.
Naſcuntur Bauij; laudiſque Heroſtratus optat
Amphitheatrali buſto ſibi ſurgere nomen.
Salmoneus rapit arma, Iouiſque tonitrua fingit;
Criſpat Hiarbitæ liuentia ſpicula dextra;
Et nouus ingreditur per caſtra hoſtilia Drances.
In clypeum aſſurgit quantus vide! vt aſperat iras!
Et galeæ indignatus apex quæ fulgura mittit!
Inconcuſſa manet Virtutis Regia, nullus
Soluitur in lacrymas, cum verberat ariete muros,
Et late imbellis fugit centuria miles.
Nam neque in Ætnæis gemuit lorica caminis
Stigmaticos velans humeros; non gæſa Pyracmon
Condidit; aut Brontis parmæ, vel tela Cyclopum
Laſſauere manus: tepidi de fornicis antro,
Idaliiſque rogis Erycina extraxit, & omnem
Militiam balano Iuuenis Cythereius vnxit.
Num cladem metuas ſi te Sybarita laceſſat?
Rege ſub Aſſyrio ſi belli buccina clangat,

Atque

Atque olidis leno numeret stipendia mœchis?
O quoties reducis creuerunt cornua Phœbes,
Et lassis Titan lustrauit sidera bigis!
Pone tamen carecta latens se Battauus infans
Sepit, & claro toties exsibilat ore
Fastum animi; vitat campos, & pulueris vmbram
Longa dies studium, calamos nox sera fatigat,
Vt claudum extrudat quandoque in prœlia carmen,
Et secum educat secum moritura Palæmon
Agmina Doctorum: at primo ne concidat æuo
Flos hominum, nonum tiro exercetur in annum.
Eia Theagenides, fumos & verba popello
Vende; nec irati pugnent in vertice coni,
Nulla phalanx intret Circum, nulla ære coruscet,
Quam prius ad furuas Hecatæ placaueris aras.
Quod si LENA palam vetitis AEZANA rebellet
Insidiis, iubeat raucum latrare Lyciscas
BVRDO, acies tudat ante suas Germanus ASELLVS,
Aut Magni soboles bellum producat [illegible],
Si scribat, cogatque nouos ad signa [illegible]
STENIVS, aut quisquam [illegible] sanguine cretus
Buccinet, vt demens [illegible],
Palladiasque æquare manu contendat Arachne:
Tunc nouus [illegible] ERO[illegible]que sub armis
Stabit atrox, vindexque tui, [illegible]RICE, [illegible],
Spumantes [illegible] extendet arena,
Exosasque [illegible] damnabit Auerno.

I.R.S.I.

LECTORI
BENEVOLO.

IRABERIS fors, & scire voles, quis dictionem hanc, verecundissima in hoc ætatis septam custodia, totamque virginem, in puluerem, tamquam e militari tabernaculo deduxerit. Nihil celo. Caluinistæ, duabus Erebi Furiis, Mendacio & Impudentia stipati, incurrerant in SOCIETATIS Iesu propugnatores; nec defuerant illis in subsidium e Christiano nemore monstra, pabulo, & inimicorum SOCIETATIS glande corrupta. quid facerem? continerem adultam diutius, & ab insequentium impetu prohiberem? laxanda putaui vincula. ergo Necessitate & Veritate comite dimisi illam in hanc iudiciorum arenam. In qua hoc edico, & te scire Lector volo, grauissimos esse morsus irritatæ Necessitatis, certissima tela prouocatæ Veritatis, sæuissimam securim nimium lentatæ Patientiæ, potentissimos enses violentatæ Innocentiæ. Hac ego exsanguem & ferream Caluinianam frontem (qua pueros talis, viros audaci mendaciorum strue, periurio firmata, iactant circumueniri oportere) quamquam nequidquam medentibus convulnerem Notis: tamen

*** ne

ne silentio probare me barbaram quiduis obiectandi licentiam arbitrarentur, decurri ad arma. quibus si rusticatim tangam, cum vrbanatim in hoc Amphitheatrico puluere dedeceat, ne mireris. opus enim pugno τῷ ἀπ' ἀρότρων, ad excussos hos e Veritatis aratro vomeres indendos pristinæ immissioni.

Nec insolens tibi videatur, si videris dexteram hanc, consciam SOCIETATIS *innocentiæ, ire in vltorem calamum; crudoque cæstu, pugillatoriis lacertis, descendere in campum. equidem dedocendi Caluinistæ erant innocentum famam inuidentiæ flammis amburere, fastu calcare modestiam. quæ vbi verecundiæ suæ littora, alieno Aeolio flatu, transilierit, næ illa lacrymis se vindicabit femineis armis.*

At SOCIETATIS *erat ferre, & pati; secari, & gratias agere; lancinari, & mercede beneuolentiam testari. Procul ab illa auerruncetur hæc amentia, vbi de honoris integritate, animarum salute res agitur. Etenim protracta lentitudo contemptum parit, odia prouocat, linguas venenat. ferri hoc poterat: maioris boni, melioris rei omnem spem tollit. St: supra decus hoc viri boni est. alienis impeti criminibus, & tacere? dentes concuti in certam famæ pestem, nec mordere? tandem & in funestis Batauiæ busticetis cremari, nec sentire? Quid? Gebennici, Caluini prima de mendacio, de maliloquentia portio, suis* SOCIETATEM *sceleribus tamquam rupibus integant; Gomor-*

rhæis

rhais versibus tamquam decumanis fluctibus mergant; nouisque indies, crescente cum ætate furore ac licentia, facinoribus vestiant: & ego in æterno pigritiæ stupore, ignarum lenocinij calamum, solisque fecundum oculis, inter pudoris vincula coarctabo? nec euertam ea, quæ illi Charonticis acti stimulis ignominiosissimis concinnauerunt fabulis? Quæ hæc est feritas? quæ tam carnifex proteruitas, bella non modo indicere nihil de te merito, sed & opprobriis lancinare, maledictionibus scindere, stili inuerecundia lacerare? Non dictum vere?

— grauia quisquis vulnera
Patiente,& æquo immotus animo pertulit,
Referre potuit.

Tuli, & refero, retundoque immerite concutientes; enubiloque quæ a liuentium nidoribus, ad SOCIETATIS *aerem purum infuscandum, Cerbereo excussa sunt rictu. Iam fabulæ illæ atque ementita commenta a nautica turba mendicata, immo & illis ipsis mendiciora; ac, non a nescio quo Merlino, aut Equite Gallo defrustata, sed a plebeia rustica beta, e bicubitali casa depaleata, non fuerant cum auctoribus suis retegenda? Nullum probri genus, nullum scelus tam inenodabile verbis, tam fœdum rebus, quod nocentes hæ linguæ in* SOCIETATEM *metuerint conferre, cuius nullam partem maledictionibus inuulneratam transierunt: & ego æternum firmabo hanc manum?*

Tardassent illas suarum partium crimina, nec suorum delicta aliorum ceruicibus vindicarent: scelera sub Gebennicis stragulis nata, non adnecterent verecundo SOCIETATIS *femori: purulentiis, quibus illis inequitare nimis quam gloriosum, non respergerent* SOCIETATIS *castum viduumque thalamum.*

At iam, si Dis placet, SOCIETAS *apud eos omnis publica cladis, omnis est popularis incommodi caussa. Nusquam flumen stetit, nusquam lapides pluit, nusquam grando sata corrupit, sine* SOCIETATIS *pollice.*

Alibi non ab vno pluuio Lemanico Ioue vniuersa SOCIETAS *nefando perpluitur imbre; vt mirum sit non nouo post Sodomam igne decineratos hos Gomorrhæos, Charmerij, Paschasij, Lermæj, Douzæ calamos. quos si aut pudor, aut tantarum fœditatum caperet verecundia, non prostituerent in tam fœdo sterquilinio dexteras. Et quis credat, ni illi prodidissent, in Gallicam, Germanicam, Batauicam chartam tota Neroniana migrasse lupanaria! Natura corpora per extremos tramites auersabili fœditate deonerat; illis quidquid immundiciarum omnibus retro annis Sathanæ impulsu migrauit in orbem, omnium oculis vtraque facundia publicare placuit. Ego tamen a monstruosissimi sceleris huius parte maxima consilio deflexi, ne dum refellere conor singula, redargutionis ipsius contaminationibus pollüerer.*

Neque

Neque his Petronianis & Apuleianis ſtabulis contenti, exſurgunt, neſcio impudentius an ſtolidius, Beza & Burdius, qui noui Pythagorici SOCIETATIS *homines refingunt, non iam in coturnices, aut anguillas: ſed in* poſtremas beſtiarum; in ſtipites, laruas, ſtupores plumbeos, quiſquilias, fungos, lutum ſtercore mactatum; in retrimentum, excrementum, ſtercus inſcitiæ & Diaboli. *Hæc cum decantantur Gebennicis & Leidanis calamis, cum ſtolidiſſimæ opinionis immanitas mittitur per ſæcula in æuorum perennitatem, ſecundo aduerſariorum & imperitorum plauſu; quænam iſta inhumanitas, quæ crudelitas, ſilentium ſperare in tam prodiga omnium ſordium effuſione; nec permitti mihi frenare effera hæc ingenia proborum vitæ, famæ, ſanguini inſultantium? Si ſtolidi audirent, ego illos in fatuitate ſua volutantes ſolo riſu vindicarem: nunc, cum à non nemine habeantur prudentiæ non poſtremæ, tacerem lapis? Non putaui tamen ſtercus ſtercore diſpungendum. Quis enim paullo pudentior non exhorreat inter hos ſtercoris vtres ſtilum verſare? ſilentio interim nec volui, nec debui in hoc ſterquilinio ſepeliri. Quid? in tot innoxiæ bonitatis viros, & ad ſummos modeſtiæ & grauitatis apices inſtitutos, iudiciíque per omnia perpenſi; in tot millia litteratorum, Philoſophorum, Theologorum, non dicam orbe primorum, hoc dicam non infimorum, tam impudenti*

 auſu,

ausu, duos syllabarum triumphatores, dignißimas Patroclianis sellis sordes deuomere; nec quisquam meliori spongia deuerrat has feces matulis probandas? Sol & sydera, vbi estis? per hos centones ſtercoreos, *per hæc* plauſtra temulentarum Furiarum, *per tot* ſterquilinia *radios mittitis, nec erubescitis? Ad conscientiam tuam Lector decurro. potuine salua fide, quam post Deum, DiuamqueVirginem Matrem, melioris vitæ auctoribus debeo, tot sordibus indormire? & quisquam erit tam impudenti ore, qui redarguat refellentem? qui molliore spongia volet has detersas sordes? merebanturne aliam, aut mitiorem illa, quam Caluinus, tantorum portentorum parens, retulit a Nouiodunensi theatro masculo? apage hanc insanam clementiam; hanc mititatem in Domini caput casuram.*

Verum & dictio hæc mea, (credo ne excluderer contubernio proborum) quantis lasciuientium ingeniorum telis petita? quot concinnatis faberrime calumniis persperſa? Hic strigosam, alius voluit barbarismis tamquam spinis intertextam. Quibus ego quid respondeam? pompa dictionis struatur illis, qui omne suum studium, rebus caßi, in verborum lumina contulerunt. nescio, fateor, luculentibus loqui: ferire didici, non mulcere: armatam hostilem dexteram nemo me docuit osculis venerari: hirsutam vero hanc asperitatem promere a Veritatis penu didici

didici. Nec negauero, numquam pedem in gynaceum intuli, e quo muliebrem cultum, pigmenta, & fucum educerem. intexant sane dictionem acu & bysso puellarum manus; virorum, trabalibus mutuo clauis inserta, aneas dabunt nexiones. Neque ego auditori meo per molles verborum cunas somnum volo inrepere; nolo illius aures infractis delinire vocibus; nolo pectus incalescere femineo pumice: tuba, & tympana, & perpetuus tormentorum fragor erectum illum mihi statuent. Sed neque grauitatis rigorem purpura volo intexi: marcescit enim animus mollitudine, illaqueaturque insidiis ostentatione ridentis gena. clypeo & hasta seria aguntur. Quin & fides pigmentis derogatur: & colores non tam verum, quam veri vmbram prospectandam dabunt. Non diffiteor tamen inesse illis aliquid, quod prima positum fronte perstringat aures oculosque, ac veritatis similitudine circumueniat. introspicias: cunarum fuerunt crepitacula, sono non insuauia, vt iures basia; sed rebus inania, pondere vacua, neruis & sanguine vidua. Atque interim fluidum illud dictionis genus quem non rapiat? a quo non exprimat admirationis voces, bene, eleganter, ad miraculum? *Jta est; ab imperita plebe, qua a superficie censuram vibrat. at quibus est mens altior, ossa tentant & medullas, intima perscrutantur; ibi disquirunt, cortici respondeant sublatentia, an mentitus color fuerit. quem numquam*

ama-

amabunt muliebrem; virilis sit, qui plausum mereatur, ad quem omnium exsurgant lætabunda doctorum subsellia. & ego iam non semel professus sum numquam amasse me hunc malaciæ fluxum: torrentes placent salebrosi, & per rupeum solum aquam colantes, eo nitidiorem, & interni palatus ariditatem certius temperaturam, quo maiore fragore, & quodam quasi murmure excusit nocitura. Quibus aliud placet, ne sedeant in hoc Amphitheatro, in quo a densatis valide rebus, non a purpurissa & stibio corona speranda venit.

AMPHI-

AMPHITHEATRI HONORIS

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Caluinista. SOCIETATIS IESV *nomen superbum.*

SOCIETAS *quid sit.*

E SOCIETATIS instituto, Paschasius, Arnaldus, Caluinistæ omnes, Galli, Bataui, multa inconsultas aures verberantia. Ego quid dicam?

I. RVPES est. in quam hæreticus, æquore sibi fauentiore, rostratas suas impulit; retulit quod assolet temeritas:

——laxis laterum compagibus omnes
Accipiunt inimicum imbrem rimisque fatiscunt.

II. SCOPVLVS est. in quem hæreticus, tumidiore Oceano, iratos incussit fluctus. at ille tot verberatus annis, ne vestigia quidem ostendit sæuitiæ. & franguntur hi, irasque fremitusque suos in se vertunt;

——Vt præceps cumulo salit vnda minantes
In scopulos, & fracta redit.

III. SAXVM INGENS est, in quod hæreticus fre-

mentium ex diuerſo ventorum murmura inageret. repercuſſa potentius in ſua ſæuierunt viſcera,

——totumque a ſedibus imis

Paſchaſium & Arnaldum agunt, exempla improuidi auſus. quos cum fera ſcabies depaſcatur, ſperant aliquas pulcherrimi corporis verrucas in oculos omnium ſe poſſe deducere. Diſcingite: nec illas quidem reperietis; niſi fors innatas cicatricibus à manu veſtra. honeſtant hæ, non turpant: non magis, quam aduerſo in Romano pectore vulnera. Sed neque cicatricem reperietis: vulneris illa confeſſio eſt.

IV. ADAMAS eſt. cuius duritia, incurrens a Caluiniana incude ferrũ retundit. in molliorem magiſq; cedentem materiam ſi ſtilum infixiſſent, ſperare aliquid poterant.

V. CLYPEVS eſt. quid refert, quam multa in illum contorqueantur tela; cum nulli ſit, etiam veneno remixto, penetrabilis? ingruant ergo, ſuſtinebit, ne gradu quidem motus.

VI. GALEA eſt. contumelias, probra, omnemq; muliebris linguæ laſciuiam, ceteraque verborum dehoneſtamenta, tamquam ſaxa ſine vulnere circa caput crepitantia, tamquam barbarorum inconditos ſine ſanguine fremitus circumſonantes, ridet: ac ne conuiciari quidem illos, vagire putat.

VII. AVRVM eſt MELIORIS ÆVI. quod nec a Caluini fornace circumfuſum flamma, de rigore habituque ſuo quidquam remittet: nec edax & alienis ſemper inimica proceſſibus Inuidia æruginabit. exerceat infelicem calamum bonorum conuicio, inſtet, mordeat; dentes franget, non imprimet.

IIX.

IIX. SOL eſt. nubeculam forte huic aliquam offundet Caluinianus furor: vt ille, qui multitudine telorum diem viſus ſubducere. at nulla ſagitta in Solem cadit.

Mirabitur aliquis, in vnum corpus omnes illas Caluiniſticæ ſcenæ linguas venenatos ſales ſuos effundere. Deſinet mirari, ſi cogitet, quamdiu hic eſt hoc corpus, nauigare mare alternis æſtibus reciprocũ: in quo modo proborum alleuatur fauentia, tamquam certis incrementis; modo aſſidua Caluiniſtici flatus iactatione concutitur; numquã naufragium facit. Et ſane illuſtrabitur SOCIETATIS virtus per ea ipſa, per quæ petitur. nec vllis hoc eluceſcet magis, quam his linguis. ita ſilicis duritia nulli magis, quam ferienti, nota. Paullum modo ſtate, proſpicio tempeſtates his imminentes, non multo poſt nimbum ſuum rupturas. Nam licet ſuperioribus annis, ſecundiore ſucceſſu, curſum ſuum tenuerit hæc Caluiniana claſſis: tamen, vt alia deficiant, cladis cauſſas non ſemel nimia ſibi felicitas inuenit; tranquillitaſque æſtiuis maior, in ſubitas deſiit hiberniſq; maiores tempeſtates. Ita fit. inter placidiſſima terror oritur: ruuntque, nullo etiam impellente, & ad humiles deducuntur arenas, altiſſimi vertices; ipſaque vbi luſere nauigia, ſorbentur.

CAPVT II.

Caluiniſta. SOCIETAS *Iuuentutem perdit exemplo.*

SOCIETAS *de occurſu vitia deruderat.*

QVISQVIS Iuuentutis inſtitutionem ſcire voles, arborem cogita, illam quę poſitó ſurgit de ſemine.

ſemen eſt ergo primo, inde frutex oritur, poſt arbuſcula, cui & rami & frondes inualeſcunt; ac demum totius arboris nomen expanditur: ſuccedit germinans tumor, & flos de germine; de quo fructus: qui paullatim in ætatem progreſſus, eruditur in maturitatem ſaporis. Ita inſtitutio primo informibus inhæret virtutum rudimentis; dehinc ſerpit ad eius quaſi infantiam; excipit hanc per duriora iuuentus; ac tandem aſſiduo vſu componitur in maturitatem, ac virile robur. fit hoc conſuetudine in primis ac præceptis, tamquam rore ac Sole, vbere & manuductione. Et ſane conſuetudo quid nō poteſt? Nam ſi occurſus probatiſſimorum iuuat, ſitque aliquid, quod vel ex magnis viris tacentibus proficias; quid faciet conſuetudo, ac quaſi contubernium? indubie non peruolabit, deſcendet in pectora: non ludet circum præcordia, occupabit illa, totumque iuuenem ſuum faciet: vt ante in excelſo pedem figat, quam plana ſe reliquiſſe ſciat; miretur q; faſtigia ſui, qui præcipitia non ſenſerit. Continet enim prior illa rudis ætas (numquam ante a virtutis aut vitij manu ſubacta. totaque virgo) honeſtarum rerum ſemina: quæ bonorum conſuetudine, tamquam obiectu ſpeculi, prouocentur ſimilitudine ſui; licet in illum diem inlatentia, & quaſi emortua; & porro in illo torpore permanſura, niſi aliena manu in herbam ac florem ſeſe induerint. Quod ſi manus hæc tardior acceſſerit, & primæ ætatis ſolum molle, tenerum, & flecti patiens, mora, & tempore ſuo, per exercitata iam vitia, & vſu vitioſa, lapideſcere cœperit; toto licet impetu magna Doctoris manus connixa fuerit, diutina tamen mora, tamquam inter adnata ſaxa, enectum probitatis ſemen

ægre

ægre excitabit. Admoueat licet raſtra, & falcem; dura imperia, & ferrum; vt aper dente, tergo leo, excutiet adoleſcens ceruice duriore ſalubres conatus, exſurdatus ſuis vitiis. maxime vbi quæ fuerant vitia, cum ætate iam mores ſunt. tunc enim effricanda illa inſeſſa rubigo, potentibus & non ſecundum vnum ſudorem euntibus conatibus. Nec ideo tamen indurata deſperabit, aut relinquet in inerti ſua terra. pertinax opera, intenta ac diligens cura quid non vincant? robora in rectum, quamuis flexa, reuocabis: curuatas trabes calor explicat. Eriget ergo aliquo aſſiduo molimine, ſi non in pedes, in genua. & Medicus, in inſanabilibus morbis, ſi non poteſt in omnem mali fugam, adhibet quãto niſu poteſt medicamina in leuamentum. ita noſter morum Medicus vires omnes ſuas aduocat; ſi non in vniuerſam erectionem, aut plenum excitamentum; in non temnendum tamen ſuperſæuientis Fortunæ fulcimentum, etiam trabali telo impetentis qui ſi perſtet, malignitatem naturæ, per vitia in tranſuerſum actæ, vincet; non minimum meritus: vt qui fundamenta non modo in alte lapſabundam fluidamq; demiſerit humum, quouſque perueniret ad ſolidum; ſed cui excidendum non in vertice, Hannibalis more, ſed ad radicem ingens illud ſaxum fuerit, tanta coalitum mora, denſaque vitiorum ſuper ſe inuicem ſtrue, tamquam rupes rupi immiſſæ. Fiet hoc non tam præceptis, quam exemplo eorum qui vita docent. quos prius videas faciendo probare, quam magna verba ſpargere. quæ vbi à labris veniunt, nec vltra; tangunt animos leui verramento, non tranſadigunt. Ergo SOCIETAS non tam laborat, vt, qui Iuuentuti ſibi creditæ pręſunt, ad exemplar

verborum ſuorum viuant; ſed vt ad exemplar factorum ſuorum dicant: vt ante fortia faciant, quam loquantur: ante ponant in medio res, quam verba humanis altiora tempeſtatibus: ante crebris exercitationibus in illum locum mẽtem deducant, ad quem non dolori, non timori ſit aditus; quam neſcio quibus facundię ſolatiis aures paſcant: ante arduum vitiorum cliuum virtutis gradu frangant, quam magnis verbis ad dura prouocent: denique ante ſe Fortunæ ſubducant, vt nulla huius nebula ſerenum animi turbet; quam fortibus dictis ſuos accendant, ne quidquam extra ſe ſui ponant. Atque hinc enaſcitur, vt, ſi poſtmodum Fortuna accedat propius, manumque conſerat, fere humanis altius pectus videas prodire a talibus Magiſtris. Incurrant mala. fluent forte lacrymæ: ſed quas virtus, à tam viridi exemplo, & bibat, & ſiccet, ne honeſti limites tranſſiliant. Nec hoc tamen volo, omnes prodire tales. quod vbi fit, imprudentis eſt, culpam arguere docentis,

—— quod læua in parte mamillæ
Nil ſalit Arcadico iuueni.

nam licet animarum ſemen vniforme ſit; fetu tamen multiforme eſt. ita in frugum ſeminibus alia meliora reſpondent; alia degenerant, pro condicione mutati cæli & ſoli; pro ratione poſt accreſcentis operæ & curæ; pro neglectu ipſius areæ, caſuumque licentia. Et ſane non vnus labor, nec ſolitaria cura eſt, in ingeniorum agro fecundando. in illis recentibus adhuc ſcrobibus, ſtipitibus, ſurculis, priuſquam folia naſcens ætas formauerit, germina inflauerit, flores inornauerit, perpetuos neceſſe eſt Ductor oculos manuſque admoueat, dum coaleſcunt

& coa-

& coaduleſcunt robori ſuo, dumque partibus omnibus ſuis grandeſcunt. Et vt omnis labor iuerit iam ſine numero in orbem, eoque deducta ingenij hæc arbor aut herba fuerit; vt de ſuo ingenio ac robore magis, quam de alieno, videatur ſecura: tamen præſidentiæ voragines metuendæ, cauendumque ne cui ex lubrico innitaris; ne vna ruina duo conſepeliantur. Hoc volo, ne, vbi in Societatis ſcholis necdum in omnem partem adoleuerit ingenium, ſeptum quaqua tutis receptui ac tuitioni propugnaculis; à Caluiniana ſubdola peſte (dum virium necdum per omnem modum coalitarum fiduciæ nititur, & ignaueſcit ad irrepentem latenter vafriciem) aliorſum deſtinatis mollibus etiam tum fulcimentis, de diuortio auxiliatricis manus ſerius ingemiſcat. Inde, poſitis animum à veteri inſtitutione mordicantibus, irrumpit in apertum ab oppanſo vitiorum. Redit tamen facilius ad ſaniora, dum vetera illa viua monitoria exempla, cum hac fruſtratoria & ludibrioſa Caluiniana fiducia confert.

CAPVT III.

Caluiniſta. SOCIETAS *Iuuentutem noxiis præceptis inſtruit.*

Melior Gallicana Iuuentus eſt, ex quo illam Societas veſtire cœpit ſuo nomine, tamquã pallio: ſub cuius recogitatu improbi mores erubeſcunt.

QVOD ſi ſola conſuetudo tantum adferat momenti, dum

— *prima nouis adoleſcit frondibus ætas*;

quid

quid fiet, si addideris præcepta; regasque docta manu, putando, premendo, occulendo, stringendo, tundendo, compescendo, frondes, comas, brachia, ramos, luxuriantes palmites; dum se læti spargere occipiunt, & extendere in auras vitæ liberioris, dum hic trahunt in prauum sodalium greges; quibus vt placeas, similem te illis facias oportet. conciliari enim nisi turpi ratione amor turpium non potest. ibi insani inhortatores, noxio inuicem cœtu, inuicemque in virtutem obstantium, celso probitatis fastigio retroagunt. alibi diuellit a recto bonoque æqualium turba. ingerunt vitia; sed & imprimunt vulnera, quæ in vlcus suppurantia videas: quod &

— viuescit, & inueterascit alendo.
Inque dies gliscit furor, atque ærumna grauescit;
Si non prima nouis conturbes vulnera plagis.

Necesse proinde est habere ad manum, & quasi ab auribus dependentem, Monitorem quempiam serium, integrique pectoris; qui salubria insusurret verba; qui doceat nullam sub fascibus, sub purpura, sub comitatu longa serie seruorum, tranquillitatem; nullum in his aduentitiis gaudium solidum. perfusorium est, fundamento caret. Felix ille, qui de suo gaudet; seipso nimirum, & optima parte sui. Et sane in nudo latere, incomitata lectica, vacuo atrio, minus periculorum, plus gaudij; quia plus libertatis. quam, qui in aliena potestate posuit, semper incertus est sui. contra qui submotis illis externis, domi suæ, in imo scilicet pectoris, illam sibi natam habet, implet hominem suum totum, quem numquam deseret. quod enim nō dedit Fortuna, quomodo eripiet? Quid ergo? qui Fortunæ parauit aream, vitiis atria, non gau-

gaudebit? qui fatigatus vino, libidinibus, opibus, honoribus, non gaudebit? Non magis, quam prædam nacti leones. & omnes illos oblectamẽta decipiũt fallacia. ſicut ebrietas, quæ vnius horæ hilarem inſaniam lõgi tempori tædio penſat. Solidum proinde gaudium, & æqualis ille animi tenor, erecti, & placentis ſibi, e ſola virtute eſt; & apud huius cultores. Ex hoc numero plures a SOCIETATIS ſchola comperies, quibus vera virtus perpetuum ſecurumq; gaudium, tamquam perennem diem, præſtat; quẽ nullæ nubes vincunt: non dico, non intercurrent; ſed infra ferentur. ſemper erit illa mens altior (Solem cogita) deſpectabitq; has ſubterlabentes tenebras, mollia radiorum obſtacula. quod ſi illam etiam in vltimas expuleris terras, aut in aliquem barbarię angulũ; patriam agnoſcet omnis anguli ciuis; & ridebit cogitationes hominum qui magnum malum immiſiſſe ſe credent, cum ad loci mutationem coegerint. quæ illi non poteſt non eſſe iucunda; vt quæ ad patriam ciuem ſuum tranſmittat, quam illi virtus fecit ſuam. ſed nec grauis aut moleſta hęc mutatio: cum nullum onus circumferat; vt qui ante vitia exuerit, virtutẽ inſeuerit, cuius fructus nullus excludet locus. in anguſtũ Fors coget. ſplendorem minuet, numquã tollet: & virtus ſibi ſatis magnus cãpus eſt ad ſui oſtẽtationem.

Doleant illi e Caluini ſcena, quoties mutanda habitatio eſt; cum nullum ante excuſſerint pondus, quod ipſa iactatione incommodius fit. vt in naui onera, in quam partem incubuerint, mergunt. ſi ſaluam vis ruentibus fluctibus, excutienda ſunt quæ pondere ſuo premunt. Numquam hoc fiet è Caluini pulpito; niſi ſimul illum exuat, Chriſtum induat.

In omni ergo hac Iuuentutis institutione opus serio Monitore, qui doceat, plus illi inesse generosioris animi, qui se, qui in prauum protrudentes affectus represserit ab illo impotenti subsultu, quam qui per sæcula tuta prostrauit; qui paruam manum, tantorum millium cæde perfudit, vt hauriri absorberique illa potuerit ab his sanguinum fluminibus, tam late vada clementiæ omnisque humanitatis transsilientibus, vt cum Oceano certarent spatiis, vincerent feritate. Nam post occisarum gentium generosa scelera, cum insultarent aliis, cum tot ætatibus inexpugnabilia æquarent solo, cum tot nationes conciderent, cum orbem ipsum concuterent, à cupiditate victi, agebantur furore. cuius instinctu, immo & flatu, cum turbinum more cuncta conuoluerent, sæpius ipsi voluebantur; semper in isto inuidioso fastigio attoniti, trementesque. quæ aliis videbantur excelsa, ipsis prærupta; quæ firma, ipsis lubrica. cumque despicerent in illud magnitudinis suæ præceps, exanimati trepidabant ad magnorum retro casus, Fortunæque lusus. Hos Monitores reperies in scholis SOCIETATIS: qui Iuuentutem sibi creditam non instruent militari robore; sed præceptis à meliori Dei manu, contra mortis metum. in qua, præter ipsum, nihil reperies formidandum, nihil terribile: cum quotidie moriamur, ipsamque quam agimus horam cum morte diuidamus. sit illa media, sit extrema, quid magnum est quod verearis? Clepsydram non extrema aqua exhausit; sed quidquid ante defluxit. ita quæ claudit hora, non sola mortem facit, si sola consummat; sed quæ fluxerunt singulæ, tesseram contulerunt in hoc diffugium.

CAPVT

CAPVT IV.

Caluiniſta. SOCIETAS *ſola orbi exempla dedit languida & ignaua.*

SOCIETAS *quid dederit, exempla docent.*

QVOS vis a SOCIETATE dari? Mucios? ſpectatores diſtillantis in foculo dexteræ, pœnas irriti neſcio cuius conatus a ſe exigentium? Catones? poſt Libycas Syrtes ludibria ſerpentium, eiicientes non emittentes ſpiritus? An Porciam, non parenti, non coniugi degenerem, cum negaſſet Fortuna ferrum, carbone vitam extrudentem? Vis poſt Antonij, pace an bello, ſecundo an aduerſo curſu, ciuibus, hoſtibus, infidum ferrum, ſoloque Domini ſanguine piandum; Cleopatræ crinalem acum, hoſtilis triumphi diffugium? Vicerunt hi quidem illud momentum efflandæ animæ: ſed eos aut indignatio vicit infelicioris euentus; aut alienæ potentiæ liuor, aut maioris mali metus excuſſit. Deerant animi ad multas mortes in longa ſeruitute, exſilio, paupertate. Vna manu viam occluſerunt ad illa; ſibi ſtrauerunt ad minora; hoſti eripuerunt, ne ſæuire diutius poſſet. ergo ludibriis ſe exuerunt; mitius ſua, quam Tyranni, quam tortoris manu caſuri. Hoc non eſt fortem eſſe, deligere minora, manſuetiuſque malum. non magis quam ſi propoſitis ignibus, lento duroque ferro, venam præbeas ſecandam; languentis ſolamen animi, neque ſatis per ſe ſtantis. nec magis quam qui, vt ruentia fugiat mala, minore dolore ſe deducit quaſi in tutum; dum ſe vna manu tot mortibus eripit, quot lubuit alienis & inimicis oculis. Hoc non

eſt ſe hortari aduerſus terribilia: eſt illa fugere. Alium longe vera virtus e SOCIETATIS inſtitutione dabit; qui paratior ſit ad ſubeunda tormẽta, quam crudelitas ad irroganda: qui nõ ſubducet ſe, ſua aut amici manu; ſed qui ſecurus inimici minas audiet; & feret, etiam dum furenter ſęuiunt: qui mala ſua non præſcindet morte; latiores campos poſcet, quibus ſe oſtentet. mille excarnificandi tormenta, mille dolorum machinamenta, lacerationes, igneſque tardos, in illa frementium maioraque minitantium carnificum turba, cogitet ſæuitia; & poſt longas commentationes exſerat vires ſuas, cum virtute certet: ſi non manus laſſa dabit, ſi non victam ſe fateatur, (fremat licet infrendatque) non erit illa virtus, vmbra fuit, & vox corporis ſui nuda. Hanc virtutem tam alte firmatam, quæ non curret ad mortem tædio vitæ; nec quæret illam, vt effugium mali, ſed vt adytũ boni melioris, amplexabitur totis brachiis; ſi modo ſe immiſerit, aut Tyranni, aut hæretici manu, E Patrum SOCIETATIS IESV ſchola non vnus tamquam vnius ſæculi miraculum, ſed annis non multis plurimi; qui in vltima illa hora, an loqui fortia, an facere didiciſſent, docuerunt. vt facile videas non à Comœdis, aut Mimis, decantata contra Fortunam, in his ſcholis, verba fortia: nec excepta aſpectatoribus ſcenicis, ſolo plauſu; cum ſciamus eos hilariori oculo ſuum profudiſſe, quam ſæuiore Barbari, quam Caluiniſtæ alienum ſanguinem ſparſerint. nobilis lucta; quæ impleat calamos, fatiget; certare efferam illam Chriſtiani ſanguinis ſitim cum promptiore in elargiendo prodigendoque hilaritudine. An non habes, quiſquis es, ſat magnum experimentum veri profectus? an non
hi

hi ſatis tibi compoſiti fuerunt in illum diem, quo, remotis ſtrophis ac fucis, orbi documenta dederunt, quid intereſſet inter eruditum in Caluini ſchola, & illum qui creuit ſub docta SOCIETATIS manu? qui mori didicit ante vitiis mortuus? Non ſpargam hic emortua verba, Caluiniano more; res dabo, etiam nunc de recenti vulnere, de viua virtute ſpirantes. Vide Lector, an aliquid vlla memoria repereris ad exemplar veræ virtutis expreſſius.

Quæ bello ſic tela volant? quæ nubila cælo?
Amnibus hybernis minor eſt, minor impetus igni.
Tardius aſtra cadunt, glomerantur tardius ignes,

atque hæc ſupra omnes rupes ſolidæ virtutis decora. quinimmo *—gelida non crebrior exſilit Arcto*
Grando, nec Oleniis manant tot cornibus imbres,

quot hic preſſa denſitate, mutuoque ſe fatigantia generoſiorum factorum maria, tamquam à nouo cęlis Oceano, non minore portento quam venuſtate videas decurrentia.

Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.

de illo nimirum Gebennico, omnis celſioris animi adroſore. at

Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
In Meroë craſſo maiorem infante mamillam?

minus etiam in Caluiniano ore, colubri linguas, viperæ dentes. Spargant ergo venena, mordeant; ſæuient in ſuorum capita, aliena neſcient.

GENEROSIORIS ANIMI EXEMPLA.

FRANCISCVS XAVERIVS.

SSVRGE calame, tu DIVE manum porrige, quem video creuiſſe ſupra id omne, ad quod Fortuna manum porrigit. Faueat illa ſecundiore curſu, per aduerſa ducat, in malacia vehat; an per minantes ſcopulos, ſæuientes fluctus, æqualem paremque ſibi, nec alium Fauonio, alium Aquilonio flatu virum dabit. Quid quæris Fortuna? interritum periculis, in aduerſis felicem, in tempeſtatibus placidum, ſemperque ex ſuperiore loco humana proſpectantem, ex illa altiore mente? tolle oculos, XAVERIVM intuere, & vel ipſo Liuore iudice fateare te victam. rumpatur Inuidia, videat modo grandines, niues, torrentes ſalebroſos, glacie rigentes, tamquam minora tranſeuntem. ardentes vſtulent arenæ, ſaxa, ſpinæ fodicent, & quidquid homines timemus; ille cæleſtia cogitat, ridet. Noſti radios illos Solis? terram percutiunt, & corpori ſuo inhærent. ita diuinus hic animus inter aduerſantia protruditur, ſed hæret origini ſuæ, Deo; illuc ſpectat, ac nititur. inſurgat clamor, & late ſonet repercuſſus ager; accedant barbaræ minæ, ſed & verbera: ille tranſit altior his cinctus tamquam ſiluam vento verberatam, tamquam ſegetem ſine intellectu ſonantem. poſt

quæ

quæ omnia cum ſucceſſerit ſomnus, animus vigilat; & inter crebra lætabunda ſuſpiria teſtatur vigilias, & ſuum IESVM: vt nec ſuſpicari poſſis indormiſſe. Quid agis Fortuna? videſne per omnia aſpera iactatum, inuictum fame & paupertate, per medias Orientis ſolitudines, per arentes colles, per tot flumina ex ignoto cadentia, ſuperata temporum locorumque difficultate, agentem corpus? At vis maior agebat intus, amor IESV; ſui, proximorumque ſalus. Aude modo, & quę potes infeſtiſſima, quæ pertinaciſſima depromc iacula. experire quid vterque poſſit. mitte ad ignota maria; ſuperabit. transfer ad mundi clauſtra; perrumpet. Maiora refero. ille ſub trita lacerna, & nullius non iam anguli, ſed calcei dominus, poſt Indos & Iapones, etiã Sinenſem inhoſpitam terram, colla ſubdere Chriſto meditatur. Quo, quo Fortuna? ſola non potes? adde crudelitatem comitem; egere vires; explica carceres, catenas, equuleos, cruces, ferrum, ignes, ferarum turbam; & omnem ſæuitiæ apparatum capiti, pectori minitare. cunarum hæc terriculamenta ridet XAVERIVS. Quid, inquit, mihi febris, an hoſtis manum iugulo admoueat? bilis, tabes, an ignis viſcera torreat? adactus per medium hominem ſtipes, an præcordiorum dolor intima depaſcat? ceruicem gladio, an vlceri præbeam? pedes manuſque catena, an obrigeſcentes ac ſine ſenſu iacentes nerui ſtringant? Perge Fortuna, perge crudelitas. conuoca ſenatum roboris tui. ſagittis fundiſque petis? tam minuta iacularis? leonem ſubula, aprum ariſta, taurum digito excipis? nec molaribus frangitur. excute rupes; ſi non in eodem colore videas, eadem oculorum firmitudine, ſpera te quidquam poſſe. Vinceris, & fa-

& fateris. & nouiſſimum tamen telum mittis; paupertinam caſulam, furcis fultam labantibus, raris rectam ramalibus. latera frondes & ſtipula claudunt, cœnoſo oblita luto; & illam extra ſolis terræque vias. Nihil agis imbellis manus. excludis terris? cælum recipiet; & e contubernio carnis educto, diſcuſſa caligine, diuinā lucem, vndique claram, totamque dabit. quæ nunc per anguſtiſſima emiſſaria, ac receptacula oculorum, tantum ſtuporis procul & obſcure intuentibus incutit; quid faciet cùm illam ſuo loco videbimus, reductis velis: vbi nulla ſerenum vmbra turbabit, vbi nullæ nubes obſtacula intercurrent? Beata dies, tot votis optata! dum per has æui moras illi præluditur; tot lacrymis tamquam irriguo amne madidata; tot ſuſpiriis tamquam illicibus amoris flammis prouocata. & hactenus quidem acto per occulta curſu; nunc veſtigia implicata crebris anfractibus, nunc vmbram ſui, nunc ludibundum oſtentauit ex interuallo radium: at tunc integre magnitudini ſuæ reddetur. Et vt Ægypti illud decus, æſtiuo incremento tumēs, clauſtra laxat & oſtia, fecundatque anhelos campos, votiſque feſſos: ita hæc dies, cum mixtum hoc diuini humanique ſecreuerit, totam ſe diffundet in partem ſui; rapietque ad ſe, graui terrenoque ſolutam; quod tamen nos illi aptauit, & per tot acies dedolauit, in feliciorem partum vitæ melioris. ita nos tenuit maternus vterus, parauit non ſibi, ſed illi loco in quem videmur emitti.

Vis ſcire, an meliore nunc vita viuat XAVERIVS? rem intuere, ipſa loquitur. Defuncti corpus, magna vi viuæ calcis obrutum, terræ mādatur. quarto ab ea humatione menſe, nulla tabe, liuore nullo tactum deprehenditur.

Olim

Olim magnum fuit, Ionam incolumem exſpui; cum illud triduum concoquendæ carni ceto ſuffeciſſet: magnum, Iſraelis calceamenta & veſtes poſt annos XL. indetritas & inobſoletas perſtitiſſe; & Babylonios ignes, trium fratrum nec Sarabaras Iudæis alienas læſiſſe. An minus erit, XAVERII carnem poſt quartum menſem requietæ & reconditæ calcariæ ſepulturæ, ſucci plenam, colore viuidam permanſiſſe? & veſtimenta e viua calce excuſſa, etiam colorem tenuiſſe?

Delatum exinde corpus Malacam, cuius ciues graui per id tempus cum morbo conflictabantur; Deo illorum duritiam, & in XAVERIVM dum in Sinas ſolueret animos inæquiores edomante, & rudem illorum ad obſequia mentem operoſis exercitationibus dedolante. atque hic, menſe iam poſt mortem quinto, & ſanguis profluit, & redeuntibus incolarum obſequiis, eodem quo XAVERIO parentatum eſt die, omnis illa infeſtior ægritudo, tamquam fulmine de cælo icta, periit.

Goam tandem corpus deuehitur, naui carina debili, ac tantum non dehiſcente; ita vt rei nauticæ peritiſſimus quiſque denuntiaret fore, vt, laxatis in medio curſu compagibus, mergeretur: tenuit tamen portum. & vt omnes intelligerent, præſidio illam ſuo tutatum fuiſſe XAVERIVM inter ſaxa & fluctus; eo ipſo momento, quo creditum ſibi corpus Goanis tradidit, mercibuſque leuata eſt, eodem quo ſteterat loco, in ſumma malacia, nulla alienę manus acceſſione, demergitur. Cogita nunc, quiſquis es, XAVERII corpus, & virgam Moyſis. hanc imperantem mari rubro; vt funditus proſciſſum, ſicco Iſraelem pede inteſtino itinere tranſmitteret; ruſuſque ſub

eiuſdem virgæ nutu redeunte natura, Ægyptium exercitum vndarum cõcordia obrueret: XAVERIVM verò, & Auſtrinos reprimẽtem flatus, ne toto hoc curſu ſæuirent; & ſcopulis imperantem, vt dimitterent ſaluam, quam implexam iam tenebant; & carinæ, ne aqua macciperet; & aquæ, ne illam occuparet; & naui, ne diutius ſtaret; & mari, vt illam placide dimitteret, eodem momento, quo onere leuatam ſenſiſſet. Atque hic menſe poſt mortem nono ita omni parte ſibi corpus conſtare repertum, vt arbitrarentur plerique, amica vi ſoporis eliſum; blandaq; magis quietis neceſſitate proſtratum, quam emiſſa anima iacere. illam enim carnem, quam interibilem ſcimus, multa ibi hominum millia, etiam ad explendam omnem curioſitatis auiditatem oculis ac manibus pertentantes, tamquam de vita recentem, de anima calentem comprobarunt : vt iam tum viderent æternitatis illam felicioris candidatam. Acceſſit aliud, aduerſus ſæculi huius incredulitatis & peruerſitatis ingenia, prouidentiſſima Dei benignitate: quo fidem, in non paucis laborantem, in veræ fidei ſectatoris corpore animaret; &, tamquam manifeſtis luminibus, ab omni ambiguitatis obſcuritate depurgaret. Iuſſu Proregis Indiæ, Medicus propius veritatem tentaturus, ventrem ſecare aggreſſus, recentiſſimo promanante ſanguine territus, & veneratione ſimul animum pulſante, deſtitit. inſeruit tamen in vulnus digitos, comperitque nullo tetro odore grauia, inteſtina integra; vt crederes ipſo illo momento animam efflaſſe.

Quid dicis Arnalde? non hic oſſa durant, aut dentes perennant, tamquam ſemina fructificaturi corporis in reſur-

reſurrectione:caro & ſanguis poſt nonum menſem,poſt reconditorium illud viuæ calcis,intacta permanent.an non vides tamquam in medio Sole(ſcio lippientibus omnem lucernam grauem eſſe) ad quæ loca euolarit anima,quæ carnem, quæ ſanguinem,nonum poſt menſem,præbuit tamquam a ſomno recentem? Negabis, ſat ſcio; nec tot millibus teſtium horum prodigiorum, quibus cauſſa nulla fuit mentiendi, credes; non Clero, non Proregi, non vniuerſæ nobilitati populoque; conaberiſque cum tuo Miſeno,pari,aut ſuperiore etiam maleuolentia,facta deprimere. Noſti hederas?quantum velis premas ad ſuprema tamen conantur;& nullo præeunte,parietibus inuehuntur textili ſilua,ne humi volūtaria iniuria terantur. XAVERII gloriam quo mendaciore dente momorderis, exſurget magis,&ipſo ſanguine liuentis malignitatis tuæ lacunas reteget. Redeo ad hederas;quibus ſi de ædificio male eſt,creſcendo recedunt;vt refugium ſentias, ramos aliorſum deſtinatos,de diuortio parietis quærere. XAVERIVS male linitos, male coagmentatos parietes Gebennenſes fugit, vt ruinæ prænuntios,vt fauillas æſtiuæ areæ, vt ignis æterni pabulum; & melioribus veræ fidei innixus,ea etiam poſt mortem(ne putes ignaueſcere corpora Sanctorum) patrat miracula, quæ ſola ſatis forent, ad ſepeliendum Caluinum in aliquo capulo perpetuæ rupis. Nam & cæcos perluminat,dæmoniacos expiat,leproſos emaculat, mortuos vitæ reddit; procellas & freta componens, tutum nauigantibus iter præbet. Fidem inter Indos & Iaponios, iam inde ab Apoſtolis quaſi per manus traditam,ſ.r.am,tectam,ac ne veſtigio quidem degenerem, verus hæres Apoſtolorum, ſicut hi teſtamento

cauerant,ita disseminat, non minore gloria, quam animo. At ille magnus Arnaldo Propheta, Galliæ læta pascua delegit;in quibus rudes animas,& plerasque in ventum Christianas, nouitatis suæ gratiositate percuteret. ita plane renouauit Gebennensibus nouamen nouum: mirum si non & circumcidit Deo suo, nouis semper mendaciis siluescens, deque populi illius simplicitate & noxia libertate fructificans.

Sed rogo te tanti parentis non vltima egeries, ante illam Gomorrhæam Nouiodunensem scenam, vbi erat Caluino decantata fides?dices latuisse.at quæ illam latebrarum obumbrarunt antra, sæculis omnibus ignota maioribus, annis nimirum M. D. XX? male sit illis antris. Sed quis aut illa,aut latitantem in iis fidem,Caluino prodidit? aut quænam insana vates effero bacchata corde,

—— rupe sub ima
Fata canens, foliisque notas & nomina mandans,
Præscia venturi, hæc, rapidis ludibria ventis,

Caluino in aurem cecinit? Erythræa fors, an Cumæa? ni mauis Samiam, Ægyptiam, Sardianam, monstrorum decantatrices. An verius ille sibi eam commentatus est, vt Romulus Consum, Tacitus Cloacinam, Hostilius Pauorem? nam si de suo non suxit, à quo hausit? a quo missus in Euangelij propagationem? cuius auctoritate Galliæ sacros transuertit fontes, totque sæculorum limites commouit? ostendat antecessorem suum; ita vt illum per succiduam successionem deducat ad Apostolos, aut horum Discipulos. Faciemus hoc nos in singulis Ecclesiis; designabimusque Apostolici seminis traduces. Confingat tale Caluinus in nouitate sua. Sed volo te in ipsa

Gallia

Gallia iugulare. Dic mihi Arnalde: quod lac a Diuo Dionysio Parisienses hauserunt? ad quam regulam a Diuo Remigio Remẽses, Gallique sunt recorrecti? quam fidem edocti Lugdunenses, Arausicani, Viennenses, Pictauienses a Diuis Irenæo, Eutropio, Crescente, Hilario, tot sæculis virginem tenuerunt, septam Apostolica custodia? quibus Euangelium Diui Aignanus, Martialis, Trophimus, nisi Aurelianensibus, Lemouicensibus, Arelatensibus, sanguine suo firmatum reliquerunt? Taceo Turonenses, Burdigalenses, Bituricenses, Aquenses, Massilienses, reliquasque nobilissimi regni Ecclesias, in quibus omnibus ordo Episcoporum ad originem recensus, in Apostolos stabit auctores. quę omnes de societate doctrinæ confœderatæ, vsque ad Caluini manum ponticam, adulterio hæretico taminatam, eadem docuerunt, tenuerunt. Nega, si audes, Arnalde. quid enim tibi, post tot blasphemias spurco ore ructatas, illicitum est?

Addam, & finiam. Ante natam secundam Nouioduni in Caluino Sodomam, an non in Gallia omnium vna fides fuit, omni historia teste? vt hinc iure destinari debeat hæreticus, qui, deserto quod prius fuerat, id sibi elegerit, quod retro nemo viderat, docuerat. nemo enim illorum, quos recensui, Caluinianam hæresim professus est: sed quod ab Apostolis, Apostolicisque viris, a primordio acceperant, fide integra tradiderunt, parique ad posteros fide transmiserunt. Nec ante æmula facta est Gebennensis & Rupellana doctrina illi, quam ab Apostolorum successoribus, Domini ante vestigiis complanatam, Galli acceperant; quam Nouiodunensium insignitus lilidemia, sæculorum scorpius, virus intimauit

ſuum,quod properaret in incauta viſcera;quo & priſtini Apoſtolici ſenſus retorpeſcerent, & illud diuitẽ Maiorum vbere propinatum lac gelaſceret; fideſque Apoſtolorum hæreditaria,ingeminatis ſauciata plagis, blaſphemiiſque lancinata, vel in hæreſim, vel in diuinorum contemptum exſpueretur. Hinc illi apud has ſimplices animas, & ſolum columbas in errorem pronas, nomen magnum: quale Aratus Perſea, Cephea, Erigonen, Ariadnen inter ſidera delineando dedit. adlegere enim hunc magnis cælo terraque nominibus, Euangeliſtis quatuor,blaſphemo & calamo & ore nō ſemel aggreſſi. cui mirum? Euangelium namque interpolando, & ab oneribus expediendo, ſuum fecit, interſparſo hinc inde modico, ſed noxio fermento, quo totam fidei maſſam hæretico acore decepit; propinans ſub dulcoris libamento tot prope venena,quot verba; tot pernicies, quot ſententias:quibus verberati Gebennenſes,mirum quanto ſupercilio ſtuporem ſuum ædificent, quod Euãgelium nouum acceperint; tamquam eos veteris pudeat. Inſoleſcunt & aliquando in æmulas ſuas mulierculæ, cum prægnantes ſibi videantur, aut ſanguinis tributo, aut inualetudine quapiam tenſæ; at redeunte lege, aut valetudine meliore, inanem gloriàm latiſſimo multarum riſu vapulant. Figo hic gradum. pleniore enim aliquando & opportuniore loco,ex ipſo Euangelio, fidem hanc nouam retundam,impudentíam ſuffundam: vt tandem de cæcitate ſua, deque hac Caluiniana ſpongia, Gebennenſes (ſi qua illis frons, ſi qua mens,ſi quod veſtigium hominis erubeſcant.

GASPAR BERZEVS BELGA.

DABO te tuo penicillo, inluſtre Belgij decus: nec quidquam extra te,alieni coloris. Cum per vicina cælo iuga,perque illa, ſaxa,an montes, ſed & duriorem ſaxis niuium gelidatam denſitatem, animarum igne ſuccenſus, euolas alacer; teque tuoſque animans exemplo Chriſti,ſpe futurorum O qualem virum Orienti dedit Belgica! ſæuiunt maria;calcat vt torrentes.minitantur prolabentes totis radicibus niuei montes; ridet vt plumas.circumſtrepit Barbarorum fremitus, ipſo crudelior ferro;folia huic ſunt Auſtrinis acta flatibus.ita maior humanis temnit hæc fortuita magnus Chriſti miles. pluat, ningat,grandinet,fulminet,tonet, cælumque terramque miſceri videat, pectus illius altius omni nubilo in perpetuo ſereno eſt. Quid miraris? certam ſibi in eo ſedem fixerat magnus ille Sol IESVS,cuius radios nulla nubes flexit,nulla tenebrauit: ſed & ab huius recogitatu, perpetua cordi & ori fluunt mella. Arborem cogita, cuius mediale autumni tempore ſuccino lacrymat: Agrigentinum agrum cogita, ſolo numquam deficiente, æterna reiectatione terrã vomentem. at IESV nomen perpetua largitione mella fundit;alternataque numquam immoritura ſerie,nunc mẽtem paſcit cæleſti dape,nunc pectus rorat nectario ſucco, nunc labra mellit, adipatque. Ex his hauriebat noſter illa ſalubria monita,quibus exſucca Gentilitia pectora,& Chriſtianorum maciem,tamquam myſtico adipe & ſpiritali aruina diſtendebat.

Olim

Olim Cretensibus Minos, Persis Zoroastres, Ægyptiis Menas, Spartanis Lycurgus, Atheniensibus Solon, Romanis Decem-viri leges dederunt: at illæ nihil ad has, quas Orienti Orbique nouo GASPAR BELGA dedit.

I. Deum venerare, propitiare. illi, sicubi peccatum est, profuturas lacrymas mitte. solidæ cadunt, dum stat hæc vita: nam post eam ruunt nil profuturæ.

II. Virtutem cole, qua sola distinguimur. nam, si ortum spectes, pares nascimur, nec sericata mater nitidius partum fudit: nec minore lympha Regiam prolem abluit docta manus, quam pauperis casæ. Nec vna tamen contentus viue. nam neq; solitaria mentem explet, & virtus aliam trahit. quarum seriem si totam imbibes, nulla te temporum, nulla ingeniorum malignitas e recto bonoque dimouebit. Vide insulas illas herbidas, quæ innatant suis fluminibus, arundine & iunco textas; perstant in ætates, derasum licet ostentent marginem, dum terunt, teruntur que litoribus illisæ. ita fiet in illo virtutum perpetuo nexu, innatabunt animæ suæ, tamquam Oceano; perque secunda & aduersa adrasæ, colorem tamen suum seruabunt, habitumque.

III. Sed & vis procul a metu vitam ducere, septus firmiore Sicula manu? nulla certior custodia Innocentia. Est enim inexpugnabile munimentum, munimento non egere. & frustra se terrore cinxerit, quem odia circumstant suorum, alienorum.

IV. Innocentiam sequitur constans mentis linguæque concordia: cum nullam mentiendi caussam habeat, quæ fere timorem, aut alieni auidum pectus sequitur. seruile enim vitiũ est mendacium: vnde fit, vt magnitudinem

dinem dignitatis suæ Christianus, qui mentitur, ignoret.

v. Sed & qui bonus esse volet, rectique tenax, implacabilem se præbeat sibi, exorabilẽ aliis. ille pessimus est, qui dare veniam nisi sibi nescit. prior ille ita peccatis abstinet, tamquam nemini ignoscat; ita ignoscit aliis, tamquam ipse quotidie peccet. posterior ita alienis irascitur, tamquam si ipse numquam labatur; ita labitur, tamquam si perpetua venia cum indigeat, tũ solus ea dignissimus sit.

vi. Numquam formæ fidas, non opibus, non obsequentibus, non blande trahentibus. impellunt enim hæc ad lubrica; ad non leue præcipitium. at nos in sicco, in plano, parum firmiter stamus.

Insidias & campus habet nec fossa, nec agger,
Nec sint laxa licet fallere plana solent.

sed & ista Fortunæ viscata beneficia habent possessores suos, non habentur: in quibus semper senties plus aranei veneni, quam apei mellis.

vii. Magis etiam infelicis luxuriæ tormenta fuge. nam & Temperantia animum meliore dextera, quam ventrem ornabit aut onerabit luxuriæ manus. & nescio, an non magna pars libertatis sit bene moratus venter; nec aliud desiderans, quam foueri. nam & victimæ ad supplicium saginantur; & hostiæ ad pœnam coronantur: raro ferri contumeliam sensit strigosum animal.

iix. Nec minus semifumantes adhuc à proximo incendio dignitates deuita. Cogita flammam. remota illuminat, admota comburit. Sed & volue historias; & vide illos, quos supra spem vulgi, supra natalium suorum modum, in altum Fortuna misit,

——vnde altior esset

D *Casus,*

Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.

& vero in humili rarior lapsus est: sed & ipsa altitudo attonita habet summa; & illud honorum fastigium ad præcipitia cursus est. Vis animum ab his immunem? meliore Dei flamma pectus incende. ita nulla te Fortunę iacula dehonestabunt. decolorabunt fortè, & supremam cutem tangent; vulnera, sanguinem nescient. Et vis scire, quam parum fida sede, quam infido fulcimento nitaris? circumfer oculos, & vide, quam volubili orbe circumagamur. maior etiam rerum vicissitudo est. quam si intuearis, vitam hanc æuum putabis. & tamen, si annos computes, vix iam tempus est.

IX. Fuge susurrones perpetui secreti. Christiano enim si non aperto pectore officia pura miscentur, si cuniculis mens occulatur, plus habet vrbicæ quam Euangelicæ virtutis. sed & nullis magis quā audientibus insidiantur hi susurri; quos aut adulatio vestit, aut sanguis proximi.

X. Fuge quos senties spes suas in rerum motibus habere, & amare tempora dubia. numquam erunt illi amici tibi; commodis suis erunt, vbicumque ea fuerint. Fuge quos videris ad omnem spem dolosi nummi vela dantes; & tamquam in magno mari, plurimis ad illum ventis vehi, non dicam omnibus; pari felicitate, an perfidia; pari dexteritate, an astu; bono suo, an fallaci in perniciem tuam dissimulamento. numquam illi rebus tuis consulent, nisi viderint eas coniunctas cum augmento rerum suarum. seca hanc spem, & illi vela vertent in portum spei suæ, vbi vbi fuerit. nil amica fides, nil mutuæ dexteræ, nil iusiurandum, nil sanguis, nil religio, nil Deus ipse. nam illis hæc omnia in vna Fortuna secundiore auri

& di-

& dignitatis, tamquam in ſummo bono, ſita ſunt.

XI. Amabis vero & amplexaberis toto niſu, ſi quæ aduerſa inciderint: ſecunda metues. illa tibi viam ſternent ad beatas ſedes: hæc deſternent. in illis, ad purum decoctus, diſces ſuſpirioſis vlulatibus Chriſtum quærere, & inuenies: in his, mente ſordidus, purpura fulgens, æternum vſturas flammas nolles, & reperies.

XII. Sed cum nullo non tempore, magis tamen aduerſantibus rebus, amicos cole. nec imiteris illos, quos vides iis vti tamquam floribus, tamdiu gratis, quamdiu recētibus, quamdiu aliquid adflant odoris grati. at tu eo amicius, eo ſuauius ſtringes; quo facilius liuent & marceſcunt, incurrentibus aſperis. quo tempore ad omnem doloris ſenſum argutiſſimos reperies.

An non tibi hæc monita ab altiore quam ab humana mente? & ego tamen paucula de innumeris prope delibaui. Nunc addam vnum, quod mihi ſemper magnum. tu, quiſquis hæc leges, vide an fallar; & ſimul diſpice, miraculi magnitudine vincat an vincatur natura. Fontes memorant Veteres portentoſos, qui ocularias diſſipant ægritudines, coarguendiſque valent furibus: in quibus quiſquis ſacramento raptum negat, ſi periurium nullum eſt, videt clarius; ſin falſum iurauerit, detegitur facinus cæcitate, & captus oculis admiſſum tenebris fatetur. GASPAREM noſtrum quiſquis adit crimine grauiore irretitus, lacrymis diffluit, & melior iam abit: quod ſi obſtinauerit in ſcelere, vix dies pauculos tranſit inultos. Finem faciam; ne quis me putet imitari balbutientes, quos videmus affectare copiam pudore defectus. Longe hoc à me, qui, ſi velim vel ſumma peruolare capitum

fortium factorum dictorumq; ab hac diua Mente, menses lassabit integros. nimis enim diffusa meritorum illius laus, quam vt stringam tam angusto spatio, aut manu.

ANTONIVS CRIMINALIS.

AVOCOR. & hoc pace tua magne GASPAR. Non inferiore passu CRIMINALIS meus magnum virum Orienti dedit, Orbi dedit. vt reliqua taceam, illustria & multa, & tot prope miracula, quot vitæ dies: nouissima illa hora, quantum virum dabit! Potest se in tutum recipere, corpus ferro subducere. Nihil agis blanda Suadela, sub tegmine Pietatis. CRIMINALIS noster, immo meus, negat, quos Christo sacrarat tenellos palmites, sæuum vrentibus relicturum flatibus. Ferro traderet, qui spiritum trahere, in aperto durare à genitali lauacro, tamquam à matris vtero molliori, recentes primum didicerant? durioris tactus manum refugit, quidquid noue mater excussit sinu, & arma feret barbara? Apage sæuitia. CRIMINALIS meus ostentat vbera; ferrum nescit, ne in alieno quidem. ergo mater est; coactisque suis ad certiora, solus exspectat hos miluos, coruos, aquilas, a quibus circumsessus, non ora mutat. Miraris? tot ante annos per confragosa, per aspera, prærupta, deuexa, dura, quid posset in hac hora (quæ sola virum ostendit) didicerat: vt nihil illi iam inopinatum, nihil non exspectatum accideret; nec mors ipsa. quæ vt venit, credo sperabat tironem, incidit in veteranum, & stupuit ad repercussa iacula. nouũ orbi prodigium. talem fecerat prior vita e SOCIETATIS schola: talem Christus militiæ huius Dux Magnus.

Magnus. cuius decretoria illa, an permiſſoria imperia vltima, impiger & vultu etiam ridēte excipit noſter athleta. Ergo vt vidit ſuo periculo extra periculum eſſe ſuos, armato pectore illo victricium Chriſti armorum decore, hoſtile ferrum recipit; & ſimul generoſos illos ſpiritus emittit ad feliciores ſedes.

ALPHONSVS A CASTRO.

QVID tuos CASTRO ſudores, nec iam guttas, ſed riuos per fortia colla manantes, tam prodige fundis inter Moluccos, gentem barbaram, ludibria artium & opera manuum ſuarum adorantes: à quibus quid ſperes, præter irritam operam, & infructuoſam; præter mentem efferam, & poſt beneficia minus gratam? Reſpondebis ſcio, Deum (cuius iudicium in ſuos, non in compede aut pileo vertitur; ſed in æternitate pœnæ, aut ſalutis) elementorum ſeruitia, totius geniture tributa, dignis ſimul & indignis pati occurrere, & ſuſtinere ingratiſſima pectora. Sed parceres ſaltem labori, neque tā plena manu obiiceres caput gladiis, crucibus, beſtiis. Ad quæ athleta Chriſti: Seueritati, ait, diuinæ declinandæ, vel liberalitati inuitandæ, quæ militi apud Ducem via ſupererit, ſi reformidauero pati pro veritate in ſalutem, quæ alij affectauerunt pro vanitate in perditionem? & an non modicæ ſunt paſſiones, modica omnis obſequij diligentia, ad diuinæ mercedis conſecutionem? ita eſt. Aliquid tamen dandum corpori; nec omnis ab illo voluptas in exſilium mittenda. Ridet noſter: Et quæ, ait, maior voluptas, quam faſtidium voluptatis, quam ſeculi

totius contemtus, quam conſcientia integra, quam mortis timor nullus? vtque iam voluptas abſit: an non conſultius illa carere momento hoc leui, vt æternum fruaris? & in hac area mundi variis paſſionum flagellis triturari hominem exteriorem, quam æternum ignibus torqueri? Et ſane quiſquis contempti Mediatoris conſequitur regnum, velit nolit, neceſſum eſt, vt ante ſecutus fuerit exemplum. & nos quidem parua toleramus, ſi recordemur quid biberit in cruce, qui inuitat ad cælum. Hæc generoſus athleta, mira oris qua erat modeſtia, maturaque cunctatione; quam, pari libra, grauitas comitaſque ſociæ venuſtabant.. Cumque omni vita, moribus, ore, voce, ad miraculum pacatiſſimus fuiſſet, (perpetua enim apud eum malacia) vt ſenſit tamen diem adeſſe, ſanguine teſtandi fidem, cœpit, quaſi oblitus modeſtiæ, totum ſe profundere in voces gaudio grauidas, & iam iamque magnũ aliquid parituras. crederes ab eodem patre cum fonte illo quieto, & tranquillo, cum ſiletur; exſultabundo vero ad cantum, cum tibia inſonuerit, & quaſi ad admirationem dulcedinis vocis vltra margines intumeſcente. Nam ſi Martyris noſtri vitam intuearis, exemplar videbis omnis modeſtiæ accedat barbarum ferrum, & inconditus minitantium & infrendentium clamor, egreditur limites perpetui tenoris, ſeque vitaque ſua iam maior exſilit. Vt ergo incidit in Mauros opimum hoc cælo natum ſpolium, viduatum veſtibus, dies totos quinque per aſpera & confragoſa raptant fune adſtrictum.

Credamus Tragicis quidquid de Colchide torua
Dicitur & Progne.

inde colli nuda cingunt virenti indolato ligno, tam-

quam

quam trabe. arbitreris immane iugum. quod tamen, quia Chriſti,leue fuit militi noſtro, ſed & ſuaue. ſæuiunt demum ferro,corpuſque iam prope vulnus vnum deturbant in mare. excipit illud amicum pignus, quod tertio poſt die reddidit terris, plurima luce circumfuſum; litora complentibus Barbaris ad nouum cælo terriſque prodigium. mira res, nulla in cadauere ſigna vitæ extortæ; non cutis liuida, non oculi protuberantes, non in obruto vultu iræ veſtigia, aut doloris. viuere putes, & adhuc ineſſe animam. ſed & ſanguis fluit tamquam a recenti cæde roſeus, purpureus; qualis decebat tantam mentem. Nec fuit diu læta ſicariis cædes. nam & illi, & quotquot ſceleris conſcij, fautores, igne viſcera exæſtuante adeſi, minantis iudicij exemplaria oſtentabant; pauciſque intercurrentibus diebus, inter vindicantia tormenta, irreuocabiles focos deſignabant.

CONSALVVS SILVERIA.

SERIA SILVERIAM oratio, honorque æternus annalium, non hæc ſuccinctior prædicatio colet; quando in venerationem eius, non theatra, ſed orbis, qua patet, conſurget. Inter Barbarorum noua ſemper cæde hebetatorum latera dentata, in illo barbaro ſalo decoloratis gurgitibus monſtruoſo, & fluctus frangit, & domat ventos reluctantes, transfretatque obſtantia freta: ſtrideat licet funis, curuetur arbor, gubernacula gemant. hoc eſt eſſe virum. nam ille qui placido mari vehitur, inglorius ſubit portum. Tu quiſquis es, diſpice, an prioris imaginem reperias in SILVERIA. Vide quanto conatu quam ſecunda dexteritate, idololatrici portēti artifices ſubagat:

quam

quam valido robore Gentilitios aſpides, & regulos ſerpentes, arida & inaquoſa ſectantes, atque ideo in baptiſmum inſurgentes, propellat; ipſaſque Regis, matris, procerum trecentorum, non iam viduis aquis, ſed ſpiritu animatis, & quodam Magni afflatus connubio ſocialibus dextris grauidis, & purgatricibus, mentes expiet. inde nata emulatio Mahometani Antiſtitis, (agnoſce verſutias diaboli; quod ſuo non poteſt, ſuorum ore peragit) qui paulatim per ambiguitates bilingues, verbo profeſſus veritatem, (non poteſt ædificare mendacium, ſine demolitione veritatis) SILVERIAM ſugillare, ac quaſi tranſfunctoria congreſſione oppugnare; exinde occupatis Regis auribus, imprimere vulnera; ignarumque machinationum harum vocare in inuidiam, & in deſtinatam iam diu animo mortem. Nec fuit hoc ardui moliminis in iuuene Rege; in quo nondum ſatis proceſſerant Chriſtiani Veri documēta, quibus illam vim vafram, antiqui erroris artificem, omnis boni auocatricem, noſſet, propelleret. Ergo inaudita cauſſa mors imperata. nec reperit illa ignarum. Deus eam ſeruo ſuo denuntiarat; ille amicis. quibus illacrymantibus, fugam adornantibus: Moriamur, ait, ne degeneres Chriſto dies magna, dies Domini redarguat: aut ſane ponendum Chriſtianum nomen, cum illo a primordio operatore mendaci diuinitatis. quod cum impium ſit, indigniſſimumque SOCIETATIS nobili palæſtra, a qua didici ſtāre, ſanguinem fundere, Chriſtum imitari; amplectamur lubentes, ſi non coronam ſpinis & tribulis, in figuram delictorum, plenam; ſi non crucem, funem ſaltem, & mollius elementum. Factum vt dixerat, fune & aqua vitam finiit.

FRAN-

FRANCISCVS LOPEZ

INCIDIT in Mahometanos. vitam promittunt, ſi ad Mahometem tranſeat. Chriſtum induerat. mortem illi ingeminant. at ille ſecurus de vita meliore vltro etiam increpitat, non circumtonſa oratione, aut de capſula cincinnata. non eſt illuſtris animæ criſpata concinnitas, aut fucatus nitor. gaudet ſuo, ſecuruſque bonæ mentis, magna verba proiicit, credas ingentia ſaxa, credas fulmina de potentiore cæli latere. ita noſter LOPIVS, plenus fiduciæ, non curæ: nihil fractum, ac ne manu quidem factum; ſed natiuo robore & colore plena, animum indurantia, & aduerſus minas erigentia verba promit ex illa SOCIETATIS nobili pharetra, diuite penu, feraci campo. Mahometem ore, vultu, oculis, negat, exſecratur, damnat: Chriſtum ſuum profitetur. an non iam ſuum, quem tam grãdibus paſſibus, ſiccis oculis, interrita fronte, in vulnera ſequitur, inde in mortem, immo in vitam! *Hodie mecum eris in paradiſo.* contingant mihi paria, animus, robur, exitus, vita. Ita fiat magne DEVS.

RVDOLPHVS AQVA-VIVA.

ET ego non aliam imaginem dederim viri vere magni, vere nobilis, quam orbi, quam poſteritati dedit RVDOLPHVS AQVA-VIVA. non quod ſecum traheret imaginum fumoſarum ſeriem. nam quid, ait, prodeſt

—— longo
Sanguine cenſeri, pictoſque oſtendere vultus
Maiorum? aut quid habebit
Diues auis, & vtroque Iouem de ſanguine ducens?

Animus facit nobilem. Plane ita est. nam si ad Adamum reuocas, perduxit omnes in hanc diem ex splendidis sordidisque alternata series. Mens, ait AQVA-VIVA, bona nobilem facit. ad hanc omnes nobiles sumus. & vna hæc hominis est: non quod ante eum fuit, aut Fortuna adiecit. ita est. non magis quam adminicula aurea vitem laudatam dabunt; quam gemmei freni equum meliorem; quam bracteata iuba leonem generosiorem. Magis tamen elucet, fateor, inter opes, & honores, & illa dignitatum fastigia, mens bona; magis etiam mala. nam in paupertate, & deiecta illa Fortuna, instrumenta explicandæ nequitiæ desunt. hinc multorum crudelitatem, ambitionem, luxuriam Fortunæ diu fauor deseruit; vt primum pleno se illis explicauit sinu, torpentia illa venena excusserunt in omnem partem sui, casura in non leuia capita. Venio ad AQVA-VIVAM propius, inter illas Orientis ruinas, cum religio quasi in vno capite periclitata finem respiceret, non labantem, non vultum mutantem. cum ferrum stringit in inermes socios illa Barbara manus, stat mens illa magna,

—— *luxuriatque toris animosum pectus*,

& se fert obuiam sæuientibus. ita virtus non contenta excepisse. vltro ferrum prouocat; ceruices aptat, ne percussorem vestis falleret. nec terrent efferæ voces, non discolor vultus; & inter fragores ferri & minarum, colorem tenet. tenet? etiã socios in enses inhortatur, & hastas. Quid agis Crudelitas? cum viro tibi certamen est. alium quære, quem subigas; quem à Vero dimoueas. secabis membratim? sed & ignibus rimare constantiam. adiges in lignum? etiam manu tot scelerum conscia descende

in

in ſecreta pectoris, ingentes animos reperies. Pete dehinc Socios, *Paciecum, Araneam, Bernam, Antonium, Franciſcum*, ſingula ſidera ſub illo magno Sole inter ſe lumen miſcentia. emortuam hanc lucem dabis? age recludat ferrum velamenta illa nouiſſima, corpora dico, & diem videbit Oriens. nam ante tenebræ. aut ſi quos per anguſtiſſimas rimas fractos ſpargebant radios illi Soles, illa pectoribus cluſa ſidera, auroram promittebant primam; diem non dabant. nunc ferro diſcuſſa caligine, reſeratis adytis, inuolabit lumen totum in oculos omnium. ita factum. nam vt primum magnæ illæ Animæ per vulnera migrarunt in meliorem diem omnis æui, excuſſit tenebras illa Gentilitas; oculoſque hac luce percuſſa, defricta ſanie, cœpit agnoſcere diem, quam putabat noctem.

IGNATIVS AZEBEDVS.

QVAM vellem fœcundiore rore in illis pinguibus AQVA-VIVÆ paſcuis totus immadeſcere, plenoque gutture fecundo perfundi germine, & alterna dextera libare mella, calamo ludere; vnoque penicillo, mille coloribus, licet ruſtica manu, mente tamen bona, omnem hunc agrum ad miraculum variegatum, caſtiore lilio, integriore lauro, verecũdiore roſa, probatiore viola, in omnem ætatem poſthumam, leui ductu adumbrare. Sed negat a Caluini latere ferrum, quod minas fulminat, tonatque montes. at ego nullum video ex hoc magno magni AZEBEDI contubernio trepidantem, latitantem, aut refugo pede latibula captantem. omnes aduerſis

pectoribus, omnes dum tela excipiunt, lætius ſanguinem fundunt, quam hauriat illud ferrum. hoc eſt glorioſo & excelſo ſpiritu Chriſtum ſuum, quantum mortalibus paſſibus licet, ſequi, æmularique. Et quos hic cui anteponam? æqualiter ſplendet omne hoc cæli latus. an non cælum, in quo ſibi ſedem cæli Magnum Numen, & ſedem æternam? Tu mihi tamen ante omnes nobilis cohortis nobilior Ductor. Anima in hoc ferro ponenda. quid dicis AZEBEDE? Hauriat etiam ſanguinem, & Saturno ſuo Caluino libet. Generoſam vocem, & neſcio an humana maiorem. Cruciatus, & tormenta ibunt per ſingula. Iam diu ad iſta paraui hanc carnem. Potes te eripere; paullum tantum concede de hoc rigore: potes & dignitates accerſere. Gaudeat hoc mendacio, quiſquis a Caluini pulpito ad ferrum volauit: nam SOCIETATIS ſchola bracteatam hanc felicitatem, nō multo poſt igne luendam, ridet. Non vides, ait, quanti malorum montes, quanta maria, ſub hac tenui diuturnioris vitæ & dignitatis membrana lateant? retege: Ætnæ montes ludos arbitrabere. Sed moriendum. Eadem, inquit, omnes exſpectat hora. At hæc tibi ſuprema eſt. Corpori erit; animæ ſuprema non erit. Verum ante redde hanc ſtatuam, quam pectore foues, (erat ea Deiparæ imago) ignibus examinandam. Quid ad hæc AZEBEDVS? Non ſum, ait, ex Caluiniani theatri magnis viris, quos puluis motus fuga pecorum exuit armis & caſtris. non ſum ex Lutheri caulæ magnis viris, quos a bibitis & exeſis noctibus, poſtquam dies extulit ſeruulorum manibus, diſcinxit meretricula. E SOCIETATIS acie miles adſum, in qua non didici exarmatus mori; loricatus animam ponam,

ponam, cum ferro ponam. & lorica mihi, & ferrum, Diuæ Matris hæc imago. ibi illa mecũ testis huius animæ, sanguinis, fidei. Dixerat: & nõ vno ferro cadit. Cadit non impar animis ANDRADIVS, dum in IGNATII ruit amplexus. Quo ego te cothurno dignum Deo par! iungit amor pectora; eademque ferro nectit crudelitas. Nobiliores iam mutuo sanguine, animisque. Non taceo tamen nouissima verba. *Fundamus sanguinem; prior fudit Christus: Prodigamus illum; prodegit Christus.* Dignam vocem ANDRADIO (monumentum, quod in æuum ferat ætatem (similem cantibus olorinorum, quorum modulatior est clangor in pœnis; similem chordæ lyricæ violentius tensæ, quæ quo plus torta, plus musica est. Eia EMMANVEL, iuuatne confractis cruribus, collisis corpore toto ossibus, non vnum membrum dare testem animi? prouoca in certamen patientiæ, & sæuitiæ, non impari libra. At tu quid agis RIBERA? capulis gladiorum elisum caput; & tamen IESVM tuum spiras, voce tonas. fluit cerebrum; sed & cerebro suauis nomen IESV. Sed quem video in effigie affixum CASTRIO? pete Caluinista glandibus, & Christo suo configas militem, cæsim, punctim, seca, fode, crucem non refiges pectori. innatabit illa natatori suo; aut feret natantem, deuehetque in illam melioris sæculi Lucem Magnam. Ast aliquid fors speras parricidale, Caluinianum agmen, ab affixis graui inualetudine lectis, SCRIBANIO & MENDOSIO. vide, & vrere. vltro exsiliunt; & ne putes ad latibula, in ferrum. neque enim exspectant beneuolentiæ diuinæ in martyrio munera; rapiunt illa spontanea irruptione. Crederes morbo adesos fallacis dexteræ miseri-

cordiam imploraturos. at illi ferrum exoptant e Caluini manu, quod Martyres facit. si hic non violenti rapiunt cælum, vbi exempla reperies? Quid dicis Antiquitas? Astrubalis vxor in incendium patriæ deuolauit. aspides Cleopatra immisit sibi. ferro patuit Arriæ pectus: addidit & vocem, Pæte, non dolet. Horruerant nimirum inimicas manus; mitius sua casuræ. latum Lucretia pervulnus castitati nomen dedit. & illa, quæ computrescentis mariti valetudinem cum desperasset, hortata est vt moreretur, comes ipsa mortis, dux necessitas. at hæ tigrium more, irrita rabie, proprium dedecus voluntaria castigantes ruina. Fuerunt & alij furore vecordes, qui imperij pulsi cupiditate, in ferrum, in venena ruerunt. at nobilis nostræ cohortis non infima decora, SCRIBANIVS, MENDOZIVS, non vitæ tædio, aut hostili metu; sed IESV sui desiderio: ne quod supererat vitæ, meritis sterile, vacuum gloria abiret. Vidisti flumen hibernis niuibus & imbribus auctum, passim fluere qua campus est? non aliter Christi milites, modo in hanc, modo in illam ruunt Caluinisticam manum. & terruit primo audacia duorum exsanguium. recollegit se deinde sæuitia, & in nuda sæuiit corpora. Christe parce, si non spargunt sanguinem milites tui; excoxerat illum longior morbus, & exsuxerat: quod supererat tamen lubentes prodegerunt. tu scis, cui nullum est secretum: interes animis, & cogitationibus mediis interuenis. sed & tu illum eripueras morbo; quod reliquum feceras, dederunt. & quantis animis, tu nosti. sed & res loquitur, omnibus sæculorum titulis, trabibus, saxis nobilior: non imaginibus, aut statuis; sed virtute, meritis, robore, fide,

spe,

ſpe, zelo, & æternitatis ardore, æternum proroganda. Felices animæ. ſit mihi puluis ex hac area; gutta ex hoc flumine. Felices iam cælo ſacrati: nam

——quamuis mea carmina ſurgant
Inferiore lyra, memores ſuperabitis annis.
tantum *Vos ſpectem, ſuprema mihi cum venerit hora;*
Vos teneam moriens deficiente manu.

Sequitur exinde longa ſerie generoſum illud agmen, quod quadraginta, & ſupra, celſa Nomina dedit cælo, ademit terris. Faue Deus, tuque o Diua magna Parens, dux mihi ſemper, ſeruatrix non ſemel. te colo, veneror. tibi me meaque dico, voueo. Frendeat hæreticus, & eat imminutum auguſtum tuum cælo terriſque Nomen. Veniet hora (venisse nollet) cum hos riſus, dentes, excipient ſuſpiria, & numquam profuturæ lacrymæ, in illis æternum ſæuientibus, numquam expiantibus ignibus.

EDMVNDVS CAMPIANVS.

EXSVRGE ſtile; quoque magis in anguſtum cogeris, eo potentius vires aduoca, egere. nunc enim raptim & ſine cura mihi dicende CAMPIANE ruſticaque manu. neque excelſior Virtus vnguentis madentem dexteram, calamumve medicamentis fucatum ac pollinctum; ſed ingentibus intonãtem viribus, rebus, admittit. nec ego te collatitiis, aut ad dominum ſuum redeuntibus adornabo; tuo te, carum pectus, veſtiam, animo illo erecto ac libero, interrito ac ſtabili, ac ſedem ſuam, etiam laſſata tortorum manu, vindicaturo. Vt igitur venit in Angliam ſuam CAMPIANVS, ciuibus ſuis fidei lucem illa-

illaturus,intulit illam in vincula,in carcerem; quem omni honestiorem Londinensi curia fecit: in carcerem auitæ religionis testem,probatæ virtutis tesseram;quem sola Virtus exscendere potest . illius enim gradu cliuus ille superandus est; illius radiis tenebræ illæ lustrandæ sunt. Circumfremunt catenæ . non arctatur Virtus: etiam inter vincula patentissimos campos habet ? & nescio an alibi latiores. Adsunt quæ spondeant libertatem,doctę in alieno sanguine mentiri linguæ.at illum nulla tincta melle malignitas , nulla inusta veneno prauitas deterret, aut excutit fortibus ausis: quin vltro lacessit; totamque Caluini scholam in bella vocat, edito etiam super hac re nobili ad immortalitatem libro . Quære in hoc funera Crudelitas; Diuos reperies: indue huic atram vestem; viuet laureatus: imprime, si potes,vulnera; numquam summam cutem ruperis: stabit, vigebit; quamque magnus nunc ad illius facem inuidentium, tam magnus aliquando admirantium numerus erit , celebrabiturque nobilissimorum ingeniorum conatibus ; cum illo inuicti roboris athleta, totam Caluini colluuiem prouocarit ad certamina . & in impari numero; vnus in totam turbam: paria tamen in medio posuit arma;Scripturam, Concilia,Patres,Rationem.at illa timida lucis,vt quæ solis tenebris habeat oculos , latibula petiit. ita noctuæ diem auersantur, stupentque ad primum eius ortum: & Solem ægra lumina formidant.capita interim conferunt, vanoque cursu mutua terunt Caluinistæ limina; quali formicæ per arbusta repunt,& aguntur inanes. Redeunt tamen ad carceres, magnis pollicitationibus, tamquam frequenti ariete, Virtutis hæc munimenta labefactaturi; venustis

venuſtis verbis, tamquam cuniculis, turrim hanc ſubacturi; minis, tamquam aggere, arcem hanc æquaturi. ridet hæc machinamenta Virtus, altior humano molimine: docetque quid ſit eſſe vere Chriſtianum; qui tot millium ceruicibus ſubactis, & ad impotentiſſimum femineum iugum adactis, indomita mente Chriſtum ſuum, [redacted] & auitam in eo religionem profitetur. infrendeat Anglicana lupa,

——ſexuſque oblita minoris
Spumet, & ingentes imitetur femina tauros;

etiam Siculos: ſtabit ori, ſtabit fronti ſuus in CAMPIANO color. Vide quiſquis es, in media proceloſi maris tempeſtate, malaciam ſummam. Vide templis, ara, æternitate dignam Virtutem, aduerſus omnem apparatum fucatæ mentis, ſæuientis, & ſupra humanum modum ferocientis pectoris, rectos oculos tenentem. Vis etiam maiora? rapitur in currũ CAMPIANVS, exornaturus efferam Caluini pompam. at ille nihilo vilior agitur in alieno, quam in ſuo ſtaret. raptatur puluerulentus, lutulentus. Virtutis hoc monumentum eſt. balnea & ſudatoria illis pellucidis, crepidatis, armillatis Fortunæ manibus, e Caluini theatro Iudicibus; illis arboribus, nihil hic præter vmbram & ſanguinem daturis; nihil alibi, præter alimenta æternum ignea.

Venio ad extrema. Fune ſpiritum intercluditis? non vultis illam mentem, omnis honeſti cultricem, via ſua ire ad immortalitatem? non damno. maius oſtium deſiderat Magnus animus. Totum pectus ferro recludite; tota ſe virtus eripiet, quæ coacta has anguſtias tenuit: neque illi vmquam cara in corpore mora fuit, ex alto

assueta humana suumque carcerem despicere. nunc data via, excusso situ mortalis æui, quidquid inter cælum terrasque plenum formidinis intercurrit, peruolat; supraque illud spatium, nimborum grandinisque iactu tumultuosum, sese erigẽs, inter felices animas, Caluiniani ferri beneficio libera, diuinorum spectaculo fruitur, æternitatis suæ lætabunda spectatrix. cum interim hos Iudices (non ibunt sæcula) aliud excipiet tribunal, post quod, dies noctesque alterna miseranda vicissitudine current inter non profuturos luctus: vbi ingerentur lacerato pectori, genis, capillis, non emendaturæ manus; exercebitq; se in omni sæuitiæ genere nil leuaturus mœror; currentque per singula membra, singula dolorum machinamenta, verbera, ignes: & inter tam crebras mortes, nulla solum sudantia sanguinem lumina mortem videbunt. hoc vno forte magni, quod ingentis illius æternum flagrantis materiæ non parua sint accessio.

THOMAS COTHAMVS.

PERGO per hæc Diomedea præsepia. THOMAS COTHAMVS valetudine erat morbis extrita; vincula tamen iniiciuntur: quibus constrictum annos totos tres detinent; vt mora flecteret, & diuturnius malum, quem aduersus subita putabant infractum. sed erat hæc mora altioris diuini consilij: quod ante diem agonis, ad duriorem tractationẽ, a liberiore condicione seponebat athletam suum, vt robur colligeret, quod ad stadium tribunalis productus ingenti pectore effunderet. Spondent interim Caluinistæ (ita semper opulentat de mendacio hæresis)

hæreſis) quæ vellet, tantum intimas illis animi noxas aperiret. Ride, quiſquis hanc audis hyænæ vocem. Olim memini Æthiopiam, Sole terrarum primam, lupum mittere tot modis varium, vt nullum illi colorem dicant abeſſe. Gebennenſis ſchola diſcipulos emittit, tot ementitis in fraudem pigmentis, vt nullus illis fucus deſit; nullus color in mẽdacium, dolum, interitum. Sed quid COTHAMVS noſter? ridet hanc frontem, ab ipſo mendacij patre impudentiam doctam. at illa deuolat ad tormenta, aſſuetum ludum; & immittit veteribus noua. creſcit enim apud eam, vt apud Scythas de numero cædium, pœnarum honor. ſed & militi ſuo ſuggerit Deus animos: & iam ſtupet tortoris dextera ad eundem vultum, ante, & inter tam rara ſæuitiæ experimenta. Vnum Socratem clamet antiquitas: ego centum COTHAMOS dabo ex vna SOCIETATE; qui in eodem vultus tenore, non iam poculo, per habitum iucũditatis; ſed Syracuſaneis incurrentibus tormentis, aduerſus omnem dolorem, & inſaniam ſæuientis Caluinianę lupæ, vniformi propoſito durauere. Maiora audeo. Iſaias ſecatur, nec Deum tacet: Stephanus Hebræo cadit imbre ſaxatili, & orat pro iis a quibus perpluitur. Magnus ille operarius victoriæ Dei, Orientis primus, abactis gregibus, pecore, filiis vna ruina ſepultis, vlceris redundantiam magna æquanimitate diſtringit; ſed & erumpentes beſtiolas, in eoſdem ſpecus & paſtus foraminoſæ carnis ludendo reuocat. Noſter COTHAMVS (nihil comparo, rem ſolam retego) amplexu, oſculis, terit os, vultum, manus ſæuientis laniſtæ; ſed & ſalutaribus monitis inhortatur ad ſanioris vitæ conſilia. hoc eſt libratum telum feliciore dextera in

torquentem recutere: hoc est secundo exitu dispungere crudelitatis intentamina. & iam dies melioris pręnuntia; cum nudatus vestibus, non concharum alueis incoctis lanis, non purpureis coccineisque ouibus; signa hæc sunt prostitutæ mentis; sed cilicio tectum (vide triumphalem de carne cataphractem) Christi miles pectus asperitate disculptum ostentabat. ita illi non satis erat ad gloriam tortoris manus, addidit & suam; maioris lubentię certius documentum. Quid potuit dari ad exemplar, quid ad innocentiæ testificationem expressius? cum anhelum adhuc à tormentis pectus, ne integente molliore veste exstinxisse videretur doloris sensum; delumbatasque scapulas veritus ne molliret, ne euigoraret; horrentis sacci scabricie dedolauit. Explica nunc omnes siluescentes crudelitatum frondes, ex illo immani Caluinistico nemore, in vnum corpus, inualetudine languidum, tormentis fractum, cilicio vexatum. Eia innecte funem, spiraculi inhibitorium. seca. nec contentus ferro, oculis rimare tot abdita naturæ claustris. quin & vbi decoxeris nouus Tantalus aut Progne, pascere. Quod si quis, dum expanditur omnis hæc crudelitatis pompa, lacrymula vel altiori suspirio, oculorum orisve teneritudinem confessus fuerit, hic scelus iam admiserit apud hos nouos misericordiæ punitores, rediuiuos Syllas. sint & exitu. apud quos

——nec flere quidem, aut lenire dolorem
Colloquiis impune licet.
O nimium felix, nimium crudelis & expers
Imperij Fortuna tui! quæ dicere legem
Fletibus, ac fines audes censere dolendi.

Tu

Tu interim, mi COTHAME, optima tui parte euola ad parata tibi ante tempora ſæcularia in luſtris certaminis inluſtriora trophæa.

ROBERTVS SOTVELLVS.

QVA ego cælo dignum SOTVELLI caput corona? auro, gemmis, Vulcani opere; Liberi munere, palmite? an hederatum dabo? ſpicatum? an mille floribus, frondibus inluſtrioribus, myrto, olea, lauro, roſis, violis? ridet. Quid ergo? crinium artificio coronabere? contemnit. & tamen, ſi quid iudico, coronam ambit. Agnoſco. illam quæ omnes mortis aculeos, in Dominici capitis tolerantia, obtundit. At in hac præter turpitudinem, dedecorationem, & his implexam ſæuitiam, diuina tempora fœdantem, lancinantem, nihil reperies. Illam vis, illam æmularis? Habes a Caluini manu, quod Chriſto tuo rependas, qui pro tuo caput ſuum obtulit. Sed quid amas SOTVELLE? ſpinas? fuge; & potes. nec dico, Deiera: ſemel hauſtam fidem tace. quid peccat tacita vox? quid mutus ſonus? Horret SOTVELLVS ad hanc ſcorpiacam peſtem, vltima ſui parte ferientem. Non ſolum, ait, os loquitur. Zacharias vocis orbatione multatus, linguam irritam tranſit; manibus tamen a corde dictat, & nomen filij ſine ore pronuntiat elinguis ſtilus. ſed & omni ſono clarius, omni littera vocalius, res loquitur, mores, corporis habitudines: quæ ne negatrices vicariæ oris mei in die iudicij aduerſus me proferantur, moriamur. Sed quid adeo magnum eſt, Caluiniſtam e ſublimiore ſede audire detonantem? menſæ videre accum-

bentem,cum illis frustis profani panis? Ad quę SOTVELLVS: Neque de hac fabulose sacrificata & parentata dæmoniorum cena edo, qui solum Christum noui. nam & illa ventrem inquinare nefas, vt taceam augustiora nostra, aures, oculos. Sed neque hoc idololatricũ inquinamentum intestinis transigitur: in ipso spiritu & anima digeritur; cuius munditiam Christo debeo, Christo seruabo. Conciones vero illas, omnium scelerum & libidinum auctrices, deq; sola scurrilitate, de lasciuis & cruentis vocibus, de impiis & blasphemantibus nobiles, procul deuitemus. Nam & de longinquo, vice pestis, adflatum inspirant noxium, animæque peremptorem. Hæc Christi Martyr. At illi solo furore accusatore, teste, (cum omnis alius accusator, omnis testis deesset (tormentis, qualia commenta sæuitia est, sæuiunt in innoxium pectus: & decies iterare hæc lubuit, quo testatius esset odium, quo clarior Martyris constantia. a qua vt se victos vident, decurrunt ad patibulum; ad illud deinde perfidiæ notissimum ferrum; ad inlustrem cacabum Tantalicum, Itycum. Edite fratres; tali germanitati non alius respondet cibus. comedite; non oculis tantum, sed & scelerate fauces sanguine. tibi vero mi SOTVELLE toto ab hinc orbe

Semper odoratis spirabunt floribus aræ,
Semper & Assyrios felix bibet vrna liquores.
Et lacrymas; qui maior honor.

non illas mœroris. procul hinc femineæ genæ. sed altioris amoris, gaudii, admirationis; æmuli etiam, votiuique paris exitus; quales solent esse virorum.

HEN-

HENRICVS VVALPOLVS.

SOL radiis aquam terræ inlatentem per bibulos atomos extrahit; adeo vt, licet ſaxei montis oppreſſu fontium vena celetur, aperiat tamen arcanum liquentis elementi natura violentior. Calamus hic meus, ex obſcuro receſſu iacentis famæ nobilem athletam VVALPOLVM dum compellit, publicat: dum e latebroſis Anglicani ſpoliarij cauaminibus, ſanguine, tamquam ingentium fluctuum conflIgiis, adeſis, nobiliſſimas hac reduuías elicit, prodit felici retectione. & quæ non ætas beatiſſimum prædicabit, qui omnem patientiæ ſpeciem aduerſus omnem diaboli vim expunxiſti? non carcer & vincula, non equuleus & tormenta, quater & decies repetita crudelitate, nouis ſæuitiæ incrementis, vel colorem potuerunt immutare. Age Satana; funde in hoc mihi amicum caput, quod non vna facundia aliquando ſacrabo, qua pedes qua potero eques. erit enim aliquando tempus,

——cum laurigero tua fortior œſtro
Facta canam. Non quod ab hac dextera præmia deſideres, qui omnem gloriam humanæ manus, etiam cum hominem ageres, calcaueris vt abituram: ſed quia ornamentis bonorum incitatur imitatio; & virtus æmula alitur exemplo honoris alieni. Ita fiet. Tu quiſquis hæc leges, vide quantum in vno corpore Deus, & quale vexillum de Caluiniſtis, inimicis gloriæ ſuæ, extulerit; cum ad acerbiſſimos cruciatus nihil ore promeret præter IESV nomen. hoc illi lorica & clypeus ad retundenda iacula, regerenda tormenta,

menta, delaſſatis Caluiniſtarum animis. quare hi frendere & fremere deſpumata ſemel omni crudelitate, & victa: cum interim militi noſtro vultus placidus; frons pura, nulla mœroris, minus iræ, rugoſitate contracta; color, qualis ſecuris & innoxiis. Quid nouum? inſidet candidiſſimo illius pectori Spiritus ille mitiſſimus, qui nec nubilo liuet, nec turbine glomeratur, nec frigore gelaſcit, nec æſtu redaccenditur. Noſti Oceanum? refluit reciprocis æſtibus. fontes? manant venis perennibus. fluuios? eunt exercitis lapſibus. vbera? partu matureſcente lacteſcunt. tenerum ab vtero fetum? vbertate lactei roris adoleſcit: noſter miles, nouis irruentibus a ſæuitia commentis, virtutes opponit nouas, reciproco ad miraculum pœnarum & virtutum fluxu. quæ & perpetuant curſum, & inluſtriore deſultatione, ad ſingula pœnarum genera, perpetuis auctibus, alueum ſuum complent; nullis diminutionibus ſanguinis aut carnis decreſcentes: vt maiora videas incrementa virtutum, quam tormentorum; exſerat licet vires, euomatq́ue omnes ſæuitia fluctus. noua terris prodigia! equuleum, crucem, ignes vbera iures virtutum, lacteun[illegible]que rorem; non certis dimenſiſque momentis, ſed æterna feneraria ſuffectione. Lõgior ſum. amoris hic ſemper error. Amplector te amicum pectus in patibulo. ſtabiſne Crudelitas? non niſi

—illum in plurima ſectum
Fruſta, & particulas, vt multis mortuus vnus
Sufficeret, ſed poterat, *—contẽta cadauere crudo,* ſæuitiæ modum ponere improba fames. nimis hoc mite; *—ardenti decoxit aheno:* nec *—longum tardumq́ putauit Exſpectare focos,* nouum inexpletæ crudelitatis genus.

genus. vt non deeſſent, quibus ſe paſcerent ſæua lumina, **dum** nobile ferculum, & ſuauius per fauces poſt ignem **iturum**, exſpectatur. Quid dices admiratrix Vetuſtas, **inluſtris** crudelitatum decantatrix? an non

—— Mæotide ſæuior ara

Anglia? *—— quippe illa nefandi Taurica ſacri*
Jnuentrix homines (vt iam, quæ carmina tradunt,
Digna fide credas) tantum immolat; vlterius nil
Aut grauius cultro timet hoſtia.

IACOBVS SALESIVS.

NEQVE ego vos tacebo SALESIORVM, SALTAMOCHIORVM, clariſſima decora; obſoleto licet ore, longaque mora hebetato. nec vos verborum concinnitatem, muliebre ornamentum; ſed neque ad venuſtatem dictionem criſpam, femineæ comæ paramentum, quæritis. plena verba roboris vultis, plena virilis toroſi pectoris. poſſent illa deeſſe in proſperiori mitioris Fortunæ flatu; vbi ſecundo curſu, inter illa carbaſa, ad quorum adſpectus erubeſcat byſſus, vita procedit. poſſent deeſſe in lenta mollique perpetui puluini felicitate. ſed in his calloſis manibus; in hoc non modo colorato, ſed ambuſto Fortunæ radiis pectore; in hac indomita ceruice, ingentia de viua rupe exciſa deſiderari non poſſunt. res ipſa ſaxa vomit. Quatiat tremoribus orbem Caluiniana perfidia; &, ſi poteſt, vno ſubducat hiatu, vel igne fero torreat: ſtabit SALESIVS, ſtabit SALTAMOCHIVS. Deprome vires Furor; & in illa pectora reconde ferrum. credes alieni ſanguinis ſpectatores adſtare. ita veteranus

exſecari ſe patitur; at horret medicam manum tiro. Vos interim ſolutæ malis puræ Mentes, ite quo vos ducit felicitas illa ex alto veniens; quo vos hilaritas a ſublimi delapſa æterno. ſed non ſine magno IESV nomine; quod vobis in vltimo illo ferro perpetuum in ore. vt videas generoſa pectora; quæ, etiam morientia, amant eum pro quo cadunt. Ita magnus nauigij rector tenebit clauum, obruatur licet fluctibus; nec vela deſeret fluitantia, aut permittet tempeſtati nauem Docuerunt hoc SALESIVS, SALTAMOCHIVS. ac ne ſatis eſſet dixiſſe, & ad exemplar doctrinæ ſuæ vixiſſe, etiam vitam clauſerunt. Sed & ego claudo hoc caput. nam hæc ipſa ex abundanti, ne quid Batauici ementiti Militis fabulæ irrepercuſſum, quaſi de conſcientia præteriſſe me Caluiniſtę ſpargerent. quorum ſi in SOCIETATEM adnumeres odia, apud nullam reperies retro antiquitatem tot vrbes terras voraſſe; tot inſulas maria fraudaſſe; tot regna duriſſimis ſe colliſionibus compulſaſſe, quot SOCIETATEM hanc machinationibus impetiuerunt. cui nec aduenarnm iure terram patriam veſtigio ſalutare, niſi cataphracta Regia manu, tolerauerunt. verum etiam nunc pergũt mendacia mendaciis cumulãtes, ad ſugillandum odij, erga notum illud periculis nomẽ, publici iniquitatem: quod quo frequentius metunt, eo in laxiores campos ædificatur. Meminiſti luminis? manet integra & indefecta materiæ illius matrix, licet plures inde qualitatis traduces mutueris: at SOCIETAS etiam creſcit, quoties per Caluinianum ferrum ſeminata, augmento ſurrexit vberiore. Hinc videmus illius alumnos non modo cum Nemrodiana iſta ſæuitia concertantes, ſed & vltro irrumpentes. ad Religionem

gionem enim ea pacti condicione venerunt, vt animas ſuas auctorati, in hoſtili ferro prodigant. Olim Cornelia Maximilla auerſata eſt carnificis manum, fœdumque contagium a caſto corpore nouiſſima ſanctitate reiecit: hodie SOCIETAS non exhorruit Caluinianũ ferrum, per quod ſciret reſerari ſibi aditum in perennem felicitatem.

I nunc, & perpetuo pingui mendacio paginas imple. dic te in hanc diem, nox erat, nulla præter ignauiſſima veſtigia vidiſſe a SOCIETATIS pede. cum, ſi bene calculum poſueris, paucis his annis, quibus illam non in vno Oceano, quaſi quaqua rudem atque inſectam materiam, ſine arbore ſua, gubernaculo, fune, per ſæuiſſimos fluctus impulerunt Gebennenſes faculæ; tot viderint in omnẽ poſteritatem, remis veliſque ad miraculum ſecundioribus, itura generoſioris animi documenta; quot in ſingulis latiſſime ſparſis naufragij tabulis, humanis celſiora repererunt ingenia, etiam ſiccis oculis inter minitantes arenas, fluctus, ſcopulos, noctes, in mortem inuolatura. Quid hic potuit optari ad exemplar Chriſtiani pectoris expreſſius? proſecuti ſunt SOCIETATEM in ruinam Caluiniſtæ: at illa ſuper ruinas ſe ſuas erexit, extulitque caput. Et tamen o merito Batauico Militi ignauam SOCIETATEM! quæ ad omnem ventum ludentis aut ſæuientis Fortunæ, Gebennenſium more, non induit habitum noui alicuius lupanaris. quin & ſordidam illi Militi SOCIETATEM, quod e tenuiſſimis reculis, nihil Caluinianorũ epulis, Lutheranorum potaculis, ingratiſſimis voratrinis diſpẽſatur. munificos Caluiniſtas, qui in orbem mutuas menſas tamquam ſacraria reconditæ religionis obeuntes, etiam vxores fecerunt menſas.

CAPVT V.

Caluinista. SOCIETATEM *vincula & Angliæ carceres dedecorarunt.*

SOCIETAS *ſemper placida, ſemper tranquilla eſt. glomerentur mala; manet tamen illi frons pura, & ab his tenebris ſidus nouum.*

QVID tu Caluiniane, SOCIETATI tenebras, vincula, carceres, reliqua Anglicanæ lanienæ, tanta laterum contentione obiectas? habent, fateor, SOCIETATIS alumnos Anglicanæ nebulæ. ſed ſidera ſunt illis. & denſiores obtendit hæreſis, quæ præcordia exoculat. Tenent eos catenæ. at nullæ mentem conſtringunt ſolutam Chriſto ſuo. grauiores iniicit hæreſis, quæ immane quantum premant. Triſte neſcio quid ſemper illic exſpirat. ſed illi ſupra thura & balſama ſuauitatem adſpirant Deo. & tetriores purulentias euomit Caluinianum Gomorrhæum theatrum. Amittunt vitæ gaudia, carorum, amicorum, cetera. prudens negotiatio eſt, aliquid perdere, vt maiora conſequaris. Seclusi ſunt à ſæculo. ſed nec ſcelera illius vident. Claudit eos ad ſæuitiam denſatus lapis. omnia ſpiritui patent: qui quoties viam illam inambulat, quæ ducit ad immortalitatem, ad Deum, toties nullo clauditur muro. Manet eos gladius, crux, aut pœnarum maxima ignis. ſed ideo illos ſepoſuit Deus a liberiore condicione, vt vires corroborarent. ſic & athletæ ſegregantur ad ſtrictiorem diſciplinam, vt robori ædi-

edificando vacent. Continentur a luxuria, a cibis lætio-
ibus, a potu iucundiore; fatigantur exercitationibus;
anto plus de victoria ſperantes, quanto plus laborauc-
int. Et miles non de deliciis, de puluillo, in aciem prodit
le papilionibus, vbi omnis duritia, vbi imbonitas &
nformitas: etiam in pace campum decurrit, foſſam iacit,
ub Sole & cælo, tunica & lorica grauis, ſudore madens.
Et illum præmium prouocat huius ſęculi; quod & labo-
es mitigat, & quidquid aſperum, vertit in vltroneam
c amicam lubentiam. Noſter vero Miles magnus,
terna conſequuturus, carcerem palęſtram amplexatur:
quo collecto robore, firmatus per incommoda, ad ſta-
ium tribunalis, ſpe plenus, fiducia ſumma, fide certa
rouolat; deuolaturus in incendia, ſi fides poſcat; laſſatu-
us tortorum manus ad inuidiam crudelium oculorum;
d & prouocaturus tyrannos de craticula in epulas
nbuſti corporis. ſcit enim modicos eſſe hos cruciatus,
d æquiparantiam gloriæ ante tempora ſæcularia præ-
aratæ & promiſſæ. Quare totus de Euangelij paratura
ccinctus, ſpe calceatus, de Apoſtolo armatus, donati-
um Chriſti exſpectans, ridet minas; tormenta ample-
ctur amica: memor etiam Chriſtum non niſi poſt fella
uos guſtaſſe; nec ante Regem gloriæ ſalutatum, quam
ex eſſet Iudæorum proſcriptus in crucem. Tu tamen
oſt hæc omnia tam imperitus rerum es, vt SOCIETATI
iicias vincula? ab eodem ore Chriſtianis Neronianas
iectabis arenas, Decianas flammas, Diocletiana ſpo-
ria, Traiana marmora. ab eodem DD. Petro crucem,
ulo gladium, Laurentio craticulam, Stephano lapi-
s. Ceciliæ, Catharinæ, Barbaræ, Agathæ, Agnetæ,

Suſannæ, ignes, prunas, enſes, rotas. Et aude verum non diffiteri. oculos, aures, linguam, os, ventrem, manus, pedes, ad laſciuiæ, ad maleloquij receptaculum, ad maleloquentiæ licentiam, ad gulæ crimen, ad inteſtinorum immunditiem, ad vim & inſidias à Summo Deo accepimus? ad adſpectum deroſorum & in ſanguine ſuo ſqualentium corporum? ad patientiſſimum blaſphemationum hoſpitium, cælum contaminantium? ad viperium eiaculatorium; ad exitiale prodactæ ſalutis euomitorium? ad enormem altilium & piſcium ſaginam, viníque ſenectute defæcati, impiarumque libidinum diuerſorium? ad venatorias dormientis luxuriæ incentiuas adflabellationes? ad humani ſanguinis prodigæ fuſionis itatorium? An vero non magis illa a Deo Ter Maximo conceſſa, vt oculi, manus, a cæde, ſæuitia, immunditia quam remotiſſimæ, puræ ad Conditorem ſuum alleuarentur? vt os, lingua, non agmina verborum emortua fundant? animam habeant neceſſum eſt, vt placeant Deo: diffundantur ſenſibus, ſi ſubſtringantur apicibus. Sed & magis etiam lucebit accepti beneficij memoria, ſi vel circumfrementelupa gregem Dominicum, vel Gebennico impetente tauro, corpus vniuerſum, membraque ſingula lanianda aliquando præbeat Miles noſter, in viuũ teſtem fideĩſuæ in Deum, in matrem Eccleſiam. Grauant vincula? euentilabit illa; vt credas Medicam veſtem textilem alicuius Reginæ manibus. Stringent illa? magis gemet ſub foratu effeminatæ auris, qui virum ſolo mento præfert; cui ſi addas furacem volſellam, mutabit ſexum. Carcer claudet? magna cæli ſpatia patent. Nuditas moleſta eſt? homo inueſtis figulo ſuo ſtetit. &
fors

fors minus teguntur, qui a comantibus conchis muſcoſas lanoſitates veſtes piſcantur; non pangunt,aut ſerunt. ſed & nemo nudus eſt, quem innocentia texit, & amor Chriſti. fundant qui volunt ſtolam, comam ſtruant, cutem fingant, ſpeculum conſulant; Chriſti miles extra ſuum IESVM neminem nouit. Grauis odor nares offendet? ante euigorabit mollitudine ſua balſamum,& leuigabit ceruicem ſtiriamque leoninam; quam illum ex athletico puluere & ſudore virtutis odor. Offundet nubilum, ſubducto Sole, ille ſolis tenebris notus locus? quæ lux deeſſe poteſt illi loco, qui Solem claudit? nam ſinguli Martyres ſinguli Soles ſunt in meliori firmamento; lucemque ſpargunt, ad quam tenebreſcunt elementarij huius Solis refracti æſtiui radij; ad quam noctuat omnis oculus, præter illum qui in ſolam ſalutem carnem exuit. hic enim (vbi intonuerit dies Domini magnus, tot ſignis & portentis, tot concuſſionibus elementorum, tot nationum conflictationibus prænotatus) poſt reſtitutam ſubſtantiam interitui ſubductam, videbit illam & feret reuiuificatus iam Deo, diſcuſſa caligine veteris hominis.

CAPVT VI.

Caluiniſta. SOCIETATEM *tormenta, carnifex, equuleus perennabunt in opprobrium.*

Irrita fuerunt hæc tormenta in SOCIETATEM *librata: repercuſſa tamen in Caluiniſtas, qui emiſerant, violentius ſæuierunt.*

A PRIMORDIO ſui in Galliam, SOCIETAS eiuſque alumni a Caluiniſtis vim patiuntur. ſtatim enim

vt pe-

vt pedem fixerunt, inuidiam ſortiti ſunt. & quidem Galli a Caluiniſtis Gallis: quo procliuius impietas alienum ſanguinem inſectaretur, a ſuo auſpicata. Nec nouum hoc fuit. a primæuo orbe frater ſurgit in fratrem; a ſuis Dauid exuitur; Ieremiam lapides perpluunt ab Hebræa manu; Zacharias perennes cruoris ſui maculas ſilicibus ſacris adſignat; ille Propheticus Angelus in puellæ ſaltatricis lucar trucidatur. Sed *beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam*. beati, quorum poſt dedecorationes merces plurima eſt in cælo. Ita dico beatam SOCIETATEM, beatos in ea viros, hereditarios Chriſti diſcipulos, Apoſtolici ſeminis frutices, ſed & machæræ & preſſuræ ſocios; etiam in equuleum, ſi torquendi; etiam in mortem, ſi finiendi. Beatam SOCIETATEM, & in ea victores! ſed qui illi victores? quorum numerantur pugnæ. & quorum pugnæ? quorum ſudor, cataſta, exſilia, ſanguis. eadem reperio apud Apoſtolos. Hinc Petrus cæditur; Stephanus opprimitur; Iacobus immolatur. beatam SOCIETATEM, quæ occumbit pro ſalute commiſſi ſibi gregis: & occumbit in neruo, cannabe, exſilio, cruce. Hanc crucem ſi ſuſtulerit ſecuta Dominum, tota Paradiſi clauis ſanguis eius erit. Sed a cuius manu hæc SOCIETATI beatitas? a cuius & equuleus. qui quid fuit, niſi portio Caluini de crudelitate? & quid eruit præter vnicum doloris ſenſum? ne putares eſſe lapidem: cetera rumoris dicebantur, & ſemper dicuntur; nec vltra. Tu qui verum amas, pulſa hos apud conſcientiam Iudices. poſt tormenta, vocem nullam exprimunt præter innocentiæ; & ad inuidiam virtutis. an non hic claret innocuum pectus? Diſrumpere Inuidia, & erumpe in

pe in Veri voces: *Dati ſumus in reprobum ſenſum.* fuit hæc vox Iudicum alienæ virtutis & innocentiæ mirionum. & tamen vide Lector argumenta illius maſſalis Caluinianæ molis.

I. Ioannes Caſtellus in ſcholis SOCIETATIS IESV, ante annos tres, humanioribus litteris operam dedit. ergo & cum illis hauſit ſemina, quæ triennio poſt nefario conatu in Regium caput profudit.

II. Ioannes Caſtellus SOCIETATIS IESV Religioſos habuit Doctores litterarum humaniorum. ergo & eoſdem triennio poſt habuit auctores infandę in Regem conſpirationis.

III. Ioannes Caſtellus qui SOCIETATIS IESV Magiſtros in humaniori litteratura audierat, in Regis Regniq́ue iugulum intentatum ſcelus merita piauit morte. ergo & illius ante annos tres Magiſtri nõ inferiore pœna multandi. ergo & SOCIETAS vniuerſa, palmitis huius truncus, rami huius arbor, ſurculi huius radix, membri huius corpus, non impari exitu finienda.

IV. Ioannes Caſtellus inter extremas dilacerationes faſſus eſt, ante annos tres vſum ſe Præceptoribus SOCIETATIS IESV. ergo eadem confeſſione voluit fuiſſe conſcios facinoris a ſe tentati. ergo & pari pœna in pari culpa puniendos.

O canes latrantes in Veritatem! ſunt hæc argumentorum oſſa quæ obroditis? reddam non inferiore robore.

V. Ioannes Caſtellus Gallus, ciuis Pariſienſis, humaniorum litterarum ſtudioſus, mercator, diuini verbi Præconum non ſegnis aliquando auditor; ſceleris poſt hominum memoriam in Regium caput maximi debitas

pœnas dedit. ergo & eaſdem, iure bono, debent Galli omnes, Pariſienſes ciues omnes, humaniorum litterarum ſtudioſi omnes, verbi Dei pręcones omnes, quorum ille aliquando non vltimus cultor & auditor fuit.

Rogo te, fuerit aliquis a vinetis, a buſſequis, ab olidis caulis, reus Maiſtatis. ergo quiſquis campum ſtiua tremente proſcindes; quiſquis prati floreas opes panda curuus falce populaberis; quiſquis vineam palmite grauem cernuus raſtris foſſor inuertes, hoſtis eris publicus? quæ terra tulit tam temulentas ratiocinationes integro capite? aut quæ melior dextera tam molle ſtrinxit ferrum, & manſit in ſexu ſuo? at tu qui hæc leges,

Adſpice, num mage ſit noſtrum penetrabile telum.

I. Deus Ægyptum, hoſpitis populi conflictatricem, decemplici caſtigatione percuſſit. ergo & Paſchaſium, innocuam SOCIETATEM elidentem, malitiæque ſuæ libidine in immerita raptantem, eliminabit. ergo & Arnaldum, Paſchaſio de ſcelere ſociatum, blaſphemięque ſuæ tenebras in SOCIETATIS lucem interuomentem, ad ſplendorem illius infuſcandum, talionis pondere detonabit.

II. Deus Ægyptios, populum ſuum liberos homines in ergaſtulum ſubagentes, totis primis opibus in ſolatium contumelioſæ toties illatæ atrocitatis expunxit. ergo & Deus, prouidentiſſima cenſura merita diſpenſans, Paſchaſium, qui SOCIETATEM omnis diuini Veri ſeminatricem, inceſto calamo lacerauit, fecundiore dextera depilabit. ergo & Arnaldum, de geruli ſui Paſchaſij collo SOCIETATEM infidæ linguæ crepitaculis impetentem, dextera virtutis ſuæ eneruatum delumbabit.

III. Deus Ægyptios, populum ſuum inter rupea maria vltrice ferro proſequentes, reductis in natiuum fluorem aquis, æternum poſteritati exemplum ſtatuit. ergo & Paſchaſium, laciniosis ſtrophis SOCIETATEM petulanti lingua depreciantem, elinguabit. ergo & Arnaldum, SOCIETATEM deruncinatis a Paſchaſio commentis illudentem, exoſſabit.

IV. Deus Saulem, deſpectorem Samuelis, grauiſſima cenſura multauit. ergo & Paſchaſium, SOCIETATEM omnis boni defenſoriam, blaſphemiæ & malitię ſuæ ingenio infeſtantem, deuirabit.

Deſinat proinde Arnaldus a Paſchaſio, aſpis a vipera mutuari venenum: euomat proprij ingenij virus; inueniet ſocios a Caluiniano grege, præcoquos Antichriſti præambulones: a quibus quid præter maledicta ſperes? nemo enim ſapum de petris, defrutum de rupibus, placentas de glebis elicuit: nemo mella de araneis, lac de ſcorpionibus vidit diſtillaſſe.

Obſcura ſunt hæc, & magnis inuoluta tenebris. non nego. at tu memento Paſchaſinarum calumniarum naturam non eſſe ſcirpum, vt ſine nodo ſit. Vis apertiora? dabo tibi iam pridem vota tuorum in meridie. Si Stephane

——arbitrio populi tua cana ſenectus
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidẽ dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua exſecta auido ſit data vulturio,
Effoſſos oculos voret atro gutture coruus,
Inteſtina canes, cetera membra lupi.

ratores, totoſque exercitus, quam non ſemel mare texit, terra ſubduxit, gladius detotondit, verſura tranſmutauit, fulmina detruncarunt? Hoc volui: [redacted] nihil nouum, ſi SOCIETATEM Gallia amplexa, ſtrinxit vt ſuam; excuſſit vt alienam; tutata eſt vt Gallicam. is ludus humanarum rerum, riſum excipiunt lacrymæ; & necdũ areſcentibus genis, riſus redit: amorem ſequitur odium tam propero paſſu, vt hoc iures ab illo natum, filium e patre; & denuo amor. Dices alternari hanc ſeriem in ſolam varietatem. Donis aliquem onerauit munifica manus: eadem & illis & vita exuit; & inter hæc dies intercurrit, nec totus. Iam, quoties Gallia arma vidit inimica, & ſenſit; & in ipſo ferro Generum amplexa eſt nouum, quaſi de perſecutore ſanguine ſanguis concreſcat nouus; tamquam de paterno ſemine, matris vbere! nec longior mora, redeunt infeſta ſigna, & nullus iam ſanguinis. ita eſt. ludos nos aut Deus, aut Natura facit; aut irrequies innata mentibus, fota vitiis; aut denique vſu coalita, & iam in naturam acta, vt arbitrere ingenitam. Et tamen quod SOCIETATEM ſtrinxerat, quod tutata Gallia, ſecuta eſt naturæ ſuæ benignitatem, filios amplexa eſt mater: quod vero excuſſerit, quod proſcripſerit; quis non videat nouercalem manum? Aſt ego in hoc te exſilio agnoſco coluber excantate, ſerpens effumigate, cuius ductu hactenus inauſa proceſſerunt. Agnoſco te, nec nouum, odiſſe quem times; & quem metueris infeſtare, ſi poſſis. & nota militiæ tuæ teſſera, animos occupare, obſtruere pectora; vt ante incipiant homines odiſſe, quam noſſe: ne cognitos aut imitari poſſint, aut damnare non poſſint. Ita accidit SOCIETATI. Venit illa in Galliam: & inter

& inter ſcopulos & ſinus, inter vada &freta Caluiniani furoris velificata, tuta non vno nauigauit anno, cauta nimirum & prouida. aſt vbi vidit primogenita diaboli hæreſis, docta mentiri vultum, hilareſcere fronte, vngula ferire; fulgere pectore, lingua viperare; ore ridere, cauda vibrare, collo florere, tergo fodicare: vbi vidit SOCIETATEM minis, blanditiis, prece, precio, tormẽtis ipſis imperuiam; & iam nõ paucos erroribus inquinatos, longiuſq; etiam excuſſos in Caluiniano ineuitabili profundo, terram tamen reſpicere, pœnitentiæ lacrymis vetera tegere, ſalutique prodactæ ſerio reformari; inuidit, & fremuit: ac primo hos recentis adhuc infantiæ catulos, necdum perfectis luminibus, incerta reptantes, maiore conatu protrahit ad noua naufragia. Vt ſenſit non procedere hanc rem ex ſententia, & nimis varium fluere ſudorem; colligit robur; euocatque venena, quæ vniuerſa ſpargat in vnam SOCIETATEM, cuius manuductione ſentiebat ſibi eripi has prædas. ergo SOCIETAS deſtinatur Caluiniſtis nobilis venatio, in quam graſſentur calamo, de longinquo; equuleo, enſe, cruce, igne, exſilio, de propinquo. Conſulite commentarios Gallicanos, & videbitis de Caluiniana lingua, mendacio, hoſtes SOCIETATIS ferociſſe. ſed talibus dedicatoribus damnationis ſuæ SOCIETAS gloriatur. Qui enim Caluinum nouit, ſcire poteſt, non niſi grande aliquod bonum à Caluino damnatum.

Dicet Paſchaſius: Non Caluinus, crimen SOCIETATEM expulit finibus. Qui hoc probas P. Naſo? Venenum dare ſcelus eſt. ita eſt, ergo & domus in qua datur rea eſt. Nullus Ariſtoteles me hoc docuit. venit hæc illatio de

tio de ſemine hypocritarum. Sed ad rem. quid tibi vis hac illatione? Datus ſum. SOCIETAS tota domus eſt. Quid infers? In ea venenum Ioannis Guereti manu temperatum fuit. Nil vltra: capio. veneficio abſoluto, domus punienda erit. Iam ſcio. Ioannes Gueretus, conſcius in Regem criminis, ſibi permittitur: SOCIETAS in damnatione manet. Ioannes de figura rubi eſt: domus quam inhabitat, flamma fit, & ignis. Quid dicitis, Paſchaſi, Arnalde, a Caluini cacabo belli cacabarij; ab illius incude, omnis innocentiæ refragatores; docti figere, toxica ſpargere. Quid dicitis? Vicimus, aiunt: SOCIEATEM in exſilium egimus, in ærumnas. Quid? an non omnes fortes, quos in exemplum prædicat antiquitas, ærumnis ſuis inclyti floruerunt? & fortitudo, nonne infirmitatibus roboratur? & calamitas, nonne vt maxime diſciplina virtutis eſt? Mementote Lazari & diuitis: alternas malorum & bonorum vicis æmula retributione compenſant. nec verbum hic addam. Tulerit aliquid SOCIETAS a veſtra venenaria lingua; ſed & ſanguinem dederit: vocem tamen nullam audis aut Chriſtiana mente indignam, aut dignam Caluiniano pectore: ac nec frontem præbuit rugoſiorem; non labra preſſit extra lineam placidi tenoris; non momordit in talionem. Excute quaqua patet non ignobile ad immortalitatem exſilium.

Quo magis in dubiis homines ſpectare periclis
Conuenit; aduerſiſque in rebus noſcere qui ſint.
Nam veræ voces tum demum pectore ab imo
Eiiciuntur; & eripitur perſona, manet res.

& vide, an non eadem illi habitudo oris, & claritas. Diſcinge pectus. an non tot incommodis indetritum?

Quid

Quid nouum? virtus non atteritur; ea ibi sedem fixerat. exempla olim docent. Ionas haustus a bellua, in cuius aluo naufragia digerebantur, triduo post incolumis deuomitur. Babylonij ignes, fratrum nec tiaras, nec sarabaras defloccarunt. Euenit idem SOCIETATI; quæ Caluiniana fraude e Gallia dispuncta, & de suo orbe translata, iussa est viuere in alieno. fabulæ. vixit in suo; & in alta pace, alto sereno; in virtutis domicilio, quod solum agnoscit suum. Circumstet eam, alumnosque illius, ferrum, egestas, minitans purpura,

Audacter inter Reges, rerumque potentes,
Versantur; neque fulgorem reuerentur ab auro,
Nec clarum vestis splendorem purpureai.

quin etiam —*grauis exterat artus*
Vngula: —*Dulce viris*

pro Christo has insternere vias, & purpurare sanguine. sed & ambiat licet SOCIETATEM Caluiniana feritas, pingatque barbaro Paschasij calamo: (qui fabulas scenis dedit, nouus Galliæ Scytha, nouus Massageta: apud quem, quicquid probum est, blasphemiis lancinatur; quidquid honestum, arroditur ab hoc mure; quidquid sincerum, ab hoc acore amarulescit) illam tamen pascunt eloquia Domini super mella & fauos. inde nulla potio amarum sapit: nec quidquam ex illa deperit, lancinent quamuis Arnaldini corui, Paschasini milui: nam & apud Deum sociorum regestus est numerus. quid ergo, metuant hos vngues, rostra? Sed & Regia manus, quæ sciret raros esse, qui vel Ioannis Guereti capillum nouerant; plurimos esse qui Ligæ nullum cespitem viderant; veteris nouæque, nulli ignoratæ

Caluinianæ Ligæ violentiorum contractuum obnexus soluit, cum SOCIETATEM per omnes Regni partes misit in liberrimum laxamentum fidei & doctrinę. Hoc est esse Regem. cui dictum vere,

quisquis est placide potens,
Dominusque vitæ seruat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,
Animoque parcit; longa permensus diu
Felicis æui spatià, vel cælum petit.

Quid agis magne Rex? Orationem metire quæ ex aduerso stat, acrem, excussam verbis grandibus. Quid respondebis Marioni, veternoso legalium quæstionum ænigmatistæ, omnes eloquentiæ suæ spumas euomenti? Sudor & puluis non componunt verba. in illis ferire hostem, inopiam & laborem tolerare, hiemem & æstatem iuxta pati, socius & Consultor periculorum esse didicisti. An tu, quæ iste litteris, militando consecutus es? aut quod ille ex alieno cerebro sibi arrogauit, tu ex tuo hausisti, felicior natus quam factus? & tamen verba verbis, facundia facundia alia elimanda. Ita est. Sed facta, ait, dictis pluris sunt. Fateor. ast illos flores vernantis eloquentiæ qui auertes, aut euertes? Exsufflabo, inquit, vno spiritu leuioris armaturæ; ductu veritatis: quæ pigmenta, colores, flores, muliebria ornamenta ridet. Ita est: & reapse vincis, neruis, lacertis, sanguine: vincis Caluinianam sapientiam, affectatricem & interpolatricem veritatis: vincis hanc præmeditatam linguationem: vincis hos facundiæ caupones, in ipsa area roboris & animorum. Sed quid? speras te posse flectere illam mentem; posse ferocientes in SO-

CIE-

CIETATEM animos miteſcere? manſueſcit leo; non diffiteor? & cum toto illo ſuggeſtu iubarum, delicium fit alicuius Reginæ; lingua genas eius enubilans, emaculans; & mores beſtiam relinquunt. Caluiniſtam nulla excaluiniſtabit ingenioſitas; vt nulla rationum momenta in rectum mendacium deducent, non ſi ſtomachi ineas euerſionem & cerebri. quare vbi omnia dixeris, vocem perdes; nec conſequeris aliud, quam bilem de blaſphematione. Sola ergo Dei potenti dextera, pulſa illa mortifera & cruciaria febri, alium induent hominem Caluiniſtæ; aut ſane Regio tuo metu ponent hæc venena, forti neceſſitate proſtrata, tamquam amico ſopore eliſa; quæ valentius reſtituant ſibi, & primordiali vigori ſuo, nacti aliquando tempus, quo, retecta nominis Chriſtiani extrinſecus ſuperficie, ſerpentes & lupi, ad infeſtandum Chriſti gregem intrinſecus deliteſcentes, liberiori campo Regna & Prouincias doctrinis venenorum perflent adultero ſenſu & ſtilo. Huius rei nec teſtem, nec iudicem alium volo, quam conſcientiam tuam, Rex magne. noſti has viperas, aſpides, regulos: cinxerunt latus tuum nō vno anno. vllaſne ruinas tot annis erexerūt? nam ſtantium ædificiorum, ciuitatum, prouinciarum ruinas adoperatos, in florentiſſimi Regni deflorationem, non neceſſum habeo dicere; Gallia tua loquitur, rudera & lapides. At iam ſilent. Delineant tamen taciti colubroſa meditatione viam ſpargendi, nocendi. ita ſerpens, totam licet prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, alte habitat: in cæca deducatur, per anfractus ſeriem ſuam euoluat; videbis in quantas iras ſeſe animet lucifuga beſtia. At SOCIE-

TATIS domus columbæ eſt, ſimplex eſt; ſemper in apertis, & ad lucem. Caluiniſtarum tortuoſæ latebræ, per mendacia noua & vetera nimis nudis Gallorum pectoribus virus inſtillantes; ſemper degeneres veritatis grano, & mendacio ſilueſtres; dum perpetim Euangelia emendant, vitiant: & quæ retro, ſupra etiam niuem albata, omnium oculis retecta erant, nunc decipulæ maculis luridata, denſiſque tecta tenebris, ſtigmata bonæ mentis prçferentia, ſimpliciores ſub tegmine veri trahunt in errorum mare magnũ: in quo inextricabile impactis naufragium eſt; irreſpirabile deuoratis hypobrychium eſt. quemcumque enim portentoſi Caluiniani fluctus effocarunt, infernus deſorbet.

CAPVT IIX.

Caluiniſta. SOCIETATEM *patibulum & rediuiui manent ignes.*

SOCIETAS *a cruce, ab ignibus valentior, minas vertet in decora; omneque carnificis ingenium vltro excipiet, & appetet. ſed & deuolabit in illud; non fama cauſſa, ſed Dei.*

AVDES hæc nomina impuro gutture? audes illo rhinocerotis naſo? audes impudenti calamo? Et tamen crux & ignis aliquando a Deo. non nego. Etiam in ſalutem. ita eſt. quod dum fit, non dico, nō ſentiet quicumq; hæc patitur; non dico, non curret per viſcera cum ſuo igne dolor; ſed amabit has cruces, ignes. non quod illæ ſuaues; ſed quod per illas omne bonum. Ita æger, licet

non

non raro gemat inter manus medici, easdem post mercede cumulat; & artifices prædicat; & duras iam negat. Facit idem Christi miles. sentit cruces, & incendia; & fors aliquando fluunt lacrymæ, doloris, & amoris. amat enim inter lacrymas; & exosculatur has cruces, hunc ignem, per quem æternum exsiccantur omnes lacrymæ. solatur ergo se hac spe in hoc lauacro sanguinis, & gaudet: neque vmquam agonis sui Præsidem sugillabit, quod violentiæ obiectus, quod cæstibus dilaniatus, quod flagellis laceratus, quassatus pugnis. parma tegit sanguinem: corona premit vulnera: gloria vibices integrat. Ita in stadio calces, liuores, vulnera, cruorem; priuilegia publica, stipendia ciuica, & illa quam præstare sæculum potest de æternitate fama, obtegunt, & expungunt: nec quisquam extra illud iniuriarum agit; sed nec in illo surgit in Pręsidem. Ergo corona, & ille e magna cęli specula prouocator & incentor animorum, suos animat gloria, fugatrice timoris; excitat spe, animatrice præmiorum. cadant lapideæ grandines, cingant ignes, bestiæ finem faciant, siue a Septemtrione vrsi, siue ab Oriente leones, stabit noster Miles; sed & vltra prouocabit. Dignum spectaculum Deo, Christiani, SOCIETATIS, cum cruce, igne, morte congressio; inter minas & tormenta concolor vultus, ridentique quam patienti similior. crepat ignis, strepit carnifex, funis strangulat; ille etiam ad maiora ceruices protendit; auarus pœnarum, quin & glorię; quam scit in illis, tamquam in semente clusam.

Tacebo ego te clarum cælo terraque sidus, vltimumque nil amplius doliturae domus innocuum piamentum. sæuiant magna ingenia; quorum acrior semper vis,

 quo

quo Fortuna clarior: nullus tui ſanguinis veſtigia dies exteret; nullus curſus recurſuſque temporum, nullus liuor edax: nullus excinerabit ignis.

Maius ab exſequiis nomen in orbe venit.
totaque in hæc vota mea ibit Gallia,

Spirantesque crocos, & in vrna perpetuum ver.
& proluant licet flumina, non delebunt; deuehant in Oceanum, patentior erit area famæ & immortalitati. & tamen premo te nunc. venit dies, cum tua

—non humili referam memorande cothurno.
Qualis Pindarico ſpiritus ore tonat.

Quo? quo calame, quo? vel refuga manu memoriæ dabis? nihil agis. Tenebris ego te nunc condam, amica lux, patere. fors dabo te aliquando clariſſimum ſidus, liberiore campo, amphitheatrici Caluiniani furoris nobilis portio. Permitte hos nunc ſibi, Caluinianæ ſutrinæ ſutores peſſimos perituræ felicitati. ſceleris in ſcelere ſupplicium eſt. Permitte hos ſibi e Caluini inſtitutione Seianos: fors deerit quod carnifex trahat. Tegat illa membrana dignitatis, timere, expaueſcere, ſecuritati ſuæ diffidere: ſat magnam carnificinam tenue velamentum tegit. nec vllum maleficium ſine formidine eſt; quia nec ſine conſcientia ſui. nam &

Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occultum, quatiente animo tortore, flagellum.

At diſcutiet tempus, & proſpectandam dabit hanc lanienam. ſed & ego te refigam alia manu, ſæculorum ſpectaculum nobile lignum, nobili ſanguine purpuratum. recludam te inluſtris vrna, clariſſimi cineris fida cuſtodia: nec vlla te tacebit ætas, nobilis calami nobilior

ſeges.

ſeges. Sed amabo te Arnalde, quis veſtrum apud tonſorem pro homine ſuo mulum reſpexit? quis in illo Caluiniano ſpeculo, ludibrio virtutis, virum dignum meliore ſæculo, pro læſæ maieſtatis reo? hæc turbulentia & paſſiuitas non eſt?

Vertite equum Danai. male vincitis. Ilia tellus
Viuet; & huic cineri Iuppiter arma dabit.

Sed dixerit; fors ſcripſerit, hæreticum Principem communione priuatum ſacra, ſecretum a Fidelium cœtu, reſectum a viuo corpore, non iam viuere illa ſpiritus vita. hic ego cogor vos de veſtra paratura repercutere. An non pars ſanior Eccleſiæ, qua Oriens, qua Occidens, qua reliqua, idem ſemper ſentiit? Diſcutite Patrum ſcripta, iam inde a primordio naſcentis Eccleſiæ: ſi aliud dixerint, mentior. Explicate omnem retro ſæculorum memoriam, tot exemplis Imperatorum, Regum, Principum teſtatam. Quid? potior pars Galliæ an non idem aſſeruit? primi in Sacerdotio, primi in nobilitate, primi in populo? an non pulpita prima Galliæ eaſdem voces perſonarunt? Cur non detuliſtis tot capitum millia? cur in vnum ſæuire placuit? an expediebat *vnum mori pro populo?* Ab illo ore prophetica verba, ab illo tripode hæc oracula Caluino famulentur. Iam tot millia quæ arma tulerunt, ferroque teſtata ſunt quod ille verbo, nec capillo quidem depilata viuunt in gloria: & in vno capite experiri libuit, quid poſſet odium?

Quid? Franciſcum, Carolum, Henricum, fratres Reges, (nobile trophæum nobile ſcelus exigit) quoties Caluiniſtæ ferro, quoties veneno deuouerunt! quoties iuſtis exercitibus ex omni colluuie Gallica, aut incluſos mœnibus

nibus tenuerunt; aut maturare fugam, aut ad extrema consilia coëgerunt! neque hoc sola illa post hominum memoriam infanda manu Gallica; sed multis externorum millibus in sceleris societatem conductis. Et hi Regum, Regni, Religionis auitæ voragines, post nefarios cœtus, conspirationes, sicas, venena; post sanguineos innocuos torrentes, an maria; post integras Prouincias nobilitatis cadaueribus aggregatas; post mille laniatus, cruces, carceres, hastas, sclopos, clauos, soleas, flammas, craticulas, venena, viuunt: & viuunt in gloria. nulla hic crux, ignis nullus, flumen nullum, quod memoriam cum cinere elueret. viuunt: & innocentis sanguinis stant accusatores, quibus toto corpore nulla innocua gutta, nulla sine crimine, scelere, pars vacua. Iam a cuius cerebro illæ Gallicanæ noctes? audete negare nimis orbi nota. & tamen viuunt. Hic aliquis concreto vultu, suspenso supercilio: Magna, ait, quæris, & nimis altis obuoluta tenebris. fuit illius temporis calamitas. Fuerit. sed a cuius illa capite? Video submurmurantem Paschasium, & ambiguitate bilingui negantem quod agnoscit. Euoca omne artificium, cui veritatem quotidie suppurare adultera manu solenne est. quid tacitus

—— tecum graue cornicaris inepte?
Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærit.

Inclamas fidem Regis? stabo illi fidei; aude pedem pedi. Sed ille SOCIETATIS dixerat nescio quæ. Pergis mulum de asino pingere? aude aliquid de tuo, aude Stephane. pudebit te puerilium dicibulorum. Dicebant: aiebant varij. Qui? quid? in mari poma nasci? in cælestibus

bus nuceta? Dicebant tamen. quid? an quod olim

— quercus laurique ferebant,
Cruda puerperia, ac populos vmbrosa creauit
Fraxinus, & feta viridis puer excidit orno?

Figula male figule; & de tuo afflatu anima mēdaciorum tibias, cælorum abortui deputatas, inferorum sentinæ adscriptas. Transeo de calcaria ad carbonariam. Eia Arnalde, quando depromes defarinatum illud condimentarium, ad desultrices molas tuas delatum, fabularum & nugarum liuentia repagula? responde interfector Veritatis. Viuam, & ego te dedolabo alia manu: hic ludus est. Disces, an sciam Latine loqui; litteras viderim: an minor mihi animus in Vero, quam tibi tuisque in ramosis mendaciorum ambagibus. Aude aliquid dignum Depudentiæ templo; dignum aris defrontatis; dignum thure meretricio. Assuebat, ais, ille SOCIETATIS alumnus Pontifici Romano nescio quæ in Ecclesias Gallicanas, Regnum, Reges, licentiosæ potestatis, indigna Regno, Gallisque hominibus, qui nulli seruire didicerunt: superiorem post Deum nullum norunt, extra vnum Regem. Non opus pluribus. scio quid velis. Ordo Ecclesiarum ad originem recensus, an non stabit in Pontificem Romanum? nec hoc in Italia tantum; sed apud vniuersas, quæ illi de societate sacramenti confœderantur; quæ solę Apostolicæ sunt, Christi sunt. An fors, quando calamum mouit Paschasius, tunc diuersæ factæ sunt Ecclesiæ Gallicanæ & Romana; ante illi tamquam capiti suo membra adcorporata, tamquam primogeniæ arbori surculi inserti, tamquam origini suæ torrentes adnexi?

CAPVT IX.

Caluinista. SOCIETATI *Pyramidem sceleris monumentum statuerunt viri docti.*

Quieuerit licet SOCIETATEM *propugnans eloquium, exsilio ante subductum, imperio retentum; numquam tamen magis, quam hoc silentio, Caluinistas detriumphauit.*

HA ha! triumpho. Etiam ante victoriam? Immo & post illam. dehonestata SOCIETAS; eiusque pusillitati, & contemptui, dedecoratio hæc deputata: tantum inspice lapidem. Quem? Saturnum hunc quadratum, aut Martem trigonum? Vide quid pectore, quid dorso referat. Litteras video, & notas in SOCIETATEM, stiriata venena; quæ vt mella per fauos, sic decurrunt per hunc lapidem. in quo monumentum prostitutissimæ lupæ Caluinianæ; quæ per lasciuientis ingenij præstigias SOCIETATEM conata est per sæculorum ora seminare: & fors posthumabit. quod vt quam maxime fiat, erit hoc in anteriorem, erit in retrosiorem SOCIETATIS, despectricis harum lasciuiarum, gloriam. tantum viue: si non deturgescat huius ranæ tumor, propinabit viscera; aut ego mentior. Sed heus, nosti pueros Gebennenses? inflantur nouis calceis: sed a meliori pædagogo calceati, mox vanam gloriam vapulabunt. Iam verba ipsa, quanto inter se nexu mentiti veri & grauitatis! Credas Persarum Magos, Ægyptiorum Hierophantas, Indorum Gymnosophistas seria dare, vera dare, obumbratico

oratico loquentiæ velo. pande, & vide amores Colchorum, cruces Caucaſorum. verius cãtharidis venena, ſcorpiacam caudam, aſpidis linguam, & videbis, & ſenties. Et tamen Paſchaſius vult hanc Pyramidem ſignum belli illius, quo Caluiniſtæ SOCIETATEM debellarunt. Crepitaculum fuerit Paſchaſij de gerulæ ſuæ collo, Caluiniana hæreſi, in prœlium erumpentis, SOCIETATEM pro mamillis ſubacturi. Dentiludium fuerit Arnaldi, ad Solem vncti, pannis armati, butyro ſtipendiati, ad perfricandas gingiuas, cum SOCIETATEM conſpueret. ita numquam viles animæ explere potuerunt Caluinianam, æmulam Magnorum, voraginem. vbicumque enim licuit, (nam ſemper lubuit) calamum, dentem, ferrum, flammas inſperſerunt; etiam in virtutum poſthumas teſtationes. Hinc Ludouici XI. oſſa eruta, rogoque iniecta, Caluino duce. Henrici IV. maiorum trophæis non pepercit inuida hæc manus. & miraris per SOCIETATEM tam ſæuo latratu, tam crudo iuiſſe mendacio has linguas, hos calamos, per infuſa æmulationum venena tamquam oleo maceratos? an neſcis naturæ humanæ vitio probitatem ſubiacere liuori? Exigant tantum Caluiniſtæ huius a ſe pœnas: & dum nullas in ampliſſimo SOCIETATIS corpore habent miſericordię, habeant inuidiæ cauſſas. Nam illas ſtatuas, & publica falſa titulorum, quæ fucum faciunt oculis, ridet SOCIETAS; docta torquere colla liuentium, enauigatis iam inde ab exordio ſui omnibus liuidorum latratuum Scyllis; docta ingentibus gloriæ ſaltibus ceruices tranſſilire vituperonum, qui ſola maledicentia clari, per odia virtutum, eunt in poſteritatem. ergo conſcij infecunditatis ſuæ, imitati ieiunas,

noxias tamen arbores, pro pomis erucas eiaculantur, & locustas. quarum venenatis flatibus inebriatus populus incipit credere Caluinistarum scelera a SOCIETATE nata: virtutisque huius sinceritatem, criminatione vitiorum deuenustatam a Caluiniano machinatu dum non sentit, rapitur ignarus obloquiorum turbine in nimis credulam facilitatem; qua magna etiam ingenia, inuidiosa tranquillitate prouecta, non raro naufragia tulerunt. Quod enim mare tam infidum, quam popularis animus? quis ignis tam late sparsus? Vidit vtrumque SOCIETAS: sed & præteruecta est hos fluctus, excussitque flammas maiore robore, quam incurrerant; maiori gloria, quam æmulus bonorum conatibus liuor impresserat. sequitur enim honos contemptorem: sin minus, non ideo dolebit, quod illum non meruerit; cum omnia ad conscientiam, ad Deum referat, nihil ad ostentationem. in illis verus gloriæ fructus, non in populi sermone tamquam mercede reponitur; non in aris, statuis. demolitur & obscurat hæc obliuio; negligit carpitque posteritas. at frenator animus ipsa vetustate florescit; cum in eum nil flammæ, nil senectuti, nil successui liceat. Vidit hoc SOCIETAS, & secuta gloriam est, quæ apud Deum ex virtute nascitur: fortuita risit, imagines, columnas, pyramides. Vis illam etiam propius nosse? Nosti Ægyptum? nil imbribus pluuioque cælo debet; cum proprio amne perfusa pinguescat, induaturque segete. noueris & SOCIETATEM. vberet eam foueatque terræ larga benignitas; destituat eam deseratque omnis aduenticia fecunditas: nullo munificentiæ, nullo sterilitatis confinio aliam videbis; nec ab his illi quidquam accedet. apud se habet,

quo

quo glorietur, quo paſcatur, æterna feracitate. virtutem enim nemo vidit effetam gignendo, cum per vices fructuum fecundetur: quorum aſſiduitate, nulla macie decoquitur; creſcit. At illa in SOCIETATE ſedem certam fixit.

Cui ego, *Muſsitans quamquam chorus inuidorum*
Prodat hirritu rabiem canino,

æternum hoc teſtati amoris pignus L. M. P. Tu quiſquis leges, Caluiniani in mendaciis volutabri demolitionem, ædificata veritate; illius eraſionem, huius inciſione; vide an latum capillum à vero deflexerim.

I. SOCIETATI. quæ nocentes linguas, quæ malitiæ ac blaſphemiæ ingenia conuertit in ſtudia modeſtiæ: quæ machæras in aratra, quæ ſibynas in falces, efferos nimirum animos in ſenſus probos, ac frugis bonæ: quæ renes libidine natantes, a laciniofis carnis oneribus expediuit: quæ cordis innumeras vitiationes, quæ omnem paraturam impiæ ac ſacrilegæ hæreſis, omnem illam ſtigmaticam contagionem; quæ tot venena, quot ingenia; tot pernicies, quot homines; tot peſtes, quot capita; tot ſcorpiones de calamo tamquam hamatili cauda venena vibrantes, quot manus; tot ſpicula figentia, effundentia, vulnus & virus, quot digitos; tot aſpides virus intimantes, & properantes in viſcera, quot linguas, flexit, fregit, euenenauit: docuitque Gallos aduerſus decipulas has linguas, ſurdos fugere Caluiniani blandimenta naufragij; ne ſerius ingemiſcant, protruſi ad ea loca, in quibus ignis æternum coquitur; dentium fremitus perennat; totaque ſulphuratio per æterna ſæcula vaporat ſempiterna ſupplicia paſſuris.

K 3 II. SO-

II. SOCIETATI. quæ non raros in ſolum ventum Chriſtianos firmauit certiori pede: quæ illas arundines, omni flantis Boreæ ſæuitia in nullam non partem velificatas, cum abirent libidinatum ad filias Moab Caluinianæ hæreſeos, ab illo conſiſtorio Satanæ reuocauit, a pollutis; & ab obtruncante gladio diuinæ irę, deſperata iam prope gloria melioris æui, a qua tamquam vomitu nauſeantis cæli viderat non vltimos Gallorū expunctos: præmonens aduerſarias inſidias, quarum retibus precipites implagatos, pollicitationeque vanida, & ementita ſæculorum cōmentatione, tamquam bicipitibus hamis inuncatos; poſt vlceroſarum conſcientiarum hiulca vulnera, monitu & oratu maioribus extruſit animis, quam verba fidem faciant. neq; manumiſſionem dedit ſudori, donec non leuem manum a profundo erroris gurgite feliciſſima animarum piſcatrix eximeret: nec mōdo primipilares, haſtatos, anteſignanos; ſed & vltimos calones, lixaſque, extimoſque trahariorum. par enim animorum nobilitas, ſi originem, ſi auctorem Deum, ſi ipſos ſpectes, poſitis velantibus mendaciis.

III. Et ſane vberrime fructificauerant auenæ Caluinianæ ſuperſeminatæ orthodoxo Galliæ tritico; conniuentibus multis in ſimplicitate doctrinæ. & iam ſemen ſuum excuſſerant, ſubdola viuacitate latitantes: eruperant inde in apertum, & palam oſtentabant ſpicas; & ni diſſimulamentum accederet, aut noxia licentia, etiam bello grauidas. Venit SOCIETAS, & per ſuperſeminatos hos agros diſperſit Cultores: quorum opera euulſa pars magna videbatur. ſed ſemina nimis quam late ſparſerant, quæ erumperent cum ætate. Factum: & in ipſam

SOCIE-

SOCIETATEM toto nisu incumbentes, sperauerant decolorationem, carcere, equuleo, exsilio, cruce, pyramide. meliora dedit Dominus. qui si voluerit, eradicabitur omne noxium, ipsa fundamentalia segmina eruderante SOCIETATE. sin minus, in illo die magno colligentur omnes adulteræ fruges, & cum ceteris scandalis igni committentur inexstinguibili. in quo alios carceres, equuleos, cruces, pyramides, Caluiniana schola perhorrescet: in illis terræ visceribus, & abstrusa vastitate, vbi pœnarum nec modus, nec terminus; vbi flammæ membra vrunt, & reficiunt; carpunt, & nutriunt; sicut ignes ardentium non vno loco terrarum, flagrant, nec erogantur. Erumpe Veritas: neque ego hic vllam fabulam de licentia Poëtarum, vllam opinionem de fama veterum sæculorum; rem ipsam dabo, omnibus columnis speciosiorem. quæ non saxis, aut rupibus; sed monumentis æternæ laudis excipietur. Et ego tamen ita voueo; presso dente restringam virtutum tuarum campos: dabo illos præclaræ conscientiæ tuæ.

IV. Quantos vna SOCIETAS paucis per Galliam domiciliis diffusa, & bona anni parte inopidata, per suspiciosas semperque fumantes a vicinitate flammæ dignitatum voragines gradientes, ad plana deduxit; in quibus fecundissima gloriæ anchora sedet, æternum perennatura!

V. Quantos eadem contra domesticas charybdes (paternos auitosque campos, tamquam per ludum, sumptuositate supra fidem abligurientes) armauit melioribus Vlyxeis ceris; docuitque ante rudera frenos mordere, & excutere implexas mille retinaculis ceruices!

VI. Quantos inter Apicios epulones, aut Byzantinos

nos chironomentas, vltra decem cenas ructantes, per fragores parasiticos, culinarum suffragio comparatos, docuit spumantes falerno gemmas, mediisque ardoribus crystallis glacialibus rigentes, excutere, vt viro indignas; & illa auium miracula, longinqui maris pisces, alieni temporis poma, æstiuas niues, hibernas rosas, ridere, spernere!

VII. Quantos eadem peregrinos naribus odores; quantos madescentes nardo capillos, circumfusis florum sertis, siccauit meliore voto!

IIX. Quantos, quorum comparatione digitum tollerent Massa, Carus, Parthenius, Pallas, sub pulla vili veste Christum docuit sequi! quorum, nec multo ante, si naribus afflauisset nescio cuius rubiginosi aurum marsupij, vidisses oculos Argi, Briarei manus, Sphingarum vngues, periuria Laomedontis. nunc singuli, auri argentique possessione damnata, in æternum se ab auaritia vindicarunt, paupertatis sacramento.

IX. Quantos de salute periclitantes, integra licet fide, ob obsoletam nuptialem vestem, ad secunda a Deo posita solatia, pœnitentiæ lacrymas, doloris suspiria, fluminum illorum prænuntia, suauius an fortius deduxit.

X. Quantos iam iam securi post geminatas interminationes proximos, in meliores arbores, non foliis, sed fructibus perennantes, refixit SOCIETAS!

XI. Quanta de hypocritarum semine ingenia pullulantia, adaperta veritate, reduxit in viam! a quorum animis quam arduum fuit euellere illud diabolicum commentum, satis Deum habere, si corde & animo suspiratur, scelera licet fluant totis ostiis; nimirum salua ca-

ua caſtitate, adulteria ſpargantur; ſalua pietate, parenti venena temperentur; ſaluo cælo, peccata rupeſcant, fide modo integra, animoque cæli indubitato: tam nobile fuit victricem manum impoſuiſſe.

XII. Quam multos deſperatione iam ſucciſos & ſubrutos, poſt frequentata mortis opera, docuit, ſalutis potius quam pudoris memores, ad iterata ſuſpiria, ne cum erubeſcentia perirent, depudere; geminareque poſt eroſos quaſi fruſtratorie, quia deteriore recurſu, innumeros prope damnationis titulos, medicinā ſacci & cineris, ſordium & mœroris, lacrymarum, ſuſpiriorum mugitus!

XIII. Quam multos coccino & tyrio a cunis tectos; & nudatos; vt mollius ventilante ſerico, poſt paucorum annorum, an dierum volatica gaudia, detruderentur in gehennam; quam multos poſt ætatem tritam crinibus diſtinguendis, dentibus puluere elimādis, labris, genis coacto rubore nitoreve repaſtinādis, docuit depericlitari; contraq; iam omnem lætitiam ſordulentos & inlotos, ad aſperitatem ſacci, cineris horrorem, oris de ieiunio varietatem impulit! Quorum omnium ſi vel vnicū præſtitiſſet Caluiniſta, an non illi iam dudū Gebennæ radiatum caput, & media inter Reges ſedes auro ſtaret? aut ebore, auguſtioribuſque aris, grandioribus votis inuocaretur?

CAPVT X.

Caluiniſta. SOCIETAS *omnium, qua patet Gallia, malorum cauſſa.*

SOCIETATI *hæretici ſua appingunt ſcelera.*

IAM dudum e criminationibus iſtis maledicis, ab excellentibus in parte hac viris, Coſtero, Hayo, Gretſero,

Richomio, Schondoncho, nec apex prætermiſſus, qui non validiſſimis rationibus confixus iacuerit inglorius, daturus nomina infami ſolo. ne tamen Gallicæ balenæ nimboſam alluuiem, in SOCIETATIS alueum noue eructatam, non tam diſpuliſſe, quam fuga declinaſſe videar, nihil relinquam intactum. ac licet per magnos illos calamos copioſius hæc depaſta, iuuabit tamen leuioribus hiſce inuiare veſtigiis, ſi quid fors minus tritum; ac contraire inuidiæ, & calumnioſis criminationibus: ne, ſi ſileo, obtinuiſſe ſe cauſſam iactent, victam ſui vitio, non aſſertoris ſilentio. Submoueamus contentiones, remque totam momentis ſuis penſemus; ni effecero Caluiniſtas huius criminis reos, nullus ſum.

Sexaginta prope anni ſunt, aut pleni, vt largiamur ætati; & SOCIETATEM Gallia ignorabat. Replicate annales: ſi non erubeſcent Caluinianæ ſpongiæ ſanguinem ſtillantes. Ite per Gallicas hiſtorias: qui flumina cruentatione adæquarunt? Legite campos prœliorum replicatione monſtrabiles: a quorum pingui cædibus ferro, inuidja macro, decolorati luxerunt? Nihil referam a Catholico calamo: teſtes volo aduerſarios. Vno anno Sacerdotum (credes poſteritas, & ſtabit color?) vno anno M. D. LXII. Caluiniana manu, Sacerdotum aut Deo ſacratorum XLII. millia ferro, flamma, omniq; crudelitatis genere exſtincta. Nobile Regnum, nobiliore ſanguine! fecunda tellus cruore feta Martyrum! Quos hinc fructus ſperes? quos deſperes? Ite aquæ, nouas ſedes quęrite; cruor Martyrum alueos complet. Ite pecuaria, alia aprica collium, opaca nemorum, viridaria pratorum petite; virore pulſo, ſoloq; purpurata ſanguine, paſtum negant. Quid vos

vos ciuitates Sacerdotum mortibus truncatæ? quam latum ſpiritalis ruinæ limitem traxiſtis! & viuitis? Iam Rupellanos roridos imbres quis reſerauit? quis carnifice libidine infantes per matrum viſcera lacerauit, poſt exhauſtos efferatos rabidi pectoris ardores? Gallia vidit, & tulit? non patientur inulta alterius æui flumina flammis torrentia, illę voragines cœno tetræ, vbi perpetua interitionis fruſtratione, alio viſcera ferro, alio carnifice inerrabit flecti neſcia æuiternitas. Iam quis Gallos docuit inuerecundo puluere ire per matrum viſcera, impudenti ſubiecto igne; & naturæ ſecreta fundere, erubeſcente Sole; quis cœnoſis paludibus mergere viros nobiles? quis circumactu rotarū fruſtratim membra exterere? Audete SOCIETATIS lateri hoc ferrum cingere, & ſtate. quod ſi non alij cœnoſi gurgites, alij vos agant rotatus rediuiua ſemper carne in omnem ſęculorum perennitatem, mentior. Quid? ſpargere humanam carnem, ſanguinem, beluarū pabulum; inagereque in viſcera, ferro prius manibuſq; inarata, feras, quis docuit? quis lenta morte ſæuire per flagra, ſoleas, clauos, ardentes laminas, cruces? quis libertatem ingenuis abrogare? quis fratrum, filiorum, patrum patricidales congreſſiones? dieſque illos, in quibus per has feritates inambulauit crudelitas, feſta hilaritate ſacrare? quis hæc docuit, ſi non *Euangelium quintum?* & inter has mortes creſcentibus per momenta pœnis, noua feritate perpetuo cachinno abeuntes proſequi? Sardonica, quæ in defluis fontanis prouenit, ſi edulio fuerit neſcientibus, neruos contrahit, diducit ora rictu; vt qui mortem oppetunt, intereant facie ridentium. Caluiniſtę nullum Chriſtianum ſanguinem fluere patiuntur ſine

liberiore riſu, ſine dentium inflictu: vt credas Naturam nouercali partu tot dediſſe Gallorum Regno dentatos, quot Caluiniſtas. Olim plurima ſæcula duos dederunt, Papyrium Carbonem, M. Curium; hoc infelici noſtro omnes a faſciis, vberibus, vtero, dentati Caluiniſtæ: idque in ipſa adeo matrũ viſcera; Regni nimirũ, quod illis mater altera, & melior. quæ non ſemel ſub illis dentibus, & ferro, anceps & dubia contremuit: miſerandaque reciproca varietate, modo tantum non ſubacta, ingemuit; modo ſola deſperatione extulit ſtratas fortunas.

Quæ cum ita ſint, audetis turbatæ Galliæ ream agere SOCIETATEM? Caluiniſtarum crimina in Regni perniciem nata, huius ſanguine luere; inque nefando illorum ſcelere, huius innocentiam producere? hanc legibus iudiciiſque coërcere; illorum in horas congeminata maleficia, factaque crudelia, quanta explicari decẽ millibus nequeant, vel annalium, vel ſæculorum, pro beneficiis habere? SOCIETATEM petere, torquere, in exſilium mittere; vt ſcelerum inuentoribus, ſatoribus Caluinianis contingat impunitas? quid tam ab omni memoria barbarum, quam aliena delicta aliorum ceruicibus vindicare? quid tam nouum, quam ſcelera, vt porro noceant, præmiis proritare? Vbi erat SOCIETAS, cum Pontiani Principis, Caſimiri, Bipontini exercitu laſſa ſuccumberet reſpublica? cum Galliam traherent in triumphum plauſtra Germanica? Vbi erat SOCIETAS, cum de Caſtellenau, de la Renaudie, armati Regium Franciſci latus petebant; Regiam matrem filamentis deſtinabant; Regium ſanguinem in omni capite ferro deuouebant? Vbi erat SOCIETAS, cum de Guitery, de Liſy, Carolũ victimam

nam deſignabant? cum ſacro Palmarum die, quo ſacra-
ius ſcelus eſſet, nobilitas & Rex ipſe ferro petebatur?
Vbi erat SOCIETAS, cum caderent viri Principes: Na-
uarræ Rex, Monpenſeius, Nemourſius, Longauillanus,
Niuernenſes, Aumalij, Tanannus, Bironius, Matignio-
nius, Sanctandreanus, Mottegundrinus; ſed & Præſes
Minardus media luce in ipſa Pariſienſi vrbe? Cuius ma-
nu & hortatu, annis non totis decem, teſte Colignio,
Gallorum vicies centena millia ceciderunt? Cuius ferro,
duobus, vt reliqua taceam, ciuilibus bellis, inauditis
omnibus retro ſæculis tormentorum generibus, Sacer-
dotum ſupra quinque millia exſtincta? Hoſpitalia ſupra
nongenta euerſa? Monaſteria ſupra duo millia? aliarum-
que Eccleſiarum minimum viginti millia fundamentis
exciſa? Iam nobiliſſimarum vrbium & Prouinciarum
vaſtitas, e cuius Euangelio nata? Teſtes mihi, teſtes orbi,
Aureliæ, Angoliſinum, Rhotomagum, Diepa, Turones,
Lugdunum, Meldæ, Sueſſiones, Aurangium, Nemau-
ſus, Bituriges, Montalbanum, Pictauium, Delphinatus,
Guienna, Normannia, Prouincia, Languedoca, Gaſco-
nia; ac ſub vno Henrico tertio vrbes aut arces validæ
ducentæ. Et quæ pars Galliæ intacta? aut quid inauſum
illis, quorum hæc de ſuo capite voces auditæ non ſemel,
Ludouicus XIII. *Dei gratia Francorum Rex primus
Chriſtianus*. Quid dicis Gallia? quid vos purpurati Pa-
tres? fertis hunc de hæretico ore impium lege Maieſta-
tis afflatum? nemo retro Gallorum Regum Chriſtia-
nus? ego taceo: vos Iudices eſtote.

Nec ſatis fuit ſæuiſſe in viuos, tritum crudelitatis ge-
nus; de requie ſepulturæ euocandum erat in ferrum flam-

masque Caluinianas Regium germen: Pictaui Radegundis Clodouæi vxor, Cleriaci Ludouicus cum coniuge, post aliquot dierum fœdam per omnia compita raptationem, flammis adiudicati. Sæuitum deinde in Borbonios Principes, pari feritate; & Francisci II. cor Aureliis. sed & in Galliæ Apostolos, Irenæum Lugdunensem, Eutropium Arausicanum, Crescentem Viennensem, Hilarium Pictauiensem, Aignanum Aurelianensem, Dionysium Areopagitam Parisiensem, Martialem Lemouicensem, Trophimum Arelatensem. Non explent hæc Galliæ Cannibales: Nazarenus cum Iuliano petendus erat, non iam telis frustratoriis. Vidisse hæc Solem, sidera, & tenuisse lucem! Aurangij, Christi effigiem asino insidere iussam, perpetuis conuiciis & verberibus exercitam, igne cremarunt. Quæ hæc libido tam carnifex? aut qui tam rabidi efferuescentium pectorum ardores, supra omnes leænas, tigres, aspides, vt Christum in effigie per viscera dilanietis? igni pabulum submittatis? illum, qui imbres & soles suos peræquat iustis & iniustis, indiuidua beneuolentiæ significatione. Quo vos furor ageret, si constrictum teneretis vinculis, non iam Hierosolymis, in Annæ, Caiphæ, aut Pilati domo; sed Geneuæ, in nouo Caluiniano lupanari? Progredior. In agro Carnotensi Christi de cruce pendentis imaginem, & Sacerdotem illi alligatum, plumbeis glandibus turmatim traiecerunt; vt nouum feritatis genus adderent ad lanceam & Hebræos clauos. Disce Iudæa manus, elumbata Synagoga, ab hac valente, & roboris plena. Nec hic quieuit hiænæ rabies. Deus magne! in ipso altari, in calice sanguinis tui, fœdam intestinorum egeriem

vidisse

vidisse cælum? Abite lumina, & tu amœnior dictionis pompa, tenebras hæ sordes volunt, & in quadam noctis solitudine hirsutum & asperum genus. Sed o IESV tuam patientiam! virginum & matronarum in æde tua exutus pudor. quid erubescis calame, aut suffunderis scelere, quo cares? Quid? de infanda proluuie altaria gement & suspirabunt, & in illa summi Numinis sede pudor omnis trucidabitur, & colorem tenebo? non ignis, siue de cælo fulmina stringens, siue de terra eructans, hæc incendij numquam decinerandi pabula vindice flamma detonabit? venient in diem iudicij, qui hæc se gloriantur impune tulisse, gehennamque comminantes decachinnantur: a quo omnis hic risus, dignissimus Vezeliano rictu Scaurico, æternum exsulabit. Ast ego hæc Deo, qui iudicabit plenius; & in illum diem, quem solus Pater nouit; vt pendula exspectatione solicitudo fidei probetur, semper diem obseruans, dum semper ignorat; quotidie timens, quod quotidie sperat. Iudicabit in illa die & purgabit aream suam Dominus, pala rigoris & iustitiæ euentilans confusum aceruum fidelium, discernensque frumentum suum a Caluini paleis. quas nemo miretur non multis annis vna Gallia tam vbere messe prouenisse. fecundius enim nequiora proueniunt, serpentibus perenniter perditis moribus, quibus nec dies vacua, nec nox libera. Ita scelera secretum quærunt: honesta publico gaudent. Adde, tantum huic Caluinianæ viperæ virus inesse in mortem, in suadelam, vt quemcũque vel de calceo afflauerit, venenet; vbicumque vero leuioris fidei paleam repererit, rapiat. At eo purior massa frumenti in horrea Domini reponetur.

Nec

Nec volo tamen extra metum esse Iuuentutem Gallicam: nam & fortissimus exercitus ante pugnam trepidat. Hoc volo. Si quando illo fastu mentiti coloris sui Scripturas vomat & Patres, scelerum suorum defensorium; meminerit Iuuentus magicarum apud Ægyptios virgarum, draconum. At Mosei veritas mendacium deuorauit. Faciet hoc idem Ecclesia Romana, & quisquis in ea bene institutus, excusso stibio Caluinianæ frontis, decussoque capillo alieni capitis, meretricem ostendet, quæ se mentiebatur virginem. Et tamen fuge, quisquis es; nec fide, mea Iuuentus. Apollonides vult Bithyas, mulieres Scythicas, perimere visu, si quem iratæ adspexerint; sed & reliquas non innocentibus oculis intueri, quam diu in lege sua sunt. Caluinistæ in æterna lege nocendi sunt; hebetaturque in æuum fulgor ostensus regni, in quod obtutum immiserunt. Circumferte memoriam per Galliæ Reges. vnum date a Caluini ortu, qui dentes non senserit; qui ad ferrum non trepidauerit; horruerit ad venena: qui non de regno, de capite periclitatus, ante malis circumsessum se videret, quam illa sciret. Pennatorum anguium ex Arabiæ paludibus, tam citum virus esse volunt, vt morsum ante mors quam dolor sequatur. Caluinistarum ex Lemannico lacu tam præsens venenatio est, vt qui in hanc offenderit, Rex sit, an nescio quis albis pedibus, vitam exuat. Occurrat e Societate Ibis, pestilentem hanc cateruam exarmabit, euenenabit.

Sed non omnes Caluinistas vestiit ea ferocitas. Do hoc vobis. & tamen, si non premenda veritas,

—— numero vix sunt totidem, quot
Thebarum portæ, vel diuitis ostia Nili.

Addo

Addo, fors & fuisse aliquos moribus quibusdam vrbicis non illaudatis. an ignoratis materiæ qualitatem, vniuersitatem elementi probare; non puluisculum aliquem perflabilem? neque mitioris aquæ gutta insalsum mare dedit. consumitur minuties ista in immenso; nec nomen habet, quod per tam spatiosa diffusum perit, & in amplissimi corporis intercipitur vastitate. Quid ergo? omnes tales? Nihil dico. vnius patris, fœmoris, seminis; vnius matris, vteri, vberis, filij sunt, quotquot e Caluini podio, tamquam sinu exclusi, caput sustulere. omnes noxia egerie, quidquid attigerint, amburunt: omnes fœda proluuie, quidquid adsperserint, taminant: omnes pestilenti afflatu, quidquid perspirauerint, venenant: omnes flexuosis moliminibus, quidquid cinxerint, circumretiunt: omnes quamcumque animam implagauerint, non vno vulnere viduam pererrant. A quibus Gallia didicit simulare, mentiri, circumscribere, adulatoria humilitate inescare; mente aliud voluere, aliud fronte polliceri; dolis & strictis insidiis nescios illaquεare; per omnia malitiarum genera virus spargere, & ad vsum temporis religionis pellaci mobilitate se formare; periuria periuriis in maiorem perfidiam cumulare? nimirum mentem iniuratam tenent. Vere olim de his dictum:

Qui, dum aliquid capiens animus prægestit apisci,
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
Sed simul ac cupide mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.

Docebo hoc exemplis, ne quis me putet verba dare. Montbrisoni, post datam fidem de indemnitate fortunarum & vitæ, ad illustres viros in præcipitium actos,

vidimus matronas e prima nobilitate ad infanda subactas; matres vna cũ deliciis suis ab vberibus pendẽtibus, vno vulnere duas animas eiicientes. Quid quęritis vitam innocuę mentes? mors erit in his vberibus. & tamen felices animæ, quæ tam prodiga generositate vitam omnem spargitis in Caluiniano ferro; fortunatissima vicissitudine maioribus Oceani ostiis æternã vitam hausturi, pro illa tenui fluxu lactea. addidit hęc barbara manus octingẽtos ciues, tam vario tormentorũ quam capitum genere. Pergo. In S. Michaële Pictauiensis agri, post datas dexteras, Præfectus iugulatus, & cum eo quadringenti pręsidiarij, nequidquam mentitæ dexteræ fidem inclamantes. Ast impium & infidum hoc ferrum — *incude nefanda*

Produxisse parum est.

numquam stetit in solo iugulo Caluiniana crudelitas: inacti in cadauera canes, & porci. Edite fratres cruditãtes hos de visceribus humanis alueos: vt ructetur ab homine caro pasta de homine. In S. Florentio, Deum volunt sacramẽti testem: addunt promissa, rosas & mulsa; crudelitas habitat sub hoc fauo. credidit præsidio Pręfectus tam sancte firmatis; & credulitatis suæ retulit pręmium sectus in frusta cum suo milite. Iam Engolismæ, post fœdera iureiurando sancita (quę mihi hic Neroniana, quę Sicula manus calamum?) dicam cruces, ignes, gladios, bestias, vngulas? lallantium hæc sunt Caluinistarum, a prima etiam tum gingiuarum proritatione, morsus. valentior ætas alios dentes dabit; quibus & apri & elephantes lusus. Olim Synagoga secuit serra; Caluinistæ fune. Olim ille mortua — *iungebat corpora viuis,*

Componens manibusque manus, atque oribus ora.

Cal-

Caluiniana Nemrodea racematio viuos nudos arctissimis nexibus colligat, cogitq; fame & verberibus mutuo sæuire dente. Quid ego nunc linguas vel a ceruice, vel a iugulo via non sua euulsas; coactumque cibum ire per vulnera? quid ignes e sulphure a viridi trunco lentos, aut in matronis virginibusque erubescentes?

O tempora! o sæculum!
Quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti
Liquimus

sub hoc Caluiniano sago? Olim Vitellius, Antonius, Sylla, inuidiam, perfidiam, scelus, odia posuerunt in hostili capite: nullus sanguis Caluinianam sitim explet. quæ numquam stabit in vno scelere; ciuium illi capita infandi lusus & meta, & sphæra.

Quid Nero tam sæua crudaque tyrannide fecit?

Sed quid inter hæc SOCIETAS? a Deo poscebat rebus fessis languentibusque certa tutamina: castas illi preces de castiore penetrali fundens, iungebat diebus noctes, alternis suspiriosis vocibus, largoque lacrymarum imbre illius Numen venerans; prostrataque supplex, ipsa cubiculorum suorum limina conuerrebat osculis. sed ob hæc exsecrabilis religio est, infausta, impietatis ac sacrilegij plena. Credo si Faunos, si Fatuas, si Lares, si Genios, si scorta meritoria, atque in vulgarem libidinem prostituta, veneraretur SOCIETAS, cata illa vobis prudensque foret. iam cum Christum suum manibus puroque colat pectore; cum salutis Gallorum auida, pauperibus iuxta ac diuitibus, indiuiduas beneuolentias exhibet; hic auaritiæ exstinguit ardores; ibi tumida superci-

lia modeſtiæ monitis, ponit; alibi ſpe præmiorum celeſtium ad ardua incendit; irreligioſa vobis eſt; fatua dona promittit, quæ facetiis iocularibus lancinatis.

CAPVT XI.

Caluiniſta. SOCIETAS *Regiam poteſtatem minuit, cum Pontificiam auget.*

SOCIETAS *nihil detrahit Regi Regium, nil indebitum arrogat Pontifici.*

DIC Arnalde, dic quod audiri voles. ſed heus! ne mihi caſſidem aut perſonam inducas, qui debeas hominem. ergo incipe; & prome illa ex alto profunditatis & infernæ voraginis mendaciorum pabula, & potabula; quibus ſimplices in exitium, dubios in mortem, fortes in bilem figas. intima virus, quod properet in viſcera: vt proborum ſenſus, vel audito SOCIETATIS nomine, retorpeſcant; piorum ſanguis vel vmbra illius deraſus gelaſcat; apud omnes denique SOCIETATIS nominis nauſea incrudeſcat: & tota Gallia ſibi quęrat, quod vomat; aut pileum de capite; aut capillum de barba; aut vnguem de ſegmine; aut veſtigium de pede; aut dentis fragmen de SOCIETATIS ore. Ventila magne ventilator omnem ſegetem mendaciorum, & propina Galliæ, purpuratiſque tuis Patribus ſpurcum blaſphemiæ afflatum, de hæretico ore fœtentem: nam ego illud minitabundum & impurum e Nouiodunenſi ſcena Gomorrhæum os alio nimbo defricabo; rediuiua ſulphuratione nidorado, non inferiore veteri volſella depilabo. quamquam

quam nemo prudentius ad verum, ad plenum, ad omnem modestiam, Rege ipso: in cuius Maiestatem Paschasio & Arnaldo committit SOCIETAS, quod illum non anteponit aut adæquet Pontifici. Quid dicitis sepiæ Gallicæ? quibus proborum vita, tenebrarum interuomitu, tamquam afflatu Satanæ iocus & risus. aut quid vultis a SOCIETATE audire? Regem Pontificem esse? mentiri nescit illa. sed neque Rex, Pontifex audire velit; nec caput Ecclesiæ Gallicanæ; memor Oziæ, quo nemo retro Regum, victoriis, beneque instituta Republica, & militia clarior. At vestra non erubescit famulabunda (etiam Satanæ, si vsus ferat) adulatio, de quocumque mendacio monstruoso, de quocumque figmento fabuloso: magis etiam colorem tenet, quo crudius figmentum. erubescere debebat. nesciunt ruborem hirundinum pulli; nesciunt vulpeculæ. Erit ergo vobis Rex & Sacerdos, erit Rex & Pontifex Maximus. Non satis capio, in qua hæc Republica; Romana, an Hebræa; an in illa præcoqua, & Christi abortiua. Hos honores tam varios, tam Pontice mentientes, tam cum Christiana Republica pugnantes, quia Regi non arrogat SOCIETAS, hostis est huius nominis. At vos, qui induitis vestem nouæ Reipublicæ, nouæ Synagogæ, Regij estis. quem tandem (aude blasphematio) pariabitis Deo: immo erit Rex vobis Deus. si non timetis de infausto nomine, thura date Arabiæ lacrymas; hostias cędite; sanguinem pecoris sacrificiorum cruentorum, holocaustomatum nidorosorum. Perhorretis? sanguine litate humano, fors illum suauiorem experti; & alicuius e SOCIETATE: quæ Regi illustriorem hostiam, orationes nimirum promit

de carne pudica, de pectore innocenti. vos illi post omnia inquinamenta etiam conſcientiam ſpurcam, etiam innocuo ſanguine taminatam. Quid adulteratis Regium Chriſtianum nomen? quid immittitis non miſcenda? vultis compendio vobis conſulere; & de vno figmento tot obliquos tramites & inextricabiles ſcinditis, vt nulla vos Dedalæa manus vindicet in libertatem. & tamen vos Regij: SOCIETAS vero circa Maieſtatem eius infamatur; in qua nulli in Præſides Pradellæ, nulli in Principes Poltronij, nulla in Franciſcum venena, nullæ in Carolum ſicæ, nullæ in Ludouici cineres flammæ, nullæ Gebennenſes conciones, nulla Regina Mater porca, nulli Reges nefrendes; digna Caluini podio nomina, ſeditionum pabula: & tamen Caluiniſtæ viuunt, Gebennenſes viuunt, non niſi de ſcelere noſcibiles; poſt ciaculata in Reges venena, poſt inactum ferrum, poſt exercitus in rempublicam ductos, populatas Prouincias. Caluiniſtæ viuunt; toties falſarij, quoties reipublicæ Gebennenſi placuit; toties adulteri prædicationis & carnis, quoties praua libido ſuaſit. Caluiniſtæ viuunt; reliquatio Montani infamiæ, hereditas Valētinianę perfidię, ſcintilla Neſtoriani incēdij, puluis areæ Manichæorum, tonſura inſoleſcentis Berengarij, ſuperfruticantia ſemina ex Ariana redundantia, luxuriantes rami de Pontico nemore, nobiles candidati de nidoribus Lutheri, omnium denique prædamnatorum hæreſum ſtillicidia de mari, prima portio ſpiritalis nequitiæ; cum quibus eſt SOCIETATI eluctatio. & hi tamen accuſatores SOCIETATIS, tanto peroſioris, quanto virtute & in Deum pietate plenioris: hi delatores non de poculo, ſed de patibulo:

deci-

decineratis etiam ossibus; ne posteritas amaret, quod amor legisset, sæuitia reliquisset. exhausit ergo feritas ingenium in vno capite. hoc ne est tueri auctoritatem Regiam, caupones fieri humani sanguinis, quo signarent præmonitorium illud edictum, ne quis e SOCIETATE Galliam videret saluis oculis, vita, bonis? Quid faceret SOCIETAS, dũ erraret per ignota: sperabat. sciebat enim non raro in procella, cõfusis vestigiis cæli & freti, portum ostendi, prospero errore: sciebat aliquando etiam in tenebris aditum & exitum deprehendi cæca felicitate: sciebat Dei mira manuductione præter spem in spem venire. Factum: & Rex ipse manum admouit, cum commentitias vestras strophas assueta sibi facundia elisit. Olim Simon & Elymas Magi multa aduersus Apostolos dederunt: sed plaga cæcitatis de pręstigiis non fuit. Hac ætate Caluiniana æmulatio plura etiam, a sanguinis & lanienæ spiritu, in SOCIETATEM vomuit: sed repercussio Regia de crudelitate nõ fuit; de veritate fuit. Olim Crotoniensis Milo ictu nudæ manus taurum fecit victimam; eumq; solidum, qua mactauerat die, absumpsit nõ grauatus. Ætatis nostræ noui Druides, SOCIETATEM vniuersam, vno ductu mendacis calami, sperauerãt Galliæ dare victimam, & absumere rediuiui Milones. fortior fuit manus Regia: & hos Getas docuit mitescere, vno ductu oris, vno calami. qui nunc se continent, vt vires virusque colligant; quod, nacti tempus, vltra omnium sæculorũ crudelitatũ margines intumescentes, excutiant in SOCIETATIS læta pascua. ardent interim Ætnæa siti; quã nulla maria, nulla imbridi cæli largitas restinguet. vilis huic hyænæ aquæ potus: sed nec vlla ætas, vllo fusu, vllo haustu

haustu sanguinis, mitigabit. crescit sitis illa potu; vt iures Arcadiæ lapidem, qui accensus semel exstingui nequit: iures supra omnes Neuros, lupos: nam illos volunt post æstiuos menses in hominem reuerti. at Caluinistæ semper lupi, numquam homines, ferrum, hastile, sclopum, pro Deo, cęlo, patria venerantur. docebit hoc te libellus, *Miles Gallicus*: qui pacatissimi Regni

—fessa putri rubigine tela,
Horrentesque situ gladios, in sæua recuruat
Vulnera, & attrito cogit iuuenescere saxo.

Illum lector vide, si non supra omne Phrygię monstrum perpetua proluuie linguæ & calami regna dedecoret: si non sola hebetatorum maledicentia calamorum, sola primorum orbe purpuræ decoloratione, sola inuerecunda verborum incestatione, sola egelidatæ erubescentiæ impudenti fronte, in posteritatem iturus. O videam hũc militem in prætorio leonem, in castris leporem; qui nullam extra spectacula tubam audierit, nulla extra chartam castra viderit; ex illorum numero,

—quibus in celeres gloria nata pedes:

discinctum, virum; parma protectum, feminam; Iani Numæq; ninguidos mẽses in otio fuliginoso, & tunicata quiete, anni reliquum inter noualia pecuaria feminina, inter omniferos vteros, magnum virum transmittẽtem. Videam hunc stolidissimum Hermam, ferularum assiduitate derasum; inter animi supplicia, sola magnorum inuidentia, glacialibus fibris suspiriosas noctes ducentem. Videam iocularis impudentiæ crapulas, tamquam a cæparum alliique esculentia, cruditantem. Videam hunc lupanarium lallatorem, magnæ matris Galliæ

suæ

ſuæ ſinum fœda egerie contenebrantem; ſolaſque cædes, ſanguinem, viſcera ructantem: vt videas in vno Gallicano ſtomacho

Biſtonij ſtabulum Regis, Buſiridis aras,
Antiphatæ menſas, & Taurica regna Thoantis.
—— ſolitoſque cruentum
Lac potare Getas, & pocula tingere venis.

Quid refero hos ludos, præſepia, buſtuaria altaria? Polyphemus Gallicus

—— membra fluentia tabo
Manderet; & tepidi tremerent ſub dentibus artus,

ſi qua feſta dies hos intuliſſet. ſed & leuia narro ex hoc Cyclopis antro, ſaniem cruentaſque dapes: flumina vult. & iam ſordent: maria vult Iberici ſanguinis, in quibus ſe proluat Gomorrhæa hæc racematio, ex liliata Nouiodunenſi tergidemia. Quo tu Heliogabale vinoſas Naumachias, vrbis delicias, tot odoribus perplutas, quot nares cauea præbuit curioſiores? quo Vedius Pollio calentes adhuc de ſeruulorum carnibus, exedentula's, & excornes murænulas coquendas tradit, vt humanam in his carnem guſtet? Gallo Militi, Druidarum ſemini, deliciæ ſanguis. Gallo Militi, ſuper Nabathæa thura, odores Arabum, humanus ſanguis. non ille venis fluens Neronianus. non quem

Sauromatæve truces, aut immanes Agathyrſi

hoſpitali fundant dextera. ſed neque paucorum totis ceruicibus infantum, Africo Saturno; maioris ætatis, Gallico Mercurio; promiſcui ſexus, Ioui Latio, proruens: ludicrus hic huic Militi, & quaſi a mamantium adhuc primęua dentium prurigine papularis ſanguis: totius vult

Oceani latiſſimis ſpatiis ludentem,liuentem. Ergo procul aquæ, ex voto noſtri Militis, qui laxiſſima hæc vult ſpatia; in quibus parricidalis claſſis infrendens ruat proſciſſis vaſtis denſati cruoris fluctibus. Et iam ferrem hæc Maſſagetum vota; ſi non ad eadem, auſu Scythotaurico, magnum prouocarent Regem:

Quo, quo ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parumne campis atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Iberi ſanguinis?

parumne Gallicani? cum annis non totis viginti vna Gallia, Caluiniana perfidia, & ſanguinis inexplebili ſiti, funera ſuorum ſexaginta quinque ſupra ſeptingenta millia viderit.

—vos quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

Vixiſſet Republica Romana, ſi non hunc votiuum Militem, in obumbratricibus optati Oceani arboribus, votiuis crucibus expoſuiſſet Tiberius, aut illo melior: ſi non illæ rupes, infrementis Oceani repercuſſoria repagula, adſperſa natarent ſanguine maledicæ huius linguæ, decem-viralibus ſcitis: ſi non os hoc venenarium, labra mortes ructantia, elidat ſulphuratior non multo poſt gehenna: ſi non in Braſilienſem lanienam, in Salaminam ſcholam, Diomedi & Dionyſio ſacrauerit hanc mentem ebriam ſanguine; ſeu nudam & adhuc exſulem carne, ſeu reueſtitam illa in augmentum pœnæ exactor ignis, in vltimum quadrantem, mentior.

CAPVT XII.

Caluinista. SOCIETAS *euertit Galliæ regnum, cum docet Pontificiam excommunicationem in Galliæ Reges validam.*

SOCIETAS *magnorum impetigini nescit adulari; non dignitati decrescere: frontem expandit, vt calamum, nulli subducta. quare nec quidquam adscribit Pontifici, non testatum omni retro memoria.*

PANDE sinum Victoria: profundet nescio quem triumphum Arnaldus. Eia Paschasine catule,

Longe alio pacto gannitu vocis adulas.

at iam *Longe alio sonitu rabie districta minaris.*

Olim memini, siue cum penderes etiam tum e collo magni illius molossi,

Suspensis teneros imitantem dentibus haustus:

siue cum exemplo in solido iam pedem figentium catellorum,

Qui cum disertis baubantur in ædibus,

lamenta fundunt, querulasque voces; tu modo gemitus excutiebas irritæ in SOCIETATEM plagæ; modo (si quando

— magna lacrymas incluserat ira)

— fragili quærens illudere dentes,

offendebas solido. sed nunc quid, rogo te, latratus ille tam immanis? si me audis, vno ductu

— rumpe miser tensum iecur; vt tibi lasso

Figantur virides, scalarum gloria, palmæ.

Et tamen, fide bona, quid volunt hi rictus? Triumphum e SOCIETATIS IESV Patribus. Quo Senatu censente? quo populo deferente? Gebennensi. Nil vltra quæro: triumpha; *—& æquam*

Rem imperitas. Arnalde Regum maxime,

Dij tibi dent capta classem deducere Troia.

Sed tamen quæ tam insolentis triumphi caussa? Vos, ait, Regem Pontifici, illius fasces huius clauibus submittitis. Quid? vos non agnoscitis illam potestatem, per quam Pontifex Henricum IV. fidelium cœtui, & per hoc Galliæ regno reddidit? Audete Nouiodunensis siparij mendicabula, aut illam negare, aut Regem damnare. audete.

Tacent, & ora pallor albus inficit,

Mentesque perculsa stupent.

Sed non potuit Pontifex Galliæ Regem anathemati subdere. Factum tamen: & Rex potestatem agnouit, cum ab eadem euinculari se & enodari nō vno voto posceret, a qua vinctum se, omnique Gordio nodo valentiore implexum senserat. Quid? Arium, Valentem, Nestorium, Manetem, Mahometem verbo & ense referat Rex; Israëlem induat, extima iam membrana minor, & ad eadem sacra Gallos cogat: nihil tamē Pontifex in Regem? Transeat exinde Rex ad summa papauerum, Tarquinij mores; ad Milesias aristas; insidiosam cinerū congeriem, viuamq; defossionem Ochi; Physconis natalicia munera, vt munimentum ex se capiat furor; Phalaridis portentum, in quo quidquid Gallia doctum, quidquid adlectum in Senatum, mugiat taurus; Agathoclis sedem, in qua lenta illa viuicomburia omnium quos Gallia dedit pro-

proborum:nihil tamen Pontifex in Galliæ Regem? Pergat Rex nobilitatem omnem exuat posteritate, & quidquid masculum Saturno victimam statuat, virgines Palladi, pueros Ioui; vt rediuiua gaudeat Carthago, Laodicea; Arcades saliant: nihil tamen Pontifex in Galliæ Regem? Auerte Deus. Dionysij, Machanidas, Aristotimus, sæculorum portenta, Galliam premant: nemo Pontifex Dionem, Timoleontem, Philopœmenem, Helematum securus animauerit? Plura etiam monstra Rempublicam in vinculis teneant; nemo Thrasibulus manum moueat? Disce Roma ab hoc Galliæ quadrigario, ab hac hominum ructatoria carne, ab hoc stomacho cruditante de visceribus Iberorum, ab hoc Oceani sanguinum natatore. Nam qua tu lege imperium Tarquinio abrogas; exsulesque esse iubes, patrem, coniugem, liberos? Vestigia P. Tarquinij in Collatini lecto sat iustam caussam dederunt: nulla iusta est Gallum abrogandi? Rex tyrannus, oppressor libertatis, virginum, matronarum, puberum omnium inundator, ferro, flamma, nulloque non mortis genere sæuiat in innoxia pectora, Principes viros, nobilitatem; nec eos modo, a quibus nihil præter prædam sperare aucupabundus raptor poterat, sed & Gallos omnes in ignem agat, vt Galliam doceat barbarum nescio quid infrendere, viduatam suis: nullus tamen in hanc belluam homo miles erit? nullus Pontifex nobilissimum regnum securi eximet, vitæ donabit? nemo innocentiæ tamquam scelerum mercedem patibula, culleos, vncos, bestias, scopulos, ignem lentum, subtrahet ab his manibus? Quid si non contentus his, regni propugnacula, vrbes, incendio non vexet; auferat; vt nihil

iam alteri superſit incendio: & quidquid maiorum labor ſtruxit, & indulgentia, ſpargat, & diſſipet: eaque inter hæc magis quatiat, & euertat, quæ ſpecioſius fulgent. e cuius ore nihil haurias, præter Aſiæ, Achaiæ, Syriæ, Macedoniæ, Cypri vrbium, vnum tremorem. ſed & nouercalem hanc naturæ manum, cui nihil inauſum, vincat totius regni vno e fundamentis excidio. Doceat exinde ſuos habitare in plauſtris, incertis ſedibus, libidine promiſcua; humanaque corpora, cum pecudibus cæſa, conuiuio coronare; omneſque qui non ita deceſſerint vt eſcatiles ſint, perpetua lege maledicta morte cenſeantur.

Progredior. volo enim aliquid dare Arnaldo, omnem curioſitatis libidinem effundenti; ac ſi quid vel ambiguitate pendulum, vel obſcuritate obumbratum, excutere. volo hunc ſpiritum ſeductionis, transfigurantem ſe in Angelum lucis, a Candidæ genibus, Gallorum prurientibus auribus natum, tamquam de ingenio prudentiæ ſæculi, in patentes campos deducere. volo hunc artificem deſtruendi verſipellem, ex penu Gallica, Gallico gladio, in arena Gallica iugulare. Hiſtorias obtendit florentiſſimi Regni. quia impudēti audacia infirmos capit, medios turbat; fortes, veritati obſtrepens, ſi non adultero ſenſu, ſtilo corruptore, claro ſane mendacio fatigat. At nos reuocemus controuerſiam ad initia naſcētis Eccleſiæ Gallicanæ; ad illam matricem, & originalem Gallicanę fidei vterum, Rhemenſem Eccleſiam. Erit indubie veritati deputādum, quod ipſa in origine ſui profeſſa eſt: reliqua vero omnis doctrina de mendacio præiudicanda; vt quæ ſapiat diuerſum ab Eccleſiæ veritate, ab Apoſtolis, a Chriſto.

Christo. Neque ego hic aliis vtar verbis, quā primi Galliæ melioris vitæ parētis. ille nos doceat, quid possit Episcopus in Galliæ Regem. *Si regium genus, quod ad honorem sanctæ Ecclesiæ, & defensionem pauperum, vna cum fratribus meis & Coëpiscopis omnibus Germaniæ, Galliæ, atque Neustriæ, in regiæ Maiestatis culmen perpetuo regnaturum statuens elegi, baptizaui, a fonte sacro suscepi, donoque septiformis Spiritus consignaui, & per eiusdem sacri Chrismatis vnctionem ordinaui in Regem: si inquam, aliquando genus illud regium, per benedictionem meam toties Domino consecratum, mala pro bonis reddens, Ecclesiarum Dei peruasor, destructor, depopulator, grauis aut contrarius exsistere voluerit; conuocatis Rhemorum Episcopis, primum moneatur, & deinde Ecclesia Rhemensis, adiuncta sibi sorore Ecclesia Treuirensi, iterum eum conueniat: tertio vero, Archiepiscopis Galliarum tantūmodo tribus aut quatuor conuocatis, Princeps ille, quicumque fuerit, admoneatur. Quod si deinceps incorrigibilis, contumaciæ spiritum non deposuerit, & se per omnia Deo subdens, benedictionibus Ecclesiæ participare noluerit, elogium segregationis a Christi corpore ei ab omnibus porrigatur: totumque quod in persona Iudæ traditoris Domini nostri* IESV *Christi cantare solet Ecclesia, per singulas ei decantetur Ecclesias: fiantque dies eius pauci: & Principatum eius accipiat alter*. Quid dicis Oleaster de hoc Oliuæ nucleo miti & opimo degener veritatis grano, soloque siluescens mendacio? Remigius, heres Apostolorum, quam ad lineam contesserarit cum Apostolica sede, an non vides? Regem agnoscit: nec ignorat tamen pote-

poteſtatem ſibi ſuiſque a Domino conceſſam, per Apoſtolos traditam. Reſponde: & adfer aliquid de doctrinis Caluini venenorum; ex illa excogitandi inſtruendique errorum de Euangelio maligne fructificantium felicitate; cui illud *Væ* adiicienti & detrahenti eſt deſtinatum: ex illo ingenio ſpiritalis nequitiæ, cum quo SOCIETATI perpetua luctatio eſt. Quid dicis Arnalde? vis curioſitatem etiam fortius exerceri? flecte oculos ad Concilium Lateranenſe 11 x. ſub Innocentio 111. Apoſtolici ſeminis viro. verba Concilij dabo. *Moneantur autem, & inducantur; & ſi neceſſe fuerit per Cenſuram Eccleſiaſticam cogantur ſæculares Poteſtates, cuiuſcumq; officij: & ſicut reputari cupiunt & haberi fideles, ita pro defenſione fidei præſtēt publice iuramentū; quod de terris ſuæ iuriſdictioni ſubditis, vniuerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudeāt. ita quod modò, quandocumque quis fuerit in poteſtatem, ſiue ſpiritualem, ſiue temporalem aſſumptus, hoc teneatur capitulum firmare. Si vero Dominus temporalis requiſitus & monitus ab Eccleſia, terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum, & Comprouinciales Epiſcopos, excommunicationis vinculo innodetur. vt ſi ſatiſfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc ſummo Pōtifici; vt ex tunc ipſe vaſallos ab eius fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupādam; qui eam, exterminatis hæreticis, ſine vlla contradictione poſſideant, & in fidei puritate conſeruent.* Quid tu ad hæc Arnalde? Conſule illas nominis Chriſtiani extrinſecus ſuperficies, lupos ſub pellibus ouiū, adulteros Euangelizatores a Caluini cauterio, ſpiritu ſapientiæ ſecularis,
teme-

temerario interprete diuinæ diſpoſitionis, ad interitum fidei protruſos. aude negare: aude damnare de triuio ſcurra. Dices neminem retro Gallorum Regum anathemate concuſſum: & mentieris. Vrbanus II. Gallus, Philippum Galliæ Regem, quod Fulconis Andegauenſis Comitis vxorem, ſuam feciſſet, anathemate feriit. quo aſſenſu Galliæ Epiſcoporum, cognoſce ex verbis D. Iuonis Carnotenſis Epiſcopi, ad Romanum Pontificem. *Notum facio Sanctitati veſtræ, quod Francorum Rex Romam ſe in proximo venturum dicit; quod tamen non credimus: ſed ſeu veniat, ſeu mittat, cauete & vobis & nobis, vt ſemper clauibus & catenis Petri fortiter teneatur. & ſi forte abſolutus fuerit, & ad vomitum (ſicut iam contigit) reuerſus fuerit, e veſtigio eiſdem clauibus recludatur, iiſdem catenis religetur: & hoc litteris veſtris omnibus Eccleſiis manifeſtetur.*

Vide non inferioris roboris monita Nicolai I. ad Carolum Caluum. verba eius ſunt. *Quapropter obteſtamur & obſecramus, vt piis noſtris monitis, non prauorũ hominum ſuaſionibus, pareatis. ſcientes, quia ſi peſsimo Regi (quod abſit) vos æquiparãtes, ſuper hoc nobis negotio concordantes obaudire renuitis, vos procul dubio de charitate & memoria noſtra deletos. quoniã ita Dei & Apoſtolorum auctoritate decreuimus, & ſtatuimus, vt quicumq; ſæpe memorato Rothardo Epiſcopo, ad recipĕidam Eccleſiam ſibi diu commiſſam, vel ad Epiſcopale miniſterium peragendũ, aliquatenus impedimento fuerit, donec acquieſcat, & ad illi reſiſtendũ conatus deponat, a Sacroſanctis Myſteriis & ab Eccleſiæ ſieret ingreſſu remotus, atque ab omni fidelium communione ſequeſtratus.*

O Vis

Vis etiam certius experimentum Pontificiæ potestatis? Figulus argillam temperato ignis afflatu in materiam robuſtiorem recorporat; & aliam ex alia fingit ſpeciem. Galliam Zacharias Pontifex in meliorem animam adflatus ſui cura fingit, cum Childericum III. abire iubet regno. Videbat nobilem gemmam defloratam; videbat oblaqueatam inſulſiſſimæ ærugini; ſelectiſſimo in Pipino deſcrobuit auro; immiſſam ante viliſſimo capulo, operoſiſſimæ inornauit vaginæ. tenebris vſquequaq; ſepultum funeſtabatur in ſuo Rege Galliæ decus; acceſſit manus Zachariæ, & cum nouo ſidere emortuum iam Regnum vniuerſo orbi reuixit; cum nouo Sole reſcidit tenebras, regni ſepulturam; interfecit noctem, regni mortem; & totam lucem dedit Galliæ, cum Pipinum dedit. Mira ratio. regnum Pontifex Rege ſuo defraudat, & ſeruat. perdere credas, vt cuſtodiat; intercipere, vt reddat; ſpoliare, vt veſtiat; vitiare, vt integret; decoquere, vt ampliet: cum cultiſſima reſtituat, exterminatis ſterilibus; reuera fenerario interitu, vſuraria demutatione. Noſti illum Orientis alitem, de ſingularitate miraculum, de poſteritate monſtrum; qui ſemetipſum funerans renouat, natali fine decedens, atque ſuccedens iterum Phœnix? quid expreſſius atque ſignatius in hanc cauſſam; aut cui aliæ rei tale documentum? non quod Galliæ Phœnix Childericus: & Phœnix tamen; quia Galliæ Rex vnus. hoc vno diuerſus; quod Pontificis manu, non ſua, funeratus, Regem alium vicaria largitione dedit, ne viduata lugeret Gallia. ſed Regem, qui Galliæ radios, quos priores tenebræ exſtinxerant, regno exemerant, redornaret, qui mortuam lucem,

aut

aut ſupercineratam ingenti neglectus mole, reuiuificatam, diſcuſſa nebula, velut de ſepulcro ereptam, redanimaret. Et audes damnare hanc manum, quæ a Merouei & Clodouei domo ad Carolinam ſceptra tranſtulit? Hęres? Hugonem Capetum noſti? illum Eudonis & Roberti nepotem? non viuebant, Carolus ſimplex, non Lotharij filius? teſtes Aureliæ monumenta Regum. Damnas hanc manum, & ſaluis oculis Galliam vides? Borbonium genus an non ab hac luce, hoc Sole, in Gallico cælo Pontificis manu defixum? aude & nega magne Achitophel, etiam vltimo ſpiritu & fine.

Tranſeamus ad Imperatores: & vide, quanta ſecuri feriant Romani Pōtifices ruderantia & in agro Domini palabunda ſceptra. Innocentius I. in Arcadium & Eudoxiam excommunicationis fulmen eiaculatur, Symmachus in Anaſtaſium, Gregorius II. in Leonem Iconomachum. Sed & audi D. Ambroſium Mediolanenſem, non iam Romanum Pontificem, ad Valentinianum Imperatorem. *Certe ſi aliud ſtatuitis, Epiſcopi hoc æquo animo pati & diſsimulare non poſſumus. licebit tibi ad Eccleſiam conuenire; ſed illic non inuenies Sacerdotem, aut inuenies reſiſtentem. Quid reſpondebis Sacerdoti dicenti, Munera tua non quærit Eccleſia; quia templa Gentilium muneribus adornas Ara Chriſti dona tua reſpuit; quoniam aram ſimulacris feciſti.*

Sed & vide, an impari facto ſtilum dedecoret. Magnum Theodoſium, maioribus animis, excludit ſacris, fidelium cœtu: nec ante reſerat negatum aditum, quam Dauidis exemplo lacrymarum imbrem indulgentia diuina ſiccaſſet. Docuit reapſe Magnus Pontifex flere

O 2 pur-

purpuram, quę solas alienas norat lacrymas; & famulam fieri pœnitudinis in sanctificium, quæ famula fuerat sanguinis in iniquitatem. Docuit Christianam vestem, delinquentiæ maculis in ciuium sanguine luridatam, exalbare insueto oculorum flumine. Vis experimentum maius? ipsius Solis radio putes scriptum, ita claret; ridetque Caluiniana Gallicana obstrepitacula. Sed optas fors etiam ex hoc Apostolico censu, diuite penu, lacertosius exemplum. Gregorius VII. Henricum IV. Innocentius III. Othonem IV. Innocentius IV. Fredericum II. Clemens VI. Ludouicum VI. purpura exuit, Imperio nudauit. Iam Occidẽtis Imperium quis Orienti subtraxit? quis illius purpura Carolum vestiit? Olim dices eadem potestas fuit in Galliæ Reges. Duos Pontifices statuit, vt video, nouus Galliæ Ponticus, tamquam duas Symplegadas naufragij sui. primum, quem negare non potuit, roboris plenum, nostrum; alterum, quem probare numquam poterit, elumbem, suum. Nescis mus Gallice, corrosor virtutis Pontificiæ, Pontificem esse, & illam in diademata censoriam potestatem simul fieri, sine calculo temporis? contemperant fetu, coëtaneant natu; nec potest vnum elidi sine alio. sed nec potestas hæc per vllam antecessam potestatem refringi, nec per supergressum cuiuscumque dignationis, potest. ac inter ipsos Romanos Pontifices, antrorsum, retrorsum, ex æquilibrio æquiparantia est, æqui potestas est. superare nemo alterum potest; nec prior successoris neruos stringere, potentiam limitare, vires arctare vlla ætate potuit: pariauit omnes Deus.

Sed heus Arnalde, a cuius institutione hausisti, nullam

Iam poſſe intercidere cauſſam, quæ Regem cogat abire regno? non religionis, non morum; reclamante Scriptura ſacra? niſi forte tibi Athaliæ iniuſta & abdicatio & cædes, iniuſta Amaſiæ; iniuſta Oziæ a Sacerdotibus pulſio: aut Idumæi nullo iure Iorami iugum excuſſerunt: aut denique Mathathias Machabæique fratres impia in Antiochum arma mouerunt. Sed & intuere regna, & imperia: Angliam, & *in illa Henricos quartum & ſeptimum pulſis cæſiſque Richardis. Iam Svvetia in Henrico Guſtami filio etiam carceres reperit, & vincula: Polonia, & Dania, in Boleſlao, Chriſterno, exſilium: Gallia in Ludouico monaſterium: Oriens in Iuſtiniano vndecimo, Michaële Temulento, Michaele quinto, Andronico, etiam ſanguinem; in Michaele Calaphate, & Nicephoro Brotoniate, Monachi comam: Occidens in Othone, VVenceſlao, Ludouico, Henrico, Frederico; Gallia in Philippo, Ludouico, Childerico, Pontifices Romanos. Conſule deinde Patres. vide quantis animis feruntur in Imperatores, Reges, tyrannos, impios, crudeles, hæreticos. Chryſoſtomum in Eudoxia, Baſilium in Valente, Naziarrzenum & Babylam in Iuliano, Ambroſium in Theodoſio; Hilarium, Athanaſium, Luciferum in Conſtantio. At quid ego vetera? quid noſtra? iugulemus Caluiniſtam in arena ſua, ferro ſuo. Lege Commentarium de ſtatu Religionis in Gallia, reperies hæc verba. *Regi manifeſte tyranno, & ad Leges euertendas ſua poteſtate abutenti, opponere ſe debet inferior Magiſtratus, ex iureiurando præſtito obligatus, ad eorum ſalutem & conſeruationem, qui ſuæ fidei commiſſi ſunt; armis etiam, ſi opus ſit, adhibitis. & ius*

naturæ, ex qua pendet conseruatio societatis humanæ, numquam patitur, vt hoc caput in dubiũ vocemus. claudunt. *Doctrinæ nostræ eo redit summa. Supremum rerum imperium, summaque auctoritas, ita est penes Reges, vt si leges eas, quibus præstito iuramento se obstrinxerunt, violent, & tyranni manifesti euadant, nec potiori consilio locum dent, licet inferiori Magistratui, potissimum iis, qui vocantur Officiarij Coronæ, quique ita sunt summo Magistratui inferiores, vt tamẽ ex Patriæ institutis ac legibus, summi Magistratus caussa tamquam frena quædam constituantur; istis licet & sibi, & eis qui ipsorum fidei commendati sunt, prouidere, seque tyranno illi opponere. Nam quod ad Ordinum cõuentum attinet, ei non tantum licet, sed etiam obligatur, vt se tyrãno opponat, resque instauret, & in pristinum statum restituat, ipsumque tyrannum coërceat & plectat. Estque illa detestabilis vox, Regem esse omnibus legibus solutum, vt à Republica non possit coerceri.* pergunt. *Est enim mutua obligatio, & Patroni, & Clientis; mutuum etiam feloniæ crimen, vt subiecti erga Dominum, ita Domini erga subiectum. Perit ergo ius Domino peccanti, & contra subiectum præter conuentum aliquid agenti. Vt autem Imperator Imperij primus est cliens; ita & Regni Rex. immo interponitur iusiurandum, cui obseruando profecto tenetur. Quis ergo dubitet summum Magistratum auctoritate sua ad subiectorum perniciem tyrannice abutentem, eo ipso iure feloniæ crimine reum peragi, atque adeo suam illam auctoritatem amittere?*

Quid dicis Arnalde? nullus hic crescens aut decrescens stilus: nullus vel vnius litteræ derasor, aut detractor api-

apicis. verba tuorum dedi. Vis & audire quid ſentiant Luthero geniti? Sleid. lib. 11. *Quia Cæſar religioni* (Lutheranæ) *exitium molitur, & libertati; cauſſam præbet cur ipſum oppugnemus bona conſcientia. cum enim in eum caſum res deuenit, licet reſiſtere, ſicut & ſacris & prophanis hiſtoriis doceri poteſt.*

CAPVT XIII.

Caluiniſta. SOCIETAS *Caſtitatem mentitur.*

SOCIETAS *mentiri neſcit; cor nudat, & frontem. & libidini quidem cauterium adegit, ſcalpellum immerſit. Hæreticum videbis, virum clanculo functum in quauis filia, quauis muliere, quouis viro, etiam calamo euaporantem has ſordes, ne quid deſit ad omnem purulentiam.*

QVI pudicus, qui caſtus eſt, carebit etiam aurium macula; magis calami, quæ æternat. & eum ego apud Paſchaſium video ſpeluncam mœchorum: video in illum commigraſſe, non iam tota lupanaria, ſed Sodomæos, Gomorrhæos propudioſos ignes. neque interim ſuffundor delicto, quo carere SOCIETATEM ſcio: erubeſco tamen ad hunc calamum, cuius pudicitiam in Sodomis trucidauit. Non te puduit, depilate ſenex, libidinum tuarum furias in meliorem ſexum, vltra naturę iura mittere in chartam? neque ad illam erubuiſti, capulare ſilicernium, miſeram chartam, tantarum ſordium ſtabulum, quæ præferret ſtigmatici liliati parentis tui, quæ tuos hinnitus? texiſſes parietibus hæc monſtra. at tu alter-

alternator ſexus hyęna, quaſi ab alieno calamo liberiore, retexiſti ſcandala cortinæ tuæ. Vbi frons, vbi pectus? nocte forte ſcribis.

——ſed Luna videt, ſed ſidera teſtes
Intendunt oculos.

Taceo Deum. cuius numquam fruſtratoriam vindicem dexteram an non verebare? aut ne terra ſcelere fatigata

Se pedibus raptim ſubduceret?

Et ſteterit illa. neſcis dictum vere:

Si qua venit ſero, magna ruina venit?

Memento viginti quatuor millia populi fornicantis in Moab vna plaga ruiſſe. quid fiet de hac Gomorrhæa penna? de hoc omnis pudicitiæ in omnem ſexum funamblo? Negas? illi verſus, vicarij ſordium tuarum, in die iudicij aduerſus te proferentur, inuſti Sodomæ ſignis. Quid? neſcis quanta ſecuri non illam Gomorrhæam proluuiem, ſed omnem verecũdiorem libidinum ſiluam cædat & excaudicet Apoſtolus? *Bonum eſt homini mulierem non tangere.* &, *Qui habent vxores, tamquam non habentes ſint.* At tu a nouo poſt igneos imbres Antiſtite, melius ais eſſe nubere quam vri. Ita eſt: fateor. at nulla inter nos de vxore diſceptatio. ne cinis audias, vxorem ducito: Audebertum ne tangito: Sporum ignorato: Menalippum ne videto. Sæuit in medullis Democles? reſtingue hunc æſtum Chriſti igne, immo ſanguine. Sed redeamus ad Apoſtolum. etſi extra lineam, parebo tamen tibi: *Melius eſt nubere quam vri.* plane. ſed & melius eſt vnum oculum deperire, quam duos: melius vno membro perſecutrice flamma corpus viduare, quam pluribus: melius equuleo torqueri, quam igne: melius naſum

nasum pręscindere, quam caput. Miserum bonum, quod mali comparatio commendat: vt ideo melius sit nubere, quod deterius sit vri. & tamen nemo negat singulis vobis vxores singulas. Sed vos a Lutheri, a Caluini ore & discipulatu aliud didicistis. *Negat vxor; duc Estherem, dimitte Vasthi. & vt neget illa, vicariam operam dabit ancilla.* dabit in illa schola, in qua omnis mulier, omnis viri vxor est. quæ &, vbi libuerit,

—— spreti repetat vestigia lecti.

Sic crescit numerus, crescente praua libidine: fiuntque, non iam *—octo mariti*

Quinque per autumnos;

sed vere vno, supra quinquaginta.

—— titulo res digna sepulcri.

Et speret quisquam natas ex his filias fore continentes?

—— quæ numquam màternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterunt contexere versu,
Vt non ter decies respirent.

Et miraris, si omnis ibi adolescentula mater est; omnis virum patiens passa est; vbi omnis vir Audebertulus est, Sodoma, Gomorrha est? Reprimo te stile: vos pergite. pergite, quoad impleatur illud *Væ* incontinentiæ. nauseent ab vno Caluino quinquaginta vteri; fluant ab vno Beza quadraginta vbera; triginta infantes pipiant ab vno Paschasio; viginti cunis instertant ab vno Arnaldo, totidem matribus obstetricantibus, clamante Scriptura, *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* sed & in quamcumque commoti fueritis, vsurariam sumite. At vobis alius crescit ignis, in quo

Insatiabiliter deflebitis, æternumque.

Legeram in gentilitate, Adoleſcentes, Veſtæ de virginitate cenſeri: ſed & quæ Delphis inſaniunt, nubere neſciunt; quæ Dianæ Scythicæ, quæ Iunoni Achaicæ: Cereris etiam Sacerdotes, abdicato matrimonio, adſeneſcentes amica ſeparatione, omni contactu maſculo viduantur. Erubeſce caro, quæ Chriſtum in lauacro induiſti. Illis diabolus continentiam præcipit, & auditur: tibi Apoſtolus caſtitatem prædicat, optatque Chriſtianos omnes virgines eſſe, & negligitur. Diabolus Chriſtianos continentia ſuorum prouocat, quaſi ex æquo; & huius imperia, tamquam de priuilegio, mira contentione & certamine partium arripiuntur, & felicem ſe iudicat æmulæ ſuæ prælata: Apoſtolus exemplo ſuo Chriſtianos prouocat; at eius monita de impoſſibilitate culpantur; Lutheri tamquam de neceſſitate laudantur: *Creſcite, & multiplicamini, & replete terram; non eſt, ait, præceptum, ſed plus quam præceptum, quod nos non poſſumus impedire, vel prætermittere: ſed perinde neceſſarium eſt, quam edere, bibere, ludere, exſpuere, purgare, euigilare. & ſicut in mea manu non eſt, quo minus ſim mas; ita minime ſitum eſt in me, vt ſim ſine muliere.* Et Caluiniani, libro Scuti fidei ſuæ, negant marem feminamve quinque diebus continentem eſſe poſſe. Quis ex hoc puluere ſperet exemplum continentiæ: in quo nemo, etiam poſt proſtratæ libidinis exhauſtionem, ſupremam carni fibulam potuit imponere; non magis quam non comedere, non bibere? Voluite annales: Lutheranus aut Caluiniſta continens, monſtrum eſt. nulli in illa ſchola voluntate ſpadones ſunt; morbo ſunt. ſed & tunc magis etiam ardent. Miraris? Deus illis venter

eſt;

est ; ita & quæ illi proxima fœda proluuie. Vultis rem manu tangere? replicate Commentarios sæculi superioris. videte an vllum Caluinianum pectus sine vulnere sit: omnia tamen sine cicatrice sunt, nisi forte a muliebri dente. sed & videte quis Galliam docuerit incesta libidine, etiam in necessitudinem sanguinis, inardescere: quis matres liberorum, patres virginum suarum vota in se vertere. vidisse hæc Solem, nec retraxisse radios? Iam Pontificis vestri Maximi muliebris patientiæ scorti, *solaque libidine fortis*, inter illos stercoris vtres, os purum. O digna culpæ merces, digna talibus labris! horror & stupor vbi estis? tuque

—— magne regnator Deum,
Tam lentus audis scelera, tam lentus vides?
Ecquando sæua fulmen emittes manu,
Si nunc serenum est?

Quod purgante flamma piari, quod omnibus retro pœnis in omnem posthumam memoriam decebat, & ex humani generis coalitu æternũ tolli, hoc vos eloquentiæ viribus, incentiua extollitis laude? Et ne quis forte existimet me per calumnias crimina continuare, legat versus Pontificis Gebennici Maximi. quos ne qua vis temporis, ne qua vetustatis obsolefaceret longitudo, perpetuitatis honore, impuro calamo, tamquam securi mactauit.

Priores tibi defero Auduberte.
Quod si Candida forte conqueratur:
Quid tum? basiolo tacebit imo.

Quid tu Candida? Verbum, ait, Dei purum, putum; Spiritus sanctus Consiliarius; mundo lux noua, Sol alius. quid? verba illa mellea,

Tu mihi sola domus, tu Candida sola Parentes,
Omnia tu nostræ tempora lætitiæ;

non ipsa mulieri sat magnum, sat iustum mendacium fuere ad nouas nuptias? Fuerint. sed ad illud os impurum M.Bezæ Scauri, quid prætexis? Puduit fateor. quid agerem? dura imperia Pontificis mei Maximi. quid facerem? sola, mulier, verbum Dei quod sceleri prætendebatur. erubui. sed an non iure bono magis illi, qui post hæc basia secuti sunt docentem? Taceo. sed tu perge Magne Pontifex. patent, qua Occidens, qua Oriens, impudentiæ campi. Post hæc basia, etiam sudores eant perpetuo versu:

Seiche de douleur, tout cuit de chaleur,
Seigneur tu me vois.

Et te delegit magnum cæli Numen Galliæ lucem, post densas sæculorum tenebras? tu Sol, aut non impar sidus, post mille quingentorum annorum spissam noctem, diem mundo præferes? post exsudata muliebria venena, tamquam rediuiua carne nouus homo, posita veteri coma, barba, extimaque cute, veteri ac senescenti iam mundo viam intriueris in virides annos redeundi florentis Euangelij? iam video quo duce hæc nata: *Femmes & filles violees, douze mil trois cẽs.* eia macte animo. *la preuue est plus patente, que ie ne voudrois. & au lieu de douze mil trois cens filles, ou femmes, qui se treuuent violees par les proces verbaux, & autres diligences, l'on peut bien doubler, voire quadrupler le nombre.* Quis hic verum Patrem nouerit in hac luxuria incesti lasciuientis? Et audent horum mõstrorum Artifices, quibus tota illa pestilentiaria Gebennensis Synagoga vnum lupanar est, ex illo

illo ſuo impudenti æſtuario, SOCIETATIS caſtitatem impetere? illo calamo auerſarũ libidinum euaporatore, impudentiſſimæ linguæ vicario, SOCIETATI ſordes appingere? Neſcit eas SOCIETAS, quas virgine continentia æternum arcet. nimis illi perſpectæ hæ libidinum peſtes, quæ latronum more amplexantur, vt ſtrangulent. ergo indurat animum, & a voluptatum harum blandimentis auocat; nimis docta exemplis vtriuſque memoriæ. Indomitum Goliade, Philiſtæoque ferro, vna mulier eneruauit. inuictum quaqua hoſtibus, ſeptumque prudentia, qua nulla ſæcula parem dederunt, fomenta pellicum edomarunt. armis, ſapientia, qui modo vicerant, mollitudine victi ſunt: quæ omni ætate etiam Martia ingenia ad ſe rapuit. Quo maioribus animis opus, cum tam potente, tam importuno hoſte depugnaturis. ſi ſemel iugum recipis, dura patiere imperia; nec quibus vlla ſeruitute facias ſatis. numquam enim expletur voluptuaria illa officina. ingeras, ſemper appetet: obſequere, maiora imperabit: nega, vim faciet: cælum proponitur, diſtrahet: quin & diſcerpat. tu illi colla ſubmittes, quæ tuam tibi libertatem tollet, rationem adimet; vno verbo totum te homine tuo exuet, beſtia induet? At difficile eſt amorem vincere, aut ponere.

Difficile eſt; verum hoc qualibet efficias.
Vna ſalus hæc eſt; hoc eſt tibi peruincendum.

Quare indura te anime. quamlibet viam iumenta patiuntur, quorum durata in aſpero vngula eſt. nullum ſudorem reſpuunt manus, quæ ad arma ab aratro tranſferuntur. hoc te docebit SOCIETAS. ad hæc pectus armabit, animum indurabit, occinetque illud tritum cæ-

parte; in illo æternum ieiuno ſolo, ſemper niuali, ſemper glaciali, & ſemper tamen flammeo: adeo vt ſi inhorrentem algorem ſpectes, numquam aliud exiſtimes, quam perpetuo rigere; ſin flammas conſulas, ineſſe illi eternum ignem videas. Has flammas quomodo expiabit ille omnis pudicitiæ deſpumator, Veſpillo Bockhoringus carnis & ſtili adulterio, & illo faſtidioſiſſimo parente ſuo rogalium cadauerum pollinctore, non a mentito Boxhorniorum genere nobilis? qui fidem virginem ab Apoſtolorum in Belgio ſucceſſoribus ſibi traditam, in meretricula conſtuprauit. At, *Si nupſerit virgo, non peccauit.* Ita eſt. fibulam illius boni Apoſtolus laxat, vt fornicationi obuiam eat. Et vide repercutientem. *Solutus es ab vxore? noli quærere vxorem.* Sed, *Qui matrimonio iungit virginem ſuam, bene facit.* Plane; *& qui non iungit, melius facit.* Sollemne eſt hæreticis, alicuius ſententiæ ancipitis occaſione, aduerſus exercitum ſententiarum Inſtrumenti totius armari. Intuere epiſtolas Apoſtoli: omnes in luxuriæ & libidinis negotia iaculantur. at tu magis audies Hermogenem neſcio quem, plures ſolitum mulieres ducere, quam pingere. Inclamas: *Qui poteſt capere, capiat.* Sed nulla ad libidinem vis eſt, niſi ipſa: & nemo nolens fornicatur, aut mulierem tangit. Audi Apoſtolum: *Bonum eſt homini mulierem nō tangere.* damnabis, credo, illum de impoſſibilitate: cum perceperis cum a iuſta fruge naturæ, a matrimonij dico pomo, Chriſtianum ieiunare cupientem. & vide iam ſine numero virgines, quæ indutæ pudoris armaturam, circumdederunt vallum verecundiæ, ſexuique ſuo murum, qui nec ipſarum emittat oculos, nec admittat alienos. quin & docebunt

bunt te tot illarum millia, ſub gladio, in patibulo, ſtipite, leone, tauro, axe, incendio. Mori ergo potuerunt: ad virginem ſuam proſtituendam nulla tyranni manu, nulla Satanæ, cogi potuerunt. ſed & Virgines Veſtæ, & Apollinis Pythij, Ægyptij bouis, de continentia te iudicabunt. Et magnus ementiti diuini verbi præco, niſi decurrat ad pręmeditatorium latrinarũ, ad illud ſtercoris æſtuariũ alicuius meretriculę, viuere non poterit? Poteſt Ethnicus, & Deo Idolo æſtum ſuum mactat; caro quę Chriſtum induit, non poterit? Credo & nouus Eſau non iam totos primatus tuos, ſi lenticulam defruto infuſatam obtulero, vendes; ſed ad propudioſiſſimæ meretriculæ proluuiem, ſit illa in lege ſua, aut extra illam, cælum vendes: tradeſq; immunditiarum gurgiti non iam manum, ſed corpus totum. Quid? audes illo ore tuo Pontico, omnis impudicitiæ diuerſorio, iactare, a Papiſmi te erroribus & tyrannide rem Euchariſticam aſſeruiſſe? nimirũ Achamoth, expedita tandem de malis poſt Caluinianum partum, & in opera maiora frugeſcens, pipiauit tibi in aurem hanc tyrannidem; aut Ogdoas mater impluit in pectus tuum hos errores. Viueret Ouidius, ſi non Metamorphoſeis ſuas deleuiſſet ad hunc de meretricio genu vomitum, ad hanc Æoniam ſcropham. quę vbi a Chriſti diſciplinatu in mulierculam carne lapſa eſt, hauſit a noua Philumene illud Caluinianum delumbatum Euchariſticum verbum, ædificatorium mortis, exſtinctorium vitæ. Reſponde mihi Thenenſis vpupa. An non illa vera & Chriſti doctrina deputanda eſt, quæ cum Apoſtolicis Eccleſiis originalibus fidei conſpirat? & non omnis doctrina reliqua de adulterio ſtilo præiudicanda? At vero

Q doctrina

doctrina nostra cum primis Belgij, Galliæ, Britanniæ, Hyberniæ Doctoribus adeo ad regulam, ad circinum cõsociatur, vt nec apicem videas loco motum. Dices forte, primos illos fidei nostræ vitæque melioris Patres Scripturarum primogenium sensum ignorasse. Et te credam integræ mentis, qui aut indiuiduos cum Apostolis in comitatu habitos, aut ex illorum conuictu prodiisse arbitreris ignaros, aut primordialis illius verbi & sensus falsarios? Vis a me cognoscere, quibus Scripturarum & expositionum adulteratio deputãda sit? apud quos diuersitas inuenitur doctrinæ: quam tam prope variam apud vos video, quam varia sunt capita. & interim, quidquid a tam male sanis, tam cum Veritate, Scriptura, Patribus pugnãs, proiectum in chartam fuerit, sacrum esto. Olim e Phidiæ manibus Iuppiter Olympicus non iam insulsissimæ bestiæ dens est, sed summum sæculi numen. hac ætate nostra a meretricularum vberibus, genu (plura vetat pudor) quidquid subantes Ministri impuris profuderint labris, a Spiritu sancto est; Dei verbum est; Christi præmonitorium decretum est. Ad cuius tribunal vbi te stiterit dies illa magna, quid dices, aut qua purgatrice flamma, aut aqua, te expiabis? immo quæ lacrymæ ignem illum circumstagnantes exstinguent? nisi forte aut cum non vno Caluinista nullus tibi ignis coquitur in gehenna; nullus dentium frendor horret in tenebris: aut sane, cum

Sint apud infernos tot millia formosarum,

tu tibi iam apud eos, anteprouida illa tua prudentia, sedem delegisti. Fruere.

CAPVT

CAPVT XIV.

Caluinista. SOCIETAS *temperantiam præfert publice; priuatim necat.*

SOCIETAS *nihil claudit muro, quod cælum videt: & nescit illa adulterinos sapores. Hæreticos videas supra Aufidios lurcones, Æsopos histriones, Apicios, Rufos, in pastum potumque inæstuantes: ne, si illis mendicius cenent, minus cenent.*

MONSTRVM sit libido sine gula. specta corpus; vna regio est: & pro dispositione membrorum, ordo vitiorum. prior venter, statim cetera; saginæ substructa lasciuia est. ergo vt apud æui nostri hæreticos nihil sollemnius illa omnium in quas incurrunt omninubentia; ita nihil familiarius omniuorantia: vt non mireris incontinentiam, qui videas delicias. Alia exempla præfert SOCIETAS, vita, verbo. frugalitatem nimirum, quæ nulla nouit supplicia luxuriæ: quę vsuras ignorat in præcipitium ituras: & paruo quidem diuitem, soloque vsu metientem opes; non admiratoris insano irritamento, aut spectantis turbæ fremitu: sed tamen felicem, & beatam, explentemque mentis bonæ etiam amplissima spatia. magna fors spondeo, maiora dabit. nam & omnem illam seu ingenitam, seu aduenticiam cupiditatum catenam, vexabit, quoad discat parere; ne vltra rationem se protendat insatiabilis hæc bellua: quæ non contenta domi nascētibus, maria scrutatur, & vltra illa; vt e pridiana cena crudus & nauseans dominus fesso aliquid libet ore.

Apage hæc voluptuaria venena: æstiuam niuem, caniculæ glaciem, ostrea cœno saginata, concharum inertissimam carnem; subactæ prius farinæ, deinde coctæ, & deraso caseo tectæ, limosam tendinem: purulentarum sordium excrementa, fungos; piscium saniem, salsa tabe præcordia exurentem; vnde illi pestilentes ructus veteris crapulæ. Apage hoc monstrum, per tot luxuriantia portenta nociturum. Olim adhuc integra Christiana virtute, minimo natura contenta, in aqua & polenta, & paucis dactylis, de felicitate Cælitibus controuersiam faciebat. nunc nec tota quidem luxuriæ explicata pompa, æstuantis stomachi solatium explet; placetque cibus, qui, qua intrauerat, redit; sequiturque illud rabidum deliciarum, *Quousque eadem?* quod ne fiat, eunt per mille sapores nouos, quasi redintegrata vita. At tu quisquis es, vis hos contemnere? specta exitum. Vis hanc gulam, a primordio homicidam, quæ salutem vendidit, & periit, commeritis pensare? inedia torque. Vis illam, æmula mente, redaccenso studio, Deo propitiare? cibi interdictione delicta si expiaueris, Deum placaueris. Exempla quæris? deliquerat Israel: deliquerat Niniue. delictum ieiunio diluit. Achab post idololatriam, post necem Nabuthæ & hereditatem, sacco & ieiunio læsuram abduxit a diebus suis. Anna Helcanæ inanem cibo ventrem, filio impetrauit adimpleri. Hæc sunt recisi pabuli officia. Moyses post quadraginta dierum ieiunia Deum videt, quantum homini fas est. hæc est circumscripti victus prærogatiua. Risum ista moueant hæretico stomacho: cui *comedamus & bibamus* primum Euangelium. Vis ipsa verba?

Vino

Vino si te impleueris,
Dormire statim poteris:
Et post somnum, ventriculum
Vino implere iterum.
Nam Alexandri regula
Praescribit hac remedia.

Vis etiam fortiora? *Ego Martinus Lutherus vix vllam consolationem ex morte & resurrectione Christi capere possum: bonis autem corporalibus a Deo acceptis, vt edere panem, & bibere cereuisiam optime possum.* &c, *Nos Germani ingurgitamus nos potando ad paupertatem, mortem, & insaniam vsque.* Post hæc pocula quod speres Euangelium? ex quo

—— *nulli toto certamine nasus*
Integer. —— *ex quo cuncta per agmina vultus*
Dimidios

videas; & inclamantem tamen magnum Patrem: Quisquis es,

Indulge genio: carpamus dulcia.

nimirum —— *pocula pulchrum*
Spargere, & immerito sociorum sanguine fuso
Instaurare diem, festasque reponere mensas;
Donec ab Elysiis prospexit sedibus alter
Castor, & hesternas risit Titonia mensas.

An non hæc sat illustria noui Euangelij documenta, quæ nouus deuomat præco, vbi præpedita fuerint

Crura vacillanti, tardescit lingua, madet mens,
Nant oculi; clamor, singultus, iurgia gliscunt?

Tunc, cum pocula tenent socij,

—— *& inumbrant ora coronis;*

magnum illud prodit, & reconditum nouæ ſapientiæ,

—— breuis hic eſt fructus homullis.

Jam fuerit, neque poſt vmquam reuocare licebit.

Quod reliquum:

Frange toros, pete vina, roſas cape, tingere nardo.

Si tantus Pater, qui doctus eſt non ad libros, ſed

—— ad calicem vigilanti ſtertere naſo;

quantum credes filium? Non ingurgitat Caluinus; ſeligit electibiles partes ex ſingulis, cum tota faſtidiat. vinum niſi argentum ſuum claudat, non reſpōdebit verbo Dei. panis, ſi non cinnamomo, ſaccaro, roſarum ſucco perſperſus fuerit, permaduerit, non ſapit Euangelium: in quo templum venter eſt, ſtomachus altare, Sacerdos iecur, Sacrarij operimentum pulmo, nidor thura, ſed & ructus Prophetia vetus eſt. Hoc eſt demum ſapere Lutheranum, Caluiniſtam, ſi fides in culina caleat; ſpes in ferculo iaceat; caritas in cacabo ferueat; totumque Dei regnum in macello ludat. Merito ergo comedite, bibite, ludite,

Sic noctem patera, ſic ducas ...... donec
Inijciat radios in tua vina Deus.

comedite, bibite. quid enim vobis cum illis ſordulentis, & extra lepores diuerſantibus? quid cum illis de ieiunio oris varietate notatis? nihil. Sed quid vobis cum cælo? quid cum perennibus gaudiis, incommodorum præmiis? vultis quid ſentiam? exquirite balnea, illa natiuo colore medicabula, illa ad inuidiam naturæ artis beneficio varia; lætioreſque hortulanos maritimoſque ſeceſſus. adiicite ad ſumptum ſupra omnem oculi auaritiam: coccino & tyrio vix pudorem tegite: ſed & gehennam

ſperate,

ſperate, huius volatici gaudij mercedem certam. Et quæ amentia ignes amare? & quales? inſpicite noſtros: fumariola quædam ſunt ignis æterni. illorum tamen flammis & vrbes, & non infrequentia regna, iam nulla ſunt: ſed & montes diſſiliunt horum ictu; nec tamen finiuntur cum diſſiliant. exemplaria ſunt minantis iudicij: miſſilia ſunt, & exercitoria iacula ignis æterni.

CAPVT XV.

Caluiniſta. SOCIETAS *paupertatem vouet; diuitias ambit.*

SOCIETAS *illam vouit: has eiurauit, impedimenta maioris boni, ſcientiarum, & cæli.*

DOCENT hoc tot capita, quot ipſa SOCIETAS numerat: quæ vt ſtercora calcarunt ea, propter quæ calcamur & premimur: propter quæ numquam pacem ſub Caluiniano ſago ferrum agit. illa dico ima terrarum (quamquam Gebennenſibus ſumma cæli) paullo ante merſa cœno, & inuoluta fæce ſua. quę lõge magis inquinant animos, quam artificum manus, per quas perpurgantur; cum rariore fuligine hæ oblinantur, quam illi ſordibus inſatiatæ cupiditatis. quam reperies protritam, & iam ſine anima, apud eos, qui in SOCIETATIS contubernium peruenerunt; obtritis ante Dei munere, Sociorum hortatu, popularibus his bonis; firmatiſque auribus ab iiſdem doctoribus firmiſſimo ſpiſſamento amoris & timoris Dei, ad illas publicas Gebennenſium voces: *Diuitiæ & opes virũ faciunt*, & *Omni ingenio formoſior* *auri*

auri massa: quæ non ex vno Galliæ ſcopulo, ſed ex omni parte circumſonant; inſidioſa ſui venuſtate etiam generoſos animos in auia rapientes: ad illas voces Rupellani ſaxi: *Diuitiæ magnum faciunt.* &;

Quiſquis habet nummos, ſecura nauiget aura,
Fortunamque ſuo temperet arbitrio.

Quanto prudentius: *Heu, quis primus fuit ille,*
Auri qui pondera tecti,
Gemmaſque latere volenteis,
Pretioſa pericula fodit?

Et quid diuitiarũ aceruos, quid baſes aureas, quid coloſſos gemmeos metiris? extra hominem ſuum hæc ſunt: nam & erit pumilio, licet in illis ſteterit; licet ſidera crine verrat. Procul hæc externa Fortunæ mendacia: animum intuere, non alieno, ſed ſuo magnum. Vide an ſentiat; per iugulum, per latera, an per os exeat. mitte in exſilium; veſtes detrahe, & quidquid adiecit Fortuna. iube in hoc corpore, carcere magnitudinis ſuæ, contentum eſſe pane & aqua; & obſerua, an ſecurus capiat, hauriat etiam cum voluptate; & magnus erit; & veræ paupertatis cultor erit. Ex hoc numero, iam ſine numero reperies e ſcholis SOCIETATIS. intuere Orientem, Occidentem Solem; an non quotquot ibi, tot illorum contemptores, tot huius cultores? negas? oſtende mihi vnum ex his cothurnatum, vnum purpura tectum, vnum auro grauem, vnum ſeruorum turba ſtipatum. nec tamen nudos dixeris, quos innocentia veſtit; non byſſus toties tincta, quoties luxuriæ libuit. minus hæc frigus arcet: ferrem, ſi pudorem tegeret, ſi ſexum celaret. ſed nec incomitatos dicam, quos circumſtat, non amicorum huius ſæculi corona

rona (vultures illi ſunt, cadauer exſpectant. vis ſcire? euerte; diffugient iſti mergi: aut mitte in medium aduerſa; ingens ſucceder ſolitudo: iniice catenam, immo oſtenta; erunt ex hoc numero, qui nectent) ſed vberrima virtutum ſchola: amicos enim pararunt ſeipſos ſibi ad omnes caſus; nullius futuri præda, nullius ſpem tabulis ſuſtentaturi. hos cinget conſcientia benefactorum: & ille animus, qui ſe iam diu extra ius ditionemque Fortunæ poſuit. hos claudet virtus, quæ ſibi ſat magnum theatrum eſt; cuius vmbra gloria eſt, quæ reluctantem fortius comitatur.

Claudo hoc Caput, & ſimul Librum:

Nam mea iam longo meruit ratis æquore portum.

Tantum Stephane verum audi. SOCIETAS paupertatem ab ortu ſuo vt parentem amplexata, in hanc diem intaminatam coluit; &, quo ſacratior res foret, perpetuo firmauit voto, tamque ſancto, vt illi

Si Babylonis opes, Lydæ ſi pondera Gazæ,
Indorumque dares, Serumque, Arabumq; potentes
Diuitias; mallet cum paupertate pudica
Intemerata mori, vitamque impendere voto.
Nec frons triſte rigēs, nimiuſq; in moribus horror;
Sed ſimplex hilariſque fides, & mixta pudori
Gratia.

Poſſidet tamen piorum munificentia reculas quaſdam nimium quam paupertinas: quibus vitam verius præſcindit, quam tuo exemplo trahit in octogeſimas æſtates. Et tamen vis a me reſerari SOCIETATIS in Gallia theſauros? excute Regium fiſcum: vide quantis aureorum millibus illum auxerit iuſſa exſulare SOCIETAS.

nescio an totis decem millibus . inferiora etiam daret Belgium. Iam Hispanica Collegia plus prope norunt alieni æris, quam sui. Italica dinosces, si mensas curiosior scrutator lustraueris. videbis eas perpetuo Socraticas; ac non raro etiam infra illas. Germanica demum, si paucorum virorum Principum staret dextera, arescant paucis autumnis omnia. Hoc ego Paschasi

—— adiuro te tuumque caput.

Digna ferat, quod si quis inaniter adiurarit.

& tamen te præcone Picos SOCIETAS vincit diuitiis: quibus nec par sit Ister, nec Lydia tota,

—— nec quæ Zephyro

Subdita tellus stupet aurato

Flumine clarum radiare Tagum.

Ridete quidquid est domi cachinnorum: & simul

Hic viuum mihi cespitem, hic

Verbenas pueri ponite, thuraque

nouo Ioui, Mendaci-figulo, Mendaci-bibulo, Ter Max.

Sed heus! *Auditisne aliquẽ, tergo qui sustulit orbem?*

—— quis habere profundi

Endo manu validas potis est moderanter habenas?

Paschasius ille est. Non creditis? veriora tamen hæc, quam quæ illutibarbus ille Marsyas, cineroso mento, in SOCIETATEM exspuit: qui vno libello plura euomuit mendaciorum millia, quam viderit hiemes post octogesima solstitia. Quid? mensusne es agrorum SOCIETATIS illa vastissima æquora, in quibus sine periculo fluctuant in segetibus vndæ quæstuosæ? quæ, rogo te, montium dorsa cingit pascuis, quæ latera vinetis, quæ saxa castellis, quæ opaca lustris, quæ aperta culturis, quæ concaua

caua fontibus, quæ abrupta fluminibus? Vis ſcire quæ SOCIETATI menſura

Sufficiat cenſus?

Inquantum ſitis, atque fames, & frigora poſcant.

At tibi tuiſque

Nec Crœſi fortuna vmquam nec Perſica regna

Sufficient animo, nec diuitiæ Narciſſi.

Finio, & repeto: SOCIETATEM, vt ſanctioris, vt ſecurioris vitæ parentem paupertatem amplexam, in hanc diem inconcuſſam tenuiſſe. Sciebat paruo naturam contentam eſſe. nam quis neſciat a lacte initia duxiſſe? at nunc cadunt lacrymæ ob anguſtias orbis terrarum. vnus non explet; non ſaturabunt mille. Sciebat, quam ab ortu ſuo adamauit, Philoſophiam Paupertati totas reſeraſſe valuas; clauſiſſe diuitiis. ad illam enim (repete retro memoriã) quotquot peruenere, ſine viatico venere. Si tamen ad veteres codices, comeſas membranas, exſtiriata marmora, locuplete opus ſit penu; vt nauiges, vt videas, vt tibi pares ſæculorum portenta; nihil habeo quod dicam. hoc ſcio, nulla ex his virtuti incrementa accreſcere. dicam. ex hac vana ſtudiorum oſtentatione, ex his nihil medentibus, nihil ſanantibus litteris, nulla menti ſerenitas: quę ſola naſcitur ex virtutũ conſcientia. quam numquam dabunt pulchra verba, ad opinionem vulgi proiecta: numquam dabunt interpunctiones, interrogationes, capitales litteræ, initiales, mediæ, terminales, aut redditæ, aut enectæ: numquam dabunt verba, numquam nomina, a quacumque critica manu ſuccenturiata; a quocumque caſtigatore pollice criſpata; a quocumque Parnaſſico vngue deſudata.

AMPHITHEATRI HONORIS

LIBER SECVNDVS.

Lectori meo.

NON *tego Caluinistarum in* SOCIETATEM *criminationes. nam & retecta mendacio suo ruunt; & maledicendi lubentiam dum aperiunt, occidunt. Ita fit. Venena recludas, immorientur sibi: dentes nudato, nec extra se sæuient: ferrum minitare, & nesciet inimicum sanguinem: ignem denuntia, ieiunabit alieno: sed & illud mentitæ frontis stibium, incauti pectoris decipula, vno flatu meretricem suam dabit. Eadem hic spera. calumnias veritatis radio verre, & perimes. quid radium? auroram huius prænuntiam tantum ostenta, & vixerint. Non ero longior, dabo illas ab hostili lingua & libro.*

Calui-

Caluiniſtarum de SOCIETATE IESV criminatio.

„ OMNES *Ieſuitæ, quotquot exſtiterunt, vix*
„ *vmquam digni ſunt, qui vnius de quatuor*
„ *illis Galliæ luminibus, litterarum Regi-*
„ *bus, qui tales agnoſcuntur & cenſentur in*
„ *vniuerſo Mundo, quorum tres adhuc ſunt ſuperſtites,*
„ *& quartus adhuc viuit optima ſua parte, diſcipuli*
„ *mereantur dici.*

Probat hoc Gallus Galuiniſta.

„ *Nemo in hanc diem Ieſuitici ordinis, veteris Hiſto-*
„ *riæ, nemo Romanæ Reipublicæ veſtigium vidit.*

Probat Caluiniſta lingua ſua; ego dabo Romana.

„ *Nemo Ieſuitarum vel crinem adlegit Monumento-*
„ *rum priſci æui: Numiſmata, reconditoria ſcientiarum,*
„ *nemo attigit: nemo ſtatuas æreas, marmoreas, viua*
„ *exemplaria emortuæ antiquitatis; nemo Circum, Sce-*
„ *nam, Amphitheatra, omnis eruditi calami phare-*
„ *tram, vel a nomine ſalutauit. iam Veteres membra-*
„ *nas, doctiſſimorum calamorum theſaurum, rident,*
„ *cum ignorant. Ita fere euenit, Ignorantia comitem ha-*
„ *bet contemptum. Poëticam vero & Oratoriam fa-*
„ *cultatem, quis illorum vel extremo calamo tentauit?*
Ego ſingula hæc capita litteriſticæ Caluinianæ eruditionis dum euerro, quam fecunda poſſeſſores ſuos largitione opulentent, iudica quiſquis hæc leges. Nec terreant hi ex alto

—fremitus & murmura magna minarum;
Quæ pueri in tenebris pauitant, finguntque futura.

Dabo enim operam, vt intelligas, planeque perſpicias audax hoc commentum Caluinianum. videbis, quam ementitis

— aures verbis diuitent
Alienas, ſuas vt locupletent domos;

veſtiantque opima, ad oculorum decipulam oſtentationem, eruditionis ſupellectile. Quod dum facio, arctabo dictionem; memor illius:

Paruus vt eſt cygni melior canor, ille gruum quàm
Clamor in æthereis diſperſus nubibus Auſtri.

& ſimul retegam meretriciam hanc Arnaldinam frontem. nam quis eruditionem, non illam ad oſtentationem factam, ſed veram, ſed ſolidam, aut vidit, aut audiuit a Caluini ſipario? pictæ nebulæ:

— neque flamma creari
Fluminibus ſolita eſt, neque in igni gignier algor.

Nam illos IV-viros Arnaldinos, litterarum regulos cenſu Orbis totius, ego non noui, & neſcio an Gallia. Amicus quidam meus volebat indigitari Scaligerum, Caſaubonum, Stephanum, Iunium. & credam non admodum aberraſſe ab illo Arcadico, & ab aratro verius, quam a litteris digito. Quam vellem prodidiſſet Orbi hos regulos ſuos Arnaldus. An miraris, etiam ipſam erubuiſſe Impudentiam? comes illa mendacij eſt perpetuo nexu. at Sinceritas non erubeſcit niſi abſcondi: quam non reperies apud conſcientiam tot ſecuribus truncatæ legis: non reperies in his ad omnem oculum exancillantibus Caluinianis legibus.

CAPVT

CAPVT I.

Monumenta Veterum.

AN non dignum perenni calamo, terras alio calentes Sole mutasse; Orbemque, qua patet, cursibus oculisque lustrasse, & in eo Vrbem terrarum victricem? in qua

Ædificant auro, sedesque ad sidera mittunt:
Expelluntur aquæ saxis: mare pascitur aruis:
Et permutata rerum statione rebellant.

illam nimirum Vrbem toties cinctam marmore, quoties eam libido maluit perdere molli luxu auream, marmoream, eburneam; quam vincere terream, luteam. nec tamen illam stantem; sed tot sepultam sęculis, & alta mersam nocte super noctem. Quanto adirent felicius, exciti fidei melioris solatiis, si abruptis insitæ perfidiæ, e Caluiniana vindemia labruscata, retinaculis, peruigili cura cælum, non terram, cogitarent! Quid? an non pulchrum est digito monstrari prætereuntium, & dicier; *Hic est*, qui quidquid retro docta manus e natiuo, vel ad illius inuidiam æmulabundo marmore commenta est, lustrauit oculis, signauit stilo? & in illis magna illa ingenia vna cum arte sua sepulta?

Grande operæ pretium est: vt tenso folle reuerti
Inde domum possis, tumidaque superbus aluta,
Oceani monstra, & iuuenes vidisse marinos.

Quis risum teneat? Quantula rogo res est, oculos pauisse curiosiores in toties sepultis vrbibus, toties rediuiuis? Quod si & seipsis post cineres maioribus: etiam post fastigia,

fastigia, nouis incendiis cladibusque punientibus luxum, posito fastu Fortuna sua minoribus, & iam super non vno suo monumento infida sede pauidis. In quibus quid admodum delectet? tot cadauerum myriadibus numquam satis parentatum Saturno? etiam ferias fastidit copiam. An hilarescit animus, si calcat campum, toties ebrium sanguine, quoties sitiuit illum, quoties hausit tamquā imbrem? etiam ingemiscit ferrū, si frequentaris; & humano durior pede cedit chalybs. Magnum forte,

Infra vrbes, populosque premi per auitaque toto
Rura abiisse mari?

terrasque perpetua sepulchra suorum, sublimiore pede terere? gloriarique, quod nullum vestigium non integat corpus, aut sui Principis, Consulis, Ductorisve exercitus? etiam satias fastidium parit; & formicæ proterent insolentem hunc inambulonem. Iuuatne fors in fratrum, parentum, filiorum iugulo ludibundum tamquam inter epulas ferrum? procul Herodes, Nerones, Romuli. Christiana manus nescit hunc sanguinem: nouit lacrymas, quas solas amat in hoc Amphitheatrico crudeli ludo. Monumenta oblectant magna? omnes æquamur terra; & maius claudit maiores sordes. Gemmata delectat vrna? æqua cineri vilitas, seu illum tegat gemma, seu indolatum lignum; seu lambat aurum, seu ventus spargat; seu cingat ebur, marmorve Parium a manu Phidiæ, seu crusta tegat indoctæ manus. dictum vere:

Mors spernit altam gloriam:
Inuoluit humile pariter & celsum caput,
Æquatque summis infima.

Crassum

Crassū Parthus habet: Libyco iacet æquore Magnus:
Tertius ingratam perfudit sanguine Romam.
Et quasi non posset tot tellus ferre sepulcra,
Diuisit cineres. hos gloria vendit honores.

An mentem recreant cariosa illa segmina e Palatinis Cæsarum domibus? Cæsarum illorum, quorum cellaria populos caperent; quorum surgentes columnæ, seu marmore variæ, seu ære solidæ, exercitus clauderent? adde & cedrina laquearia, auro grauia, illorum Cæsarum, quorum a lintreo pastu, vel a gregario sago, vel a spissandis ramalibus libidinem nullus expleuit lacus; nullum orbe flumen, nullæ calentium aquarum venæ, sine fastigio, sine luxuriæ diuersorio, in vastum terrarum marisque prospectum: quorum gulam nulla introrsum acta clauserunt maria, nulli saginarunt piscium greges e domestico Oceano (qui quouis Æolo sæuiente, & ventri præberet portum, & palato malaciam, & tempestatum pericula excluderet) nisi & conchylia ex supero inferoque aduecta mari, nisi illa ostrea cœno saginata, per crudum nauseantemque laberentur stomachum. a quo nulla animalibus, nisi ex fastidio, pax. nec illa longa, egestis qua via venerant. ita inexplebilis, non fames, non vnius pedis venter est, (qui paruo contentus, rugitum fremoresque ponit) sed oculorum, sed illius supra omnes voragines profundissimæ gulæ. Cæsarum, quorum (taceo publicam) priuatam auaritiam nulla explerunt latifundia; cingerent licet orientia ac cadentia flumina, maria. quibus insulæ, Regum domicilia, stabula: quibus Prouinciæ ingentium populorum, pro suffossa rupe, aut exesæ arboris trunco. parua narro. quibus

ab oculis maduere genæ, ob ſolas terrarum anguſtias: cum illi terrarum mergi, miluique, non totum explerent lectum duodenum pedum.

Ab his virtutem non diſces. diſces tamen ſi propius exitum ſpectes, vere dictum; Magnas arbores diu creſcere, vna hora exſtirpari. diſces, Pares omnes naſci, mori pares. licet quod intercurrit, in illis purpura fulgeat, gemma niteat, auro ſplendeat; in aliis vix trita tegatur lacerna. nemo tamen fuit tam nudus, tam vilibus tectus, quam cum naſceretur: illud momentum æquauit omnes. De morte quid dicam? corpus hoc, ſub quacumque purpura ſudauerit, areſcet in puluerem; ſub quacumque gemma ſuſpirauerit, tenuabitur in cinerem; ſub quocumque odore ſpirauerit, in nidorem putoremque laxabitur. Sed neque te virtutem docebunt adeſa rudera ſuperbiſſimorum moliminum: neque ad illam facient regnorum educatio, inſtituta. Mores tuos adfers? tuos referes. illi te ſequentur; & ab his cenſeberis, ſi a tuis cenſeri debeas. neque hanc tot vitiis diſtortam mentem amœnitas aut locorum miracula reparabunt. maius enim malum eſt, quam quod geſtatione curetur. Vis illo leuari? excute impedimenta. ſcis enim magno viatico onerari iter, non inſtrui. at peregrinatio illa non excutiet. Detrahe onera. quiſquis enim viam terit, felicior eſt, quo leuior. locorum mutatio non detrahet. Quid ergo? conſuetudo proborum. ad hanc tranſi. illa te alium dabit; non Prouinciarum viciſſitudines alternatæ: quæ fere perditiſſimos quoſque adiungent lateri tuo; a quibus non diſces meliora. Nam quis vmquam a tortoris cõtubernio mites animos; quis ex libidinum incentiuis ſodalitiis

tiis caſtum pectus; quis ab auri inſatiata cupiditate munificam manum ſuxit? Dabis proinde te conuictui probatiſſimorum, perpetuamque recti ſententiam tenentium; non illorum, quos ſemper videmus aduerſus ſua vitia facundos. Neque enim ego te nunc volo magna eloqui, ſed viuere. Hoc magnum te docebunt illi, apud quos ſolidæ virtutis veritas iam maturuit. tales inuenies in ſcholis SOCIETATIS, & ab illis.

CAPVT II.

Numiſmata.

VENIO ad vos e Caluiniano neſcio an torculari muſteos, an e cunis lacteos: quibus a Caluini, an veſtra mẽte, tam ludit in tauro, tam in auro purpuriſſat, tam fallit in ſtriato ſquameæ ceruicis tumore, tam mugit in petulca boue Deus, qũam proſpectat de cælo, ſcelerum quo tardior, eo vindex grauior. quibus ſi Diuæ Matri libes vota, (ægræ Fortunæ ſana conſilia. fere enim in malis ſapimus; ſecunda rectum auferunt)

Eſt Paphos, Idaliæque domus, ſunt alta Cythera.

Si impaſtum ardẽtium damnis ſerum redarguas ignem; illi fallentem veneno inſano, intimiſque laudant viſceribus merſum Paphiæ miniſtrum; & illam propudioſiſſimæ laſciuiæ, impudentiſſimoque meretricio, an lenocinio, nobilem Floram. Quid mirum? cum enim his tam viuat in perennitatem lutulenta porca, quam mens hominis; tam eſt amicum in obumbratis fallaciis, plumatum in cuculo cygnove Iouem amicare prece, quam Ter Max. cæli Numen: tamque ſollemnibus ſupplicamentis

vota libare Penelopes Hirco, Crocodilis & Scarabeis Diis,& a Ioue cygno Ledaque exclusis ouis, Osirique cani,Isidique bubulæ; quam summo Deo. Venio & ad vos,quibus pro Numine Thebanus puluis; Carthaginis, Numantiæ,Corinthi, Dardanusque cinis; populata Exconsulum tempora, truncæ ab Imperio nares, raptæ a Prætorio manus. Venio ad vos,qui montes & maria circulantes,perque fluctuantes Cyprios Cretasque fatigati, in ipso accessu nascentis,occiduique Solis recessu, nescio quos exmalatos Tribunos metallicos, ab infelici erutos nocte, immane quanto ostentatis murmure. credas ab intima specu frementem Æolum

—— *cauum conuersa cuspide montem*

impulisse in latus,

—— *totumque a sedibus imis*

Eurum Notumque ruere, & illum crebrum procellis Africum. credas

Bacchantem vatem, magno si pectore posit
Excussisse Deum.

ita ore,dente,lingua,vngue,calce, calamo, & se & alios videas impetentes. credas a lacu large mustulentos, nouos Heliogabalos,Tricongios,Promachos,Vitellios,diciam cæloque erepto, nescio quæ ructantes æra, an rudera, denasatosque Consules, illos Dictatores, Censores, Ædiles, ære siue fusos, siue cusos;&,si maiorem ætatem tulerint,figulares. quibus armati, hic incurrent in Scholas, in Academias, pugnis, tamquam ballistis, Phœnicum more: alibi in cathedras & pulpita, cubitis, tamquam catapultis Syriis: ac in ipsam adeo omnium sæculorum, omnium scientiarum Antiquitatem,humeris,

ris, tamquam arietibus. Et post hæc omnia, si quem in comeso ære, auro, argento, ebore viderint, seu docta, seu rustica sculptoris manu, tenentem currus & arma; pars Priamidem Idæum, pars Phlegiam Etheoclis, pars melior vult magnum Hectora, aut illum Pelliacis siluis Thessalicisque adultum niuibus. Quod si tempora vittæ laurusque cingant in adeso veteri Numo; erunt qui in Argolicis latebris interritum Laocoonta; erunt qui vel ipsis formidatum campis Amphiaraum, vel Melampode cretum Thiodamanta volent. Iam si adrosum ebur equitem vehat; dabit centauros Thessalos, dabit Assaracum Mnesteum. negat alter, contenditque Neptunium Messapum, aut indomitum terris marique ferum Hippomedonta. Sin pugnaturientium & animos & manus æra mentiantur; non memorandum referent pectus Etheoclis, dirumque frementis exsulis Polynicis. Impleat vero in æruginoso ferro, nescio cuius terga Leo, aut intertextum tauris opus; hic Diuumque hominumque contemptorem Capaneum; alius Cadmeam dicet sobolem Chromium; erit qui & horrentem impexis Nemeis Teumesiisque iubis Alcidem proclamabit. Denique si aduersa quaqua parte metalla, nec vultum satis, nec signa præferant; primus exclamat contum, falcem secundus, arcum tertius, sarissam quartus. hinc pro opinationum varietate Sauromatam volunt, Getam, Gelonum, Macetam. Contradicitur interim ex hoc puliato litterario grege prioribus his omnibus fortiter; asseruntque non vltimi in hoc caldario, ductilive ære, in hoc post sæculorum noctes atras Laconico Porphyreticove marmore, nullum esse

Thebani Dardanive pulueris veſtigium; contenduntque ſolas in his Romulidum nobiles animas. Quare ſi equitem metalla marmorave expreſſerint, ſi arma, ſi virum; inclamant inſignem ſpoliis Syracuſanum Marcellum, aut exſilio nobiliorem Camillum, aut denique illa Aſiatici Africique belli fulmina Scipiadas: ſunt & qui Fabricios, Curios, Cincinnatos, Dentatos adſtruant; aut e plebe, inter ſigna Latia, Gallicaque, Reipublicæ deuotos Decios. nec deſunt, qui non minore laterum contentione, longa retro imaginum factorumque ſerie claros proclament Iunios, Valerios, Poſthumos, Claudios, Cornelios, Æmilios, Licinios, Papirios, Fuluios, Cæcilios, Sempronios. In tanta nominum turba, tam incerta varietate, quæ certa eruditio? Quid ſi his addideris, vel ipſo trementia ſono nomina, Arabicos, Perſicos, Germanicos, Macedonicos, Paphlagonicos, Creticos? vel ipſa maiores Fortuna ſua, Catones, Rutilios, Africanos, Numidicos, Thraſeas, Canios? vel feliciores, Lucullos, Syllaſque; hos ſibi, illos etiam patriæ? vel denique magnos, & in impari exitu prope pares, Pompeios, Cæſares, Cinnas, Marios? quæ ſtabit certa ſcientia? Quod ſi ſingulare certamen æra hæc referant; ha! quantis ſuccenturiata cothurnis tota Gebennenſis ſchola ſpargit inſolentes calamos? nec vna tamen in illa mens omnibus: cum primi iactent in Acrone Romulum, vel in Viridomaro Marcellum opimis Ioui Feretrio ſpoliis; alij interritum in Tolumnio Coſſum; vel non abſimiles animis Brutum & Aruntem, niſi quod ille pro libertate, hic in eam. Taceo felicem in Gallo Manlium patrem; &, niſi illo patre conſule, etiam feliciorem in Gemi-

Geminio filium: taceo notiſſima, illuſtria Seruilij ſpolia: taceo reliqua.

O miſeras hominum mentes! o pectora cæca!
Qualibus in tenebris vitæ
Degitur hoc æui quodcumque eſt!

Et quid, rogo vos, hic magnum? minus ſane, quam illa de frontibus draconum, de piſcium cerebris lapidoſitas, quæ docuit ædificare viris mulierum ſtuporem, nec vltra. ſed & maior in his nobiliorq; naturæ ludus, quam vt conferri mereantur cum illa artificis, quem voluit mentientis, manu. a qua quid referes, niſi aut picturatas marmorum aut variarum rupium cruſtas? niſi veteris Romæ fragmen ex Indici animalis dente, ex cacabulis, ollulis, leuigatis de planis runcinarum, excauatis terebrarum vertigine? quid, niſi mentitum de ſaxis furfurem? niſi denique neſcio quod æris deruncinati fruſtum, maioris alicuius æui os, genas, caput, reliqua? ſed tam dubio vultu, vt chamæleontis vice de amatoribus ſuis ſumat colorem, & nomen. Iam ſi harum ſtudioſos audis digladiantes, de Naſicæ & Serapionis fronte; de Lentuli, Metelli, Spintheris & Pamphili labris; de Meſſalæ & Menogenis ore; de Curionis & Burbuleonis naſo; arbitreris non immerito verſari te

Nutricis inter lemmata,
Lallique ſomniferos modos:

cum illa inter ſomni difficultates, Lamiæ turres, pectines Solis, Phryxem narrabit arieti ſupernataſſe; Arionem Delphino gubernaſſe; Pſychen e ſcopuli vertice, Zephyro famulante, per deuexa excelſæ vallis delapſam, molliter reclinatam; nauem cingulo promotam; barbam

tactu

tactu irrufatam; Apuleianas phaleras, frena argentea, pictilibus baltheis exornata; iubam tam decoriter pectinatam, tot aureis inoculatam, vt quem & aures fugiant, & cauda, credat cælum miro ſtellarum orbe ad omnem varietatem veſtitum.

Quanto certius, vt meliores ſcientias taceam, cælum cogitarent; hancque ex hoc corpore migrationem, eo acerbiorem, quo illam diutius Fortunæ lenocinantis ludus circumegit, æternum viuente flamma cruentaturus; vltimaque ſui, ſcorpionum more, numquam interitura parte percuſſurus: idque præter opinionem, ac metum, vt nimium cita properatione, ita ſera nimium, & non profutura pœnitudine.

CAPVT III.

Marmora.

QVEM non delectet in Vrbe illa principe, ex interraſi marmoris pauimento, & ad effigies animalium vermiculatis cruſtis, neſcio quod ætatis iam prolapſæ fragmen? quem non Numidica Lepidi marmora, quem non Niliaca, Baſaltica; tam ſcite per limina variegata, vt in analectis mireris otioſas ſcopas? quem non Æthiopica, non Indica e Craſſi palatinæ Veneris? Apage hæc luxuriæ inuitatoria. ſub hoc marmore non creuit Reſpublica; periit. Sed neque ab horum cultoribus

—— iuuentus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico;
Pyrrhumque & ingentem cecidit
Antiochum, Hannibalemque dirum:

Sed

Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas, & seuera
Matris ad arbitrium recisos
Portare fusteis.

Sub culmo Respublica, sub fronde tanta fuit, quantam eam cælata repererunt laquearia; vestisque purpura, auro, gemmis radians, corpori tamen nec auxilio, nec pudori. sub agresti domicilio, rustica & ab aratro manu posito, corporisque tegumento, quod natura non ars dederat, tanta fuit, quantam eam tecta super tecta surgentia, & non iam domus, sed vrbes (ingenio adiuuante luxum) inuenerunt. sub his stipulis siluestribus expedita erat corporis tutela; sine suspiriis dies, sine lacrymis noctes, mollisque somnus. purpura durum, ac, intersciso non semel fluxu, salebrosum dedit; omniaque difficilia, facilium fastidio fecit. Hinc solicitudo, & ad omnem marmorarij tecti sonum pauor, & fuga.

Arma, cruor, cædes, incendia, totaque bella
Ante oculos volitant.

Quid ergo hic magnum adeo, quod vos delectet? quod ad tam cælo terraque dissita cogat? Quanto prudentius ad inlustria illa Orbe toto sospitatricia limina, fausta vota precati, propitioque indidem iam tum Numine, infractæ religionis argumenta quærerent, positis erroribus quibus eos incapistratos tenet Augiæ Caluini stabulum! At profunda hæc illis somnia; magisque iuuat, post infelicem circulationem, retulisse nescio cuius olim manibus fragmen delatum ab obelisco Thebaico, Alexandrino, Sphinge, Ægyptiisve pyramidibus; de Cyrici delu-

bro, fugitiuoque lapide; aut ex testati in Mausolum Cariæ Artemisiæ coniugis amoris monumento. in quo illud ad miraculum. cum orientem Solem præferat Scopas; huic posterganeum, occiduaque lumina Leochares; læuum, vnde frigora, Bryaxis; dextrum, & mititate sua prosperum, Timotheus; quaqua tamen parte omnes videas, nullum desideres. hæc Caluinistas iuuant: his animum pascunt. Adde (& beabis) Cycladicum Lesbiumve marmor: aut quod e Chio, nulla manus æmulata est, ad portentum variegatione. in cuius contemplatione moneat ductor parcere oculis; tanta marmoris radiatio est.

Longior sum in his marmoreæ eruditionis anteludiis; pertentanda res propius. Pingat marmor Philosophum pallio: e cuius illud ingenio Caluinista dicet? Apollodori, Stratonici, an Asclepiodori? Tyrannum mentiatur purpura: e cuius manu, Antigoni, an Perixiomeni? Mulierem præferat: Polydectes, Craterus, an Trallianus dedit? Iam si eandem tegat vestis: Antimachus texit, an Athenodorus? Quid si athletam, siue illum ab Olympica supplantatione Demyli patris voce generosiorem; siue istum mille & ducentis e pugilatu luctaque coronis nobilem, marmor expresserit? Cleon, Callicles, an Protogenes nobilitauit? Quid? Venerem quam dicet? Cnidiam, an Bruti Callaici? Cupidinem quem volet? illum propter quem Thespiæ visebantur? an qui Pario, Propontidis coloniæ, gloriam, ac prope nomen dedit? Apollinem vero quem? Palatinum, an Creticum? Iam Vestam? eamne quæ olim in Seruilianis hortis; an quæ in Luculleio marmore? Quod si omni leonis torosius

Alci-

Alcidis pectus, humerosque, gementium super Atlante cælorum sustentacula, Indicum Arabicumve marmor commentum fuerit; cuius hic ferrum scabriciem secuit? cuius leuigauit? Dipæni, an Scyllis? Mineruam, tam variam cultu, quam variam nomine & rebus, vt in vno lapide credas plures, Creticum Lunensiumve marmor finxerit; cuius hic lusit manus, oculis altior, votoque; Phidiæ, an Sthenis? Dianam in vno vultu non vnam, e Chio Thrasiove sacrarit lapis; e cuius cerebro docta deduxit manus; Bupali, Anthermi, an Cephisodori? Sin Laocoontem & liberos, & in illis ad stuporem multiplices contubulatione varia serpentis nexus, Mitreum Ramiseumve marmor duxerit; Polydorus hic, an Athenodorus ad naturæ certauit inuidiam? Denique ipsum Iouem, tonantem, Olympicum, amantem, Onychica aut Caristica iactent marmora; quis illum in his viuere iussit ad terrorem, laudem, pellices? Polycles, an Dionysius? Et vt hæc omnia ex vero scias, quid hic dignum tanto hiatu? aut quod naturæ, quod ingenij ludentis miraculum, tantum supercilium postulat?

—— perfossa dehiscit
Molibus insanis tellus. iam montibus haustis
Antra gemunt: & dum varios lapis inuenit vsus,
Inferni manes cælum sperare iubentur.

Vis vere magna? Permitte illa abdita terrarum, ingeniorumque ludos, nocti suæ: cælum intuere: Solem, quo in diem lustratur; Lunam, cuius auctu, ac senio, mira libratione terra fecundatur; luminis & tenebrarum recursantes vices, vt sit operis & quietis alterna reparatio. Iam ne aut perpetua vramur glacie, aut ardore tor-

reamur, Veris & Autumni intercurrit temperamentum. sed & singula hominem beant suo fetu, Ver floribus, messibus Æstas.

—pampineo grauidus Autumno
Floret ager.

& Hiemi sua oliuitas est. Metire dehinc oculis terram. hæc Sole deficitur; illa circumfluentis maris tepore recreatur; alterius siccitatem temperat amnis, & pro imbribus flumen habet, quod & ferit, & rigat campos. Sed & quædam opem omnem de imbrido cælo habent: perpluuntur & aliæ non semel imbre saxatili: sunt quæ perpetuis ignibus numquam tabescunt: vt & quę mistas ignibus niues iaculantur: quæ licet vastis vndique exsudent incendiis, aprici tamen canicie brumalem detinent faciem. inuenies quæ sorbent maria, quæ reuomunt; quę nunc rigent glacie, nunc ignibus æstuant; quin & Hiemem patiuntur sempiternam, & inherbidum perpetuo ostentant solum. Videbis montes Sole inæstuantes, ventorum perpetuo murmure minitantes, pruina tectos, bestiis efferatos. Vis etiam maius prodigium? teipsum intuere. Vultum erectum, & suspectum; oculos in summo capite, velut in specula; ceteros sensus tamquam in acie compositos. quæ omnia in hanc formam, vt quæramus quod in sublimi latet. Ad hoc nemo per marmora & montium fragmina exscendit. sola virtus est, quæ te ad illud euehet. ad quam venies calcatis vitiorum dehonestamentis; si libidinem sub iugum miseris, iracundiam posueris, morum asperitatem mollimeris, habendi inexsaturabilem ardorem restinxeris, in placidos sensus pulsa barbarie migraueris. nulla tibi macella, nulla amphi-

phitheatra, nulla ſanguinum maria conſtruxeris: ſubigat illa dentibus feſta hilaritate coronatus, porrigatque crudeliſſimo ventri ſuo Miles Gallicanus.

CAPVT IV.

Æra.

EGREDIOR latomias lapidarias; illam perpetuam noctem, vbi ſolæ candelæ diem ſtatuunt. aggredior Ætnæas incudes, folles, forcipes; vbi

Bronteſque Steropeſq; & nudus membra Pyracmon

ſortiti laborem pariter, æs, ferrum, chalybem, magiſtra exercent arte; duroſque Chalybes, Lydumque Scytham, Phrygemque Delam. Tenuauerit hic prior æs malleis obſequens; fuderit alter malleis fragile: an animos refingent incude noua? Concinnauerint doctæ manus ære Cyprio, an Campano, Cordubenſi, an Corinthio, Æginetico, an antiquiſſimæ gloriæ Deliaco, Haruſpicas fabulas coniectorum vanorum, ariolorum fanaticorum; quas obſequioſis impietatis ac ſacrilegij honoribus fotas, quadrigis ac ſtatuis munerarentur, ſi quando irarum ac indignationum ſuarum aculeos intendiſſent, Dodonæus Iuppiter, Apollo & Diana per fugas circumlati, ac vix in errantibus inſulis tuti; Æſculapius Coronide natus; Mercurius vtero Maiæ fuſus; Ianiculi conditor Ianus; liminis repertor Limentinus; a foribus & cardinibus Forculus & Carda; omnis honeſti publicatrix Venus; Trinacria Ceres; Oetæis minor flammis Hercules; ouorum progenies Dioſcuri; membratim lancinati coniugis Iſis coniux; Atys ſpoliatus

viro; quin & nescio quis ab interiore orbe per igneam zonam Zoroastres; aut qui in paribus vestigiis nomen habuere, Bæbulus, an Apollonius: posuerint his inquam statuas, præmia factorum; propudiosissimæ nimirum euersæ libidinis; proculcatissimæque in viro feminaque pudicitiæ: posuerint æra trophęa profusi immaniter sanguinis, nulla propinquitatis, nulla vel vnius vteri parcitatę: quo iacto semine, recti prauique virginem mentem tollent in non fucatæ virtutis palmites? quo pectus in proiecti tramitis reducem flexum? immo quo virum implebunt digna sciẽtia, nosse cuius in ęre prior sudor fluxerit? cuius in ærariis fabricis prima exaudita suspiria? quæ manus hunc, quæ illum quadam æternitate donauerit? Et vt maxime: quid mihi ad virtutem, beatamque vitam, Iouem Phidias dederit, an Leocras? Apollinem, Leontius, an Telephanes? Æsculapium, Bryaxes, an Naucerus? Mercurium, Polyctetus, an Sicyonius? Mineruam, Demetrius, an Euphranores? Herculem, Euthycrates, an Isidorus? Amazones, Cresilas, an Strongilion?

Sed magnum forte, Cresilæ vulneratum intueri deficientem, in quo intelligi possit quantum restet animæ? An non hic ruant agminatim a Caluini pulpito hircino barbitio compti, vt hanc animam animent tot flatibus, quot magni illius Magistri tergum animarunt fecundæ Nouiodunensium vlmi, nobileque nobilis regni lilium?

Maius fors etiam, videre a Demetrio Mineruæ scutum, in cuius Gorgone dracones ad ictum citharæ horrendum resonant? Quam vellem Apuleij pugillares, & stilum, vt tam bellam fabulam prænotem, non minus variam illa, qua Iuppiter armatam cerebro Palladem,

Ceres

Ceres equum excussit vtero; aut e dissecta Medusa prosiliit Pegasus.

An Praxitelis matronam, quę casto vultu castũ referat amorem? an ab eadẽ manu meretricem argẽtariam illecebrem, quę mercedẽ poscat? Mirũ si non huius frontem decoriter discriminatam, monilibus adornent; aureisq; inoculent bullis aures pudoris prodigas, omnes è Caluiniana virgidemia vberes pãpini, baccæ, frõdes. huc, huc,

Rutilum toreuma bysso,
Rutilasque ferte blattas;
Recoquente quas aheno
Melibœa fucat vnda:
Opulentet vt meraco
Bibulum colore vellus,

nouæ Diuæ Bauboni Candidæ, in cuius sinu etiam inter ipsa delubra, inuerecundius quam in ipsis lupanaribus, omnis Bezaica Scaurica libido defungatur.

An aquilam Leocræ, sentientem in Ganymede, quid & cui rapiat? Semper vos Nouiodunenses Ioues, nouos Ganymedes, nouis vnguibus rapitis. nimis vulgata Venus, siue illa Cnidia, siue illa Scopæ. magis placuit, quæ cum ætate Cypriam sponderet mento: magis placuit, quam *largo pubescens vinea fetu* emortuis vlmis, in omnem perennitatem nouæ fidei, nouum Nouioduni documentum dedit, tamquam nobilem tesseram fornicatæ conchatæque propaginis. Eia grauidum floret tergũm; carpat, quisquis palmes est, gemmas, frondes, ramos fluentes, addatque lilia, lilia, Ganymedea præmia.

An Nauceri luctatorem anhelantem, in quo crebros spiritus, & iam iam ad vltima tendentes, videas? nimirũ sin-

viro; quin & nescio quis ab interiore orbe per igneam zonam Zoroastres; aut qui in paribus vestigiis nomen habuere, Bæbulus, an Apollonius: posuerint his inquam statuas, præmia factorum; propudiosissimæ nimirum euersæ libidinis; proculcatissimæque in viro feminaque pudicitiæ: posuerint æra trophęa profusi immaniter sanguinis, nulla propinquitatis, nulla vel vnius vteri parcitate: quo iacto semine, recti prauique virginem mentem tollent in non fucatæ virtutis palmites? quo pectus in proiecti tramitis reducem flexum? immo quo virum implebunt digna sciẽtia, nosse cuius in ęre prior sudor fluxerit? cuius in ærariis fabricis prima exaudita suspiria? quæ manus hunc, quæ illum quadam æternitate donauerit? Et vt maxime: quid mihi ad virtutem, beatamque vitam, Iouem Phidias dederit, an Leocras? Apollinem, Leontius, an Telephanes? Æsculapium, Bryaxes, an Naucerus? Mercurium, Polyctetus, an Sicyonius? Mineruam, Demetrius, an Euphranores? Herculem, Euthycrates, an Isidorus? Amazones, Cresilas, an Strongilion?

Sed magnum forte, Cresilæ vulneratum intueri deficientem, in quo intelligi possit quantum restet animæ? An non hic ruant agminatim a Caluini pulpito hircino barbitio compti, vt hanc animam animent tot flatibus, quot magni illius Magistri tergum animarunt fecundæ Nouiodunensium vlmi, nobileque nobilis regni lilium?

Maius fors etiam, videre a Demetrio Mineruæ scutum, in cuius Gorgone dracones ad ictum citharæ horrendum resonant? Quam vellem Apuleij pugillares, & stilum, vt tam bellam fabulam prænotem, non minus variam illa, qua Iuppiter armatam cerebro Palladem,

Ceres

Ceres equum excussit vtero; aut e dissecta Medusa prosiliit Pegasus.

An Praxitelis matronam, quę casto vultu castũ referat amorem? an ab eadẽ manu meretricem argẽtariam illecebrem, quę mercedẽ poscat? Mirũ si non huius frontem decoriter discriminatam, monilibus adornent, aureisq; inoculent bullis aures pudoris prodigas, omnes è Caluiniana virgidemia vberes pãpini, baccæ, frõdes. huc, huc,

Rutilum toreuma bysso,
Rutilasque ferte blattas;
Recoquente quas aheno
Melibœa fucat vnda:
Opulentet vt meraco
Bibulum colore vellus,

nouæ Diuæ Bauboni Candidæ, in cuius sinu etiam inter ipsa delubra, inuerecundius quam in ipsis lupanaribus, omnis Bezaica Scaurica libido defungatur.

An aquilam Leocræ, sentientem in Ganymede, quid & cui rapiat? Semper vos Nouiodunenses Ioues, nouos Ganymedes, nouis vnguibus rapitis. nimis vulgata Venus, siue illa Cnidia, siue illa Scopæ. magis placuit, quæ cum ætate Cypriam sponderet mento: magis placuit, quam *largo pubescens vinea fetu* emortuis vlmis, in omnem perennitatem nouæ fidei, nouum Nouioduni documentum dedit, tamquam nobilem tesseram fornicatæ conchatæque propaginis. Eia grauidum floret tergum; carpat, quisquis palmes est, gemmas, frondes, ramos fluentes, addatque lilia, lilia, Ganymedea præmia.

An Nauceri luctatorem anhelantem, in quo crebros spiritus, & iam iam ad vltima tendentes, videas? nimirũ sin-

ſingultu crebro ſermonem interficiet, vorabitque verba:qualia ab inæſtuante pectore,intercisis ſuſpiriis,ocellis pętis,fractaque voce,in neſcio cuius,pro pudor,puſionis ſinum, a magno Magiſtro, extra puerperij metam dabunt Gebennæ ſcholæ: aut qualia Diuorum maximus Iuppiter

Delia,taurus,olor,Satyrus,draco,fulmen, & aurum.

An Euphranoris Paridem,in quo Iudicem,amatorem, bellatorem laudes? Sat ſcio catis his pecuariis Magiſtris, Helena placet præmium: quibus voluptatibus fluxiſſe, pudicitiam in propatulo habuiſſe, omnique obſcenitate vitam dedecorauiſſe,gloria & triumphus. Quare quis his apium,quis mella,quis farinam, quis olei ceramum, quis vrbici Ceramici ramum deneget?

An coruum Canachi,ita extremis modo digitis,modo calcibus ſuſpenſum,vt,dum in vices reſilit,filamenta inter pedes tabulamque ducantur? Magis vobis placebit Iuppiter coruus, magis cuculus, aut in obſcenos illacrymans appetitus, noctesque Solemque trahens inter infandæ cupiditatis nexus; qui vobis ſacra Deuſque. quam vereor,ne has lacrymas,quaſſi pudoris illices,æternum redarguant irremediabiles.

An Stipacis Splanchnoptem,ſufflantem languidos ignes?cui;niſi Caluino, Bezæque, ſiue in noxam, ſiue in pœnam?quibus;niſi ex hac colluuie ſpurciſſimarum libidinum, ad obſceniſſimas quaſque vilitates adhinnientibus?quibus;niſi veſanis ignibus in omni pędore æſtuantibus, ætatemque totam, religionemque totam, per infandas ſordes, igneſque inuerecundos ducentibus?

An ſuffitorem Lyci, vel illius Ganymedis, vel huius Can-

Candidæ? qui impudenti compleat igne os, oculos, aures, præcordia, reliqua? quo accensi siue illius Iuppiter, siue Mercurius huius, omni virilitate posita, omni virore masculo, proiectoque Christiano pectore, Christum exuant, Ganymedem induant, Penelopemque. Saluete Quirites: nouum sperate Pana, Lenæumve patrem.

An Leontij claudicantem, cuius vulneris dolorem sentiant etiam spectantes? bonum factum. etiam vtero grauem deglutiuit Iuppiter Metim: etiam Liberi nutricios vltima iam ætate membratim sectos, percoctosque, Medea dabit.

An saltantes Lacænas semper calumniatoris sui Callimachi?

Date & æra fistulata
Satyris amica nudis:
Digiti quibus canentes,
Pariter sonante lingua,
Vice pectinis fatigent
Animata fila pulsu,

ad Timarchidis Apollinis citharam. nisi mauis nouos hos Cinædos, cymbalis & crotalis personantes, omnes animare tibias in illo Gallię theatro, prouocareq; singulas, illam ad Ganymedeam purpuram; illam ad lilia, lilia.

Magisne etiam Tibicinam Lysippi anum recoctam vino,

Trementibus labellis,

incertisque a Baccho alternationibus, post crepusculantes horas trepidantem? mirum, si non modo hanc, modo illam partem scalpat capitis. si non miluinos oculos torqueat in hos spectatores, Maximos, Nouellos,

Torquatos, pocula agminatim ingerentes, egerentes; quibus nullum sæculum quidquam vidit bibacius, vomacius. quos iuuet

Simulare vel trementem
Pede, veste, voce Bacchum.

An Perilli monstrum (vt oderis manus, quæ iustiore sæuitia expertæ cruciatum) in quo prima subdito igne vox hominis mugiit, quæ ausa erat polliceri taurum hominem? Nescio vobis magis placeat in Europa taurus, an tam dirum sæculis proditum exemplum. quamquam e Caluini Lernæa schola prodierint infelicis ætatis nostræ fecundiores Perilli, ac Phalarides; omnibus Vitelliis, Caligulis, Neronibus, Heliogabalis in sanguinem sitientiores. quibus vngulæ, ardentes tedæ, laminæ, carbones, equulei, rotæ, bestiæ, cruces, funes, claui, ferreæ soleæ, craticulæ, campi cadaueribus aggregati, profusi sanguinis torrentes, & quidquid malorum fuit excogitatum antique an noue a Satana, adhibitum a Tyrannis, milleque super hęc mortis genera, ludus, risus, plumæ, mella, flores.

CAPVT V.

Circus.

QVA ergo pœna dignum censebimus, cuius animus, manus, stilus inter illa veteris furentis Circi rudera ætatem lusit? inter quadrigarios, bigarios, iniugum equorum agitatores, athletas grauium leuiorumque certaminum, sæculum posuit? inter acerras argenteas, aureas, linteaque & strigiles Iouis, Iunonisque specula, incertis

incertis alternationibus inerrauit? Sed magnũ illud bello pacique nomen Priſcus Circum poſuit. Fateor. quid hic magnum, præter caueas foroſque? Ornauerit in Cæſare poſteritas, Auguſto, Traiano, & ſeiugibus vecto Caligula, Domitiano, Heliogabalo; cuius etiam ambitione, an libidine, auro ſplendeant columnæ, campusue non iam arena, ſed argentum inambulet, aurumque, eburque, electrumque: totiſque plenis labris deſpumantes vindemiæ, pampineique decem Autumni grauidi in vnum immittantur orbem; vt & vino natet claſſis, nobilis naumachiæ nobilior lacus, euripia reciprocatione etiam inluſtrior; quæ in tam prodiga proiectione aut prudens, aut compoſita voluptas? Creſcant Circi creſcente luxu, Flamineus, Prætorianus, Vaticanus, Aurelij, Seueri, Pij. quo, quo ruis furor? quo idololatrica paratura, thuris & ſanguinis infelicitate, funeris & ſacrorum infanda miſtione inquinatiſſima? Quid hic videre iuuat? defoſſam aram Conſo? veſtigia Flaminis Quirinalis, Quindecim-virum, Septem virum, ſodalium Auguſtalium, faſciarum, vittarum, togarum palmatarum, pridianæ pultis? & illa Deorum anteludia, puellulas florenti ætatula Græcanicam ſaltantes pyrrichen, nunc in concauum decoriter flexuoſam, nunc in conuexum inerrantibus luminibus, pedibus, multiplici ambage variam? adde ſatyriſticam, ſicinnicam: vnde & ſtatuæ, Caramallæ Charitũ quartæ; Hectorem deſultantis Helladiæ, Anthuſæ. quid exinde? nouorum ſemper dæmoniorum ſeriem? ſeu illam fas ſit publicare, Neptuni, Solis, Pollucis, Caſtoris; ſeu nefas preloqui, Salutis, Samoniæ, Tutelinæ? ſacra nomina, quæ profanam arceant curioſitatem, indicantque ferias

V 2 inau-

inauſpicato nominanti. Iam tenſas, harmamaxas, de exuuiis coronas, magni quadrigarium Solis, neſcio an non & illius de faſtigio emicantis effigiem, flexo apprecabitur poplite, quiſquis de Nouiodunenſi propudioſa ſcena ſpectator ſedet. Quid memorem columnas Seſſias, Meſſias, Tutelinas, illaſque potentiorum Deorum aras magnas? Quid ipſos ludos, Conſualia, Equiria? adde Liberalia, Tarpeia aut Feretria, & illos ad cachinnum Rubigini ſacros; quin & Megalēſes, Cereales, Latiares, Florales, Apollinares: ac, ne quid deſit ad hanc pompam, legatarias priuatorum parentationibus editiones; ſiue illas de dorſo equeſtres, Caſtori, Polluci, Mercurio, Neptuno; ſiue has de iugo, quadrigarias Soli, bigarias Lunæ; quicumque primus auctor, ille de caduca in terram libidine dæmoniacum portentum, an coluber Erichthonius, aut Argiuus Trochilus; aut Quirinus Pater, tot animarum, populorum inquietator, tot furiarum dux & miniſter.

Quid cogitas, Chriſtiane, in illo idololatrici furoris æſtuario deprehenſus? quid inſanientis coronæ ſubſelliis oculos paſcis? CL. hominum millia Euripo clauſa quid ſunt, niſi ſingula ſubſellia dæmoniacæ prauitatis? inſeſſa puluinaria quid ſunt, niſi dæmoniaci cultus fanatica teſſera? porticus & fori, cauea & obeliſci quid ſunt, niſi ſingula ſacraria idololatricæ venerationis? In hac tu tibi arena Numinum, cum Valerio ſellam curulem; cum Papirio myrteam coronam; cum Æmilio triumphantis purpuram; cum Pompeio coronam lauream, & ſpera, & cogita: & totum ſimul exue Chriſtum, Idolum indue.

CAPVT VI.

Scena.

Alivs ex illa Nouiodunensi Caluiniana palæstra scenica, ex illo Bezaicæ Candidæ lectisternio, Theatrales suspirat scenas; & nescio quod examurcatum fragmen consistorij illius despumatæ publice impudicitiæ: in quo illæ hostiæ sexus pudentioris, scelerum & libidinum auctrices, omnisque interemptrices verecundiæ, diem contaminant; cum vniuersum pudorem in omnium vultus, vsque ad nauseabundam satietatem impudicorum luminum, intendant. Huiusne prodigæ impiæque lasciuiæ memoria, digna memoria tua? illa lupanaria in theatrum commigrãtia, retectiore inuerecundia priuatę impudẽtiæ; illa manuum petulantia, gestus fractior, vox mollior; mentitæ mollitudines in calumniam sui sexus, spectatores suos libidinis scintillis conflabellantes medullarum tenus, ipsumque adeo incubantem aërem scelestis vocibus obtenebrantes, tamquam densa nube pestilentialium halituum; aut Sole ipso, ad tam infanda, luminis sui radios resorbente.

Dicet aliquis ex hac corona dæmoniacæ textrinæ, interspersa his fuisse non vnius virtutis decora, semina, tamquam gemmas; quæ quisquis legeret inter venena tamquam mella. Factum fateor. quis enim venena miscuit felle? electibilibus partibus, pulmentisque conditis, sapidissimisque intrimentis inspergitur hoc aucupium vitæ; quo fallat latens malum, oculosque pascat inimicæ mentis. Fuge quisquis sapis hanc honesti spe-

 ciem,

ciem, ſtillicidia mellis de libacunculo venenato ; nec tanti gulam facias, quanti periculum. fuge ſubmellatum malum dulcoris ſubtemine, de caldario mellis ſtiriata venena; nec tanti ſaporata hæc dulciola, quanti perniciem. minantur inter mella apes, & venenum morſibus inſpirant; ſcorpius illud de cauda ſpargit. Ne fide: ſub imagine veri altius latet malum. nec iam ſcalpellũ ſpongia, totos tegit enſes, quos recludat primo tactu. ne fide. Quid? an dum deſaltãtur fabuloſæ antiquitatis Deorum Dearumque portentuoſæ libidines, non tantis exemplis via ſternitur, etiam æmula laude, in patentiſſimos expudoratæ luxuriæ campos? Quo, quo ruis anime? huius vel memoria ſcenæ, an non merito ruborem tibi iniiciat? quid tibi hic cum illo orbis Senatu, magnis Curionibus, Quindecim-viris laureatis, Auguribus, Virginibus nutricibus & conſeruatricibus ignis perpetui? Gentis Martiæ genitrix, Romanę dominationis mater & auctrix, amans ſaltatur; ſaltatur & magna Mater; & contra decus ætatis, illa Peſſinuntia Dindymene. quin & magnus Regnator poli, vt fallere caſtitatẽ poſſit alienarũm matrũ familias, immutat ora pellaciæ: induit hic Satyrum, dracone; alibi taurũ: tranſſilit & in formicam, vt nihil ad contumeliam deſit. Quid hic niſi exemplarium ſtatuitur, præeuntibus magnis Dis, omnis licentiæ, omnis maleficij ac vitioſitatis, vt animoſius conſurgat audacia incentiuo exemplo, illiceque laude? Iam vero quis riſum teneat, ſedente ampliſſimo orbis ordine, nec erubeſcente ad Numinum ſuorum magnorum vilitatem, laſciuam ſcenam agoniſticamque diſpungentium? Videre Saturnum albo capite cum aliena deprehenſum, non niſi iactatis hinnitibus,

tibus, pecudem euolare? Martem mœchum, & vinctum; Dianam flagris coercitam; Faunum & Picum Martium, bene a vino mulſoque madidos, inter vincula docentes quod nolunt; inſultantem Nouercam de exuuiis vtriuſque priuigni; Neptunũ de mercede operis eluſum a Laomedonte; Æſculapium fulminatum, vt in Deum ſurgat; Erigonen de laqueo ſuſpenſam; Caſtores alternis morientes; tres Hercules fame ad extrema ductos, & luſos; Iouem ipſum anniuerſaria interiectione ieiunum; eundemque inter vincula fatentem, quas amiculas coniugi, quas vxori ſorori pellices antepoſuerit; furtiuoſque amores publicantem. Quid quod emortui teſtamentum recitatur? Iam Lectiſternium Cereris, vt excuſſis puluillis obdormiſcat ſuauius: & lauatio Deum Matris; aqua nimirum, & cineris frictione. Et dum hæc fiunt, aſſurgunt theatra, caueæ concrepant fragoribus plauſibus, riſibus.

Sed non delectant patrata ſcelera; Poetarum, histrionum ad voluptatem compoſitæ luſiones, mentem capiunt. Itane vero? quiſquis peccantum cum voluptate meminit, non impares animos haurit; dum in illis diſcit audere: nec minus valet ad exemplum, vera narres, an commenta. vtrumque a laſciuientis audentiæ fonte fluit. illud certius, hoc etiam fortius, quo falſa denſior purpuriſſa, lætius veſtit ſtibium. vtrumque riuulus eſt ex illo libidinum fonte; ſurculus eſt ex illa luxuriæ fronde: quare & qualitatis originem trahit. Adde idololatricum cultum, qui etiam modice locuples, ſplendidus eſt cenſu ſui criminis. Quid erit, vbi ſe excuſſerit

pleno

pleno ſinu? vbi ſe diffuderit apertis campis, quos nulla verecundiæ, nulla pudoris clauſtra firmant? an non infiget animo perpetuum ſcelerum cogitatorium inquinatiſſimum?

Iam ſi profuſas in his theatris opes memoria recolas, videbis in vnum Prouincias migraſſe, Regumque domicilia. nam in M. Scauri temporario, ac vix vno menſe futuro, vidit S. P. Q. R. ſignorum e magna Myronis, Gorgiæ, Tiſicratis, aut non impari manu, fuſilium, nouorum volui dæmoniorum, millia tria: vidit e ſolido marmore ad omnem varietatem adumbrante libidinem, columnas duodequadragenum pedum trecentas viginti: vidit in illis, ſcenæ, an lupanaris parietibus, & pauimento, tam vario ludentes marmore libidines; vt neſciret potentior eſſet in illo, an in hiſtrione, magnorum Numinum pellacia. Quid hic deſideres ad omnem effuſionem, præter onychinas columnas triginta Calliſti liberti? præter eburneam Catuli ſcenam, argenteam Murenæ, auream Petreij? Lentuli etiam argenteum choragium? Quo, quo, rogo, hæc profuſio? vt Iuppiter ponat animos? tranquillior ſit Mater magna? obliteret offenſam Venus? indignatio relangueſcat Alcidæ? ſummaque Numina illatarum offenſionum memorias excludant, redintegrata fauentia? Et hæc eſt illa tot decantata modis æmula ingeniorum contentione Antiquitas?

. Maiora ad miraculum dabo. In Curij theatro, e tam infida inſtabilique ſede, ille orbis domitor in verſatili machina pendens, & ad perniciem ſuam plaudens, ſeipſum depugnantem ſpectauit; momento periturus, ſi quis Sinon, laxatis machinis, aditum ruinæ dediſſet.

Quanto

Quanto certius & claudebant casæ,quas rustica manus virgea cinxerat crate, vili oblita luto; & tegebant congesta, in procliue ad imbrium decursus disposita fronde; quasque fulciebat omni nodo suo arbor, quæ non clauum sensisset, non per designata currentem serram! sub his tectis gratuitis,aut leui parabilibus, alti spiritus, liberumque iacebat pectus: seruitus sub auro, ebore, marmore habitat. Hinc obuia & fortuita liberos; longo vehiculorum ordine intrementibus vicis, aut ingemente lassoque a pondere Oceano, ab vltimo orbe digesta tegebant seruos. Quid illos referam, qui toties tectum versatilibus ad luxum laquearibus dispositis mutarunt, quoties fercula?

Hæc veterum: & nescio,an ignorasse melius. nam, vt immensa sit,cæca cupiditas est; sequitur præeuntem. Et ego qui credam tam ardentibus hæc theatra lustrandi desideriis, non respondere euentus suos? pedem nimirum in desabulato madentis luxuriæ solo, sine certo impudentiæ vestigio? Nihil agis editrix decipula. Veneri templum sacres. Si subiicis spectaculorum gradus; templi titulum prætexis, impudicitiæ subsellia ponis, superstitionis nomina præfers, lasciuiæ theatra pandis, & in illis recludis pectus. hauriet: miraberisque prostibulum libidinis publicæ, in consistorio pudicitiæ; & in erubescentiæ sede domesticam scenam, exterminato ingeniti pudoris semine.

CAPVT VII.

Amphitheatra.

VENIO ad Amphitheatrum,humanarum calamitatum officinam; ad illud dirum ſæculis ſpoliarium, omnis immititatis ſedem;ad illa deroſa,& in ſuo alienoque ſqualentia ſanguine,innocentum gladiatorum corpora,publicæ voluptatis crudeles hoſtias, in illis patientiſſimis deſuper incumbentium immiſericordibus oculis. quos non magis ſatiaueris humano ſanguine, quam illas adumbrata pietate mortuorum animas, Inferiarum apud tumulos die. quibus ferrum vile,atque adeo infantium oculis oblectatio frigida. nimirum adultior oculus, vt maiores crudelitates, ita voluptates aucupatur. ergo niſi in humana corpora inagantur feræ, videantque eroſum laniatibus pectus; & quæ natura ad perpetuas pudoris ſui tenebras damnauerat,proferat in diem dens apri,leopardi rabies,leonis vngula,promuſcis elephantis, crocodili rictus,diem perdant in emortua voluptate. Neque enim ſatis expleſſet libidinem crudelium luminum, ſanguis ferro fuſus; aut editionis dies vnus; centum ſub Tito erogandi;ſed & ſub Traiano, creſcente inexplebili ſanguinis ſiti, centum viginti:& in iis non ſemel gladiatorum millia decem, totidem ferarum;delicias nimirum oculorum. Quę inter ludum riſumque profuſio, Alliam, nomen infauſtum; ferale illud naufragium, Claudio & Iunio ductoribus; Traſymenum Romano decolorem ſanguine;Cannaſque proſtratę reliquationem Reipublicæ,vno anni curſu feritate ſuperauit.cum fauſtis interim accla-

acclamationibus ſæuitia accenderetur,quo fecũdius Ioui ſanguis inguſtaretur; dieque vna (neſcio an non refugo Sole) vicies illa crudelitatis area deſabularetur, in tam proiecta effuſione, vt non opus fuerit Euripis: nauigare potuit claſſis in hoc ſanguinis Oceano;at non & exſatiari effera furentis pectoris rabies, ſi non

Hos inter fremitus, nouoſque luſus,
Stat ſexus rudis,inſciuſque ferri;
Et pugnas capit improbus viriles.
Credas ad Tanaim.ferumque Phaſin,
Thermodontiacas calere turmas:

ita prodigæ honoris, pudoris, omnem ſexum ſuum exuerunt hæ lupæ, mentitæ alienum.

Iam quid dicam de nobiliſſimorum iuuenum, Equeſtris,Senatorij ordinis,qua in cultros,qua in gladios proteruia;non minus aduerſarij ſanguine, quam ſuo ſe parricidio cruentantium? & ne quid deeſſet ad varietatem, noctibus ad lychnuchos.pudebat Sole medio. Si te hæc delectant, ferarum ſanguis, gladiatorum viles animæ edoctæ mori, nobilitas proiecta, ferrum in illo ſexu,qui ſolas norat vindices lacrymas;quæ auerſaberis? Sed miraris illius gladiatoris,etiã in ipſo hauſtu ferri,interritum pectus; in nõ ſubducta ceruice liberum iugulum; quin & manum dirigẽtem, ne quo aberret ſuperſtantis dextera.

Flecte animum ab his Æneadum Theatris, Amphitheatris; in quibus adacti in ferrum,extremaque toties exorantes populum arena gladiatores: in quibus viliſſima mancipia,in mortem empta, Scythicæ Dianæ, Gallico Mercurio,Africo Saturno,Ioui Latio;&,vt perirent carius, multo ante in aruinæ ac carnis molem ſaginata:

denique in quibus vltima rerum ſuarum deſperatione, aut libidine pellente, Troſſuli exſultant leues, alieno ſuoque parricidali ſanguine, nulla morum, nulla ingenitæ dignitatis laude nobiles. Flecte, inquam, aciem ab his arenis minio, chryſocolla, auri ramento ſtratis; ad illa nouo ſemper flore veſtita violaria, irriguo Chriſti martyrum ſanguine purpurata. viros hic taceo; fatigat numerus calamum, laſſatque mens altior dexteram: virgines intuere domi nobiles, prima ætate, forma ad miraculum æque ac ad pœnam; inter candentes laminas iurares roſas pudoris plenas, & in has olim dictum:

Vt Mæotica nix minio ſi certet Ibero,
Utque roſæ puro lacte natant folia.

Fornaces ſuccenſas: *Talis vario ſolet.*
Diuitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.

Prunas candentes: *Frondens purpurat auro Viola.*

Craticulas inæſtuantes: non mollius
—— *Amyclea poterant requieſcere pluma.*

Tedas ſubiectas: ——*non alia ratione, ac ſæpe videmus,*
Aurea cum primum gemmantes rore per herbas
Matutina rubent radiati lumina Solis.

Ignem picatum:
Quale roſæ fulgent inter ſua lilia miſtæ.

Flammas, fumoſque ſulphuris:
—— *odorato referes ſudantia ligno Balſama.*

Carceres, ſupra omne ſpoliarium, pædore ac ſitu obſitos: ——*redolentque thymo fragrantia mella.*

Tunicas alimentis ignium intertextas: coccineas dices, ianthinas, conchyliatas. Equuleos, ceſtus, vncos, rotas, & quid-

quidquid commenta ſæuitia eſt; multorumque dierum lentas mortes,non vnius iuguli luſum: credas de publico conuiuari; videaſque ante fatigantes crudelia lumina, dextraſque ſæuientium, quam vocem dare doloris indicem. Quid tango mœrorem? prouocant ad maiora in alieno corpore lentas manus, inaguntque refugientes, ſanguinis ſui contemptrices: quem niſi prodigant vniuerſum, (reiecta naturæ, auidiſſimæ retentricis, pertinaci detenſione) nullum ſe fudiſſe credent.

Sed ne hic tortorem tantum, omnique ſęuiorem ferro, omni cauea crudeliorem Iudicem circumſpectes; fluentemque non iam venis, (ridet hos riuulos generoſior animus) ſed toto corpore, totis oſtiis proruentem ſanguinē: ad maiores enim in his te pugillatus & luctatus voco. Impudicitiam videbis a caſtitate deiectam; a fide perfidiam cæſam; petulantiam a modeſtia proculcatam; ingluuiem a ſobrietate iugulatam; vitia omnia ſub iugum a virtute miſſa. Verum hic auidiſſimus oculorum ridebit hanc palæſtram; magiſque illi placebunt in promiſſa caſtitate inceſta pectora illius virginis Veſtæ, quæ

—— conſurgit ad ictus:
Et quoties victor ferrum iugulo inſerit, illa
Delicias ait eſſe ſuas, pectuſque iacentis
Virgo modeſta iubet generoſo pollice rumpi.

Ita numquam ſubſiſtit laſſa crudelitas; immanium ferarum modo, quæ pluſquam exigit fames mordent.

Neſcio an & his luminibus placiturus ſit ille dies, ille Theatris, Amphitheatris inexſpectatus; cum omnem hanc ſæculorum vetuſtatem vnus hauriet ignis. In quo editores hos ſuos, Numinaque quæ puluinaribus, qua-

drigis, ſtatuis, aris, templis, omnique mactarant cultu honoris, ludorum, ſanguinis, ſpectabunt æternum congemiſcentes, intrementeſque ad perennem ſuppliciorum alternationem. Hic hiſtriones, hic xyſtici igne iaculati, alias voces, queſtus, lacrymas dabunt. Hic Naumachias videbunt, non in temporario Oceano euripio; ſed immortali diebus ac noctibus flamma, ſine damno ſui æternum paſcenda: quæ vectores ſuos nec exſtinguet, nec reiectabit in mitiora litora. ſorbebunt, reſorbebunt, voluentque mutuo ſe, alterna miſerabili tamquam dataria viciſſitudine, ſemper fracta, ſemper recenti, ſeu ferendis, ſeu inferendis pœnis. Nec exſtinguet æſtum illabens Oceanus; alitur ille aquis. nec vllo æuo materies deerit; creſcit inæſtuans. in quo non minus nouum, nullam ſæuientium laſſari dexteram; nullo ſatiari mentem ſanguine; nullis commoueri pectus precibus, aures queſtibus, oculos lacrymis. Sed neque tempus vires minuit; auget, renaſciturque renaſcentibus plagis; dum nulla in morte ponitur anima; ſed tamquam in nouo flore, noua matre, nouis acceſſionibus, nouo ſemper vulneri, nouæ numquam moriturę morti, robur additur, inaugeturque ſæuiendo. Quid ego hic? niſi,

Queis placet exemplum generis, placeat quoq; forma
Exitij.

CAPVT IIX.

Veteres membranæ.

TRANSEO ad membranas luteas: nam in his lutum ſæpius, quam litteræ; ſiue iniuria temporis, ſiue vngulis Arcadiæ pecudis. tranſeo ad illas ſquameas: nam hic

hic ſquamæ ſæpius, quam litteræ; quas vel ignara vel inimica manus dedit. tranſeo ad illas tot inoculatas orbibus, quaſi ſtellis; vt, ſi lucem præbeant, cælum credas, in quo errantia ſidera blattæ, fixa tineæ. Iam ſi alicui ex Gebennenſi ſchola, cui nedum

Femineæ quantum nigrent lanugine malæ,

venerint in manum neſcio quæ comeſæ chartæ, quæ magni Macedonis annos præferant; hunc perpluant odoratiſſimo croco, tamquam autumnali imbre: hunc ſui ciues (nefas ſit contigiſſe terram) alte ſublatum humeris nouum athletam, pineum, laureum, oleagineum, ſtrato etiam per orbis propugnacula ponte, ſicco deuehant pede.

Quod ſi priore quis etiam fortunatior, ſub Numa natas chartas Mineruа repererit ſecundiore, exſilire credas omnes Apollini ſacras cicadas; omnes tripodas, ſeu menſæ, ſeu cortinæ, ſeu ſellæ fuerint; omnes Palladis haſtas, —*ipſamque in pectore Diua*

Gorgona deſecto vertentem lumina collo;

omnes Iſidis palmas, cornuaque; & raſo capite pulcre induſiatos, chartáque calceatos ſacrificulos; ad Amphionis modulos, fiſtulam Panis, Midæ tibiam.

Fuerit alius, ad quem ex Pergameo rogo, igne non extremo tactæ, hædinæ pelles, neſcio Sinonis, an Æneæ manu venerint; quibus inuoluta, cælo lapſa in Peſſinuntem Phrygiæ, palladium, haſta, colus, fuſus, & ſi quid aliud mentita antiquitas: hic laſciuientis capilli artificio, ſed & myrto, & oleo, & illuſtriore fronde coronatos omnes Gebennicos ſymmyſtas videas.

Si quis vero ex his Rheæ filiis tam dextro natus Ioue fuerit,

fuerit,vt nescio quod fragmentum bipedale,aut ex Creticæ Europææ, Iouialisque platani, aut ex Macedonicæ fraxini,aut ex Ibericę fagi,aut denique ex Libycę populi cortice,nactus fuerit: hic omnia triginta Deorum millia, quos vltimo thure supplicue venerata est antiquitas, atque inter hæc trecentos maximos Ioues, subsilire videas supra omnes Cereris Medusæve Pegasos. sed &

Bassaridas Satyros, Panas, Faunosque docebit
Ludere Silenus, iam numine plenus alumno.

Altius forte fodiet alius, & nescio quid pubescentis adhuc, veterisve tiliæ cortici, palmæque foliis commissum, fortunatius quam doctius eruet: & en tibi longa serie, miro nitentes amicimine, pulcre cornutos mimallones,ingeminantes, *euge, Ocelli Galliæ, Lux Germaniæ, Angliæ Phœnix, Batauique soli Sol vnicus!*

Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.

Felicius etiam,quo rarius, in sindonibus Brachmanica manu frustum aliquot exesorum verborum erudcrabit aliquis: an non arbitraris Pygaliensem Eleamque Diuam equino bellam capite, iubaque, hircoque bene barbato, testudinem non iam pede, sed manu prementem, concentus suaues adsonare?

Sit alius etiam plumbeo volumine fortunatior: hunc Caluini

—— turba Quiritium
Certet tergeminis tollere honoribus.

magis etiam, si post extritas, an epotas noctes, expresserit ore large patulo balbutiens, meribibulas affanias, mella ex pumice. Io triumphe!

—— hic murus aheneus esto:

immo

immo orbis totius Sol vnus, Oculus vnus: vt iam orbem ipsum credas Polyphemum, in cuius porrecta fronte hæc Phœbæa lampas. quam si nouus terebret Vlysses trabali telo, informe monstrum clamorem immensum tollat, quo Pontus, & omnes olim

Intremuere vndæ, penitusque exterrita tellus
Italiæ, curuisque immugiit Ætna cauernis.

Sed si cocti lateres, & in iis Scythica manus Babyloniam testata fuerit; quidquid e porca, quidquid ex oue natum inter Calendas Martias, Idusque Maias, sacrum esto. nam hic more Maiorum, quod bene sit Reipublicæ litterariæ Caluinianæ, ver sacrum vouendum. vtque gaudium plenum sit, addenda decennalia Galeni, Vicennalia Tricennaliave Constantini; & , ne beatulus hic repertor siti pereat, mulsi poculum, Diuorum munus.

Tacebo inlustria illa volumina, quæ cum ætate, tam in auerso latere, quam in suo, signa referunt; miroque illo intextu, tamquam implexarum spinarum, mutuo se interficiunt. credesne litteras, an aues? hinc fors Tiresia auspicia, aucupia. quin ita positas, vt pateras arbitreris, appositasque dapes; vt nihil iam desit ad tripudium. Fabulas narro, non iam planipedias, aut in solis soccis palliatas, togatas; omnes cothurnis maximis. ac nisi hunc repertorem perflent Nabathæa cinnama, videas lugentem, pallentem, quin & ipsi cælo minitantem, nimirum —— *turgescit vitrea bilis*,
vt iam —— *Arcadiæ pecuaria rudere credas.*

Ha! quanta ingenia, post diurnas nocturnasq; has membrancas lucubrationes, videas euigorata! quantos animos ad summa natos, librariorum mendis exancillantes,

 repe-

reperias perpetua illa excubatione, omni generosiori ſpiritu emedullatos; tot mediocribus ingeniis, ſed meliori via euntibus, retroſiores! Quid quod hunc antiquitatis litterariæ ardorem, omniũ prope ætatis huius hæreticorum inuenias condimentarium factum: cum quidquid prope hinc exſugitur prurientibus auribus, natum de ingenio ſapiẽtiæ ſæculi, temerario auſu in ipſam Scripturam ſacram vnguem impingat; artificemque & verſipellem calamũ, monſtruoſis fabuloſiſque emaculationibus portentoſum. Hinc natum, vt aut illam non admittant omnem, aut non integram, aut denique a Spiritu ſancto virginem traditam, adultero vitiẽt ſtilo, omnem curioſitatis libidinẽ impudenti manu profundentes, & in hanc arborem bonam liuentis maledicentiæ ſuæ germina inſerentes. ſed areſcet hic blaſphemiæ ſurculus cum ſuis artificibus, veritatis gladio detruncatus. Quod ſi quid illis vel ambiguitate pendulum, vel obſcuritate obumbratum fuerit; inſolenti auſu noua commenta, de venenis doctrinarum ſuarum ſumpta, ſubſtituunt. Quibus non ego, ſed altior manus *Væ* illud intonat, adiicientibus & detrahentibus deſtinatum, in illo die Domini magno, ſignis atque portentis, & concuſſionibus elementorum, nationumque conflictationibus prænotato. Atque vtinam de emendatione vitiorum ſuorum, non de Scripturæ ſacræ vitiatione orbi forent noſcibiles. non funderent in æterno interitu fruſtratorias lacrymas. Vis noſſe æterni illius ter-miſerandi anteambula? teneraſcentes arbores cogita in caulem floris, & dehinc florem frugis antecurſorem. ita, ſi quem videris ſola hac ſæculari ſciẽntia inſtructum, calamum flectere in Scri-

pturam

pturam ſacram; prænuntium ſcias ignis illius, in quo omnem lacrymæ imbrem indulgentia diuina ſiccauit in melioris ſpei vel pœnitudinis excitamentum.

CAPVT IX.

Quidquid hic eſt, e Caluini ſchola eſt, illa quam Paſchaſius, quam Arnaldus volunt ad prodigium doctam. Vide Lector in hoc eruditionis campo primos editores. Vide thenſas litterarum plauſtra. Vide non iam anteludia magnorum orbe Criticorum; ſed a manu grauioris armaturæ calamos. Ego incipio; tu ludos venerare, pompam comitare.

DESPERANDVS *locus erat ſine ope codicis Gemblacenſis.*

Inepta interpunctio totam ſententiam turbauit: ita enim interpungendum reponendumque ex fide codicis Gemblacenſis.

Hoc moneo, ne quis putet aliquid boni in illo monſtro lectionis latere.

Nam iudicio opus eſt, in veterum codicum lectione: non enim omnium eſt illis vti.

Et ſane non poſſum me expedire ſine audaci aliquo facinore. itaque hoc perfugium habeo, ſi ita legero.

Corruptus enim haud dubie eſt verſus.

Non deerunt tamen, qui tam aſininæ interpretationi accedent.

Sed multis eiuſmodi emblematis vermiculatus eſt Commentarius Bonincontrij.

Et ſane ſcripta membrana, & veteres editiones, hanc lectionem teſtantur.

Qui vero hanc mutarunt, iis ad saporem vetustatis palatum obbrutuerat.

Nam diserte vetus scriptura ita concepta est.

Iam vero omnia luxata sunt, peruersa, contaminata ab ineptis pædagogis; conspurcataque ab illis bonorum auctorum carnificibus.

Nam in nostro liquida scriptura est, quam qui mutauit, quo flagro dignus non fuit?

Cum ineptissimam lectionem odoratus fuerit.

Et sane versus corruptissimus est, & tamen nemo hactenus, quod sciam, ne de mendo quidem admonuit.

Ita ergo habebat prisca scriptura.

Nam hæc noua ineptissime.

Et vero mallem veterem lectionem deprauatam reliquissent, quam sua somnia nobis interpretarentur.

Et cum omnes Grammaticos torqueat hic locus; tum præter omnes Turnebus mirum quam in hoc nodo soluendo æstuat.

Omissis igitur omnibus omnium correctorum commentis & nugis, veterem scripturam opponam.

Et hæc quoque pessime accepta correctorũ temeritate.

Legendum enim ex nostro libro sine interrogatione.

Ut mirer sane, vbinam Turnebus vir oculatus oculos habuerit (mentis, non corporis dico) cum huiusmodi commentaretur. Nam quod Lucilij testimoniis hoc se præstare posse arbitratur, hoc quid aliud est, quam ipsummet gladium mihi in manibus dare, quo se iugulem?

Ergo cum odæ clausula vitio interpunctionis laboret, error manifestus conuincitur. quare iis auscultandum censeo, qui postea notam distinctionis collocant.

Sequi-

Sequitur locus sane septuosus, in quo declarando lolio victitasse mihi videntur Interpretes, tum veteres, tum iuniores, qui Poetæ huic nostro vsq; adhuc manum sospitalem admouerunt.

Et mirum omnino est, nemini hoc vsque adhuc commentatorum in mentem venisse. Interpuncti enim vitio laborat; cuius contagium etiam ad enarratores manauit.

Pessimam vero distinctionem istam interpretatione insuper sua, quasi prærogatiua, munientes.

Ego autem non ad sequentia geminas dictiones illas, vti illis placet; sed ad præcedentia pertinere ratione verisimili auguror, commutata interpunctione, & capitali littera inducta.

Illa vero verba capitali littera auspicanda censeo. quod Interpretes nostri non aduertentes, mirum quas nobis tenebras offuderint; atque (vt paucis multa absoluam) intelligendo fecerint, vt nihil intellexisse videantur.

Glossarium aliter interpretatur; sed fallitur, meo iudicio.

Quamquam illum Grammaticum secutus sit Turnebus, vt in aliis.

Morosa sane lectio.

Hæc portenta verborum nobis peperit hæc natio correctorum; cui, si viueret, nihil est quod e re illorum melius optem, quam bonam mentem.

Mirum vero viros doctos colonias nescio quas Tyrrhenorum somniasse. laudo conatum, sed sane longe aliud voluit Poeta.

Et vero totum hoc lepidißimi poematij principium de-

 praua-

prauatum, doctos viros in magnum errorem impulit.

In quo audacia correctorum peruagata est.

Nam antiquitus non fuit sic scriptum.

Et suspicor illud Gallicum exemplar Longobardicis litteris scriptum fuisse. quia errores, qui cum postremis codicibus ab imperitis librariis disseminati sunt, non aliter videntur quam a morosis illis characteribus nati.

Et sane male hic distinguitur vulgo.

Quin & errant dupliciter docti viri in huius loci enarratione.

Notum commentum Pontani, ipso Pontano indignum, quod adeo vulgus Grammaticorum torsit.

Argutantur quidem Politianus & Turnebus, docti ambo, sed nimis, & quos mallem hoc tacuisse.

Iam quis non videat vulgatam lectionem commentitiam esse? magis proinde placet scriptura, & antiquæ editiones.

Nam hæc omnia commentitia & adulterina sunt.

Legendum vero vt in manu scriptis.

Et licet magnum mendum sit, parua tamen labe contractum est.

Nec vllus liber manuscriptus, aut vlla editio antiquitus emissa exstat, quæ non habeat.

Neque quidquam me mouet vir doctus, qui aliter mauult.

Nam Ortelij liber, idem MS. *alter, cum excuso Parisiis.*

Et omnes quidem quotquot vidi, Aldinus, Fabricianus, Parisiensis.

Et

Et licet mutent viri docti, nihil ego; cum apud me præponderet ſenſus & conſenſus librorum.

Quare appoſite iuuandæ ſententiæ.

E Lugdunenſi appoſuiſſe me puto. & ita omnes quotquot vidi editiones.

Præitque mihi ad ſaniorem, vt opinor, lectionem liber Lipſij.

Et ita indicat manifeſte manu ſcriptus vterque, & excuſus Lutetiæ.

Fabriciana tamen lectio eſt; at noſtram bonam puto.

Optimi autem Ortelij optimus codex verba hæc, vt & exemplar Pariſienſe.

Et ſuauius videri poßit, quod eſt in editione Veneta.

Quod non notaſſem, niſi conſtitiſſet mihi de inſigni iſtius libri adcuratione in obſeruatione interpunctorum.

Quare fidenter diſtinctionem immuto, & corrigo inde quod ſequitur.

Ita concinno, iuuantibus ex parte libris ſcriptis.

Et ſane aut valde ego fallor, aut Poeta ad hunc modum ſcripſit.

Nec aliter MSS. *Baſilienſis & Pariſienſis, & Ortelij ſcriptus clarius etiam paulum.*

Male accepit iſta verba Plutarchus.

Et ſane concedere non poſſumus, quin arguamus M. Tullium ignorantiæ.

Quid tibi videtur Lector de hoc ſupercilio Colchico? de hoc Thyeſteo dente?

Scit quoties Phario madeat Ioue fuſca Syene:
Scit quota de Libyco litore puppis eat.

CAPVT

CAPVT X.

Nihil hic de meo eſt: e Caluiniſpoliario, quidqu id hic vides, deductum in hanc arenam litterariam. Tu quiſquis ſedes ſpectator, diribitor, cenſe hos ſudores, docto ſeu vngue, ſeu pollice; & vide, num quiſquis SOCIETATIS ſcholas adiit, arceri debeat pullatus ab his ſedibus. Ita voluit Paſchaſius, ita Arnaldus, duo titiones tenebrarum harum; duo oculi magnæ noctuæ, marmoreæ, æreæ, membraneæ.

MVLTA, *quæ ignoratione priſcæ lectionis Grammatiſtæ contaminauerant, reſtituimus; partim vetuſtate obſoleta, partim temeritate correctorum, quæ vna fatalis peſtis eſt, interpolata. Ergo lege ex veteri ſcriptura* exiocaris; *non* &c. iocaris. *ſic hic noſter codex, nec vna quidem littera minus.*

Et nec facerent, *ſcriptus liber* non facerent. *quæ recta lectio eſt.*

Poſſem hic ex illa veteri ſcriptura aſſulas neſcio quas, & alia comminiſci; ſed tanti non erat me ineptire.

Illud vero perfecitque vtrumque, *quæ Vaticani codicis ſcriptura erat, emendabam,* fecitque per vtrumque.

Et quouſque manus equitum: *ſcribo,* quo ad manus equitum; *vt in omnibus veteribus.*

Vt illud Auguſtorũ *ſcribendũ fortaſſe fuerit* Auguſti.

Et ſane ſcriptura decepit Vertranium, Quin *pro* cum *legentem: ex quo imperiti librarij infinitis locis formarunt* Quod.

Sic quam lecticam inuoluebant, *lege* qui lecticam.

Hoc

Hoc vero ipsius huic mundo, *lege* mundi*.aliter apud Grammaticos de solœcismo caussa dicenda esset.*

Iam nec leuitas *corruptus locus : legendum* hæc leuitas. *Discant hæc a nobis, qui sine nobis ignoraturi erant; & tamen ita volunt dissimulare, se nobis illa debere, vt nos ea vltro docere velint.*

Et sane falsum est, quod Græci aiunt: Cæsarem dictatorem a cæso matris vtero cognomen inuenisse. decepti sunt, quod putarent primum hunc in ea gente Cæsaris cognomen habuisse. id verò falsissimum esse sciunt, & qui nondum aere lauantur.

Illud vero creduntur, *procul dubio Manilius scripsit* redduntur. *patet sententia. Neque displicet, quod olim diuinabamus,* cernuntur. *Nam vulgata lectio ineptissima est.*

Vti & illa Spiritus inflati, *auguror fuisse* Spiritus inflat. n. *quod est* enim. *quod ita fere semper in membranis.*

Illud vero apud Varronem In Pontificiis libris videmus, *putarem melius legi posse* In Pontificalibus libris bidentes.

Interpungendum autem post verbum videmus.

Vti & illud apud eundem, libum, quod libaretur, priusquam esset coctum. *legendum*, quod libaretur, priusquam essent, coctum.

Sic triticum, quod tritum est spicis, *lege* e spicis.

Et pulmentum, quod edebant cum pulte. *longe melius*, quod id cum pulte essent.

Iam idem cum exit, tum oritur, *lege* idem tum exit, quum oritur. *ita ex veteri codice.*

Iam istud prætextato desponsata fuerat. *cod. Viter-*

bienſis, *& vetus Roman.* diſponſata i *pro* e, *vt in lapidum ſcriptionibus antiquis ſæpe.*

Sic Cinnæ quater cos. *ita* MSS. *& primæ editiones.* quater cos. *an* quarto *aut* quartum *dicas,pili non intereſt.*

Hoc vero Æquale, *malim* Et quale. *& ita ſcriptum reliquit Manilius. vt* poſtes ornare ſuperbos, *melius* ſuperbis. *ita Gemblac.*

Et legendum, certa tum lege. *falli valde neceſſe ſit,qui legebat*, certa cum lege. *& puero patet.*

Ita & quæcumque. *leg.* & quodcumque. *ita olim emendauimus, ita habet Gemblac.*

Et quis ſanus conſtruet commentum *cum illo* quæcumque?

Hoc vero non ſine ſumma indignatione, *lego* dignatione. *alioqui tueri vulgatam lectionem poſſemus.*

Sic ad arceſſendam claſſem, *melius (ita enim membranæ) quam vt vulgo* accerſendam. *gloſſæ veteres* arceſſere.

Illud autem ex aliis alios, *lege* alias. *Gemblac. & Bonincontrius habebat* alia. *quod eſt veſtigiũ veræ lectionis.*

Ita etiam reddit, *non* reddunt *ſcribendum; niſi Grammaticæ ludibrium debemus.*

Eſt & locus ob leue mendum corruptiſſimus ſuper eſt, *Gemb. habet* ſupra eſt. *rectiſſime.*

Cum tamen Gemblac. legeret ortus, *nos ſubſtituimus* ortum.

Et pro facies quæcumque, *nos* quacumque.

Vti & pro quod ſimilis; *corruptiſſimo loco, legebamus* cui ſimilis. *Gemblac. habet* quod, *igitur* quoi ſimilis.

Illud

Illud Gnoſſia deſerte fulgent, *quam inepte! lege* & fulgent. *ſine qua fultura corruebat contextus totius ſententiæ.*

Hic vero quid dicam de flagitio Hieronymi Auantij, qui ex. Mutat *fecit* Nutat? *in quo profecto ille multum nutauit.*

Praue etiam mutauit beatiorum; *quum & ſententia* beatiorem *poſtulet, & vetus ſcriptura non aliter habeat.*

Iam illud Cum deſiderio, *ſcribendum eſt* Quum. *quod maioris eſt momenti, quam pædagoguli prima fronte iudicare poſſent.*

Fuit & priſcus mos ſcribendi quot, ſet, *pro* quod, ſed.

Hoc vero Cui non eſt, *quam inepta lectio! vetus,* Qui non eſt. *lege ergo* qui. *vt* quem cupis, *lege* quæ cupis.

Illud autem quod in veteri membrana exaratum fuit, quæritur argenti ſemen, *lege* ſemen vt argenti quæratur.

Sic quod temere, *lege* quam. *qui hanc ſententiam mutarunt, credibile eſt illos ſuam, non Catulli mentem, ſpectaſſe.*

Ita quin quacumque, *libet* qui *manifeſto verum. porro ridicule prorſus ſcribit Ad. Turnebus. idemque abſurde profert* qui.

Manlia legit, *lege* Malia.

Sic pari fuiſti caſu, *ex veteri libro leg.* fuiſtis.

Et illud ad millia quindecim & ducenta, *vetus ſcriptura* ducentos. *alioqui immanis nimis fuiſſet iſta ſumma.*

Copula vero Et *addita a correctoribus: nam libri ſcripti non habent, nec antiquæ quidem editiones.*

Peccauit vero grauiter Turnebus, qui vult apud Statium Lydias tumentes *dici, quia* Lyde *apud Iuuenalem*

 dicitur

dicitur turgida. En cor Zenodoti, en iecur Cratetis! quasi Lyde *idem sit cum* Ludia.

Jam illud ne meus puer. *quis non videt hæc omnia commentitia esse? atque satius fuit veterem lectionem securam in suis sedibus relinquere, quam suam ineptam supponere. Lege igitur cum nostro libro* me me puer.

Sic corona ciuica donatus est. *a codicibus vtriusque editionis Antuerpiensis exsulat vox* corona, *nescio quare de veteri possessione deiecta. Atqui hic est hodie nostrorum Criticorum morbus, qui simul aliquid noue & insitate dictum alicubi obseruarunt, statim quærũt vbi apud alium scriptorem, aut eum ipsum, alio loco, intrudere illam suam obseruatiunculam, magnificis prius verbis venditatam, poßint. Hac ratione integerrimi atque incorruptißimi auctorum loci, ceu corrupti & deprauati, corriguntur.*

Quod sequitur, tum occasioni, *nihil muto. tamen scripta lectio, & omnium veterum editionum, est* occasione.

Subiungitur, cum vno medico. *ita omnes codices, veteres, recentiores, scripti, cusi; editiones quasdam nuperas excipio, in quibus repperi* cum vno amico. *Primus Robertellus mutandæ vulgatæ lectionis auctor fuit. Placuit hoc commentum etiam viris doctißimis: quod miror; nam auctorem quidem eius nihil moror. norunt omnes eruditi ineptias hominis, & vanitatem; cuiusmodi hoc est sane vanißimum.*

Hoc vero Sed in amitæ quidem, *scribendum* Et in amitæ q. *littera s. ex fine præcedentis vocis, sine caussa, vt sæpißime alibi, initio sequentis adhæsit.*

Loco autem illius, ad captandas quam primum maiorum

rum rerum occasiones in vrbe, *membranæ Viterbienses habent* in vrbem. *Et hic distinctionem restituimus ex editione prima, & MSS. Leslæi: pessime enim in vulgatis editionibus distinctum est post vocem* occasiones.

Legendum etiam putaui Antequam prouinciæ ornarentur, *ex fide doctorum virorum, Lambini & Fuluij Vrsini, qui ita scriptum esse in antiquissimis libris testati sunt. nam in nostris quidem omnibus, vt in vulgatis, erat* ordinarentur; *minus recte.*

Lego item, nec multo post neptem amisit, *non* nepotem, *vt est in Vaticano, in Viterbiensi, aliisque omnibus codd. præter Leslæi. Velleius tamen, & Lucanus, filium fuisse volunt. Nam quod Lucani locum ex lib. 5. docti corrigunt, plausum a me non referent. Habeo enim peruetere membranas eius Poetæ, in quibus non aliter scriptum, quam vt hodie editur*, Martemque nepotis.

Quod si etiam recte editio vetus Roberti Stephani, cui subscribunt MSS. *omnes, recte &* C. Cæsar, *non* Cæsar: *nam illo modo sermo augustior est.*

Legendum etiam Quatenus: *sic enim scriptum in* MSS. *non* quatinus; *vt præcipit Festus, & scribi obseruauimus in antiquis Iuuenalis membranis.*

Illud iacta alea est, inquit. *etsi superuacua vox* inquit; *tollere tamen, nullo veterum codd. adstipulante, non sustinuimus. Didici postea abesse eam a codice Fuluij Vrsini: quare tollatur sane.*

Iam circa corporis curam morosior. *sic omnes libri. quod testari placuit: quia scio quibusdam visum* morbosior *esse scribendum. Ingeniosa fateor coniectura; sed cuius gratiam facimus ipsis, nos quidem; nisi prius nos*

docuerint, quare hæc omnium librorum lectio ferri non queat.

Hic vero, vt T. Ampius ſcribit, *fluctuant noſtri codd. Viterb. plane* Titus Amplius, *alij T. Amprius. Urſino placet Tampius, ex antiquis inſcriptionibus, & Tampiæ familiæ denariis. Nos quoque vidimus argenteum nummum, ſed ſcriptura ancipiti; tam enim T. Ampius, quam Tampius legi poterat.*

Illud autem, vnde emanaſſet Sullæ dictum, *ſcribo* vnde manaſſet S. d. *& verbum* conſtat *ſuſtulimus auctoribus libris noſtris.*

Hoc vero, exercitum conſentire pro patribus, *nondum conſtitui vtra lectio vera ſit*; pro patribus, *vt repperi in omnibus membranis*; *an*, pro partibus, *vt repperiſſe aiunt viri docti in quibuſdam* MSS. *& editum eſt a Roberto Stephano.*

Illud ac is qui, *malim abeſſe* ac. *& natum videtur ex præcedentis dictionis fine.*

Demum Zenonem quendam. MSS. *Viterb. Pithæi, & Groſlotij conſtanter* Xenonem. *vtrumque nomen Græcis in vſu.*

Qui legis Oedipodem, caligantemque Thyeſtem,
Colchidas, & Scyllas, quid niſi monſtra legis?
Qui legis illa, leges tineas blattaſque diſertas:
Qui legis has ſordes, quid niſi monſtra leges?

Et quæ hinc altioris eruditionis ſegmina? aut quo mentem paſcent meliore nectare? quid tibi hæc Lector?

Quod tibi dormitor proderit Endymion.

CAPVT

CAPVT XI.

Exesto ludus, morosiorque vellicatio. bella hic, bella: adeoque ad triarios opes redactæ; alternusque sanguis, quasi in datario lusu, vulneraque dantur, illa calamorum; quæ nec doctior Hippocratis, nec felicior Galeni manus, non secuta mors medeatur. Perennantur hic vulnera, nouis semper incrementis ad noui lectoris oculos rediuiua. Ergo ingredior hanc arenam: verius deduco in illam gladiatorum paria: nec quidquam dabo extra ipsorum dexteras calamosque.

ORDIOR: *An, vt in venatione, sic in pancarpo arenarij cum bestiis depugnarint: aut idem per omnia cum pancarpo venatio.*

De quibus dum disceptant hi viri magni, peruncti fæcibus ora, verborum, conuiciorum plena spargunt dolia. ingenij distringerent sicam, certantes doctis dictis; non muliebribus scoriis, chartam inquinantibus. sed ita vsu venit; quoties ad inopiam rationum in hoc Amphitheatrali Criticorum ludo ventum est, maledictis debellatur.

PERGO. *A Gordianis primum exhibitum genus illud venationis; anne ante Alagabalus dederit, docueritque sanguine bene largo litare, magnaque propitiare Numina.*

Quanta hic conuiciorum plaustra! mentitur, quisquis negat liberam esse Remp. litterariam, e qua omnes modestiæ limites tam facile videas migrare, quam vulpes pyrum comest. Taceo morsus, taceo dentes in tam

vana pelle fatigantes se, an illos, magnis nugalibus, quibus valide valent.

TRANSEO AD *Partitiones Suetonij in* IX. *libros, ex Suida & Lampridio datæ, an a nupero ingenio, iudicio, vigilia, somnio.*

Non hic sententias, homines oderunt. Hem! date illis bibere, iracundi sunt. immo fugite. nam si tam pluat Iuppiter lapides, quam hi maliloquia, quæ excutiunt calamo longe citius, quam asparagi coquuntur, quo, quo?

Patrem Vespasianum Amores & delicias generis humani *dixerint veteres, an nouus orbe hariolator.*

Hic videas paratragœdiantes nobiles Tragicos, totisq; lateribus Tribunitium implorantes auxilium ad hæc Archytæ crepitacula, ad hæc serraca conuiciis plena: in quibus quid, rogo te, est magnum vicisse, si ab iracundia vinceris?

Atheneum: locusne fuerit studiis sacer, an Palatini Apollinis templum.

Musæ vestram fidem! tam crude Sicula certari salsugine ad hæc puerilia dicibula? tam furenter rem geri ad hæc folia farfari, vt argumentum credas tragicum ad Hippolytum, ad Oeteum Herculem?

Cancellarium: Ex ritu hic veteris, an nouæ Romæ.

De regno Galliæ (de Gebennensi podio) stare in acie credas illum pantosophomastigem, & e triuio magistellum; sed qui se tueatur calamo, vt arbitreris securibus. non inuesti pluma oblita illi ora, manusque; sed amentatis telis farta dextera.

Thebaicum epos Statius agone Capitolino commiserit, & in eo succubuerit.

Dignum

Dignum nobili calamo: non mage quam si scias, Hecuba, an Helena magis ætatem tulerit; Penelope, an Cleopatra verba sæculo suo dederit; quatuor millia librorum Didymus Grammaticus scripserit; Vlysses extra notum veteribus orbem iactatus fuerit, an in tam angusto inter Italiam & Siciliam freto error potuerit esse tam longus;

Nutricem Anchisæ, nomen patriamq; nouercæ
Archemori dicat, quot Acestes vixerit annos,
Quot Siculus Phrygibus vini donauerit vrnas.

Subsellia: pro scamnisne, in cuneos & gradus illatis, accipi possint, debeantq;: & aliud sella, aliud cathedra.

Rogo te, quantum temporis inter Orphea interfuit, & Homerum: & hic in primo versu litteras duas posuerit de industria, librorum suorum numerum continentes. Quid? libidinosior Anacreon, an ebriosior vixerit: Sappho publica fuerit, an casta. nam hæc non inferiora primis. adde

Nunc vbi Scipiadæ classes; vbi signa Camilli;
Aut vbi Pompeia Bosphora capta manu.

Frangere subsellia, *qua licentia Iuuenalis dixerit: quidve verba hæc velint, placuisse, an displicuisse.*

An non hoc est ætatem in syllabis conterere, & ad Aristarchi calamum aliena carmina compungere, vt audias, *O hominem litteratum! Sæculi sui lumen; Italiæ, Galliæ, Germaniæ gloriam, delicias: quem omnes Musæ, omnes Charites suum venerentur; quem Apollinem, quem Mineruam etiam Dij ament, honestentq; lauro.* Nimirum post crudas contumelias, post effrenatam conuiciandi libidinem, post præfidentem & infrunitam

maledicendi licentiam. quidni laurum characteristicis commentatoribus, litterionibus illis, criticis castigatoribus; quibus a marmore, ære, membranis antiqua fide, veteri glossa, vulgatis probatisve codicibus, a librarij manu, a coniectura, omnis Latinitas? qua duce, distinctionum errationes sustulerunt; melioris monetæ relectionem restituerunt; glossarum exerrationes rescripserunt; exterere ausos interrogationes retuderunt; forcillantes veterum fidem redarguerunt; loca prope innumera ab interpunctione, a capitalibus litteris laborantes, pristino nitori reddiderunt.

CAPVT XII.

Theologia ac Philosophia.

QVID ex omni humaniorum litterarum cognitione aut singulatim, aut vniuersim virum bonum faciet? quid ad virtutem viam sternet? quid metum demet, cupiditatem eximet, libidinem frenabit? oculorum infida naufragia, aurium insidiosa blandimenta, vocis in felle ac melle disparem decipulam nudabit fuco, excolorabit stibio? nam illa syllabarum angusta spatia ridet Virtus. sed neque ab hac supellectile vlla mens rediit melior; nec dubios, & in prauum inclinantes affectus reuocauit ad rectum.

Faciet hoc Theologia; quæ vniuersam, inter laxissima decoris sui spatia, Philosophiam claudit. atqui illam SOCIETATI (vide vim veri, etiam in hoste) concedit Arnaldus. Verba eius hæc sunt: *Vera professio* (SOCIETATIS) *est Theologia. Hic illi thesaurus est: in quo exercita-*

ercitatiſſima eſt; vt neceſſum ſit fateri omnes illam in diſputationibus huius ſcientiæ, aliarum reginæ, excellere.
Habes fatentem reum Arnalde. Theologiam SOCIETAS adamauit, coluit, profeſſa eſt; & in illa Philoſophiam, ſine qua nulla Theologia eſt. Et ſcis quid ab hac didicerit SOCIETAS? quid ſuos docta docuerit? ſolidiſſimæ mentis firmitudinem, etiam in ignibus eo altius ſecreta condentem, quo altior illa rimatur Caluiniana flamma, quo altius commiſſa quærit dolor. Hoc eſt eſſe viros. Vncus Gebennenſis, exactor Rupellanus enſis, vngulis inactus leo, taurus cornu, ſerpens morſu, animas tollant: non maledicent, aut illorum ſæuitiæ, aut primordiis rerum, quę tam ſæua prodigia vngulis, cornibus, genituris ſpirantibus addiderunt. Quid quod in inflexa illa firmitate, minus alieni, quam ſui ſanguinis prodigi, non modo non gaudeant alterno; ſed proſiliant etiam in inimicas dextras, fortius quam ad epulas e Nouiodunenſi theatro liliatum illud tergum; fortius quam ad Candidę lectiſternia ille, qui virum diu exuerat, poſt damnatum ad alienum ſexum Audebertulum.

O vere magnos a Theologia SOCIETATIS alumnos! quibus nullum cum Caluino bonum in palato eſt; nullum in ventre, aut ſub illo: qui beneficium generis ſui non perdiderunt cum Luthero poculis; non remenſo per os vino, non eadem via inuitis ingeſta viſceribus reddendo: quos nulla Flora, nullus infelix Audebertulus ad contumelias poſt inceſta Bezaica exſpectauit conuiuia: quos nullus Sol, Luna nulla vidit Caluiniano more in templis adulteria componentes, inter aras lenocinia tractantes, in ſacrariis a quinto Euangelio libidines ex-

æstuantes: quos nulla terrarum marisque vastatrix luxuria, noua docuit supplicia; miserabilioremque ex femininis cruciatibus, quam ex fame maciem: quos nullæ Paschasinæ deliciæ, pecoris bonum, nullæ voluptatum officinę, morosissimo corporis imperio submiserunt.

O nimis alte a Theologia cinctos animos! quos nulla discinxerunt latifundiorum diluuia, a quacumque inimica manu; non minę, non tormenta; non magis quam sæuientes procellę, indignabundo in se refractu, lenissimo superstantis rupis excussu. Quin immo inter illas atras, a cruce, ab ignibus, sæuitię nubes, lucebunt nihilo languidius, quam inter nubila Sol magnus. qui licet nobis non æque niteat, sibi idem est, nec illi quidquam detraxerunt opposita.

O magnos a Theologia, magnos a Philosophia viros! qui numquam se magis æstimabunt corpore, quam vestes arcula, quam vagina gladium, quam annulo gemmam, quam hominem suum vinculis.

O (& finio) generosos illius contemptores, quod Caluinianorum verberat oculos, animos vrit; quod effodit, quod congessit inimica cælo cupiditas. quę, vt impleat arcam, numquam animum: vt lasset tabularia, numquam pectus: cui Oriens, Occidens, & quod vltra, leue est: &, vt in immensum prope creuerit, immissa in possessionem Prouinciarum, Regnorum; nũquam tam læta suo est, quam tristis alieno. Apage hanc belluam, cui nihil sceleratum, nihil turpe, quod cum pretio coniunctum est. Non pellent illam verba, nomina, phrases, formulę, glossæ, membranę, librarij manus, interpunctiones, rescriptiones. At Theologia, Philosophia,

phiá, etiam ridebunt hæc Caluiniana magna, vt detonſos barba capillos, vt velamenta naſcentium docta manus; tranſſilientque lætiſſimo vultu, animo etiam lætiore tota Fortunę comitia: cuius tela, non veneno modo in extima parte tincta, ſed quæ totos calices biberint, ſinu excipient; vt iures plumas: aut valentius excutient in ipſam, in auctores: cuius immania iacula ſi inuolauerint, diſſilient more grandinis, quæ incuſſa tectis crepitat, & ſoluitur non ſine riſu domini: cuius arietata inter ſe arma agminis denſi ſi inſuerint, rupem momorderint. vis vno verbo? ingruant, quæcumque ingenioſa tyrannis inuenit in dolorem; non dicam nimbum, ſtillicidium in mare immiſeris. Maiora ſpondeo. ſi fortuna contra ſteterit, ſi robur omne deſpumauerit; clareſcet magis ille a SOCIETATIS ſchola in puluerem deductus: effulgebit, ſi violatur; illuſtrabitur, ſi iactatur. Quod ſi poſt hæc illum Caluiniana manus etiam Oceano texerit, magno ſepulcro; reddet ille commiſſa nitidiora, cum die ſua publicabit retegetque ſęuitiam, & hoſtile pectus, quod ſilentium ſperauerat a tanto monumento; referetque citius, ſerius gratiam virtutis cultori, ſi modo non mentitus fuerit amorem ſuum. Vis ſcire bona fide, id eſt SOCIETATIS more; an ſimulata, Caluiniana nimirum perfidia, illam ſecutus fuerit? perfrica frontem, euelles ſtibium. Hoc volui; aduerſis rade, & videbis. Veritas in omnem partem ſemper eadem erit; nihil addes, nihil detrahes: mendacium defricabis; ſolam ſuperficiem tegit, nihil in alto habet ſolidi. An non miraris, quiſquis hęc legis, Paſchaſinum Arnaldulum, a Nouiodunenſi theatrali lilio, a Gebennenſi pellicatu Scaurico

hostem iuratum, SOCIETATI Theologiam ac Philosophiam dare? & in iis omnem nobilissimarum virtutum seriem, indiuiduo illis nexu æternum adgenitam? Magnum Veritatis robur, quod etiam nolentem cogat aduersarium in sui confessionem.

CAPVT XIII.

E SOCIETATIS Schola viri docti.

SOCIETATI Arnaldus obiectat *Barbariem.* at hæc fere nullis coinquinata mendaciis à mente lenocinij ignara prodit. *Sermonem triuialem, & serpentem.* numquam veritas secuta est fucum. *Dictionem inelegantiis obsitam.* damna rosas, quæ spinis internascuntur; ride mella, quæ per fauos currunt; calca saccharum, quod incultior cortex ambiat hæc suauia. Et prudens rerum æstimator admirabitur eum, qui solum verborum aërem largitur, tamquam nobilem pompam, rebus cassam & vacuam? At dictionis amœnitas mulcebit aures. Fateor: pectus numquam verberabit, minus implebit. læuigata selectibilium verborum compositio feriet illas; non nego: nullam satiabit mentem doctam. Vide Veteres illos, sapientię dico studiosos: non neglexerunt sermonis cultum, abiecerunt; cum arbitrarentur discincti esse pectoris, in seriis aucupari voluptatem. Hæc seria pertractat SOCIETAS, & prope cum malehabentibus; quorum quis non videat prudentius medicinam vulneribus infundi, quam sonos auribus? & tamen cultior dictio SOCIETATEM nudet, an vestiat, res ipsa loquitur; vt non sit opus manu mea. nam cum illi Paschasinus

gracu-

graculus omnem humaniorum litterarum ſcientiam adimit, negatque prodiiſſe e SOCIETATIS ſchola, qui mereatur diſcipulus dici neſcio quorum e Gebennenſi ludo magnorum Magiſtrorum; quis non iure bono exclamet, *O rem ridiculam, Cato, & iocoſam,*

Dignamq; auribus, & tuo cachinno!

Quid ais os impudens? in quo ſcientiarum litteriſtico genere vis deeſſe SOCIETATI indignos tuis? audebiſne pedem pedi, Gebennenſis leno? In Hiſtoria, Oratoria facultate, Latinę linguę peritia, varia cognitione, Poetica, Græcis litteris?

Audebiſne illo duriſſimo ore tuo, ex omni Gebennenſi ſipario vnum MAFFEIO committere? Vide dictionem pictam, & adductam; vernantem, & preſſam, & a multiformi æſtuatione prudenter acciſam: in qua cum nihil deſideres, tum nihil adimas; & tamen ſic cęſuratim ſuccinctam, vt profluat; ſic fluentem, vt rebus ampla, ſtricta ſententiis, cauſſam potius impleat, quam paginam. Hoc eſt eſſe in hiſtoria Principem. nam illam tuam in paucis eluuiem, quis dictione paullo generoſiore non oderit? non ſane minus, quam in paruo corpore longa velamina. neſcis illam veſtem decenter indui, quæ nec trahit puluerem, nec in humum demiſſa calcatur? Tu interim da Arnalde Maffeio non inferiorem, & mentire.

Iam vero TVRSELLINI calamum quanta comitatur vel flamma ſenſuum, vel vnda ſermonis nitidioris, & illius veteris Ciceroniani æui! nemo hic neruos, oſſa, muſculos, ſanguinem, colorem, nemo ad ornatum fluentes iubas deſideret; ita tamen ſtructas, & circumſcriptas,

vt nihil

vt nihil molle, nihil trahant Gebennicum femininum: plena ſunt omnia virilis roboris. Deſigna huic Arnalde magiſtrum, & exue frontem.

Quid? MARIANI grauem & decoram conſtructionem, ſonantia verba, ſplendorem, narrandique ſublimitatem, copioſum ingenium in non impari materia, quæ non ætas reuerebitur? in quo ego quid primum, quid poſtremum referam?

Promptius imponam glaciali Pelion Oſſæ.
Si partem tacuiſſe velim; quodcumque relinquam,
Maius erit.

Non taceo te carum caput. o velis! Quid partum celas mater? neſcit vterus mentiri, virginem ſuam prodit. quid auara nimis manus oſtentat vbera, nec vltra? Quid Tantalico ludis fonte? quid poma fugacia ſpargis? irritant hæc, nō explent famem. Ergo aliquando deprome illud ſeculorum reconditorium felici partu. Nemo ita amauit vteri ſui noctem, vt nollet diem, cum poſſet. tu potes. o magnum! vno fecundo nixu & vterum amico pondere leuabis, & vbera fluent matrum deliciæ, & tot ætatum tenebras pelles hoc Phœbæo partu. Ne inuideas orbi, mi DECKERI, diutius hunc Solem, cuius radio conatus eſt ille ex Arnaldinis IV-viris omnem retro antiquitatem detenebrare. nebulæ erant, Ægyptiam induxit noctem. Tu hanc diſcuties ſolus, illa inſtructiſſima acie tua, Magne ductor ſæculorum. nam ego, ſola velitatione contentus, oſtendam huic Elephanto non deeſſe e SOCIETATIS ſchola Tigrides.

Nec te ſilebo ACOSTA. qui licet

Periculoſæ plenum opus aleæ

Tractes,

Tractes, & incedas per ignes
Suppositos cineri doloso

inter æmulas, nouorum orbe nouo mira felicitate Regnorum, contentiones: tam firmis tamen prudẽtiæ propugnaculis, tam certis ad quamcumque inimicam decipulam speculis dictionem vallasti; vt nec inimicissimis dentibus, etiam rupibus assuetis, locum reliqueris, cum pedestribus dicis historiis prœlia Cæsaris, prœlia Regis,

—— *nec indecoro puluere sordidos*

magnanimos Orientis Duces, & in ignoto veteribus Orbe Peruano, Mexicano,

—— *cuncta terrarum subacta,*
—— *ductaq; per vias*
Regum colla minacium.
Sed te meæ quid partem animæ rapit
Maturior vis?

O dura necessitas! & tamen

Mens & gloria non queunt humari.

hac viues, æternumque viues;

Et magnum exiguo in marmore nomen eris.

POSSEVINVS, vt alia premam, an non irriguo illo sudoris sui fecundauit litterarios campos; e quibus leui iam manu carpat ille ad amœnitatem natus, læta; iste ad seueritatem compositus, tristia; alius ad pugnam factus, fortia? Quod si quis in tam generosa & audace varietate, aut in tam diuite seminario, e quo iuuentus orationum ac dictionis suæ horrea feneraria custodia cõpleat, quædam quasi sub vno capite, curiosiore delectu, substrata membra desideret; is meminerit, in magno corpore, ipsam magnitudinem interimere minutam illam

perpendiculi & circini deductionem. Ita terram totam ſphæricam eſſe volunt, interludentibus ad miraculum tam vaſtis, extraque ventos, pluuiam, niuem, grandinem poſitis montibus, rupibus: & quis neſciat, laxiſſima illa camporum, oculoſque fugientia, non iacere ſine ſilua ſua cædua? ſed & poſt delectiſſimam peritiſſimæ manus ſementem, Domino ſuo intercreſcere non ſemel eradicanda?

Quid ego te, BROVWERE, tuamque Treuirim! quamdiu premis non tegenda? quid abdis docto Arnemico ſinu Orbi propalanda? quid ter venerandæ Antiquitatis theſaurum tot annorum claudis inuolucris? ſi diſtuleris ſteriles hoſce campos imbribus tuis fecundare, ſi ſpinas noſtras illuſtrare tuis floribus; caue, ne dum pergis obſtinare, ſpinas ſentias, & verecundiam tuam, audaciam noſtram, accuſes ſerius. Et amabo, quid eſt quod terreat? *Nam te ſeu Latialiter ſonantem,*

Tamquam Romulea ſatum Saburra,
Seu linguæ Argolicæ rotunditate
Vndantem, Marathone ceu creatum,

plaudentes ſtupuere, quotquot ab ore tuo pendentes mirati ſunt delicias,

Mirati minus Atticos alumnos.

quid fiet, vbi te hiſtoriæ dederis? verius, vbi Orbi Treuirim tuam dederis?

Primos vix poterunt locos tueri
Torrens Herodotus, tonans Homerus.

Venio ad Oratores. Quid vis in illis? dictionem implentem aures, ſuadam, delinificam, rotundam, acrem, excuſſam? modo leuioris armaturæ rorarios æmulantem;

tem; modo, preſſa ſtructura, verbis grandibus triarios imitantem? Vis flumina? Oceanum dabo, ſiue illum in malacia, ad miraculum litora tamquam blandientis oſculi tactu adradentem; tamquam per amicos pacis campos decurrentem, ridentibus hinc inde floribus, colorumque denſa varietate, a mitiori ſpirantis Zephyri flatu, æmulo ſplendore intermicante, dum mutua ſe luce interimentes vniuerſum fortius lumen tribuunt: ſiue per adfrendentia criminationum litora, æmulaſque irarum & minarum rupes ludibundum. Vis etiam maiora? & in vno calamo ad prodigium blandientem Æſchinem, Demoſthenem rapientem, vernantem Hortenſium, vincentem Tullium? PERPINIANVM vide, lege. Tantũ aude, Caluino nata ſoboles, olorinis huius cantibus, anſerinos tuos garritus; aude luſciniali huius modificationi, fringultientium paſſerum tuorum ſuſurros ſociare.

Quid oris, quid ego pectoris ornamenta veſtri, magne FVLVI, TVCCI, CARETTONI, CONSALVE? quid nec horrentem grauitate dictionem, nec venuſtate ſupra virum luxuriantem, nec extra maſculos colores quidquam rebus obducentem, mirer, aut prædicem? Viuet ilicet, viuet nominis veſtri gloria. Nam ſi qua fides chartis, ſentiet ætas poſtera geminata felicitate canentes, dicentes.

Heus Arnalde! CAMPIANVS tibi Latine loquitur, an Anglice? CANISIVS Latine, an Germanice? SERARIVS Latine, an Saxonice? PERERIVS Latine, an Iberice? Quos tu mihi his, vere Magnis Viris, Latinitatis Magiſtros trades ex illo Gebennenſi podio coronatos? Educ vnũ Campiano in tam potenti robore, ingentiſq;

proloquij amplitudine, adductiorem: educ, in tātis accisę dictionis angustiis, rerū verborumq; neruosa densitate augustiorem; vt nemo prudentior stili æstimator nō stupeat, cum videat tam grandem gēmam, tam paruo auro stringi. *Eia Calliope, nitente palma*

Da sacri laticis loquacitatem,
Quem fodit pede Pegasus volanti
Cognato madidus iubam veneno.

Nam Campiano perorante, & Athenei quatiantur subsellia, & tota surgat Romulea concio. bene! docte! aræ & statuæ.

Educ CANISIO in totius eloquentiæ partibus, per salebrosissimos controuersiæ campos stilum trahēti, comptiorem, excultiorem. Et quamuis vt corporibus Lutheranorum plerique, ita sensu ac mente indolatiles, rigidiq; sint: amant tamen & suspiciunt in nouo hoc Germanię suæ Solone elegantiam, flores, lacertos. quos vbi intorserit, —— *rapit agmina Ductor*

Impiger; & torto Balearis verbere funda
Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta.

Ac licet non diffitear dictum vere,

Inceptis grauibus plerumque & magna professis
Purpureus late qui splendeat vnus & alter
Assuitur pannus:

in Canisio tamen nostro tota purpurata textura est. Calca; extra purpuram nemo fixit pedem. Lustra; nulla, ne sutura quidem, non purpurea est.

Educ SERARIO in rationum momentis, totiusque structuræ firmitate certiorem. nusquam hic

Laxo pes natat altus in cothurno.

Sed

Sed tales crepidas ligare curat,
Quales Harpalyce, vel illa vinxit,
Quæ victos gladio procos cecidit.

Et circumfer oculos; videbis in vnum pectus commimigrasse, Firmicum, Medaurensem, Patauinum, Arpinatem, Plinios; quin & prouincias totas, Palæstinam, Græciam, Latium. Date hic

Date carminata socco,
Date dicta sub cothurno,
Date quidquid & Poetæ,
Vario strepunt in actu,
Rapit hinc & inde palmam

Serarius noster. Intuere flumina in verbis, pondera in sensibus, neruos in argumentis; in tota demum structura firmitatem, vrbanitatem. Sed & vide ex aduerso Vesonnicum molossum, dum distringit rictum,

Quam sæpe immeritos corrumpat dentibus vngues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.

Nec iam reperies ostentantem Catonianum supercilium rigidum, quo, modo inuidiam, modo ignorantiam suam fictæ seueritatis velamine tegat; sed lupanariam frontem, qua vtramque orbi toti retegat. cui ego, nec aliud: Qui ita malus est, vt intelligat bene scripta & damnet, hunc omnes docti rideant, & damnent.

Educ PERERIO in rerum tamquam perpetua sylua & verborum varietate spatiosiorem. Numquam in hoc Platonem, Socratem, Stoicos, Peripateticos, Varronem, Tullium desiderabis. Intuere hic philosophicas spiras ad miraculum enodatas. Intuere sub hoc toroso & masculo pectore calcitrantem exossem, elumbem, soloque fastu

ſuo magnum. Intuere ſub hac lucinia improbi paſſeris ſuſurros: ſub Iberico ſigno Petragoricum anſerē rauum. Et quem ego Pererio antique, an noue, anteferam?

Quid celſos Senecas loquar, vel illum,
Quem dat Bilbilis alta Martialem,
Terrarum indigenas Ibericarum?

neminem antepono, poſtpono plurimos.

Confer nunc his ſtipulas tuas, Arnalde, crepitantes, glebas tuas arentes, ceſpites ieiunantes: eritne quiſquam tam impudente lingua, quam tu calamo?

Quid DELRI, meorum quondam prime ſodalium? parco verbis lenocinantibus, parco ad amici gratiam comparatis. Profer Arnalde ex omni Gebennenſi acie, tamquam ab incircumciſo agmine, vel mille Goliadas; vnus mihi Delrius Dauid, & vrſos tuos ſternet, & leones tuos exungulabit, & lupos tuos edentabit, & omnem feram exarmabit; ſed & magnos illos IV-viros enſe illo faſtus tui iugulabit. Tantum aude: & ſi Latine intelligis, intuere dictionem variam, ſublimem, ſpei & rei plenam. Iam, ſiue grauidas ſpiritualium ſenſuum ſpicas, docta meſſe parturit; ſiue labyrinthicas philoſophicarum quæſtionum inſolubilitates, ſcientiæ ſuæ vanno euentilat; ſiue pro roſtris alte cothurnatus, omnem illam ad infima ſubſellia Caluiniſticam pullatam turbam deſpectat, pari in omnibus ingenio, pari ad inuidiam tuorum rictu, ne calce quidem dignum arbitratur ignauum moloſſum.

O quem ORLANDINVM, RICHOMINVM, RIBADENEIRAM, PLATVM, IVSTINIANVM, PONTANVM, BONIFACIVM, DE ROA, ALVARVM, VELLESIVM memo-

memorem? quaqua mens ſtilum tulerit, nihil in facundia Magnorum, nihil in ingeniis perquam fecundis facile perſpexeris iuxta politum. Flores, margaritæ, nectar, quidquid ſtillauerint. Pugnant, laudant, delectant, docent, narrant? nemo fortius, ornatius, ſuauius, clarius, breuius. Vide Arnalde, &, ſi audes, nega.

Nec tranſeo te, VALTRINE, elingui calamo, quem, quaqua flexeris, doctiſſimum, eloquentiſſimum prorſus reperio: vt illum iure bono cenſeam poſt Varronianos & Agellianos cygnos gloriæ pennis euolaturum.

Ibitis & vos in paginas haſce meas amicitiæ noſtræ columina, HAYE & DVRÆE, illuſtria Scotiæ decora; GRETSERE, Germaniæ clarum nomen;

& tu SCHOTTE, *potens prægnantis ouanti lumine mentis*
Scripta vetuſtorum detenebrare Patrum.

Haye & Duræe, controuerſali ſtilo acri & forti; Gretſere, magnis luminibus verborum & rei, crepitantis Athenei ſubſellia promerite; Schotte, geminato ſudore vtriuſque imperij, fortunate. Haye & Duræe, vrbano & comico, ſalſo & melleo, & a M. Tullij fonte puro calamo memorandi; Gretſere, excelſo & lacertoſo, recondito & ſententiarum pondere grauido; Schotte, puro & vario, ſuaque mole nobili. Digniſſimi omnes, quos plauſibus Roma proſequatur ſuis: digniſſimi quos æquęui, quos poſteri, ſingulatim, vniuerſatim, laudent, mirentur.

Neque interim ego te tacebo delicias Orientis, FRONTO, cui nec Frontonianæ illius veteris grauitatis, nec ponderis fulmen anteferam. quod ſi ad perpetuum illud dictionis flumen oculos conuertero; non aliud dicam,

quam

quam a magno Frontone per ſucciduas, verius per tranſſultorias ætates, in hoc pectus tuum demigraſſe. Iam illud altum in te, in magno TVRRIANO, PELTANO, PISANO, DAVSQVEO, BROVWERO, PONTANO, RADERO Græcarum litterarum, qua Arnaldus bolide pertentabit? inuadoſum eſt hoc pelagus Gebēnēſi ſcholæ.

Sed neque tu LESSI,

Cuius priſca graues lingua reduxit auos,

altera pars victura mei, inglorius abibis:

Priuſque cœlum ſidet inferius mari,

Tellure porrecta ſuper,

quam promerita in me tua elinguis tranſeat pagina.

Nam ſine te noſtrum non valet ingenium.

neque te SIRMVNDE,

—— in æterna viuere digne roſa,

ſilentio inuoluo. tantum velitis, quod poteſtis; & nimis diu refugos digitos incudibus veteris officinæ, Orientis an Occidentis, pari felicitate admoueatis: ſi non puteat tota Gebennenſis Orcheſtra ad veſtram Laurum; ſi non tenebreſcat omnis ille mentitus fulgor ad veſtram lucem; ſperet aliquid in hac palæſtra Paſchaſina noctua, ſola doctorum inuidentia nobilis.

Quo animæ, & vltra, dimidium meæ;

Raraque non fracto veſtigia puluere pendent?

Sperabas nimirum illa celeri fuga, cum vix campus euntem ſentiret, fallere amicum oculū? at nullus amor dormit, ſi amor eſt. & conare: non euolabis hoc gloriæ elementum, ni prius illius flamma ſenſeris extremas pennas tuas tactas, neſcio an non & ambuſtas. Et ego quidem non diffitebor, vereri me, ne aut adulationis ſuſpicio veritatem

ritatem deuenustet, aut feneratam gratiam videar ambiuisse, aut denique verecundiæ tuæ repagula perfregisse, qui sciam virtuti cognatum pudorem: sed testes habeo viros magnos, nullo hic a me verbo rem adiutam. quare sentiant, quod volunt, alij; tu tuo nos riga Oceano, magne MANARÆE, & fecundis Camœnis, a quibus non semel magnarum artium lac suximus. exple hoc pectus Platonico tuo nectare, mentem electibilium verborum denso tripudio, aures patritio dictionis decore. tuis enim —— *ex, inclute, chartis,*

Floriferis vt apes in saltibus omnia libant,
Omnia nos itidem depascimur aurea dicta;
Aurea, perpetua semper dignißima vita.

ac licet graues anni e melleis calami stillationibus non minimum ebiberint; quod reliquum, tamen tale est, vt nullus Colchus aut Thessalus pari felicitate mœrores leuet, atque hæc delinimenta reliquationis veteris tuæ facundiæ. ita etiamnum incredibili quadam stili suauitate, quidquid tangis, polis: vt scribenti Homerici senis mella e digitis profluere, apesque chartam floribus & nectare complere, multi mecum vsque ad miraculi stuporem magnis plausibus sint prosecuti. quare quoties tacitus stili tui munera e tam diuite penu reputo, Hesiodum cogito, quem volunt posito senio in virides annos rediisse. euenit hoc felici dictioni tuæ, quæ non infrequentiores habet adolescentiæ rosas & violas, quã grandis illius ætatis ligustra.

Quid ego te SCHONDONCHE? eloquar, an sileam? seu libero inaras pede,

——*seu condis amabile carmen,*

Prima feres ederæ victricis præmia.
O —— *quoties tibi loquenti*
Byzantina sophos dedere regna!

Etiamne in illo inlustri ingenio leuioris armaturæ Aganippicos verebere? an non vides trahentes muscidos delumbesque versus? vincas licet varietate Luculleias, nobilitate Cleopatricas dapes, inuenient ignauissimi hi dentes quod mordeant. Nam te quis læta iucundius, quis facunda cultius, aut dixit, aut (quod liberrimum est) cogitauit? & inuenient interim hic non minimum sinapi, quod nasum illis mordeat. desternutent etiam animam; numquam sermonis tui florida exsternutabunt pascua: glomerent sine sensu verba, sub virili mento loquacissimæ anus; tu ne repercussione quidem dignas arbitrabere.

Silebo te, mi ORANE, in tam fecunda dictione, vt
Ipse tuo cedat Tullius ingenio?
in tam incalcata totius sermonis area?
Rara iuuant: primis sic maior gratia pomis;
Hibernæ pretium sic meruere rosæ.
in tam decora vetustate? Zoile, si quis eris,
Nullas in digitis, multas in carmine gemmas
Inuenies: inde est cultior hic calamus.
in tam diuite supellectile, rubenteq. ad inuidiam purpuræ? *Castus moribus, integer pudore,*
Velox ingenio, decore felix,
Caluinianos rides steriles campos; in quibus vel ipsi
—— *nolint iuga ferre iuuenci.*
Pingue solum lassat; sed iuuat ipse labor.
iuuit ille dexteram tuam indefessam per Ribadeneiræ pingues

pingues glebas. Sed o inexorabiles lanificos fusos! o nimium constans decretoria dies! abiit, cum quo fallere non indoctas, o quoties! lubuit noctes. At tu, non semel

Hic mihi curarum socius, blandumque leuamen,

meliora tenes, ad quæ nos suspiriosis votis inardescimus. interim audi, & accipe

—— nostri monumenta doloris:
Hic tibi perpetuo tempore viuet honor.

non alius, quam ego huic animæ exoptem,

Cum mihi supremos Lachesis perneuerit annos.
Si victura meis mandantur nomina chartis,
Et fas est cineri me superesse meo;
Audiet hæc præsens venturaque turba, fuisse
Me Nisum Euryalo, Thesea Pirithoo.
Vos tamen o nostri ne festinate libelli:
Si post fata venit gloria, non propero.

Quid ego BECANVM, Musarum delicias, oscula Charitum? quem

Natum protinus, atque humum per ipsam
Primo murmure dulce vagientem,
Blando Calliope sinu recepit,

fouit, & mitior iam matre quæ excusserat, inter lallantis dulces tenerosque vagitus Caballino lactauit fonte. Quid MVLHVSINVM, non imparem robore? Quid vtrumque inter Aristotelicos artifices maturosq; nexus Atticissantem? Hic blandientes Æschines, ibi vernantes Hortensios, vtrobique suadentes Tullios, nobili studiorum ingeniorumque parilitate videbis. O quam argute Heydelbergicas illas immanitate barrinas aures media luce concussas ridendas propinarunt Orbi!

Quid IOANNEM DAVID? Intuere Lector, quantis ille manubiis literarum ærarium nobilitauit. Nec erudierat, ſi quid forte ſeculorum ſuperiectu inſorduit: ſed ignoto veteribus veſtit baltheo; eo maiore admiratione; quo nullo duce, nouitio hoc cinctu prouocat Lectorem, non tam ad plauſum, quam ad lacrymas & ſuſpiria ceruicum humiliatarum. Et laudet ſane magnus Sollius in Palæmone diuiſionem, grauitatem in Gallione, in Delphidio copiam, teneritudinem in Adelphio, ſingula in ſingulis; ego omnia hæc in hoc vno: addo elegantiam Terentij, acumen Plauti. Neque ego hoc ſolus: verum quotquot mecum Muſas olent: quotquot artium cognitores mirantur artifices veteris in hoc peritiæ, pompę, venuſtatis, vrbanitatis, non iam reſediſſe veſtigia, aut non illaudatas vmbras; ſed vniuerſos ſe in hunc alueum inexhauſtæ facundiæ fontes profudiſſe, vno veridicoque prædicant ore.

At vos ſidera quid orba gemitis, numeri, mẽſurę, radij, perpendicula, circini? Atlantes, Chryſippos, Euclides, Archimedes, Vitruuios, rediuiuos dabo in CLAVIO, GRIMBERGERO, VILLALPANDO, HAYO, RVBEO, ROMANO, MOIGNONO, AGVILONIO, MALCOTIO. Deſigna his Magiſtros, & aude terram calcare.

Magis etiam forte, Arnalde, Philoſophos deſideras, non infantes. Habes FONSECAS, PERERIOS, SVARESIOS, CONIMBRICENSES, RVBIOS. Vide quam late patentes campos, hamato licet ſyllogiſmorum vomere tribuloſos, vernantis tamen non inelegantiæ flore quaqua parte perpingant; vt lectoris mentem, per ardua Philoſophiæ faſtigia laſſatam, voluptuoſis exceſſibus, quaſi

quaſi quibuſdam pelagi ſui portibus, foueant. vide, an non *Hos pia Cecropiæ comitetur turba Mineruæ:*

Hos ſecreta quies, hos ſophos omnis amet.

Da non impares ex omni Caluiniano grege, & ſaluo colore Solem intuere.

Quod ſi ex Philoſophico ſtudio, & ex illo Theologiæ mari magno, nobiles athletas, cælo terráque inluſtrioribus Olympicis, Pythiis, Nemeis, Iſthmiis, verticem diſtinctos coronis, vno calamo ſtitero; in quem te angulum, mus Pariſine, arroſor omnis eruditæ manus, proripies? Dicerem *Deças, Molinas, Suareſios, Vaſqueſios, Leßios, Valentias, Sanchios, Riberas, Salmerones, Pererios, Maldonatos, Toletos, Prados, Villalpandos, Viegas, Pinedas, Bellarminos, Turrianos, Hayos, Caniſios, Buſæos, Serarios, Tyræos, Lorinos, Mulhuſinos, Becanos, Henriqueſios, Azorios, Saios, Alcaçarios.* Sed & adderem centenarios alios, nec animis, nec ingenio, nec impares dictione. Audebiſne, tortuoſe coluber, ex illo venenario tuo anfractu, irrita, aut non niſi in caput tuum caſura venena ſpargere? Audebiſne, Philiſthęa vulpecula, ad tam alte cinctos adringere? Audebiſne, Arcadiæ germen, ad hos Soles adrudère? Reſpondebis te SOCIETATI Theologiam ac Philoſophiam concedere.

Heu ſimplex nimiumque rudis, qui callida dona,

Arnaldique dolos, variumque ignorat Vlyſſem.

nimirum vt liberali huius conceſſionis cortice fucum facias; perſuadeaſque incauto lectori cum veritate te SOCIETATI litterarum ſcientiam adimere, cui cum eadem Theologiam ac Philoſophiam concedas. At ego iam diu diſcuſſi has nebulas potentiore lumine.

Et tamen vnum te volo: cum hæc reſorbenda euomeres in chartam, ſciebaſne IVSTVM LIPSIVM è SOCIETATIS Colonienſis ſchola Oratorem proceſſiſſe, & Philoſophum? Quid dicis cimex Gebennice, illo tuo ſcarabeo morſu, ſcorpiaca cauda? LIPSIVS ne dignus tibi Magiſtellis tuis diſcipulus? Nullam ego amico pectori appingam laudem nouam; nullum attexam florem e SOCIETATIS horto; nulla ementita, ſed nec amica meritaq; purpura veſtiam: natiuo colore & ſplendore lucet ſuo, non alienæ manus: albet illud candidiore viola, & adamante ſuo; flaueſcit nymphæa, & hyacintho ſua; ceruleſcit aquilegia, & ſapphiro ſua; vireſcit lauro, & ſmaragdo ſua. Et tamen non taceo ſenſum tuorum. Scaliger illum fatetur *litterarum ſæculi noſtri lumen*. Caſaubonus, *præſtantiſſimi ingenij erudītiſſimum & clariſſimum virum*: Gruterus, *amorem Muſarum*: Douſa, *Senatus eruditorum Principem doctiſſimum*. Quid tu catelle Paſchaſine? Pallet: etiam impudentia colorem mutat. Erueſne aliquem ex omni Gebennenſi turba Marſyam, qui audeat in hunc Apollinem tibiam? Tacet. nec nouum:

—— quid enim contendat hirundo
Cygnis? aut quidnam tremulis facere artibus hœdi
Conſimile in curſu poſſint, ac fortis equi vis?

An non tibi cygnus LIPSIVS, in hoc litterario campo, inter Caluinianos anſeres rauos? non generoſior equus, inter ſtrigoſos tuos meritorios? Sed & intuere mores infra Fortunam celſi illius ingenij in omnem modeſtiam compoſitos, & videbis, an non, quod præfert nomen,

Secuta morum regula:

Siue

Siue ille venturi ſciens
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creauit moribus,
Iuſsit vocari nomine.
Nomen datum præconiis,
Vitaque teſtimonio.

At tu flecte ad hoc nunc nomen mea Muſa vota.

Iuſte o gloria temporum tuorum!
Iuſte o Caſtalidum decus ſororum!
Noſtris otia commoda Camœnis;
Nec torua lege fronte, ſed remiſſa.
Sic forſan tener auſus eſt Catullus
Magno mittere paſſerem Maroni.

Sed & tu perge liber: inuola in illius ſinum, quo

Nil exactius eruditiuſque eſt,
Sed nec candidius, benigniuſque.
Si te pectore, ſi tenebit ore,
Nec rhonchos metues maligniorum,
Nec ſcombris tunicas dabis moleſtas.

Heus Paſchaſine cucule! Viperanus, Botterus, Bullingerus, Maſſo, Genebrardus, Correa, an non creuere ſub docto SOCIETATIS pollice? Et hos ne congreſſu quidem dignaberis alicuius de Caluiniano podio coronati aurigæ? apage inuerecundiæ ſtabulum.

Quid dicis Phrygię monſtrum? non tantum tria Gallię iugera, ſed & Auguſtam Vindelicorum egeſto polluis fimo? Magnum Velſerum damnabis infantiæ? Vide paginam perpetuo thymo odoratam, quæ moroſiſſimi etiam lectoris acetum detergat; quæ ſtomachi quantacumque eſuritione exaſperati, ſuper dapales cenas, con-

uiuia Saliaria, fastidia leuet. quamquam linguæ tuæ absinthium tanto videam felle oblitum, vt nec Oceanus illabens eluat. Tu interim, perge Arnalde, perge, solis Magnorum adrosionibus decantande: Pete hunc Atlantem; vltra nubila caput condit: Spera hic inherbidum solum; in floribus semper, & omni vernum die est: Ventos imprecare; nimis illi certus honor consedit in portu iudicij publici.

Et vellem hic, mi Velsere, laxiore, vellem cothurno nobiliore;

Si quantũ cuperem, possem quoque: sed neque paruum
Carmen maiestas recipit tua; nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.

Iam Robertus Turnerus, Stanislaus Rescius, puerine tibi? seu se Laconica breuitate colligant Menelai; seu verba sensibus glomerent Vlysses; seu mulcendo potius quam extorquendo rapiant Nestores; an non tibi, aut magni agminis ductores, aut inexspectatæ gloriæ victores, aut nouæ suadelæ aucupatores videbuntur? immo cum dictionem illorum fortem, & nullo non flore vestitam intueris,

Non tibi barbaricæ vestes, Melibœaque fulgens
Purpura Thessalico concharum tincta colore, &
Aurea pauonum ridenti imbuta lepore
Sæcla, nouo rerum superata colore iacerent?

VWENOS vero fratres, Henricum & Iacobum, seu linguã caussis acuant, seu ciuica edicant iura, an non elegantes, sublimes, validos reperies? adfert enim vterque ingenium eruditum, excelsum; dictionem tersam, grauem, & fere ingenti spiritu erectam, in qua multa lectio,

multa

multa elucet ſcriptio. Scrutare abdita; illi theſauri ſunt: vetera; omnis ibi antiquitas ſedem fixit. Et tegunt hanc eruditionem tam placidis moribus, vt non mireris altitudinem in tanta malacia. Quę cauſſa, vt gradu ſe ſuo contineant; tardiores enim progreſſus habet verecundia, facitque vt intra honoris ſui merita maneat. Addo inter ingentes reipublicæ motus atque inæqualem ſtatum, gratiæ prope ſemper fuiſſe æqualis. Quoties alter ſeculi noſtri ſenſit Catilinas, fortunas, ſanguinem miſerorũ, non iam publicantes, ſed miſcentes, haurientes! & ſtetit tamen inambuſtus, nec patriam dimiſit, nec capillos,

Solis moribus inter arma tutus.

Viue meliore digne ſęculo, populo; contraq; hæc fortuita, vt facis, virtute te & ratione anima, ſpe meliorũ. ſæpe enim titubantia in ſolidũ conuerſa ſunt; nec hominibus hic quidquã æternum eſt. voluunt namque mortalia vices crebræ, & omnium rerum fuga fit. Felix ille, quem nulla actuum culpa fuſcauit, quique nulla mercede calami aut oris ornamenta corrupit. nam Fortunæ licentia (quæ interdum optimos decolorat) expectationem magnorum non raro infringit. At hanc in integrum cum bono Deo ſęculi huius beatitudo reſtituet.

Exſpectas fors, Arnalde, citos Iambos, Elegos acutos, rotundos Hendecaſyllabos? Exſpectas carmina fonte & fronte ſudata, muſicos flores thymumque redolentia, quæ quoſlibet lyricos Dithyrambos amœnitate poetica, hiſtorica veritate, ſupereminеant? ſed & æque liberam ac ligatam ambifariam intonantem facundiam; vt iures omnem Gebennenſem ſcholam, cum hac compoſitam, putere? BENCIVM, STEPHO-

NIVM, REMONDVM, FRVSIVM lege.

Fortunati omnes, ſi quid mea carmina poſſunt,
Nulla dies vnquam memori vos eximet æuo.

Quanta eſt Remondo altioris elegantiæ cothurnata maieſtas!

Quanta quies placidi, tanta eſt facundia, tanta;
Sed cohibet vires ingeniumq; pudor.
Cum ſiccare ſacrum largo Parmeßida poſſet
Ore, verecundam maluit eſſe ſitim.
Et tamen hunc noſtri dic temporis eſſe Tibullum.

quantum in Stephonio gemmeæ dictionis lumen!

Caſibus hic nullis, nullis delebilis annis
Viuet, Apelleum cum morietur opus.

quanta in Martyribus Bencij clarioris ſideris radiatio!

Qui ducis vultus, & non legis iſta libenter;
Omnibus inuideas liuide, nemo tibi.

quantus in Fruſio lepos!

Quam multa dulci, multa ſublimi refert,
Sed cuncta docto pectore!

Negat Arnaldus hos eſſe poetas? neget:

Non nimium curo. nam cenæ fercula noſtræ
Malim conuiuis, quam placuiſſe cocis.

Vis & in hac palæſtra a Belgico ſolo viros magnos?

Quo Muſa tendis? deſine peruicax
Magna modis tenuare paruis.

COTTAM canimus: tu, quiſquis es e Gebĕnenſi ſcena,

Caue, caue; namque in malos aſperrimus
Parata tollit cornua;
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo,

An,

An, si quis atro dente te momorderit,
Inultus vt flebis puer?

Longe hę lacrymæ a tua manu: qui

—— magnus quanto mucrone minatur
Noctibus hibernis, & sidera terret Orion;

tantum valentiore dextra exsurges in spuria hæc Gallicanę Ecclesiæ vitulamina, e Caluini corio post infandos Gomorrhæos hinnitus desudata: modo ne diutius in hoc obscuro iacentis famæ recessu delitescas. An supercilium rigidi plororis extimescis? spinę sunt: quid metuis rosa? Liuentes Bufones sunt? immitte Phalangium. Reptileş cochleę sunt? vinces aquila; & omnes has feras, vernaculis implicaturis suis præcipites in retia sua implagabis. acrium Medicorum more, qui remedium contra venena etiam de serpente conficiunt, tu de his vipereis linguis, ex eadem schola risus & ioci nexus nouos, quibus irretitos teneas hos Democritos. Quare perge; Tiberinum aurum, aut Varroniana graui, aut Sallustiana prodigiosa, aut Tulliana florida incude finge.

SVSIVM canimus:

Thrax vates, Deus Arcas, atque Phœbus,
Omni carmine posterant; & ipsas
Musas non ita musicas putares.
—— nec enim altior vlli
Mens hausto de fonte venit:

cui ego, & quotquot mecum,

Indocinnamon ex rogo petitum,
Quo Phœnix iuuenescit occidendo,
Costum, malobathrum, rosas, amomum,
Myrrham, thus, opobalsamumque

damus; nectimusque meritam capiti coronam.

Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
Cuius Pimplæo lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phœbus amat?

qui & illo florido dictionis suæ afflatu, illo sententiarum, rerum, verborum pondere, omnem aerium Caluinianum bracteæ fucum, ridendum propinabit orbi: tantum ne supra decus ætatis nimis altum placeat otium. Maiora cogita, mi Susi, dictioneque illa tua magnifica tona & fulgura; similisque niuibus hibernis, largitate, latissima camporum, montium prærupta, contege. Nec te moueant circumlocutionibus indigestis, omnis grandioris eloquentiæ Thersites: quibus cum ratio desit, ad effrenatam descendunt conuiciandi licentiam. ex his plerique adeo sunt rudes, vt, si superioris sæculi viri docti inciderit nomen, piscis aut peregrini edulij genus, Insulam serpentis Epidaurij, aut Æthiopicos scopulos arbitrentur: cumque perpetuo admorsu eruditissimi cuiusque calcaneum premant; animos iuuenum ad magna surgentes, tamquam pestilenti quodam sidere afflant. vnde fit, vt semel intercisa generosæ illius dictionis regula ab hac pestilente febre, penitissima cordis medullarumque secreta depopulante, numquam in virile robur succrescat. At tu contemne hos humillimi spiritus dentes, ventosam Asiæ loquacitatem, plebeiam verborum vilitatem; vt ex vero dicas,

Odi profanum vulgus, & arceo.

Audiant hæc omnis melioris textrinæ tineæ & blattæ; videantque in omni dictione tua, non vestem nauticam vno textu vilem, sed ouantis Imperatoris magni: quam

cernes

cernes, perpetuo auro gemmiſque inerrantibus, ad miraculum, lucemque mutuam, ita per omnia variam, vt tot prope in hoc textili cælo reperias ſidera, tamquam in æmulam inuidiam aſſurgentia, quot eruditæ manus ductus.

BONFREVM canimus:

Non ſic fulminis impetus triſulci,
Non pulſa Scythico ſagitta neruo,
Non ſulcus rapide cadentis aſtri,
Non fundis Balearibus rotata
Vmquam ſic liquidos poli meatus
Rupit plumbea glandium procella;

atque hic, Venuſina digniſſimus lucerna, æuoq; cedens, non ſtilo, omne Caluinianum germen, rudes Camœnas, altiore proteret calamo. iacebit ſub hoc inglorius

Imago Fortunæ ſuæ
Canus, comoſus, hiſpidus, trux artibus
Terentianus Phormio,
Horrens capillis vt marinus aſperis
Echinus,

poſt tot ætates, tot ignauas hiemes. Sed quādiu, Bonfree, aquilas tuas, tamquam columbas, cauea contines; nido curas? *Non deerunt Zephyri, ſi te dare vela iuuaret.*
Sed tu litus amas.

an horres æmuli lectoris venena? an dentes, quorum admorſu vraris? ſeclude caſſas has formidines, ſtiloque indulge; vt ieiunia multorum ſuſtentes. ni facis, minabitur hæc quies tibi rubiginem. Videſne non eodem motu flumina de ſtagno ſerpere, & de fonte properare? omne quod in curſu eſt, viget.

ROSWEYDVM *canimus, fauete linguis:*

Vestra est illa dies; fauete Musæ,

Dum qui vos geminas tulit per artes,

Et vinctæ pede vocis & solutæ,

Romani colitur chori Sacerdos.

Erige te, Rosweyde, ab illa tunicata intempestiua quiete, sterilescentesque Vtricesios campos imple libera ligataque felicitate. Nihil te moueant hi alienæ eruditionis ludiones: Vnde huic torosa & mascula dictio? vnde illud loquendi genus perantiquum? vnde proprietas hæc in epithetis, pondus in sententiis, flumen in verbis, structura fortis? Permitte hos sibi ferularum sediliorumque vilissimorum fractores, omnis aureæ conuenustationis risores, omnis gemmeæ condecorationis contemptores.

Expergiscere mi GOVDA, & ad maiora se pingui otio marcida attollat manus.

Poscis ab inuitá verba pigenda lyra.

Suauius intonat coacta: aggredere modo,

—— *qui quotidiana*

Saxa & robora, corneasque fibras,

Mollis dulciloqua canorus arte.

Nec verearis illos obtrectantium molares: quibus, si quid dictum simplicius, insanimus; si quid exactius, præsumimus: si de triuialium barbarismorum rubigine Latialem proprietatem vindicamus, decoloramur calamis magnorum inuidentia inebriatis, ipsoque liuore, tamquam Syllano morbo, nigrescentibus: si castam in hanc diem ę Ciceronis custodia dictionem propalamus, spurcamur maledica oblatrantium illuuie, qui granditer sibi viden-

videntur facetiari, si nescio quibus theatralibus probris, omnis obliti pudoris, petulantis linguæ fæce barbam & chartam polluant. Dabo aliquid Apuleiani fulminis, Frontonianę grauitatis, Tertullianei roboris? bellis istis de triuio Magistellis videbor rusticari, ridebuntque Halarium veterem noui Falcones. Si rerum, si verborum diuitissima Sidonij prolocutione meritos propalauero; si vernantis Pliniani eloquij flore chartam molliuero; si Rheni, Mosæ, Scaldæque potor, tamquam Quirinali impletus fonte, cum Symmacho Tiberim ructauero; subito se dens, colorque satyricus admiscebit; arboresque illæ steriles erucas iaculabuntur, venena spargent. Et vide hos, rogo te, in alienis viperas; in suis statuas, cochleas, rupes: ad facetias, vrsos; ad fastum, minotauros. quibus si quid scribendum, dicendum, procedunt albati ad exsequias, pullati ad nuptias: at in alienis, hic mellis plusculum, ibi supra modum piperatæ facundię, alibi eloquij maior libertas, aut supra vulgi regulam citatum ingenij fulmen..

Saturni aurea sæcla quis requirat?
Sunt hæc gemmea; sed Neroniana,

sed canina, colubrina. At tu perge mecum audire hæc arbitria superciliosarum frontium. Nollem tantam grauitatem; nollem hanc ad vnguem Quinctilianam acrimoniam, pompam Palladij, moram Fabij: fastidio dissimulamenta Crassi, suadelam Catonis, constantiam Appij, torrentem Tullij. Quid amatis ergo, viri boni? aliquid a Trossulis, aut Graiorum crepidis

—— tenerum, & laxa seruice legendum?
Torua mamilloneis implerunt cornua bombis:

anne

anne hoc vobis ſat molle? hæc fierent, ſi ſanguinis

—— *vena vlla paterni*

Viueret in vobis?

Taceo. nam quidquid dixero, ſcripſero, videbis hic canes aut latrare, aut hirrire; aut maledicendi neſcio qua vrtica fatigatos, puerilium verborum ſpuma chartam conſpuere. Eia permitte has ſibi Getides anus. tot maria tranſmiſimus, etiam ſtagna hæc pernauigabimus.

Sed quo ego te calamo ANGELINE?

Quo? qui venuſtos vberi facundia
Sales opimas ....
Cauesque, ne ſit triſtis, & dulci carens
Amara concinnatio.
Qui felle carmen atque melle temperans,
Torpere Muſas non ſinis.

O te vere magnum!

Dum ludos canis, arduaque voce
Das ſolatia grandibus ſepulchris.

In quo ingenij ſimul doloriſque velis latiſſime vectus es. nam dolori ingenium ſublimitatem & magnificentiam, ingenio vim dolor addidit. Vere te magnum, qui, quod alij docentur, tu natus videris! tantiſque ſalibus Atticis paginam adſpergis, vt quamuis magnam famem frangas; ſiue illam Tullianę feſtiuitatis melle proritatam; ſiue iſtam Salluſtiano robore & recondita celſitate prouocatam.

Quo te BALDVINE? neque enim his te meis

Chartis inornatum ſileri,
Totve tuos patiar labores.
Facunde, docte, lingua & ingenio celer,

—— *more*

— more torrentis freti
Epos ligasti metricum.
Vt nullus æqua lege liber carminum
Orationem necteret.

Pone ergo cogitationes felicis otij : videat orbis calami tui condimenta, qui nec grauitate horret, nec luxuriat venustate, nec riget vetustate; sed germanos cólores obducit rebus; tantoq; paginam eruditionis oblinit melle, vt quamtumuis æmula mens lethæo poculo mergatur.

Æternabisne mi RISERI, cum

Nec Mausolei diues fortuna sepulcri
Mortis ab extrema conditione vacet?
Aut illi flamma, aut imber subducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent:
At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidet. ingenio stat sine morte decus.

Ita est: & stabit tibi clariore posthuma penna, cum illæ Caluinianæ vel a fasciis & cunis flatu fugient plumæ. tantum influe in arentes Batauicas venas dictionis tuæ flumen : quod aut Tulliani cursus festiuitate, aut Liuianà diuite copià, aut Taciti perpetuo sale, Caluiniana rideat monstra, nouas Gallię Leucrocotas. æmulentur licet Christianos sonos, efferæ bestię sunt. perge modo: videbis faustum acclamantes:

Cedite Romani scriptores, cedite Graij;
Nescio quid maius nascitur Iliade.

Neque ego diutius DAVSQVEIVM premo. vide quam denso pede, non iam semitas, sed impleat iugera, quoties Latios prosciderit campos, nobilioris calami vomere!

Quotiesque verba Graia carminauerit,

a quacumque doctiore mente iudicabitur

Tenuisse celsa iunctus astra Pindaro,
Montemque victor isse per biverticem,
Nulli secundus inter astra Delphica.

Quantum rerum, quantum sententiarum, quantum antiquitatis in vno pectore! qui, quidquid in annalibus fidele, quidquid apud Grammaticos eruditum, quidquid in poetis varium, vnus hausisti iustus heres veterum litterarum.

Sed neque BOVLLIVM tacebo: quo

—— non potior fuisset olim,
Qui Pandioniam mouebat arte
Orator caueam tumultuosus.

In quo nihil non excelsum, exsultans, suaque densitate nobile. nulla hic pagana simplicitas; neque solus vrbanus lepos; sed ter venerandæ antiquitatis scrinia tota: quæ nisi excutis, aucupabimur nundinas inuolantium, sarcinasque totas, vel subornantibus nobis, arguta effractorum manus populabitur; moueberisque frustra spoliatus furto, si nunc rogatus non moueris officio.

Et tu TRIGAVLTE, *—— quamuis*

Infra LucilI censum, ingeniumque; tamen te
Cum magnis vixisse, inuita fatebitur vsque
Inuidia; & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido.

Quo magis hortor, vt quam plurima proferas, quæ imitari omnes velint, paucissimi possint. Neque te terreant e nuda Ouidij aut Ciceronis schola Harpyiæ. laxa eloquentiæ frenos; ne illorum angusto gyro ingenij impetum refringas.

Quid

Quid ago? *Spargite me lymphis, carmenq. recẽtibus aris*
Tibia Mygdoniis libet eburna cadis.
Ite procul fraudes, alio sunt aere noxæ:
Pura nouum vati laurea mollit iter.

BVCHERIVS hic est: qui Pegasio fonti,
—— *puróque simillimus amni,*
Fundet opes, Latiumque beabit diuite lingua.

Videbis narrantem apertè, pugnantem acriter, colligentem fortiter, ornantem excelse, docentem, delectantem, mouentem.

Quo Musæ? quo *Vocalis citharæ repertor Arcas?*
Et tu Bassaridum rotator Euan,
Et Pæan, & Hyantiæ sorores?
Lætæ purpureas nouate vittas,
Crinem comite, candidamq. vestem
Perfundant ederæ recentiores.

Quis enim non videat in SVEVEZELIO nostro dictionem omnibus substructam ornamentis; nec fluxu citatiorem, nec mora tardiorem? nihil in illa pictum; natiuo colore suo, etiam ad sanguinis suffusionem, vt castimoniam mireris, contentam; & vtriusque tamen Romæ gloria claram. Iam pectus intuere, quod, quoties aliquid abditum quæres, tibi thesaurus erit. Viue diu felix
—— *Amyclea frontem redimite corona,*
Qui quatis Ausonia verbera Graia manu.
ergo victuras ostenta chartas,
Quantaque Pieria prœlia flare tuba
didiceris sub erudito SOCIETATIS ore.

Quid tu, mi MAXIMILIANE, æternum Pythagorissas?
Exspecta, dum maior honos, dum firmius æuum,

Dum roseis venit umbra genis, vultusq; recedunt
Ora mei: tunc tela tibi.
Odi hanc moram: nam ad illa ipsa,
Quæ primo iuuenis canis sub auo
Ante annos culicis Maroniani,
Cedet Musa rudis ferocis EnnI,
Et docti furor arduus LucretI.
Tu tantum, siderum Sol Princeps,
Sparge diem meliore coma; crinemq; repexi
Blandius elato surgant temone iugales,
Efflantes roseum frenis spumantibus ignem.
Denascitur enim tibi sidus nouum, quod in tam vario, tam multiplici ingenio, seu meditata, seu subita proferat, ostentat grauem & decoram dictionem, sonantia verba, & quodam altiori fulmine aures ferientia, implentia. Hic si splendorem, si narrandi sublimitatem, si pressam & circumscriptam adductionem intueor, quidquid dederit, ianuam Famę reserabit. & licet raram faciant mixturam cum eruditione altiore exumbratę genę, inueste mentum; omnia tamen in hoc maiora sunt ętate. Imitare proinde, Maximiliane, priscos mores, cum nuda adhuc Virtute primum certamen foret, ne quid profuturum sęculis diu lateret.

Nec te ROBERTE silebo. tantum
I bone, quo virtus tua te vocat; i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Qui nihil expositum soleas deducere, nec qui
Communi ferias carmen triuiale moneta.
Eia aude: audentes Musę iuuant. nihil in te humile, aut sordidum, aut e medio petitum; video musculos, neruos, sangui-

ſanguinem, ſed & iubas ad varietatem, non illas ementitas catulorum, ſed leonum generoſiorum. quid ergo metuis? ne infantię publices maciem, tot equeſtrium, tot pedeſtrium voluminum numero circumſeptus? protrude hunc vanum metum: & ſimul redde illis largam vſuram, qui tibi tantum litterati fenoris crediderunt; effunde totos aquæductus, ciſternas, fontes, puteos: redibunt in caput tuum facunda hæc oris pectoriſque decora. nil, Lector,

Nil ibi plebeium; nuſquam Temeſea notabis
Æra: ſed argenti felix propellitur vnda,
Argentoque cadit, labriſq; nitentibus inſtat
Delicias mirata ſuas.

felix vnda dictio nobilis, cui rerum diues innatat copia, fecundis ad miraculum ſui numeroſarum clauſularum ſepta labris.

Tun', CAVCI,

Ante fores ſtantem dubitas admittere Famam,
Teque piget curæ præmia ferre tuæ?
Poſt te victuræ per te quoque viuere chartæ
Incipiant: cineri gloria ſera venit.

Incipe magnis animis,

Plena laboratis habeas cum ſcrinia libris.

Sin pergis obſtinare in hac patenti nominis & gloriæ arena: tamquam ſi excuſſura quemcumque catulorum Parthi raptoris collo orbata tigris ſuperemicet; ſic ego non maxima de maximis defruſtans, ſed tota manibus pedibuſque volaticis expilabo ſcrinia.

Quid BAVHVSI?,

Tun' ſolus veteres Myronis artes,

Solus Praxitelis manus, Scopaque,
Solus Phidiaci toreuma cæli,
Solus Mentoreos habes labores?

Habet tecum VVANSINVS meus, cum quo morantem ſæpe diem, ſæpe noctem fregi doctiore penna. O quoties, pendentes a benigna ingenij oriſque illius vena, nouas vidimus interire Lunas! quoties Heliconides, Pierideſque, Phœbos, Bromioſque fecundo illius ludentes ſenſimus pollice,

Nympharumque leues cum Satyris choros!

vt iure bono magnoque

Sublimi feriat ſidera vertice.

tu enim mi Nicolae, ſi qua viuet grata poſteritas, tu pace, ——*tu nube ſub ipſa*

Armorum, feſtasque ſuper celebrabere menſas.

O ſæua nimium graueſque Parcæ!

eriperis in medio curſu, ætate, laboribus, ſtudiis; integiturque tumulo tecum Maronianus ſtilus grandior,

Et quo tu Latium beas, Horati,
Alcæo melior lyriſtes ipſo.

O moriendi neceſſitas! quo vitæ hæc rota ducitur?

——*ſummis*
Cur plus ardua caſibus petuntur?
Cur ſæua vice magna non ſeneſcunt?

Rapitur THVNESIVS Atrebatium decus, PRIELIVS Aduaticorum gloria. Quanta in his eloquio pectora!

Vt rapidus torrens animos cui verna miniſtrant
Flamina, & exuti concreto frigore colles,
Cum vagus in campos, fruſtra prohibentibus exit
Obicibus:

Ita

Ita magni hi Verbi diuini Præcones, colles, montes, ſoli-que peruias Deo mentes tranſcendunt, tranſadiguntque potētiſſimi numinis gladio, fulmine; vt nullo tam potēte Capaneus ceciderit, atq; his petorātibus rupea ſcelerum denſata frequentatione pectora. O quoties tauros victimas caſtitatis incenſo adoleuerunt! quoties luxuriantes cōſcientiæ pedore pollutos tamquā hircos pudicitię ſecuri mactarunt? quoties totius dictionis conſtrictas vinculis ſuperbas ceruices immolarunt! quoties æſtuantem aruinam ieiuniorum detoſtam igne in quadam temperantiæ ſartagine conſecrarunt? Quod ſi quando ſeria amœnanda forent iocularibus, nulli vrbaniores Comici,

Verborum violis multicoloribus.

quos *Si ſpectacula ceperant theatri,*
Pallebat chorus omnis hiſtrionum.
Tamquam ſi Arcitenens, nouemque Muſæ,
Propter pulpita Iudices ſederent.

vt iam non immerito lacrymis:

—— mea carmina in ipſo
Ore natent.

quid ore? madet hæc manus; vt ſoluto fletu videas, non marmora roraſſe, ſed de ſummo calamo verborū vice amoris indices lacrymas ſtillaſſe. qui ni foret his altis collibus minor, in iiſque tamquam in perpetuo aggere repeiſſet ripas, totum Arteſium Aduaticumq; campum potuit integere. Quid dabis his Amphioni, quid Tullio tuo, cariſſimis filiis Belgium mæſta mater?

Pompeio dabis altius ſepulcrum.

in hoc claudes tuas delicias, claudes lumina, claudes lacrymas nulli alteri fluxuras.

Quid

Quid TOLLENAER? tam nobilis gloriæ ancoram mittis in illud profundum cani capitis?

Quid refert? cornix non ideo ante cygnum.

Dictum vere: ſed ſi

—— prima genas lanugo nitentes
Carperet & pulchræ fuſcaret gratia formæ.

Nemo hominem crine; ingenio menſus eſt. quid? ætas hæc prior ſemperne,

—— ſi pulſetur, diſſimulet; nec
Audeat excuſſos Prætori oſtendere dentes?

& an non *—— hircana leo Caſpius vmbra*
Nudus adhuc, nulloq; iubæ flauentis honore
Terribilis, magnique etiamnum ſanguinis inſons,

optat ſibi dari hoſtem, a quo cum vulnere gloriã referat?

Macte animi, tantis dignus qui crederis armis:

nec inferiora tam celſo ingenio bella meditare.

Tranſeo hic plures. ſed & priores ſaltuatim attigi, curſimque: vt ille, quem

—— vix campus euntem
Sentit, & exilis plantis interuenit aer.

Euenit enim mihi, quod in magna copia ſolet, vt obrutus numero ſilentio teſtatus ſim impares humeros. At tu, qui hæc leges, Aracynthum & Nyſam, celebrata Poetarum carminibus iuga, ne ſperes. nam & ſuper hæc cacumina verticem tollunt, & ego inter municipales oratores non tollo manum ad hæc vrbica ſpecula, tantis cothurnis nobilitata; quibus Lutheri Caluinique ſcholæ compoſitæ, iure bono ruſticabuntur. Verum o diem magnum! quo a perpetua ſerietate in literarum gloriæ campum deduxero Albiſſenos, Shoonhouios, Hagios, Surios,

rios, Goſwinos, Bonartios, Laubegoſios, Buſelinos, Hodegios, Quertemontios, perfacile euicero, quidquid in Heroicis arduum, in Comicis vrbanum, in Tragicis lacertoſum, in Lyricis doctum, in Elegia floridum, in Satyra argutum, in Epigrammate inſperatum, in hos meraciſſimos Scientiæ fontes defluxiſſe.

Sed non immorabor his diutius. cui enim ignota, o meum Belgium, aut altitudo, aut in omnem partem ingenij tui vis? nam &

Æmula te Latia decorat facundia lingua.
Quin etiam mores, & latum fronte ſeuera
Ingenium, Natura tuis conceſſit alumnis.
Verum ego quid laxis nimium ſpatiatus habenis
Victus amore tui, præconia detero? conde
Muſa chelyn, pulſis extremo carmine neruis.
Tempus erit, cum me ſtudiis ignobilis otI
Mulcentem curas, ſeniique aprica fouentem,
Materia commendet honos: cum facta viritim
Belgarum, patrioſque canam decora inclyta mores.
Mollia ſubtili nebunt mihi carmina filo
Pierides, tenuique aptas ſubtegmine telas
Percurrent; dabitur noſtris quoque purpura fuſis.
Quis mihi tum non dictus erit?

Nolo pluribus; nec tu mereris: & cauſſæ æquitas non eget patrono. ipſa ſe tuetur contra maledicorum ſuſurronum linguas, quas nulla virtus, aut eruditio potuit effugere. Nam nec Demoſthenis ſententiæ artifices, nec faberrima Ciceronis eloquia, illas declinarunt. Anterior enim Demadem, citerior Antonium, tolerauere derogatores.

Eloquio ſed vterque perit Orator, vtrumque
Largus & exundans letho dedit ingenij fons.

Et mirabitur aliquis, ſi SOCIETAS vituperonum ſenſerit cotes liuore armatas, qui ſperabant ſe omnem illius nobilis eruditionis dictioniſque purpuram mephitico infrenis linguæ odore poſſe decolorare? ſperabant eſculenta Caluiniani barbariſmi ructatione, fœdaque exſanguis liuentiſque ſermonis macie ſpurcare; idque a duorum cum primis, Arnaldi & Paſchaſij, virulentis calamis? at tu memento, Lector,

Qualiter hiberni ſummis duo montibus amnes
Franguntur, geminaque cadunt in plana ruina.

Nam illa Arnaldina deliria, de SOCIETATIS infantia,

Et ſonitu ſterila, & ſucco ieiuna feruntur

per iſtas Gallicanas paginas:

Quales aut Libycis madent oliuis,
Aut tus Niliacum, piperve ſeruant,
Aut Byzantiacos colunt lacertos.

quibus quid agat docta Lectoris manus, niſi vt illas

Deferat in vicum vendentum tus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis?

AMPHI-

AMPHITHEATRI HONORIS

LIBER TERTIVS.

Libro meo.

Quo tu, quo Liber otiose tendis
Cultus sindone non quotidiana?

D Caluinianas in SOCIETATEM satyras Salaminum stagnum. Quid venaris? Charonticas Locustas, excrementa Satanæ, Neronianam fibulam, parricidales sicas? Illas ipsas. Somnia darent colatiora, qualia volunt prodire sub extimis noctibus emergente animarum vigore, sopore iam producto: at hæc necdum altero pede desoporato inambulant. Quid sperabatis ex hac proluuie carminum Caluiniani scorpij? venena hæc ridet SOCIETAS. Legistis Cretam? Curaliachatem dat illitum guttis auro micantibus, scorpionum ictibus resistentem; sed & Carystias aues flammas impune inuolantes, & carbasa inter ignes valitura. Gauleonis insulam adnauigastis? huius puluis arcet angues, & scorpiones superiactu perimit. SOCIETAS hos Caluinianos satyristicos rictus, venena, flammas, ignem, inambusta transilit, & ne calceo quidem dignatur. Nostis Catonem Porciæ gentis Principem? caussam quadragies & quater dixit, vniuersis odio-

rum ſimultatibus appetitus, ſemper abſolutus: Marcellum? nouies & tricies ſignis collatis dimicauit: Cæſarem? quinquagies. SOCIETAS, qua die lucem vidit, perpetuauit congreſſus, bella; ſed & ſanguinem vobis dedit, pari qua illum a Deo acceperat lubentia: & vicit ſemper; perpetuoque triumpho cælumque terraſque nobilitauit. At ego interim non tacebo virulenta veſtra commenta. neque ea tamen oſtendam tamquam in congreſſionis alicuius luſione: imprimenda ſunt vulnera, non extimam ſuperficiem decolorantia, ſed vera, & datura infidum vipereum ſanguinem; fæces verius, ab illa linguarum purulenta ſanie, in SOCIETATEM eructatas. Tu qui hæc leges, vide an immeritam laurum, Caluiniana minorem, poſcam ab illo inniuali & impluuio Parnaſſico vertice.

Turba Poetarum, mecum hunc Helicona mouete,
Et mecum iuncta currite ad arma manu.
Dicite io Bacche, & validis inſurgite thyrſis:
Dicite io nobis hic feriendus aper.
Non Erymanthaus: non ille immanior olim,
Qui, Meleagre, tuos eſt populatus agros.
Non tamen Heroas depoſco in prœlia. Vatum
Sit labor, vt diro carmine monſtra cadant.

CAPVT

CAPVT I.

LOCVSTAM SOCIETATI APPINGIT LERMÆVS.

Absentis ranæ pullis vituli pede pressis
Vnus ibi effugit: matri denarrat, vt ingens
Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,
Quantane, num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio. Num tanto. Cum magis atque
Se magis inflaret: Non si te ruperis, inquit,
Par eris. Hæc a te non multum abludit imago

LERMÆE. Dentes tibi Gretserus acriore quam velles aceto defricuerat; barbam tuam Marsyam potentiore quam exspectaras volsella depilauerat: conatus es aliquid reddere. extendere noua rana, sed & rumpere. In subsidium aduocasti Locustam? dabo illam tibi, quod felix faustumq; sit Gebennicæ scholę. & ne eat incomitata, addam non inferiora monstra, Caluiniani ingenij viua specula. Locustæ siccitatibus gaudent; sed & venantur arida papiliones, chamæleontes: sanguinis purpura carent cochleæ vermiculi, & maior piscium census: lumini aduersa sunt, quæ aut cæca in totum, aut solis tenebris habent oculos, talpæ, vespertigines, noctuæ. quę an non migrarunt in Caluinistas omnes? nam & dentes & linguas perpetuant in maledicentię volutabro; & vmbras Ægyptiis densiores pessimi pictores in SOCIETATEM sine lumine colorarunt; & inuidentiæ flammas eiaculati, fecundam illius aream, cælesti rore toties perplutam, exsuccidare, repercusso non semel conatu, om-

nibus liuentis cerebri fibribus aggreſſi; & candidum purumque ipſius aerem Lemannicis nidoribus infuſcare conati. Enubilanda proinde mihi hæc veriore Locuſta. quamquam ſi cerebrum illis extra cucurbitas, ſi cor extra pepones foret, meliores commenti ſtrophas eſſent. neque ego aliud mihi perſuaſero, quam Gebennenſes omnes, his magicæ virgæ draconibus, ſperaſſe orbem totum demigraturum in Pharaonis oculos, SOCIETATEM in Locuſtam; & credo, mendacio vellent. at melior Veritas mendacium deuorabit. Olim non poſtremi gentium, conſilio exonerandæ popularitatis, in alienos fines examina ſuorum eructarunt: Caluiniſtæ ſua ſcelera in SOCIETATEM fenerauerunt, cum Locuſtas ſuas ſupra Pharaonitidas ſæuientes plenis alis & calcaribus immittunt in SOCIETATEM. Intuere, Lector, florentiſſimas olim Galliæ & Belgij Prouincias. fundos in iis retro amœniſſimos, ſolitudines famoſę obliterarunt; arua ſiluæ domuerunt; pecora feræ fugauerunt: quę prius ſerebantur, arenæ ſunt; quæ pangebantur, ſaxa; quæ eliquabantur, paludes; & vbi vrbes, nec caſę ſunt. Nihil hic nouum, ſi hæreticam locuſtam cogitas. vt enim febrem inter cruciarios exitus deputatam non miramur, quod hominem eroget; ita illam in interitum humani generis productam, quid miraris ſi non aliud moliatur, quam ſtantium ædificiorum, prouinciarum, regnorum ruinas? Dabo tibi illam ſuis coloribus tam fabre pictam, vt iures non prodiiſſe ab indocta manu, veniat licet a SOCIETATIS ſchola.

LOCV-

LOCVSTA HÆRETICA

EX APOC. IX.

MONSTRA, feræ, si picta iuuant, spirantia terrent;
Rem fuge, pasce animos, & pellege lumine recto
Cælitus obiecta Stygios in imagine vultus:
Primus eam vt vidit, cæli cui templa patebant;
Postumus, & mundi contemplans postuma Vates.
Istuc nocte satum, tenebrosum, insensile monstrum
Nemo homo adumbrarit fuco, geniove; poeta
Harpocrates Zeuxis, pictorve disertus Homerus.
Palladio huicce nouo, fato Babylonis iniquæ,
Dignum erat vt cælo manus & mens dædala Diuum
Fingeret os. quid enim? natus si patris imago est,
Præcipitem capite vnde foras egere parentem,
Indidem opus geminos & gnati arcessere vultus.
Luciferumne patrem cieas? Orcumne? quid hæres
Patricie infernas, amborum haud degener hæres?
Mens emota tibi est, vt nec te, nec tua noris?
Ipse ego ad agnatos te gentilesque reducam.
Natura genuit quem Lucifer, Orcus adoptat.
O Stygis, o magnum Stygij Iouis excrementum!
Crimen forte tuis natalibus inferat vllus,
Incertetve thorum, spuriumque aut Hybrida dicat?
Protinus hæreticæ facies composta Locustæ
Monstrabit digito genitorem. lumina, dentes,
Frons, venter, nasus, coma, tortæ spicula caudæ,
Ingenium, mores, sonus, ortus, & exitus idem,
Omnia si belle conspirant, tota patrissant
Ora, quis audebit plagiarius hiscere contra?
At scio per saturam nolis Locusta rogari;

Ergone

Ergone per satyram? tute arbitrabere, quid sit,
Quod prosit doleatve tibi; dum singula obibo.
Puteus abyssi, & fumus ac Locustæ adscendentes. Prou. 30. *Sentio nam, dudum puteus reseratur abyssi*
Pestiferæ, nares corrugat tetra Mephitis:
Spicula Solis hebent: stetit atro turbine cælum.
En en turmatim sine Rege Locusta sub auras
Egreditur, fumosa nigris examina regnis.
Lerna Gebenna parit, væ væ tibi terra, videsne,
Qua nigricant Aquilæ, candet Rosa, Lilia fulgent,
Qua Leo Mattiacis anceps internatat vndis,
Vt fidei Solem crassius ferruginet error?
Hei centumgeminas patriaque ebullit Erinnes,
Stigmatias Caluos, subuerbustosque Lutheros,
Lucifugas omnes, Acherusia rostra, trecentos
Quos nebulæ cyatho contra non emeris. at cum
Tot numerent capita, incisis per singula collis,
Millia quot sæclis totidem non pullulet Hydra;
Cur vnum terris caput excussisse laborant?
Nempe Epicureos ἄφετα vt quasi ζῶα per hortos
Acephali saltent, sine Rege & lege Locustæ.
Rex Locustarum. *Fallimur. & vobis Rex est: vastator abyssi.*
Angelus, Hebræis magnum cui nomen Abaddon,
Vestro Marte potens, septem o furiata trionum
Pignora, Niliaco quantam non dena tyranno
Plaga tulit pestem, nostras qui vexit in oras;
Templa, cruces, aras, ritus & signa verenda
Maiorum, antiquæ quidquid probitatis alumnum,
Fas & iura, pium diuumque hominumque reuellens.
Dicite, viuat io, regnum æternetque Locustis,
Quale Lemanicolis Regina Ciconia ranis.
Forma Locustarum. *Monstrificos age nunc mecum circumspice partus.*
O formam informem! cur o pater optime Vatum,
Nomine cur Behemoth canis anguimanos elephantos?
Ista magis Behemoth, cumulo cui corpus in vnum
Plurima concretis inoleuit bellua membris.

Ore

Ore procax mulier fusis per colla capillis,
Dente minace leo, lethalis acumine caudæ
Scorpius, alarum sonitu furialis Enyo,
Auricomos Regum radios mentita, tyrannus,
Lorica miles, pigro modo ventre quod audit.
Nil agis Alcide, nil Perseu, Bellerophon nil,
Cerberus, & Gorgon, Cacus, Leo, Echidna, Chimæra,
Geryonesque trifaux; quod Iuno, malæque nouercæ,
Quod mare, quod Phlegethon, quod parturit Africa terra,
Omnia in hæreticam coierunt monstra Locustam:
Nauita Sirenes, Harpyias pellite agrestes, Facies muliebris.
Empusam pueri: peior pellacia vultus
Hæretici: cauesis per fucum sublinat ora.
Nudabunt lamiæ mammam, lacrymisque dolosis Thren.4.
Ingluuiem pascet Pharia Crocodilus in vlua;
Hæc tibi mille dolos nectet logodædala, labris
Oscula prætendit; lingua sed sanguinem adu'at.
Vos bene, & o alias vxoria castra Diones,
Ad viuum expinxit muliebri schemate vates.
Vestra nota est, vultu quam prodit, prodiga sexus
Lena; putres oculi, frons scortea, vitrea bilis.
Ventosa in lingua cui Mars, Venus, iraque regnat,
Quisquis & obtorto Scripturam ducere collo,
Canitiem lacerare Patrum, dispungere ritus
Maiorum, ac oculos cornicum musteus audet;
Lumina, frons illi meretricia, iudice momo.
At cui virginitas grauis est, plusquam Encelado Ætna,
Lumbus huic domus est Vulcania. Pergite porro
Pruriginæ insani, subsessoresque columbi;
Pergite Pythagoræ terram exercere potenter:
Vnde seges mensis subeat dentata, vorentque
Relliquias Locusta tuas, tua pignora bruchi. Ioel. 1.
Humano sed enim leo cur tibi dentit in ore? Dentes quasi leonis.
Tonsor vbi est? Vncum veniat, dentarpaga, ferrum.
Nam quis Leuiathan vastos recludet hiatus, Iob 41.
Pallida formido gyrum cui dentium oberrat?

Hæreticis primum est animas deglubere votum:
Siqua sua sese virtute inuoluit in orbem,
Corpora dilaniant; sed inhærent mordicus auro:
Nominis & famam genuino dente venenant.
Hic quadra crux, hic trinus apex, bipatensque tiara,
Sacra, profana simul, cucullus iuxta atque cucullus
Manditur, ipsa meras resonant vbi pulpita diras.
Vel capite hoc igitur, capitique insculpite, nobis
Relligio obrussa est, non regula Lesbia morum;
Discite vel nudo vos denti infringere dentem,
Δαιμονικύκλωπες, μώμοι, μυρμηκολέοντες.

Cauda scorpionis.

Scorpius adrepsit furtim, caudamque retorquens
Pestiferam, in vulnus lunata cuspide vibrat;
Subsistitne feram pastor, refugitque viator
Ante pedes colubrum, aut turgentem colla cerasten?
Quod metuant caueantque vident: at scorpius æstro
Percutit incautos, obliquo vulneris ictu.
Caluini genius. quid nare sagacius ista
Obliquare dolos, fraudique innectere fraudem?
Incrustare solent pueris absynthia matres,
Paxillo propala nouo suspendere scruta,
Emptori titulum. quid Caluus Scorpio? vt atrum
Quod vomuit virus cupida plebs combibat aure,
Bracteola verbi diuini id splendide inaurat.
Hinc spurios sensus, sub amœno spicula thyrso
Cum rapuit, pulchris verborum sparsa corymbis,
I, fuge, cornuat arcum; vmbram iacit; icere cauda
Scorpiacum in morem turbas collimat inertes.
Quas simul accendit puri prurigine verbi,
Flos flammæ arentes quam auide populatur aristas,
Vuaque conspecta liuorem ducit ab vua;
Tam rapide hanc sectam fur, ganeo, apostata, leno,
Quicumque & loculis decoctor lauerit aluum,
Quique in stercore humi, Bacchi, Venerisque sucerda
In suilla, ac tenebris vitiorum suetus, in ipso
Opprimit articulo: similes nam labra habuere

Lactu-

Lactucas. quid tunc? Hecates unus inuidia sacris,
Sesquisenexque Charon, nebulonum vappa senatus,
Et coquus & campo, mimus cum velite scurra,
Deque Fide, & Verbo, de Relligione nouella,
Thrax velut in Thracem collectus, pugnat acerbe.
Iamque supercilio patruos sapiente sophistas
Propalam in exostra (post siparium ante solebant)
Paullum ampullantur populariter. o nigra cauda!
O stolidum vulgus! Calumi vt calueris arte!
Væ mihi: verto stylum, fugitiuaque retraho verba.
Locusta en totas irarum effusa quadrigas,
In Martem horrificis acuit stridoribus alas.
Crebrescit sonitus, Circo non quale celeuma
Increpitat currus, mappam Dictator vbi albam
Explicat; at quanto falcatis esseda rostris
Exercent strepitu gradiuo prælia campo.
Agnosco, agnosco, crabronum classica, bombos;
Bellona heu nostras quibus hæresis attonat aures.
Dicite nam, Parides patriæ, vulpesque iugatis
Romanam ardentes segetem succendere caudis,
Vestra vbi musta fides nisi flamma & sanguine creuit?
Quippe vbi nec ratio, nec Suada inuitat honestas,
Vis ibi flexanima est, & ferrea iura latronum.
Mulciber o cerebro Iouis excutere ause Mineruam,
Diffinde his aliquot caput obstetrice securi;
Pro cellis rationum, armamentaria cernes
Feta igni & ferro; sed erunt pars magna dolones.
Hic Orci galeas, hic ignea tela Cyclopum,
Ægida saxificam, quid plura? incondita Auerni,
Cincta Locustarum carragine, castra videbis.
Morphea nil miror, tristemque Phobetora, si vos
Ceritos agat Anticyras; spes si qua Chorœbis
Rellicuas superesse vias in mente patentes.
Quid? Gyaris quod digna audetis Latumijsque;
Vani intemperias capitis, laruasque micantes,
Pythia ceu, cum late hominum differtis in ora,

Sonitus alarum tamquam curruum currentiũ in bellum.

Arma, dolos, ſicas tragicas, iuncta potentum
Funera, in inſontes mendacibus illita chartis,
Chartis, quis mucro ſtylus eſt, & ſepia ſanguis.
Lorica. *Atque hæc eſt lorica Locuſtæ pectus obarmans,*
Ferrea, conſertis mendacia millibus hamis.
O frontes calda ſignari forcipe dignas,
Quoque ſuos vernas dignorat nomine mendax,
Mendacique parens! hæc denique littera manceps
Iob 41. *Leuiathan, cui fuſilibus ſpiracula ſquamis*
Nulla meant: adeo mens toti imperuia vero eſt.
Hic fera ſic mecum: Leo, femina, ſcorpio, miles,
Dente, coma, cauda, lorica, cur nihil horum
Audio; ſed titulo mage deteror, inquit, inerti?
Prode notas, obelo probroſum aut confode nomen.
Iure. ſed exactum Cres Cretem faxit ad vnguem.
Ad Tit. 1. *Verus hic & Paulo de vobis Cretibus augur:*
Ex Epimenide. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
Venter Locuſtæ. *Beſtia quid mendax Locuſta? cucurbita venter,*
Fartus aqualiculus, capitisque pedumque ſaburra.
Poppyſmis agedum ventres mulcete Faliſcos,
Qui pia plus horrent ieiunia carnis habenas,
Quam ſpatia & vacuos rerum natura meatus.
Exod. 16. *Nocte dieque agitant carnes, votique potentes*
Hebræi, ſtabulant adipatas circiter ollas.
Ganea eis vitæ modulus: toga libera namque
Omnibus vt ſumpta eſt ſemel hæreſis, omnibus æque
Et Venus, & venter, geniusque impune fritinnit.
Miniſtri hæretici. *Vobis ante omnes cæcorum lumina talpæ,*
Inter muſta, ſcyphoſque, noui crepitacula Verbi,
Numina qui Carnem colitis, ventremque Canopum,
Nigra culina quibus templum eſt, altaria menſæ,
Nidores thymiama, coquus popa, victima pulpæ;
Hic vbi Threicia depoſtus amyſtide myſtes
Sacra facit, Cybelæ myſteria, & Orgia Baccho.
Quando abdomen habes, paucis cape nominis omen.
Dic aliquis ſodes, dic Roſci Grammaticorum,

LOCVSTA *vnde trahit nomen? Loca feta quod vrit?*
An quod stare loco nescit? vtrumlibet optes:
Syllaba nec renuit; cum bestia & ipsa sit anceps.
Deflagrent segetes robigine, fulmine quercus,
Sæuior ille animos vrendo Sirius adflat
Hæresis, & penitas depascitur igne medullas.
Sola etiam leuitate sibi constare Locustam
Qui neget, is lumen Phœbæo feneret orbi.
Quis tot habet æstus Euripus? quippe vbi scire
Cuique suum ædilis trutina est fideique, Deique.
Fingunt, mox eadem, ac decies damnata refingunt,
Vertumni, sine aqua nubes, errantia terris
Sidera si modicum qui liram deserit, errat;
Qui iam nulla vsquam veri vestigia cernit,
Quam late errorum per tesqua feratur oportet!
Hic vaga & irrequies penna, pede, mente Locusta,
Aut saltat satyros, aut multa aduersa reuertens
(Qualis ad Eurotam venando fessa Diana)
Cursitat, aut flacco pugnat se efferre volatu:
Callipedes sed multa mouet, neque promouet hilum.
Obstat pondus iners, terram ne deserat excors
Struthio, vegrandes vt cursu venti letalas:
Et nostri anguipedes, telluris pignora, vt altum
Spirent, & magno sapiant sua Biblia naso,
In terram reflante Deo, in carnemque residunt.
Vnum adeo deerat, tot laudum insigne, corona.
Ista quidem tota est pancarpia, flore corusco,
Plurimus Hesperidum modo qui flauescit in hortis,
Asper, & inscriptus magnorum nomina Regum.
Custodi extuderit Tirynthius aurea mala,
Fortior hæc fului florem expugnare metalli.
Grande operæpretium; nobis ne lumina ad aras
Præstinguat multo circum flammante pyropo;
Fecit qua potuit, nimium quam rarior esset:
Dum rapit vrceolos, calices, vasarium & omne
Sacratum, capitique vouet diadema profano.

Nominis Locustæ ratio duplex.

Iud. Epist. canon.

Corona aurea Locustæ.

At non constitit hic sitis aurea: nauigat illuc
Gryphes vbi, & genio formicas fertur auaro
Effossum nigris aurum importare cauernis.
Vsqueadeone tui generis te obliuio cepit,
Vt Regum titulos & opes stlatarius optes?
Esto, penes te sit ferrique aurique potestas:
Bella cie, dentes restringe, & cornua tolle,
Mentitos dominos, veros gere prædo tyrannos;
Omnituens oculus, qui te & tua despicit acta,
Grassandi ipse tibi statuit legemque, modumque.
Quisquis, ait, viua fidei virtute virescit,
Arbor adulta comas, tenera seu messis in herba,
Omnibus hisce tuos defendam numine morsus.
Histrio, & Attellanus, Apollinei parasiti,
Transfuga, periurus, magus, æruscator, asotus,
(Quo genere in terris non est impensius vllum)
Diagoræque athei, scholaque impia Machiauelli,
Eiurata quibus cæli bona copia, quique
Extriuere Dei frontis de marmore nomen,
Hi tua sors, prædaque, & noxæ dedita turba.
Confice, mensuram cumula: volat hora: suprema
Buccina ab ætheria mox perstrepet arce receptum,
Locustasque omnes impuro cum grege cogens,
Puticulos velut in viles commune sepulcrum,
Ire iterum in puteum ac natalia regna iubebit:
Hic illis alte depactus terminus hæret.

CAPVT II.

Paschasius, Arnaldus, & e Caluini schola plures vario versu in SOCIETATIS IESV, *B. Ignatij nomen, gratuitas prælectiones, opes, ambitionem, seditiones, parricidia, luserunt.*

PASCHASIVS & Arnaldus, & nescio qui ignauissimi Gebennici canes dentes nudant; diducunt ora rictu, sed & despumant versus in SOCIETATEM, quam vellent auulsam Regijs manibus. quasi Rex manuum suarum operam, ingenij sui curam, molitionis suæ sedem, liberalitatis suæ heredem, religionis suæ testem, testimonij sui signaculum destituat in interitum. Semel illa Galliæ prope occubuit; fateor. sed & dies moritur in noctem, & tenebris vsquequaque sepelitur, funestaturque mundi honor; & tamen eadem integra & tota vniuerso orbi reuiuiscit, rescindens sepulturam suam tenebras. ita plane SOCIETATIS magnæ stellæ redaccensos videbis radios, quos intercurrens nebula regno exemerat: immo & totam iam videbis, quam annorum numerus attriuerat. mira omnino ratio, absumi, vt exhibeatur; fraudari, vt seruetur; intercipi, vt reddatur; luxari, vt integretur; decoqui, vt amplietur. cultiora enim & vberiora restituit Regia dextera, quam exterminata fuerant: reuera fenore interitu, vt iures deperisse in solam salutem. male hoc habet hæreticos, Regem in Galliæ suæ cælo, stellam in firmamento SOCIETATEM defixisse; aut tamquam gemmam clarissimo argento oblaqueasse; aut denique nobiliori regni sui auro descrobuisse.

ſe. Hinc illis hæc venena verſibus in SOCIETATEM eiaculata; immo in Regem, cum in Regiæ manus opus. & interim bellulus Paſchaſius

Thaidis arte cupit Regem ſeruaſſe videri,
Quem falſo perdit perfidus obſequio.

Feram te inueterate dierum malorum?

Non fero te verbis quiduis pro Rege gerentem,
Cui factis nemo infeſtior eſſe queat.
Ut ſi laruatus ſaltes Agamemnona magnum,
Sub larua quouis improbior Cynico.

Et vis fide integra quid de te ſentiam?

Quod ſunt Harpyiæ, quod Sphinx, quod dira Chimæra,
Scyllaque, & Alcidæ nobilis Hydra labor,
Centaurique truces, & cæli bella Gigantes,
Famaque præterea quæ fera monſtra canit;
Hoc tu, Paſchaſi, ſolus. tot monſtra latere,
Tamquam ſi deſint carmina, poſſe putas?
Non Sphinx, Harpyia, aut ſies mihi dira Chimæra;
Sed quidquid Stygias occubat ante fores.

Vis & Arnalde mentem de te meam, ne incomitatus eat Paſchaſius?

Virginis ora geris, toruæ ſunt membra leænæ,
Ventre tument mammæ, tergora pluma tegit.
Blandus es adſpectu; ſæuo ſed pectore vincis,
Ereptis catulis cum ſubit ira, feras.

Ringeris ſat ſcio. ringere. quid? quæris,

Vnde mihi ſtilus hic, & tantæ in carmina vires?
Ceſſabunt; ceſſent ſi tua flagitia.

quamquam leuia hæc. nam nec multo poſt,

Ne dubita, ſæuis iugulum præbebis iambis,

Quæ-

Quaque Lycambeos te quoque fata manent.

Sed vnde tibi illud, Paschasi,

—supercilium madida fuligine tinctum,

obliqua productum acu?

Exspecta. haud aliud respondeat hac anus. i nunc.
Dinomaches ego sum. suffla. sum candidus. esto.
Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma verna.

& ego te putabam Paschasium. vnde nunc æqualis astris gradiens,

Et cunctos superans,
Altum superbo vertice attingis polum?

ego te putabam calonem e campis Gurgustidonijs, vbi

Erat Imperator summus Neptuni nepos:

vnde hic fastus nouus? ex

—illac pugna Pelethronica,
Qua sexaginta millia hominum vno die
Volaticorum manibus occidisti tuis?

ex illa ait. Sed & maior surgit a calcato SOCIETATIS fastu. Perge mi Corue, perge. an non hoc est tota mentiendi atria deuomere? Olim qualiscumque ostentatio Circi, etsi pauca simulacra circũferret, in vna, idololatria erat; etsi vnam thensam traheret, Iouis tamen plaustrũ erat. quid si totam pompam duceret, quo nomine censeretur? quid ego dicam de mentiendi tua libidine; cum non vnum figmentum ructes, sed millia, millia? agnosco licentiæ huius parentes, arrogantiam & inuidiam. ab hoc semine & vbere omnis illa nebula surrexit; omnis verborum densa caligo dimanauit. hi fontes, e quibus hæc noxia flumina in SOCIETATIS aggeres irrito refractu im-

murmurantia. fabulæ. cui ignota SOCIETATIS modestia, cui æquabilis ille animi tenor in neutram partem, quocumque tandem dignitatum aut diuitiarum pondus incumbat, se flectentis? & tamen hæc Caluinistis fastu turget; sed & opibus.

His similis mendax Phlegræi fabula belli
Excussas finxit iecisse per aera rupes;
Pro telis spatiosa manus quod turbine montes
Sparserit, & missis cœlum quassauerit armis.

arbitrabatur, credo, SOCIETATEM Gebennæ natam: in qua vrbe,

Quantum quisq; sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei.

nihil illi ab his nummis; nihil ab illa cista, in qua Gebennici Consistorij Principes Iouem suum includunt. augeo etiam vota. nemo sit vestrum, qui non

Possideat, quantum rapuit Nero; mõtibus aurum
Exæquet.

Sed quis me? an non vides adlatrantes Molossos ad B. Ignatij, magni SOCIETATIS IESV Ductoris, nomen? Video, & rideo. nam ex his quis non

—— quingentos simul,
Ni hebes machæra foret, vno ictu occideret?

mene ergo *—moueat cimex Arnaldius? aut crucier? quod*
Vellicet absentem Paschasius? aut quod ineptus
nescio quis, lippusque caliget ad hunc Solem? mallent Caluinistæ SOCIETATEM præferre Lares, Libentinos, Indigetes, Thebanos aut Tyrios Hercules, Tisianes & Bucures Mauros, Pansos & Bellonas; mallent incudibus & malleis fabricatos Deos, elephantorum ossa. at in B. Igna-

B.Ignatio Christum ab illa coli,non sine vulnere vident mentis,oculorum,aurium. an nō hoc liuoris genus summum?Si veneraretur SOCIETAS a pane Cererē, ab herbis Æsculapium,ab olea Mineruam,ab aratro Triptolemum,a furibus & feris Herculem; si imitata Arabes informem lapidē,si Scythas acinacem,si Thespios ramum, si Icarios lignum indolatum, si Pessinuntios silicem, si Romanos hastam, ter sancta Caluinistis foret SOCIETAS: at cum illum reueretur, a quo Dei miro munere a sęculi erroribus,insinuata veritate,traducta est;profana est. potuitne aliquid fingi iniuriosius? si Caluini præferret nomen,& in illo

Luxuriam imperij veterem,noctesque Neronis
Iam medias,aliamque famem;

& in illo Gomorrhęos redaccensos ignes, impurasq; rediuiuas,putidiore reflabellatas ore fornaces,quo non flore verticē hunc inararet vniuersa Gebennensis Sodomęa schola? quid vultis Caluinistæ? vt faciem non iam nouacula,aut alaparum cōtumelijs,Saturno,Isidi,Libero patri; sed dorsum SOCIETAS mutet Nouiodunensi lilio? integrum IESV suo seruabit. quod si negauerit Tyranni aut hæretici rabies, castum sane Christo suo seruabit.

Sed & ad SOCIETATIS IESV nomen inalbescunt Caluiniana labra:ita nullam illius partem maledictionibus transeunt inuulneratam. Et nomen quidem hoc Paschasius,portio Caluini de impietate,nō detundere,euderare tentauit. aperiat modo os, & videamus, an non dentes illi hæc rupes excusserit. Sed heus! IESV nomen Caluiniano stomacho nauseat? non sit hoc in illis æternum vrentibus flammis.Et quod vultis SOCIETATI nomen

men appictum? IESV non placet; Ignatij displicet. vultis alicuius, qui nunc cenatum pergat ad Æthiopes, & post dies bissenos ad priuatum redeat domicilium, in quo & mures, & talpæ damnatum terræ genus, nidamenta ponant? vultis Atlantem tibicinem illum & destinam cęli? vultis aliquem quem lactentibus porculis, quem intonsis agnis, quem virginibus buculis, quem ingentibus scrofis albentibus aut atris, femineis aut masculinis, veneretur? Sed o sæculi nostri fatuitatem! non desunt, qui aures commodent rabidis his innocentissimi nominis dilacerationibus; qui quadrigis, qui statuis, qui immortali quadam titulorum testificatione has linguas, sola maledicentia noscibiles, censeant munerandas.

Pergo per hęc monstra: neque enim hic maledicendi finis. Volunt Caluinistæ SOCIETATEM omniũ quæ tulit Gallia malorum caussam. at tu Lector circumfer oculos per vernaculas illorum historias. fuitne SOCIETAS, quæ, editis etiam in subsidium memoriæ libris, decãtauit non in vnius Galliæ Regis caput districtum ferrum? non in vnius Principis pectus venenum temperatum? non in vnius nobilis iugulum funem intentatum? non vnas rotas, vngulas, viuicomburia in Sacerdotum & Religiosorum millia? nondum SOCIETATIS origo in Gallia consederat, cũ sanguineus imber a teterrima Caluiniana nube Galliam perplueret; cum illud sanguinis mare magnum nobilissimas Prouincias sepeliret; cum illa totis iugulis ruentia flumina, lætissima ante pascua, tristissima irrigarent alluuie. & quis non in hanc diem Gallicano

——— sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prœlia

Testa-

Teſtatur? auditumque Medis,
Afris,Indis,clariſſimi retro Regni ſonitum ruinæ, idque a ferro & latere Gebennicæ lanienæ? Quę cum ita ſint, quæ eſt hęc barbaries, vt Caluinianum crimen ſuo SOCIETAS luat ſanguine,& in illius nefas, huius innocentia producatur? hęc impetatur, Caluiniſtis contingat impunitas? Penes veteres quiſquis ſe homicidio taminauerat, purgatrice aqua factum expiabat. apud Caluiſtas nouum piationis genus eſt. conſpirationes, ſcelera, venena, cædes in Galliæ Reges intentatas expungunt a Caluiniano nomine,adnectunt SOCIETATIS. Veteres viduis aquis ſibi mentiebantur; Caluiniſtæ alieno nomine. quos ſi redarguas, conuiciorum plena regerunt plauſtra; ad quæ, non minus quam ad ferrum & venena, promptos reperies. ſin & de ſcelere conuincas, rident; omneſque illas ciuitatum & prope Prouinciarum voragines,tonſuram aiunt eſſe inſoleſcentis Gallicani capitis; ignem & gladium ſecurim eſſe volũt luxuriantium palmitum & ramorum in Gallicano ſilueſcente nemore.Sin pergas,& quęras cauſſam,cur SOCIETAS illis committat in maieſtatem Regis: quia non ludit,aiunt, de officio ſalutis eius: quia non veneratur illum Gebennenſium more per luxuriæ incentiua, per dedecora publica: quia Regio illius capiti non adnectit plumam de Candidę lectulo,vlmum de Nouiodunenſi theatro, florem a Babylonijs & Medis,frondem a Quindecim-viris,Ægyptijs, Salijs,Aſſyrijs; ceſpitem a Lupercis, Amazonibus, Veſtalibus. itane vero? quid ſi,vt largiamur iniquitati, poſt hęc cum Gebennenſibus, omnibus Stephanis, Parthenijs, Albianis, Nigrianis, Caſſianis, ſceleratioribus, fer-

rum acuat, qualis quantaque vobis erit, Caluiniſtæ SOCIETAS? Iehoua! ter maxima.

Non vos vel vaſti genuerunt æquora ponti,
Vel flammam voluens ore chimæra fero;
Vel canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres ſunt linguæ, ter geminumque caput?

Et vide Lector, an rem ipſam ex ſolido dixerim. oſſa hactenus arroſerunt hi Cerberei canes; nunc aerem impetunt validiſſimis morſibus. Gratis SOCIETAS docet. & hoc mordent.

—— tacitus paſci ſi poſſet coruus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus inuidiæque.

nam ob hos ſtolidos gratuitoſque morſus, non deſinet SOCIETAS docere gratis. quod qua felicitate faciat, vbertas loquitur. nam

—— quacumque propinquat,
Inceſſu fecundat iter, comitataque greſſum
Læta per impreſſas rorat vindemia plantas;

illa ingeniorum, & altioris eruditionis. & licet SOCIETATEM nemo viderit ſine rore ſuo, ſine fruge: nemo etiam eam vidit ſine Caluiniana grandine, quæ perpetuat lapſu adeo noxio, vt non ſemel arbuſta iam frugifera, canaſque ſegetes decolorarit. quid poterat ſperari aliud ab illa Gebennenſi ſchola, in qua Sol numquam liber eſt a denſa ſcelerum nube? in qua vnus aer nebula; & quidquid flauerit, Aquilo eſt? nihil ibi niſi feritas, niſi mendacia calent: veritas ſupra mare Noricum in æterno gelu eſt; fides ſuper aream Moſcouiticam in perpetua niue eſt; caritas ſupra Gomorrhæum agrum in immortali fauilla eſt.

ELEGIA I.

SOCIETATIS IESV nomen.

CERBERE, qui Stygij recubas circum ostia Regis,
Cur tua tam vigili lumina fronte micant?
Jam rabida Lethen securus fauce liguri:
Ambrosius saturet iam tua membra sopor.
Jngens turba canum Phlegethontica tecta pererrat:
Quisque suas obeant in statione vices.
Ingens turba canum, nimium latrare diserta:
Vulnificus dentes vestit & ora Chalybs.
Nulla tibi effugiet, illis custodibus, vmbra:
Quorum opera pridem est plena catasta Stygis.
Fallor? an oggannit digitis morosa papyrus:
Semianimisque graui torpet arundo metu?
Scilicet hæreticum timet accensere molossis,
Tot cui feralis decoquit aluus opes.
Vt primum incepit scelerum catulire veneno,
Omnia Cerbereo condidit in stomacho.
Thuribula & calices, vocalia turribus æra,
Et deuota Deo Templa domosque vorat:
Et famet, & spumas sicco iaculatur ab ore:
Nullus ab his tutus dentibus esse potest.
Littera cui triplex resonat de nare canina,
R P ר *strepero gutture vibrat atrox.* R P ר Er ro res
Nunc etiam voluit genuino figere Clerum:
Quem tegit, o IESV, *nominis vmbo tui.*
Sed rabie præceps fallacem dirigit ictum:
Ne minima in toto corpore plaga sedet.
Attamen immani furians cacoethe nocendi,
Vndique rimatur, quid laniare queat.
Displicet hæretico (quid enim non displicet illi,
Quod tibi Relligio, quod tibi Christe placet?)

Displicet hæretico IESV *de nomine census:*
Nos Bacchi & Veneris nomen habere velit.
Nolumus. & mores prohibent, & lingua repugnat:
Et Bacchi & Veneris tu tibi nomen habe.
Ebrietas vestris passim stabulatur in aris,
Queis hara porcorum castior esse solet:
Sobrietas nostros circum excubat vndique postes,
Ingluuiemque procul mittit in exsilium.
Dum semesa stupris putescunt ilia vobis:
In nos vana puer tela Cupido gerit.
Nos iuuat in IESV *vestigia flectere gressus:*
Vos iuuat in salebras ire vagos scelerum.
Tessera distinguit, distinguunt signa cohortes,
Deque suo dici Principe turma solet.
Si libet inferni tibi symbola ferre Dynastæ,
Ardua laruali cornua fronte geras.
Si libet illius de nomine fingere nomen,
Hybrida vox placeat, Dæmoni-miles eris.
Ringere (quis prohibet?) canis improbe, ringere; nobis
Emicat in summo vertice forma crucis.
Ringere, nec satis est, totus disrumpere: numquam
Nos IESV *pigeat noscier e titulo.*
Vos procul a IESV, *procul ite propago satanæ:*
Ad IESVM *propius me iuuat ire meum.*
Ille mihi roseo de sanguine balnea struxit:
Nunc ego de lacrynis balnea inundo meis.
Ille suis quondam stomachum frenauit habenis:
Et mihi ieiuno ventre fames habitat.
Ille tulit risus, sannas, & scommata vulgi:
Hæretici rictus me quoque ferre iuuat.
Ille Pharisæos acri perfudit aceto:
Et mea nunc aliquid carmina fellis habent.

ELE-

ELEGIA II.

IGNATII nomen & militia.

CRESCITE *iam dentes. Quid adhuc edentula lallant*
Carmina? Jam toto crescite sesquipede.
Quid mihi dentis opus? Procul hinc dentata papyrus;
Hæretici gerras vincere lusus erit.
Sed tamen, vt stolidi pendens circum ora molossi
Sæpe, iocos inter, vulnera dat catulus:
Sic quoque (Quis prohibet? ruit ille in vulnera primus)
Penna mihi interdum sanguinolenta fluet.
Noscere nemo potest mutantem Protea vultus:
Haud secus hæreticum noscere nemo potest.
Iam lupus, instar ouis, pelle est indutus ouina:
Jam leo, iam vulpes, Protea semper agit.
Hoc tamen, & solum hoc, tuto tibi dicere possum:
(Lingua manusque probant) ambitiosa fera est.
Nunc etiam spolijs effulgere gaudet opimis,
Jnque ducem sannis arietat, atque probris.
Et caput & stomachum turbat IGNATIVS *olli,*
Ructat sarcasmos, & maledicta vomit.
Cum fluat illimis Loiolæ vita, nec vllam
Criminis illuuiem candida fama trahat:
Jn latus ille ruit; non recta fronte duellat:
In ius ille apices litterulasque vocat.
Jgne, ait, est natus vobis IGNATIVS. *Esto;*
Ignis enim Pietas dicitur, ignis Amor:
Ignis & ipse Deus: rubus igneus, ignea nubes:
Jgnea lingua fuit: ignis & ipse Deus.
Ergo Deo est natus nobis IGNATIVS. *Hoc est,*
Cur tibi non placeat, dæmoni displiceat.
Vt canis in felem, lupus est propensus in agnum,
(Ingenue fateor) sic ego tuque sumus.

Hoc tamen (vt spero) nostro indulgebis amori,
Vt tibi non placeam; dæmoni displiceam.
Quis mihi nunc circum taratantara personat aures?
Arma procul Martis; Palladis arma gero.
Militiam crepat hæreticus: iam spiculat ensem;
Orphana dum Chalybis torpet arundo mihi.
Dux, ait, est vobis, dux Martius; ille per vrbes
Hesperiæ quondam qui tulit arma ferox.
O tribus Anticyris caput insanabile! quantum
Auriculas asini pseudosophista quatis!
Dux Abraham, Moses, Iosue, tot lumina mundi.
Non est, crede mihi, dedecus esse ducem.
At vitijs coopertus erat, crudelis, & atrox,
Hostiles populans, fulminis instar, agros.
Mentiris: sed vera tamen te dicere fingam.
Non quod erat nunc est: surgere lapsa queunt:
Occidit, & rursum exoritur Sol, sidera, mundus;
Alternantque suas noxque diesque vices.
Cur homines mutare nequit, qui tempora mutat?
Sæpe cutem serpens exuit, & senium.
O quoties tepidis tibi dormit Paulus in vlnis!
Ille tamen bellum mouit & arma Deo.
Si tua non torpent ad Solem lumina, Bubo;
Quem tenebræ errorum detinet, & scelerum;
Hoc lege, quod viuax Loiolæ clamat imago:
Hoc mihi pro clypeo distichon esse potest.
Miles eram vanis quondam celebratus in armis:
Militiæ factus duxque caputque sacræ.

ELEGIA III.

SOCIETAS gratis docet.

AVRIFLVIS *tandem discurrite carmina venis:*
Iam mihi conueniunt aurea vota Midæ.
Aurea lingua mihi, dens aureus esto, labrumque:
Aureis e calamis aurea verba fluant.

Non

Non placet hæretico quidquid non fulgurat aurum:
Hoc embamma cibis omnibus esse cupit.
Heu quantum in rictus mordacia contrahit ora?
Ringitur, & totum pæne vomit stomachum.
Non ita fermento generosa farina superbit:
Vt tumidum in bullas eleuat ira iecur.
Quæ ratio? quæ caussa truces exsuscitat vndas?
Ex qua tot furias Æolus arce vibrat?
Et fremit, & frendet: Scyllas vomit, atque Charybdes;
Et Libyci vincit monstra ferasque maris.
Quod gratis doceant Collegia nostra; nec vllo
Venalis prostet lingua mihi pretio:
Quod mea non cupiat Pallas denubere Pluto;
Quodque Minerua mihi virgo manere velit:
Quod nostros pexatus adit tritusque penates,
Clausaque sint solis limina criminibus:
Æstuat hæreticus. Cur? Nescio. forte culinam
Vnctius ille velit peruigilare meam.
Imitus exstirpa curarum e pectore vepres:
Est mihi res tenuis; sed satis est tenuis.
Non mihi latranti stabulatur Pamphagus aluo:
Est mihi res tenuis; sed satis est tenuis.
Si timeas macie ne forte triclinia sidant,
Elumbesque cadant exanimesque tori,
Hinc apage, hinc: nec enim superest quod rodere possis;
Ad mea namque meus sufficit ossa canis.
Heu quid agam: dirum hæreticus Cyclopa tuetur:
Colligit in nebulas triste supercilium.
Vos, ait, o putridi, vos mendicabula vulgi,
Nos quoque ad infamem cogitis ire stipem.
Sola habitat nostram feralis aranea bursam:
Omnis enim gratis discere turba cupit.
O vtinam hæreticus Phœbi dormisset in vlnis,
Atque omnem tripodis combiberet genium!
Ne Stygius vendat puerisque virisque propola,
Quæ calida pridem mente venena coquit.

Sin velut ad veteres fidei diuertere calles,
Queis operam possit vendere semper erunt.
Non mens, non animus, non omnibus vna voluptas,
Non cuiuis homini nostra farina placet.
Hic acidis gaudet dapibus; sed dulcibus ille:
Hos labor, & pretium, non cibus ipse iuuat.
Denique quidquid erit, pluris respublica nobis,
Quam tua ieiuno bursa latrans stomacho.
Si gratis puerosque negas iuuenesque docere:
At gratis saltem conticuisse potes.

ELEGIA IV.

SOCIETATIS opes.

IAM *tandem cum nocte diem, cum fluctibus ignem,*
Cum vento pelagus fœdus iniisse reor.
Illius hæretico debetur gratia pacti:
Miscet vtrumque polum, miscet & astra Stygi.
Ante querebatur nullo nos ære mereri:
Iam queritur plenas esse domos opibus.
Si non enumeret nobis stipendia Pallas;
Si iuuat illius gratis obire aciem:
Vnde strues confluxit opum, queis nostra fatiscant,
Et sibi perniciem iam tabulata timent?
An Tagus auratas in nos egurgitat vndas,
Et tantum nostros Hermus opimat agros?
An fruticat lautis fecunda pecunia campis?
Aurea num tellus? aurea num seges est?
Fallitur hæreticus: nobis quoque terra nouerca
Vix dare frumentum sæpe coacta solet.
Euibrat hæreticus, quantum canis Appula, linguam,
Et iaculat tortis scommata multa labris.
Ridet: & exsultat, quod venam repperit auri:
Hoc, ait, hoc tamdiu nos latuisse putas?

Scilicet incestus tabulas corrumpis adulter;
Quas moritura tibi non bene credit anus.
In ius hæretice! Hic Iudex mihi Cassius esto,
In Themidos scopulus qui solet esse freto.
Quisquis erit nostrum, quem labes illa profanat;
Quisquis erit, centum vestiat ille cruces.
Numquid adhuc spumat limis conuicia labris?
Anne furor tandem concidit, & rabies?
Ni fallar, vomit ille aliquid, stomachosior instat,
Et male digestos vibrat in ore cibos.
O quoties, ait, o quoties expungitur heres,
Dum vetula illecebris est laqueata tuis!
In ius hæretice! Hic Iudex mihi Cassius esto,
In Themidos scopulus qui solet esse freto.
Quisquis erit nostrum, quem labes illa profanat;
Quisquis erit, centum vestiat ille cruces.
Quod pietas, quod amor, quod suadet cuique voluntas;
Quod dare vult, quorsum nos renuisse iubes?
Sed tamen hæc nobis rarissima visitur ales:
Phœnicem merito credimus esse nouum.
Hæretice! hæretice! O vtinam tibi sabbatha ventri,
Et festum stomacho iustitiumque foret,
Quamdiu non habuit similem mea bursa saginam;
Et maciem quamdiu contrahit, atque phthisim.
Quod si nulla fides tibi pectoris incolit ædes,
Aucupij doctos mitte sagax oculos.
Non gemmas bibimus: non panes pinsimus auro:
Non auium turmis nostra culina scatet.
Sed tenui sumptu properatur cena Platonis:
Nec tamen hircoso est obsita mensa situ.
Non sentes edimus: sed olus. Non capo saburra est:
Regia sed nobis cena, vocatur ouis.
Quo tandem labuntur opes? quæ sorbet abyssus?
Forte an diuitias helluo terra vorat?
An mihi thesaurus sub pondere lassus anhelat,
Et male congestas cista flagellat opes?

Quæ ratio? num regna paro? num sceptra nepoti?
Fac emisse velim: vendere nemo velit.
Non sic regna heres, vt tu mendacia vendis:
Illa tibi fornax officiosa coquit.
Follibus e Stygijs semper tibi ventilat aura:
In promptu talis merx tibi semper adest.
Iam fora, iam plenæ ructant tua scripta tabernæ,
Nullaque mendaci carmine pila vacat:
Iamque creas auido tandem fastidia vulgo:
Has sibi iam vestes thus habet, atque piper.

ELEGIA V.

SOCIETAS an ambitiosa.

HAERETICVS *nigras volitare per aera capras,*
Inque cedris pisces nidificare refert.
Creditis? Hæc iurat nuper vidisse: nec vlli
In dubio mentem lubricitare sinit.
O frons incesta! o meretrix Babylonia! cuius
E calice errorum marcida nutat humus.
Non pudet, o labes, multo magis absona vero
Somnia pro certis vendere criminibus?
Vnica præ reliquis vigeat cum regula nobis,
Ne tunicam pingat creta togamque mihi:
Ille tamen fingit totis me tendere velis,
Vt mihi gemmifera fronte tiara micet.
Vos, ait, ambitio calcaribus vrget honoris,
Atque salebrosum scandere cogit iter.
Quisque sibi laudum præfixa cubilia nouit:
Si via non fuerit, perfodit ipse viam.
Illecebram pietatis habet iuuenisque, senexque;
Pontificumque animos illaqueare studet.
Vtque sagax venator agit, rotat vndique gressus:
Quæ petit, illa fugit; quæ fugit, illa petit.

Hæc

Hæc mihi morologus blatero circum obstrepit aures:
Hæc canit, hæc toto seminat ille foro.
Heu quid agam? penetrat subtilis aranea pectus;
Hic quoque nigra sibi texere fila cupit:
Ut muscas captare queat, pennataque mentis
Sensa suis possit illatebrare probris.
Nullas luce palam scelerum quia repperit vmbras,
Cæca cauernosi pectoris antra subit.
Hic, veluti larualis anus dum busta pererrat;
Hic scelerum laruas fabricat ipse sibi:
Et vulgus puerile sua male fascinat arte:
Non tamen hos lemures mens generosa timet.
Vos, ait hæreticus, titulos venamini honorum.
Pernego. (quid trepidas? non ego tela loquor.)
Pernego. (cur subito torpet tibi saxea lingua?)
Gorgonea hæc nobis scilicet Aegis erit.
Pernego. Nil vltra. tandem scopulosus inhorres;
Vnica nec rabido littera ab ore venit.
An tamen oggannis aliquid vulpecula? coram
Eloquere, & pleno gutture verba sonent.
Bellarminus, ait, stellato vertice fulget:
Ille tamen vestri pars fuit ante gregis.
Et fuit; & magno quondam præfulsit honore:
Gratulor hoc nobis emicuisse iubar.
Scilicet hic tandem nebulas procul, atque pruinas,
Et procul errorum discutiet tenebras.
Ecquis enim nescit (nisi queis adamantina torpet
Auris; & e duro robore pectus hebet)
Quanta vir ille fuit contra molitus honorem,
Purpuream quando vidit adesse togam?
Curarum aggeribus, pinnis vestita laborum
Fixit castra, quibus delituisse velit.
Tela fuere preces: verum irrita tela fuere;
Sub sacrum tandem cogitur ire iugum.
Torpet; & in nostris lacrymans amplexibus hæret:
Debuit auelli, debuit inde rapi.

Et

Et nisi Pontificum metuisset fulmen, & iras,
Iam foret in nostro quod fuit ante choro.
Te Clemens, te Roma mihi, te deuoco testem,
Omnia qui nostri cordis in æde vides.
Non adeo rabidos exhorret nauta typhones,
Vndique vesani dum furit vnda maris;
Quam ventosus honor percellit corda timore,
Cum titulos afflat Iuppiter ille rati.

ELEGIA VI.

Hæretici seditiosi.

NECDVM *multa fugax glomerauit sæcula tempus,*
Hæresis e Stygijs cum remeauit aquis;
Seu cui Lutherus modium salis impertiuit;
Seu cui Caluinus commodus hospes erat:
Vix tamen vlla tenet primæ vestigia formæ,
Sic deformatus luctibus orbis hebet.
Non opus est totum lacrymas vndare per orbem:
Heu satis Europæ est condoluisse malis!
Gallia iam triplex, Germania, & Anglia testis;
Ah scelerum nuper pæne sepulta chao!
Deliciæ pietatis eras Britannia quondam;
Pro dolor! innocuo sanguine mersa iaces!
Heu! vbi nunc generosa fides, Alemannia? Tandem
Prostibulum facta es fraudibus atque dolis.
Francica iam quisquis temulentus vina liguris,
Pocula ciuili mixta cruore bibes.
Sed lacrymis fabricat cataractam Belgia nostris,
Atque sibi totum postulat illa mare.
Peste, fame, bello; triplici mutilata securi,
Eheu! supremum funus anhela trahit.
Hæresis hæc olli, cunctorum caussa malorum;
Hæresis hæc olli munera contribuit.

Vt

Vt Phlegethontæis furiarum maxima campis
Emicat, & piceas est iaculata faces:
Vndique ferales vlularunt tympana cantus,
Et medicata Stygis flumine tela volant.
Principibus Ducibusque suis plebs improba bellum
Mouit, & in proprium fabricat arma caput.
Ipse truces acuit populorum in prælia mentes;
Ipse, cui sacri credita verba Libri.
Sanguineas spargit voces, loquiturque sagittas;
Vndique spumoso labra cruore natant.
Si cui nostra fides nimium titubare videtur,
Nec satis ærata constabilita basi;
Lumina per nostras vibret emissitia terras,
Quæ loquor humano scripta cruore leget.
Et tamen o facies Steropum fabricata camino!
Durior & ferro, durior & chalybe!
Nostra tribunicias imitari dogmata voces,
Et vulgi clamat sollicitare fretum;
Atque leuem contra dominos impingere plebem,
Bellorumque truces igniculare faces.
Omnia nos iactat progignere monstra ferarum,
Quæ nuper Lethes extulit ille vadis;
Illuuiemque suæ sperat detergere famæ,
Si nostrum possit commaculare decus.
Verum insana labat stolidæ substructio mentis:
Non aliena facit, sed sua culpa reum.
Cuncta procelloso miscemus regna tumultu,
Omne scelus nostro nascitur in gremio.
Scilicet Auraicus quando mouet arma Philippo,
Humanisque ferox ossibus arua replet;
Nos quoque sanguineam per Belgica tempestatem
Arua, domos, vrbes exstimulasse reor:
Nos quoque sacratas eradicauimus ædes,
Templaque per nostras sunt populata manus:
Nos quoque nosipsos mutare coegimus vrbes,
Exsiliumque vagos quærere, & exitium.

Quin potius tandem rabidas agnosce Charybdes;
Quas tua fluctiuagis lingua creauit aquis.
Tu Neptunus eras, quando sæuissima plebis
Tempestas nostram vertere nisa ratem:
Tu Neptunus eras, quando submersa cruore
Belgica vix potuit tollere lassa caput.
Jlla tribunicios superabat concio fluctus,
Jn proprium vulgo quæ dedit arma Ducem:
Jlla tribunicios superabat concio fluctus,
Quæ dedit in Superum Templa domosque faces:
Nos, quia Principibus linguaque animoque fideles,
Ferre procul durum cogimur exsilium.

ELEGIA VII.

Hæreticus parricida.

HENRICE! *o proauum decus immortale tuorum!*
Gallica cui populus sceptra Deusque dedit;
Sospitet æternum magni te cura Tonantis,
Sæpius auratam vestiat ille colum:
Deque meis annis aliquos tibi transferat annos,
Ne viduata tuo sceptra labore ruant.
Tunc etiam quando vitæ satur, atque bonorum,
Siderios cupies transsiliisse polos;
Paruulus ille, tibi qui pangit basia patri,
Gallorum placida pace saginet agros.
Audiat hæc quisquis nobis conuicia texit:
Audiat hæreticus: audiat, & pereat.
Scilicet Heroum iactat nos sanguine pasci,
Vulnera moliri Regibus, atque necem.
Vt ferrugineis obnubit corda pruinis
Liuor, & errorum pectora nocte tegit;
Sed tamen inuita radios Sol nube coruscat:
Et tandem lucem prouehit, atque diem.

Ipse

Ipse etiam hæreticus nuper mendacia laruis
Exspoliata suis vidit, & infremuit.
Dic age, quisquis adhuc Asasini crimina vibras,
Diffutisque cupis luxuriare probris:
Dic age; quos Regum iugulis immersimus enses?
Quæ fuit in manibus sica reperta meis?
Si satis affirmasse fuit; satis esto negasse:
Cur tibi sit potius, quam mihi, certa fides?
An quia Christiadum rellictis transfuga castris,
Arma moues fidei, Proditor, arma Deo?
An quia me potius ferrum tolerare, crucemque,
Quam constricta semel soluere vincla iuuat?
Quam male personam Batauus mandasse Tragœdus
Est tibi conatus, helleborose senex!
Jussus erat nuper feralem scandere scenam;
Quisquis erat, certe non bene sanus erat:
Ventilat huc illuc stultissimus histrio sicam;
Et tria vix potis est morio verba loqui:
Ac nisi suggererent torpenti singula mimo,
Heu! magis elinguis piscibus ille foret.
Scilicet hæc nuper dignata Tragœdia luce,
Erubuit, doctas vidit vt ipsa manus.
Ecquis enim, sanæ cui vel semiuncia mentis,
Non dixit, Vetulæ est fabula nata colo.
Vsqueadeo rabida canis hic stimulatur orexi,
Vsque adeo nostrum rodere nomen auet;
Vt ruat in præceps; nec quid, nec quomodo quærit:
Quod blateret nihil est, sed blaterare cupit.
Verum aliquis, spero, tandem consurget in iras;
Qui dentes frangat, sæue Molosse, tuos;
Et meliora tibi iubeat dein verba latrare:
Quisquis erit, nobis iure colendus erit.
Lenta nimis veniunt mea vota: præoccupat ante
Numen, & in nostrum deuolat auxilium.
Iam picea incepit tandem mitescere nubes,
(Quæ caput in nostrum tot maledicta pluit)

Ex quo Regali Zephyrus spirauit ab ore,
Gallorumque nouis Sol micuit radijs.
Iam verno rursus frondescere cœpimus astro,
Quos pridem inuidiæ liuida pressit hiems.
Iam fructus spondere nouos, iam trudere gemmas;
Iamque tuo herbescit, Gallia, messis agro.
Audi, audi HENRICE! *& cælos & sidera testor,*
Et quæcumque sacras concipit ara preces:
Dum pietas, dum cana fides, dum iura vigebunt,
Pro te Fortunæ ferre pericla iuuat.
Pro te, proque tua (mala sint procul omina) Prole,
Vipereas promptus mortis adibo domos.
Huc ades hæretice, infernis nutrite colubris,
Eructans rabido semper ab ore probra:
Huc ades, atque eadem mecum nunc concipe vota:
Vndique fulminea ferueret æthra face,
Periurique caput peteret cælumque solumque,
Fœteresque vagis triste bidental agris.

CAPVT III.

Columnæ.

DEVS opera sua ordine consummauit: incultis primum elementis depalans quodammodo mundum, dehinc exornatis velut dedicans. nam & lumen non statim splendore Solis impleuit: & tenebras nō statim solatio Lunæ temperauit: & cælum non statim sideribus signauit: & mare non statim belluis frequentauit: & ipsam terram non statim varia fecunditate dotauit; sed primum esse ei tribuit, inoculauit dehinc illam ornatuum tamquam miraculorum vario germine. Imitari hunc

ri hunc voluisti, Rex Magne. SOCIETATEM, quasi informem, in Gallicano orbe statuisti: sedes illi exinde certas designasti: accesserunt ornamenta a munifica tua dextera liberatrice, sed & animatrice omnis consilij melioris. reliquum est, vt pyramidis næuum nobiliore sidere dispungas; vt in illo, tamquam in speculo, & Gallia tua, & Orbis videat, Regium tuum pectus non iam mediæ aginæ æquilibrato impetu ferri, aut parte vna pronum & præceps in ornatum rapi, sed tota quod aiunt mole. aut sane de more Stoicorum, qui Deum volunt per materiam, instar mellis per fauos, decurrere: ita liberalior mens tua nullam relinquat SOCIETATIS partem inroridam aut inhumectam Borbonio imbre. Fiet hoc, si marmora hæc senserit aut demedullata altiore fulmine, aut detersa potentiore nimbo, aut demum ad radicem recisa,

——velut densas prosternens messor aristas
Sole sub ardenti flauentia demetit arua.
Sic tibi succrescat proles, quæ facta parentis
Augeat:

sic Duce te redeant sæcula olim mortua, cum

Ipsæ mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oues:

sic Principe te, post desudata marmora, lætum canamus

Dulce viatori lasso in sudore leuamen,
Cum grauis exustos æstus hiulcat agros.

An non leuabit onere, qui has Sisyphias dispellet pilas?

Ac velut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius adspirans aura secunda venit,
Iam prece Pollucis, iam Castoris implorata;

tale sit SOCIETATI, tot iam annos iactatæ, Borbonia manus auxilium. Et intuere, Rex Magne, non nescio cuius amantis, aut odientis; sed suis marmor lacrymis madidatum. credes soluto fletu

——niuea saxum maduisse Dianæ.

Audi voces querulas:

Quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet vnda maris!
Nunc & amara dies, & noctis amarior vmbra:
Omnia nam tristi tempora felle madent.

Audi Rex, & qui soles inexorata, exorata nunc beneficia largire; vt & Gallia tota, atque adeo

Ipse gerens laurum, lauro deuinctus agresti
Miles, IO magna voce TRIVMPHE canat.

Non cantabit, sat scio, sæculi nostri Polyphemus, qui nouus orbe Cyclops

Se iactat tumido superbus ore.

Sed quid adeo in te magnum,

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata?
An magnum patris scrinia sublegere?

quæ tam sancte signata

Fama fuisse loquax, chartaque dicet anus.

At caue sis, ne quid hic asperius. cum magno tibi viro pugna. Maiores ego vidi:

——Seianus ducitur vnco:

Amanus Assueri, Parmenio Alexandri, Perennius & Cleandrus Commodi, Ablauius Constantini, Ruffinus & Eutropius Arcadij, Stilico Honorij, Flauius Theodosij, Vinea Frederici secundi, Broca Philippi Galliæ Regis, Luxem-

Luxemburgius Ludouici vndecimi, Cabrera Petri quarti Aragonum, Caraciolus Ioannæ Neapolitanæ, ligno, fune, ferro, igne, veneno, exſilio vitam finiere.

Sed venit hic a longa retro maiorum ſerie. Proſpicite Quirites, ne longus hic homo tranſſiliát Adamum, & huius purpuram. Sed pręfert magna nomina. Bombomachides, Cluninſtaridyſarchides, anne magna ſatis? Vis audire veram vocem, non ab illa plebeia beta, ſed a generoſiore lauro?

—— canibus pigris, ſcabieque vetuſta
Læuibus, & ſiccæ lambentibus ora lucernæ,
Nomen erit pardus, tigris, leo, ſi quid adhuc eſt,
Quod fremit in terris violentius.

Si tamen adeo te magna

Nomina delectent; omnem Titanida pugnam
Inter maiores, ipſumque Promethea ponas.

Sed & perge, parique audacia & impudentia

De quocumque voles proauum tibi ſumito libro.

quod vbi feceris, ediſſere, rogo te, apud Batauos,

—— cuius aceto,
Cuius conche tumes? quis tecum ſectile porrum
Sutor, & elixi veruecis labra comedit?

digna Veronenſi Principe menſa. digniſſimæ

—— generoſi Principis artes,
Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita ſaltu
Proſtitui, Batauæque apium meruiſſe coronæ.

Veniet tempus, veniet, cum

—— pugnis conciſus adoptes,
Vt liceat paucis cum dentibus inde reuerti.

Quid audio? ſonat Thuani barbiton?

Nunc ego me surdis auribus esse velim.

Quid refugis anime? sonat. Olim idem reperies. nam & in virginem adhuc Euam irrepserat verbum ædificatorium mortis: in virginem æque introductum fuit Dei verbum exstructorium vitæ: vt quod per eiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem. Sed & recentius aliud.

Mysus, & Æmonia iuuenis qua cuspide vulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.

E Thuani calamo depluerant versus in SOCIETATEM, qui nec referrent oscula amici, nec agnitæ SOCIETATIS vestigia. ex eodem nunc, dissipata oppansa erroris nube, non in ancipitem quædam retorta defensionem, aut in vnius fluent vocabuli mortem; sed in lucem ac vitam totam, de corrupto in integrum, de casso in solidum, de inanito in plenum, denique de fabula in historicam veritatem. Hoc votum meum. Annuit Thuanus: & de prioribus audi quid sentiat.

Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
Torreat, & liquida deleat amnis aqua.

Luserunt etiam in SOCIETATEM Dousa pater, Dousa filius.

Maiores nusquam rhonchi: iuuenesque, senesque,
Et pueri nasum rhinocerotis habent.

Tu pater filium melioribus instrues,

Cum facias peiora senex, vacuumque cerebro
Jampridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?

quærit & pectus illud stolidissimum. cuius

Scillito decies si cor purgeris aceto,
Anticyrasque bibas Samij Lucumonis acumen,

num-

numquam ad purum defatuabis. Cui ergo mirum, si prӕferente patre stoliditatis facem, temerarios ignes sparserit filius? Vide bestias.

—— serpente ciconia pullos
Nutrit, & inuenta per deuia rura lacerta;
Illi eadem sumtis quærunt alimonia pennis.

Sed cum in SOCIETATEM adringeris canino tuo rictu,

Non vides quanto moueas periclo,
Dousa, Getulæ catulos leænæ?
Dura post paullo fugies inaudax
Prœlia raptor.

De filio quid dicam? Nec calamum meretur. neque enim

—— cuicumque datum est habere nasum.

Non quod nasus illi nullus sit; sed quod ab obstetricis adhuc manu, a matris mamma, a cunarum fasciis sit. Quo puere, quo?

Si vitare canum morsus, lepus improbe, quæris;
Ad quæ confugias ora leonis habes.

Quod si propius Trossulum hunc, Lector, intuearis, arbitraberis prodire ab illo puluere, in quo sex parantur aut decem sophi nummis? falleris. venit ab illo, in quo tria millia veneunt dupondio. Te in veteranum primipilum? melioribus olim sæculis

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & si
Barbato cuicumque puer; licet ipse videret
Plura domi farra, & maiores glandis aceruos.

Quid facerent, si viderent hunc a fasciis recentem canos Viri Magni saliua sputoque turpare? & tu tamen

Allatres licet vsque nos, & vsque,
Et gannitibus improbus lacessas,
Certum est hanc tibi pernegare famam.
Non deerunt tamen hac in vrbe forsan,
Pellem rodere qui velint caninam:
Nos hac a scabie tenemus vngues.

ODE I.

Columna Parisiensis.

ERGO *piorum sanguinis ebrios*
Columna scurras Mæuia conuocat,
Locanda famosis Macelli
Faucibus, Exquiliis, Suburra?
Ergo Senatus principis vrbium
Ploranda viuis funera conspicit?
Portenta! spirantique famæ
Imposuit Libitina bustum?
O! cui superbos nobilis imperi,
HENRICE, *fasceis* GALLIA *subdidit:*
O! cuius ingentes laborat
Gloria deproperare palmas;
Regnare paruum est. REGIBVS *aureos*
Hæc vna postes Gloria consecrat,
SERVARE CIVEIS: *vna quercus*
Tot superemineat tropæa.
Regnare magnum est: si pia supplici
Patet clienti regia Principis,
Nec Virga lictorum pauentem
Submouet imperiosa turbam.
Sic perduelles imposito pede
Compescat hosteis Martis adorea,

Hastas-

Hastasque, captiuosque currus
Exuuijs numerans opimis.
Per non timentem funera Galliam
HENRICE, *testor: sic tibi sanguinis*
DELPHINVS *æternans honorem*
BORBONIOS *generet nepotes.*
Veta columnam funere præficam
Cantare lessum. non timidos mori
Pro Regibus, focis, & aris
Illa manent Prytanæa vitæ?
Indigna laus est BORBONIA *manu*
Pulsare inermes. O liceat tuis
Hoc nomen inscripsisse fastis!
TV PATRIAE PATER ATQVE PACIS.

ODE II.

BVRDONIS mentitum genus.

VETA *tabellis Euganeum canem*
Damnare iustos. Gloria Iudicis
Audire: Judicis secundam
Innocuus reus optat aurem.
Citata fallunt; fallere nesciunt
Perendinatos crimina Iudices:
Quicumque non audita damnat,
Justitiæ negat esse Princeps.
Fac ventilatis partibus incubet
Lex Talionis. Tunc vagus, exsulans,
Amphisuie, exerrare, BVRDO
Italiæ metues per oras.
Illic biformes publicat Hybridæ
Verona cunas; scimus vt Jtalos,
Attonse Cæsar, decoloras,
Cenomanum vitians cruorem.
Ille, ille Terra natus imagines

Heroum auitis subleget atriis?
Plumaque sollicante cornix
Finget auos generosiores?
Deuota probris hostia! si tibi
Mentita auorum nobilitas placet;
Quo turba tot canum latrantum
Supposita numerata genti?
Fumosa raptum cera per ordinem
MAGNOS, FVRENTES, SEGNORIOS *Canes*
Ostentat; hinc dentes, auito
Jure petis ruta cæsa fundo.
Hinc illa Mordax termite adultero
Fœdata stirps est; cum sobolem dedit
Latrator Vmber. Rara lambit
Degeneres catulos lycisca.
NATVRA *proles assimilat patri:*
Setis paternis horripilant sues:
Sic vnguis heredes, iubæque,
Bella mouent capreis leones.
Insunt iuuencis cornua; vulpibus
Tradux parentum fraudibus indoles;
Nec Colchica exsangues veneno
Vipera progenerat lacertos;
Haurit Bonasus perniciabiles
A patre succos; sanguineam sitim,
Sonosque fallaces Hyæna;
Et lacrymas Crocodilus haurit.
Virtus canini stemmatis æmula,
Trifauce rictu Cerbeream latrans
Spumam venenat; vt Garumnæ
Sistra nouum celebrent Anubim.
Canes latrarunt ante Aquitanicum
Multi; sed omnes cautibus asperis
Edentulos fixere morsus.
Inuidiæ leuis est cicatrix,
Priuata ludo dum batuit rudis:

Tunc,

Tunc, tunc timentur vulnera, publico
Si dura consulto Senatus
Bella Canes moueant arenæ.
Auerte pestem quisquis amicior
IESV *alumnis: lumina gentium*
Audite magnarum, Senatus,
Quem Cineas velit esse Regum.
Ite, ite, latam muniit orbitam
Exempla monstrans Maximus, Optimus,
Felix, Pius, Fortis, Serenus
Victor agens niueas quadrigas.
En mille labris oscula sauciis
(Fides!) propinat: qui Marij manum
Ter exsecratus hospitalem
Omine dat meliore dextram.
O rara magnis gloria Regibus!
Exulceratam vulnere gratiam
Placare, & insolentis iræ
Indomitos superare fluctus.

ODE III.

Thuani amica compellatio.

ITE, *ite, saxis æra reuellite*
Legis pudendæ: fulguret æquitas:
Iam tersa nubes, veritati
Sole diem referente purum.
Tu præter omnes carminis entheo
Abrepte quondam vortice, Gallici
Princeps Senatus, o Thuane,
Redde animum, citharæque chordas
Aptans amicas, blandius Orpheo
(Quamuis reuulsas duceret ilices,
Vndasque, rupesque, & leones)
Pyramidem tua musa vertet;

Donec Senatus per ſaturam datis
Suffragiorum vocibus obruat
Infame ſaxum, fronte figens
Funeream Canibus tabellam.
Tunc conſecrati nomine Principis
(Cuipriſca cedant æra Quiritium)
CLEMENTIAE HENRICAEAE *equeſtrem*
Gallia ſubſtituet coloſſum.
Quis me, quis error ludit amabilis?
Sonant Thuani carmina barbito?
Patreſque conſentes laborant
In numeros animare vocem?
Sic eſt: terentur maxima Principis
Veſtigia; ambit curia tramitem
Calcare Regum: Galliaque
Sic iterant præeunte Diras.

ODE IV.

Diræ in columnam & auctorem.

EXOSA *cælo marmora! marmora*
Inhoſpitalis vertice Caucaſi
Exciſa! bacchatove thyrſis
Miſſa iugo! trifidave flamma
Auulſa ſaxis Acroceraunijs!
Vos fulminantis magna Dei manus
Sternetque, vitandumque triſti
Omine proſtituet bidental.
Ecquid minatur Pyramis æthere?
Sternent auorum marmora poſteri,
Ventura terræ æquabit ætas
Innocuæ monumenta famæ.
Opus Cyclopum non erit ignibus,
Non arte, & armis; mole ruent ſua,
Et faſce mendacis fatiſcent
Opprobrij moritura ſaxa.

Volat

Volat senectus omnia pertinax
Sulcare rugis; dat cariem dies.
Mortale nil longum, & columnis
Tempus edax sua fata dixit.
Cur ille praeco munere vescitur
Fauentis aulae, dum lapidi sedens
Famam subhastauit bonorum,
Sector opum, iugulique sector?
Cur aere census, cur capitis minor,
Impune gaudens fallere Curiam,
Et vnda & interdixit igni
Innocuos capite imminutos?

ODE V.

Caluinianas sicas Paschasius accingit SOCIETATI.

EN *ipse fraudum sutor adest, adest;*
Adeste Leges: exsulet, exsulet
Paschasius, lues bonorum;
Pende tuas malesuade poenas.
I quadruplator; puluere Gallico
Procumbe succidanea victima:
Infamibus soluta nodis,
Laeta manus repetit Penates.
Nunc illa virtus sanguine pulcrior
Plaudit reduci Ciuibus exsules,
Quos puluere adspersos decoro
Nobilitat peregrina tellus.
Frustra iubentur carmine publico
Narrare seris SAXA *nepotibus*
Sicasque, sacratosque, Regum
Sanguine purpuream iuuentam.
Bezae sonabant cornua classico,

MACTATE REGES, sanguine pascimur:
O! cur cicatrices tremente
Mens refugis renouare dextra?
Nullis tacebit Gallia posteris
Tot REGICIDAS: vidimus hæresim
Succos nouercalis veneni
Thessalica furiare nocte.
O Parca præceps! sic tibi toxicum,
FRANCISCE, longos corripuit dies?
HEV! CAROLO sic orba mater
In geminis lacrymauit vrnus?
Caluini in aris Sergia, Cassia
Sacrata sica est; palmaque nobilis
In cæde lemniscata Regum
Hæreticos decorat lanistas.
Non his iuuentus docta latronibus
Cruore Regum sancta palatia
Infecit, auulsaque lauru
Funereas statuit cupressus.
HENRICE, testis quando iterum rogat
Illis iuuentam credere Gallia;
Frustra oblatrante Marione
Cerberea maledicta fauce.

ODE VI.

In Pyramidis architectum.

VIX hæc amico GALLIA carmine
Faustum elocuta est, consiliantibus
De more magnorum Deorum;
Jam pedibus manibusque surgens
Sententiarum murmure conscio
Lætum Senatus ter crepuit sonum:
Canisque BVRDONIS per omnes
Tartareus color iuit artus.

Quid

Quid mirum? vbi altas Arcadicum pecus
Demisit aureis, incidit illius
Formido noctis, qua vocabis,
Æace, concilium silentum.
Tunc, tunc fateri prosubigens dolos
Mouebis atrox illacrymabilem
Quæsitor vrnam. quo Megæra
Pyramidem lapide expiabit?
Nil est labores Sisyphios pati; aut
Lapsura montis vertice marmora
Timere semper; nec scelestis
Vna sat est humeris columna:
Nil est rigentem Palladis Ægide
Mutare formam; nil Sipyli iugo
Saxescere, æternoque fletu
In Niobes vlulare busto:
Nil liberó succedere Theseo
In sede rupis; nil dape fertili
In Caucaso semper renatis
Pascere visceribus volucrem.
Quodcumque BVRDO *supplicium luet,*
Optare fas est Enceladi rogum,
Vt voluat æstuante rictu
Pyramidis liquefacta saxa.
Tunc discet atris carpere versibus
Gigas Tonantem; Bardocucullio
Tunc discet æternum silere
De lacero cuculus cucullo.

ODE VII.

SOCIETAS IESV inuidia maior.

FRVSTRA *tenebras nubilat inuidas*
Calumniarum feta vaporibus,
Versæque lymphatæque mentis
Turbinibus glomerata nubes;

Nubes probrorum saxea grandine,
Nubes Auerni fœdior halitu,
LEMANNICAE *Mephitis Hydra,*
Cui vomuit maculosa tabum.
Stat Sol IESVS *nescius obrui:*
Stant mille circum SIDERA, *sidera*
Amica Soli, nubilisque
Lucem acuunt animumque nimbis.
LIVORE *nemo iudice fit nocens,*
Quem prius virtus non peragit reum:
Sed gloriæ parcens iacenti
Inuidia est inimica summis.
Æquare palmam scilicet impotens
Clarescit vmbra, sordibus emicat;
Virgamque Censorum pauescens
Se rigidum simulat Catonem.
Quicumque famam liuidus inclytam
Opprobriorum lancinat vnguibus;
Dum pressa mole palma surgit,
A proprio iugulatur œstro.
FVLGET *decoro puluere turpium*
Mendaciorum sordida Veritas;
Nec perdit, aut sperat secures
Inuidiæ petulantis vrna.
Si laudem amica quis dederit manu,
Frui parata est: si rapit inuida,
Lubens resignat; nec repulsæ
Iudice se metuit tabellam.

ODE IIX.

Arnaldus & Turnebus moniti.

ECQVID *trilingui murmure Cerberi*
Fessi latrando, carmina sibilant?
Cur toxicant spumante rictu
Innocuis aconita terris?

Cur

Cur Gallicanis Sphinx noua cautibus
Obſcura belli ænigmata murmurat
ARNALDVS? o ARNALDE, *quantis*
Dedecoras male nata culpis!
Cur ſeta probris ſæcula polluunt,
TVRNEBE, *partam Pallade gloriam?*
TVRNEBE, *cur ignota mordes,*
Opprobrijs præeunte turba?
Sic ciuium ardor falſa canentium
Te mente celſa præcipitem rapit?
Hac fama taminata labe
Conſpicuum violabit oſtrum.
Cur vagientis neſcius Ordinis
Cantas tuorum crimina temporum?
TVRNEBE *felix! ſi tuliſſet*
Poſteritas melioris æui;
Quando illa cunis exſiliens cohors
Vulgauit orbi nomen amabile:
Tunc, tunc recantato retrorſum
Vela dares iterata verſu.

ODE IX.

Batauus N.

PERGANT *profani. Nil odio eſt ſatis.*
Latrare iuſſit marmora, Palladis
Abactus infans, præco noctis
Leidius, Eumenidum ſacerdos.
At tu, vetuſtas, dum pede prorues
Stantem columnam, ruderibus preme
Famam Bataui; hoc fama buſto
Plangat humum moriente penna.
Fallor? reditur? iam titulis fidem
Detraxit vrbi reddita veritas?
Reditur: & iam Batte mendax
Ætheria lapideſcis ira.

Allatres licet vsque nos, & vsque,
Et gannitibus improbus lacessas,
Certum est hanc tibi pernegare famam.
Non deerunt tamen hac in vrbe forsan,
Pellem rodere qui velint caninam:
Nos hac a scabie tenemus vngues.

ODE I.

Columna Parisiensis.

ERGO *piorum sanguinis ebrios*
Columna scurras Mæuia conuocat,
Locanda famosis Macelli
Faucibus, Exquiliis, Suburra?
Ergo Senatus principis vrbium
Ploranda viuis funera conspicit?
Portenta! spirantique famæ
Imposuit Libitina bustum?
O! cui superbos nobilis imperi,
HENRICE, *fasceis* GALLIA *subdidit:*
O! cuius ingentes laborat
Gloria deproperare palmas;
Regnare paruum est. REGIBVS *aureos*
Hæc vna postes Gloria consecrat,
SERVARE CIVEIS: *vna quercus*
Tot superemineat tropæa.
Regnare magnum est: si pia supplici
Patet clienti regia Principis,
Nec Virga lictorum pauentem
Submouet imperiosa turbam.
Sic perduelles imposito pede
Compescat hosteis Martis adorea,

Hastas-

Hastasque, captiuosque currus
Exuuijs numerans opimis.
Per non timentem funera Galliam
HENRICE, *testor: sic tibi sanguinis*
DELPHINVS *æternans honorem*
BORBONIOS *generet nepotes.*
Veta columnam funere præficam
Cantare lessum. non timidos mori
Pro Regibus, focis, & aris
Illa manent Prytanæa vitæ?
Indigna laus est BORBONIA *manu*
Pulsare inermes. O liceat tuis
Hoc nomen inscripsisse fastis!
TV PATRIAE PATER ATQVE PACIS.

ODE II.

BVRDONIS mentitum genus.

VETA *tabellis Euganeum canem*
Damnare iustos. Gloria Iudicis
Audire: Judicis secundam
Innocuus reus optat aurem.
Citata fallunt; fallere nesciunt
Perendinatos crimina Iudices:
Quicumque non audita damnat,
Justitiæ negat esse Princeps.
Fac ventilatis partibus incubet
Lex Talionis. Tunc vagus, exsulans,
Amphisuie, exerrare, BVRDO
Italiæ metues per oras.
Illic biformes publicat Hybridæ
Verona cunas; scimus vt Jtalos,
Attonse Cæsar, decoloras,
Cenomanum vitians cruorem.
Ille, ille Terra natus imagines

Tunc, tunc timentur vuln era, publico
Si dura Consulto Senatus
Bella Canes moueant arenæ.
Auerte pestem quisquis amicior
IESV *alumnis: lumina gentium*
Audite magnarum, Senatus,
Quem Cineas velit esse Regum.
Ite, ite, latam muniit orbitam
Exempla monstrans Maximus, Optimus,
Felix, Pius, Fortis, Serenus
Victor agens niueas quadrigas.
En mille labris oscula sauciis
(Fides!) propinat: qui Marij manum
Ter exsecratus hospitalem
Omine dat meliore dextram.
O rara magnis gloria Regibus!
Exulceratam vulnere gratiam
Placare, & insolentis iræ
Indomitos superare fluctus.

ODE III.

Thuani amica compellatio.

ITE, *ite, saxis æra reuellite*
Legis pudendæ: fulguret æquitas:
Iam tersa nubes, veritati
Sole diem referente purum.
Tu præter omnes carminis entheo
Abrepte quondam vortice, Gallici
Princeps Senatus, o Thuane,
Redde animum, citharæque chordas
Aptans amicas, blandius Orpheo
(Quamuis reuulsas duceret ilices,
Vndasque, rupesque, & leones)
Pyramidem tua musa vertet;

Donec Senatus per ſaturam datis
Suffragiorum vocibus obruat
Infame ſaxum, fronte figens
Funcream Canibus tabellam.
Tunc conſecrati nomine Principis
(Cuipriſca cedant æra Quiritium)
CLEMENTIAE HENRICAEAE *equeſtrem*
Gallia ſubſtituet coloſſum.
Quis me, quis error ludit amabilis?
Sonant Thuani carmina barbito?
Patreſque conſentes laborant
In numeros animare vocem?
Sic eſt: terentur maxima Principis
Veſtigia; ambit curia tramitem
Calcare Regum: Galliaque
Sic iterant præeunte Diras.

ODE IV.

Diræ in columnam & auctorem.

EXOSA *cælo marmora! marmora*
Inhoſpitalis vertice Caucaſi
Exciſa! bacchatove thyrſis
Miſſa iugo! trifidave flamma
Auulſa ſaxis Acroceraunijs!
Vos fulminantis magna Dei manus
Sternetque, vitandumque triſti
Omine proſtituet bidental.
Ecquid minatur Pyramis æthere?
Sternent auorum marmora poſteri,
Ventura terræ æquabit ætas
Innocuæ monumenta famæ.
Opus Cyclopum non erit ignibus,
Non arte, & armis; mole ruent ſua,
Et faſce mendacis fatiſcent
Opprobrij moritura ſaxa.

Volat

Volat senectus omnia pertinax
Sulcare rugis; dat cariem dies.
Mortale nil longum, & columnis
Tempus edax sua fata dixit.
Cur ille praco munere vescitur
Fauentis aula, dum lapidi sedens
Famam subhastauit bonorum,
Sector opum, iugulique sector?
Cur are census, cur capitis minor,
Impune gaudens fallere Curiam,
Et vnda & interdixit igni
Innocuos capite imminutos?

ODE V.

Caluinianas sicas Paschasius accingit SOCIETATI.

EN *ipse fraudum sutor adest, adest;*
Adeste Leges: exsulet, exsulet
Paschasius, lues bonorum;
Pende tuas malesuade pœnas.
I quadruplator; puluere Gallico
Procumbe succidanea victima:
Infamibus soluta nodis,
Læta manus repetit Penates.
Nunc illa virtus sanguine pulcrior
Plaudit reduci Ciuibus exsules,
Quos puluere adspersos decoro
Nobilitat peregrina tellus.
Frustra iubentur carmine publico
Narrare seris SAXA *nepotibus*
Sicasque, sacratosque, Regum
Sanguine purpuream iuuentam.
Bezæ sonabant cornua classico,

MA-

MACTATE REGES, *sanguine pascimur:*
O! cur cicatrices tremente
Mens refugis renouare dextra?
Nullis tacebit Gallia posteris
Tot REGICIDAS: *vidimus hæresim*
Succos nouercalis veneni
Thessalica furiare nocte.
O Parca præceps! sic tibi toxicum,
FRANCISCE, *longos corripuit dies?*
HEV! CAROLO *sic orba mater*
In geminis lacrymauit vrnis?
Caluini in aris Sergia, Cassia
Sacrata sica est; palmaque nobilis
In cæde lemniscata Regum
Hæreticos decorat lanistas.
Non his iuuentus docta latronibus
Cruore Regum sancta palatia
Infecit, auulsaque lauru
Funereas statuit cupressus.
HENRICE, *testis quando iterum rogat*
Illis iuuentam credere Gallia;
Frustra oblatrante Marione
Cerberea maledicta fauce.

ODE VI.

In Pyramidis architectum.

VIX *hæc amico* GALLIA *carmine*
Faustum elocuta est, consiliantibus
De more magnorum Deorum;
Jam pedibus manibusque surgens
Sententiarum murmure conscio
Lætum Senatus ter crepuit sonum:
Canisque BVRDONIS *per omnes*
Tartareus color iuit artus.

Quid

Quid mirum? vbi altas Arcadicum pecus
Demisit aureis, incidit illius
Formido noctis, qua vocabis,
Æace, concilium silentum.
Tunc, tunc fateri prosubigens dolos
Mouebis atrox illacrymabilem
Quæsitor vrnam. quo Megæra
Pyramidem lapide expiabit?
Nil est labores Sisyphios pati; aut
Lapsura montis vertice marmora
Timere semper; nec scelestus
Vna sat est humeris columna:
Nil est rigentem Palladis Ægide
Mutare formam; nil Sipyli iugo
Saxescere, æternoque fletu
In Niobes vlulare busto:
Nil libero succedere Theseo
In sede rupis; nil dape fertili
In Caucaso semper renatis
Pascere visceribus volucrem.
Quodcumque BVRDO *supplicium luet,*
Optare fas est Enceladi rogum,
Vt voluat æstuante rictu
Pyramidis liquefacta saxa.
Tunc discet atris carpere versibus
Gigas Tonantem; Bardocucullio
Tunc discet æternum silere
De lacero cuculus cucullo.

ODE VII.

SOCIETAS IESV inuidia maior.

FRVSTRA *tenebras nubilat inuidas*
Calumniarum feta vaporibus,
Versæque lymphatæque mentis
Turbinibus glomerata nubes;

Nubes probrorum saxea grandine,
Nubes Auerni fœdior halitu,
LEMANNICAE *Mephitis Hydræ,*
Cui vomuit maculosa tabum.
Stat Sol IESVS *nescius obrui:*
Stant mille circum SIDERA, *sidera*
Amica Soli, nubilisque
Lucem acuunt animumque nimbis.
LIVORE *nemo iudice fit nocens,*
Quem prius virtus non peragit reum:
Sed gloriæ parcens iacenti
Inuidia est inimica summis.
Æquare palmam scilicet impotens
Clarescit umbra, sordibus emicat;
Virgamque Censorum pauescens
Se rigidum simulat Catonem.
Quicumque famam liuidus inclytam
Opprobriorum lancinat vnguibus;
Dum pressa mole palma surgit,
A proprio iugulatur œstro.
FVLGET *decoro puluere turpium*
Mendaciorum sordida Veritas;
Nec perdit, aut sperat secures
Inuidiæ petulantis vrna.
Si laudem amica quis dederit manu,
Frui parata est: si rapit inuida,
Lubens resignat; nec repulsæ
Iudice se metuit tabellam.

ODE IIX.

Arnaldus & Turnebus moniti.

ECQVID *trilingui murmure Cerberi*
Fessi latrando, carmina sibilant?
Cur toxicant spumante rictu
Innocuis aconita terris?

Cur

Cur Gallicanis Sphinx noua cautibus
Obscura belli ænigmata murmurat
ARNALDVS? o ARNALDE, *quantis*
Dedecoras male nata culpis!
Cur feta probris sæcula polluunt,
TVRNEBE, *partam Pallade gloriam?*
TVRNEBE, *cur ignota mordes,*
Opprobrijs præeunte turba?
Sic ciuium ardor falsa canentium
Te mente celsa præcipitem rapit?
Hac fama taminata labe
Conspicuum violabit ostrum.
Cur vagientis nescius Ordinis
Cantas tuorum crimina temporum?
TVRNEBE *felix! si tulisset*
Posteritas melioris æui;
Quando illa cunis exsiliens cohors
Vulgauit orbi nomen amabile:
Tunc, tunc recantato retrorsum
Vela dares iterata versu.

ODE IX.
Batauus N.

PERGANT *profani. Nil odio est satis.*
Latrare iussit mormora, Palladis
Abactus infans, præco noctis
Leidius, Eumenidum sacerdos.
At tu, vetustas, dum pede prorues
Stantem columnam, ruderibus preme
Famam Bataui; hoc fama busto
Plangat humum moriente penna.
Fallor? reditur? iam titulis fidem
Detraxit vrbi reddita veritas?
Reditur: & iam Batte mendax
Ætheria lapidescis ira.

Rumperis: en iam liberat aureas
Stymphalis auras, æthera liuidis
Gauisa funestare plumis,
In medio nebulosa Sole.
Conuexa cæli iam medio patent
Rursum sereno; nubibus alites
Sic expulit FLESCHANA *arundo,*
BORBONIO *bene missa neruo.*

ODE X.

Bezæ calumnia emaculata.

At tu propinquo disce periculo
Frenare linguam, cui super impia
Ceruice stat Minois vrna,
Vera reos subigens fateri.
O BEZA *nostri infamia sæculi!*
Emasculato cum grege mollium
Procus virorum, Harpyia fœdans
Vnguibus ingenuum pudorem,
Senile monstrum, fax furialibus
Accensa flammis sulphure Tænari,
Vespillo iuratus pudorem
Luxuriæ cinerare busto.
Ille, ille gurges, Scylla libidinum,
Circe Gebennis pocula fascinans;
(Immane!) Sirenumque cantu
Naufragas decumans procellas;
Castos VLYSSES *sordibus implicet!*
Arcete dirum, pro Superi, nefas!
Arcete pestem! incesta IESV
Ne radij tenebrentur aura!
Quin nube pulsa, quod iubar emicat
Loquatur orbis. dicite posteri;
At ille tentator Dianæ
Virginea pereat sagitta.

ODE

ODE XI.

SOCIETAS pacis amans.

ARNALDE *pergis? cum lituo tubæ*
Ferale murmur quas Aquilas vocat?
Dat militi LOYOLAE *honestam*
Relligio noua missionem.
SERRATA *rupes testis, & aureo*
Fixa arma trunco: testis & optimi
PATRONA *voti, militares*
Qua soluit tibi lege nodos.
Ergone inermis, parua SODALITAS,
Mysteriorum, nominis & Togæ
Oblita, Patriæque amoris,
Sic statuet rapietque lauros?
Gallis decorum est pro patria mori,
Pro Rege plecti dulcis adorea:
Galline difflictum recudent
In Dominos Patriamque ferrum?
Nefas! virescant LILIA, LILIA
Florente culmo: nec decus occidat;
Dum dira bellorum cruentis
Fulmina detonuere nimbis.
Ecquis CARAFFAM *terruit Annibal?*
Quis Brennus vrbem? quo canitur PATRE
Bellum patrato? feciales
Quos habuit bona pax alumnos?
Sic te Charontis remigio parans
Famam piorum Manibus inferes?
Oscamque Diphtheram reuoluens
Hanc recoques, moriture, cramben?

ODE XII.

DOVSA Pater, DOVSA Filius.

SIC fibulatis semiuir artibus
Elumbis effeto arietat impetu?
Lassisque Depontanus annis
DOVSA *graui iuuenatur æuo?*
Proles subibit deterior patre,
Auo nepotes. degenerantibus
DOVSAEADVM *exemplis parentum*
Atria per generosa ceras
Male auspicato pollice fingitis;
Quando insolentis frena licentiæ
Laxauit error, impudicis
Exonerans maledicta plaustris.
Hinc ille sponsus Penelopes, puer
COSTERIANI *verticis in niues*
Oppedere ausus: o verenda
Ludibrium pueri senectus!
Ergo Sororum, DOVSA, *per vltimam*
Ibunt senectam perfida vellera!
Quamquam o! Sed Indicus piauit
Iura Dei temerata Pontus.
I nunc, & vmbris VMBRA *dicacibus*
(Dum iudicantem senseris Æacum)
Vitæ, Dei, famæ, tuique
Ante diem properatus exsul,
Dic esse nullum FORTIBVS *exsulem:*
Dic esse Gallis & PATRIAM *& lares*
Vbique, natalesque terras
Dum videt astra habitanda Virtus:
Dicesse veros sontibus exsules,
Quicumque LINGVAE *supplicium luunt;*

VOLCASque, MISENOSque, & omnem
Colluuiem ſimul inuidentum:
Dic fabuloſis carmine Manibus
Veram Poetas pingere imaginem,
Rotaſque liuentum, & fugaces
Delicias, lapideſque & vndas:
Dic, dic, & atra voce ſuperſtites
Teſtare GALLOS: Parcite morſibus:
Nemo remorſuros laceſſat;
Non pueri lacrymant inulti.
Teſtare cælo viuere vindicem
Calumniarum. quo pede ſtrangulat
VINDICTA fauces? fera! fera!
Sed grauibus metuenda pœnis.

CAPVT IV.

Batauus, neſcio quis, in comparationem IESV, *& Ieſuitarum, calumniarum ebrios deuomuit verſus. detergo hos meliori ſpongia.*

CALVINIANI, frequentiſſimum plane conciliabulum inter hęreticos ex apoſtatis veritatis, ad fabulas ſemper vigiles, ad criminationes celeres, ad calũnias profuſi, ad vaniſſima figmēta prodigi, miro vultus artificio

(—— iacto velut aſpera ſaxo
Comminus erigitur ſerpens, cui ſubter inanes
Longa ſitis latebras, totoſque agitata per artus
Conuocat in fauces & ſquamea colla venenum)

SOCIETATEM, quam vident non tantum in apertis, & ad lucem habitare columbam; ſed ingenio, & eloquio, & omnifaria eruditione grauidam, neſcio qua nobilitatis, qua populi prærogatiua potiri, indignabundi ad expugnandum conuerſi, actu colubroſo, nefando ſemini

ſuo

ſuo viam deliniunt; dumque illam vocant in inuidiam, ſe ſuaque commenta incautis inſtillant pectoribus; quæ aut a Patribus damnata, tamquam ex omnium ſcelerum defloratione, conſtruxerunt; aut a Satana noue ſuxerunt. quos ego in hoc amphitheatrico ludo nouus locarius qua ſede ponam? —*fratres inter aenos*, apud quos

Somnia pituita qui purgatißima mittunt,
Præcipui ſunto; ſitque illis aurea barba.

In horum numero non ſatis ſcio an eſſe poſſit ille, qui verſus ſub Ioue natos frigido e glaciali pituita deſpumauit in SOCIETATEM, cuius ridet miracula. Magis crederet nouus Diagoras Melius, ſi quis illi in aurem cantaret

—— *mugitum labyrinthi,*
Et mare percuſſum puero, fabrumque volantem.

Credat, non credat; e SOCIETATE fuerunt, qui per altiſſimos gurgites pedem tulerunt illotum: qui calcarunt ponti terga, vndis ſtupentibus, ad famulatum ſubeunte natura: quorum iuſſionibus fœdæ vitiligines obtemperarunt: quorum contactu ſanguinis profluuia ſteterunt: ad quorum manus veternoſæ fugerunt vndæ: quorum verbis, turgentia viſcera ſalutari auiditate defluxerunt; vocibus, inſana ſe maria explicarunt, procellarum turbines ſederunt; nutu, pollinctorum velaminibus expediti, poſt funeris diem tertium ac quartum, readunita diiugatione, nouoque animæ illigamento, noui homines terris cæloque redditi ſunt. quæ ego cum nolim dilatare ambitioſo præconio, tum ſatis habeo rem dixiſſe teſtatam multis hominum millibus, quibus cauſſa nulla fuit mentiendi.

Sed

Sed & a Caluiniana manu portenta demanarunt. Fateor. vbicumque enim illa ſedem fixit, rareſcit iuſtitia, increbeſcit iniquitas, diſciplina torpeſcit, caritatis munia exorbitant, ſcelerumque nouis monſtris regna turbantur, euigoratur libidinibus iuuentus, inſultatur virginibus & matrimoniis alienis; macella, ſcenæ, amphitheatra, ſanguinis, impietatis & impuritatis publice loca conſtruuntur. nolo fœdioribus contaminare verecundam chartam; & ab his ipſis, quæ dixi, lubens conſilio deflecto: ne, dum plura, veriſſima tamen, inambulo, contaminationibus verborum nudorum vel atramentum polluam. Et ſane quis non mecum miretur tardam in vindictam Domini dexteram? aut tam impudentibus greſſibus non ſubduxiſſe ſe terram pondere victam? atque interim poſt tam nefanda, poſt ſacra profanaque omnia rapinis proſtituta, poſt ciuilem ſanguinem, ſacrilegia, parricidia, proſcriptiones, quibus Gallia nobilitate viduata, agri cultoribus nudati, audent ream facere ſcelerum ſuorum SOCIETATEM, quæ ſtudia ſua, ſudorem, vitam, Galliç æterno bono dum ſacrauit, nec noctes patitur ineruditas cum deſpectu valetudinis bonæ, quo creditam ſibi iuuentutem omni politiori litteratura inſtituat; idque tam prodige, vt plerique huius alumni vitam in illius informatione ponant. quo magis miror hunc ab obſtetricis infami digito inueſtem Batauum

(— *riſum teneatis amici*)

SOCIETATEM totam auſum ſpurco turpare carmine, quod huic ante caligas, ſed & ante calceos venit. Audiamus bellum mammatorem lallantem

PARISSIMVM EPIGRAMMA.

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Epigramma; & inter thuris, piperis, & culinæ fuliginosos versus parissimum.

Vis cursu pedibusque gloriari?
Tigrim vince, leuemque Passerinum.
Nulla est gloria præterire asellos
Gebennicos, Rupellanos, Heidelbergicos, Batauicos, Leidios, Franekeranos.

QVOD QVIDAM EXIMIVS POETA.

Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor; infido vt scurra distabit amicus;
tantum hic procul erit ab eximio Poeta, nisi

—si quis pedibus quod claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cenatus,
inter eximios adlegi debeat. at tu, qui carmen legeris,
Bœotum in crasso iurares aere natum.
vt non immerito, quicumq; audierit hunc proletarium Poetam, cum classibus & capite censeatur, adscribi ordinibus primis, exclamet, Tempora! quibus

—nanum cuiusdam Atlanta vocamus,
Æthiopem cygnum, paruam exortamque puellam
Europen.

Sic dentata sibi videtur Ægle,
Emtis ossibus, Jndicoque cornu.
Sic quæ nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.
Hac & tu ratione, qua Poeta es,
Caluus cum fueris, eris comatus.

Et tamen, fide integra, quis est hic eximius Poeta? Qui

Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse quis credat:
Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

Iam quid huic eximio precer Poetæ, nomen qui tam religiose premit suum? nisi vt

Nunc inquieti monte Sisyphi pressus,
Nunc inter vndas garruli senis siccus
Delasset omnes fabulas Poetarum:
Et cum fateri Furia iusserit verum,
Prodente clamet conscientia: Scripsi

Dousa, Scripsi, Mea sunt hæc,

Quæ redimant soli carmina docta coci.

indigna auribus eruditioribus, indignissima in quæ melior manus pennam strinxerit.

In tauros Libyci ruunt leones,
Non sunt papilionibus molesti.
Quæras, censeo, si legi laboras,
Nigri fornicis ebrium Poetam,
Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, quæ legunt cacantes.

nam SOCIETATIS doctior frons non est notanda hoc stigmate. Dabo interim huic puero aliquid; ne, si vacua eum manu dimisero, lacrymas ad matrem deferat.

VERSIBVS REVERA AVREIS.

Nugaris: solea puer obiurgabere rubra.
Infanti melimela dato, fatuasque mariscas:
Nam mihi, quæ nouit pungere, Chia sapit.

O puerum male feriatum! qui audeat in Fabiorum, in Curionum vertices

Scribere versiculos, miseras & perdere chartas.

Intuere, quos tibi dabo. lege.

Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyiasque
Inuenies: hominem pagina nostra sapit.
Quæ nec sæcula centies peracta,
Nec longæ cariem timet senectæ,
Hanc tu quisquis es, o malus, timeto.
Nam si vel minimos manu rapaci
Hoc de palmite læseris racemos,

in tuum tuorumque caput læseris, in nomen tuum.

Spectato.

INTRAT *theatrum Roscius, cothurnatus,*
Soccatus; vt Parnassidos tumens Musis
Marone grauidam exoneret, ebrius leno,
Diffibulatus ganeo, & salax, aluum;
Nouoque Pindum Delio locupletet
PARISSIMVS *Poeta. Testor orchestram;*
Si non strigosus atque mucidus simo,
Large flagello vapulet cachinnorum.
Proreptat elego pumilus pede, & lauri
Caluaster infans nescius rotat frontem,
Blæsaque lingua labeo-broncus eructat
Mendaciorum fæce turgidos fluctus,
Conuiciorum nosque conspuit cœno.
Mæonide natum, aut stemmatis Sophoclei,
Quem lacte Sappho pauerat, cui Vates
Cyrrhæus implerat Deo entheo pectus,
Rebar futurum; qui chely Orphei Pæan,
Melopæa Flacci caneret, aut epos Publi.
Informis ecce prodit embryo, Batti
Soboles, lyra squallente, marcido plectro,

Cada-

Cadauerosa arundine, & labro insulso;
PARISSIMASque *Mæuius parit Musas.*
An non farina dignus, vt litet pera
Bacchi Sacerdos? Massicum vt merum spargat,
Porriciat exsta? myrtea coma vinctus
Donetur hirco? hem! sancta si Fides clamet;
Dignus latrina. quem prius sua Brontes
Incude formet, leuigetque runcina,
Steropesque lima pectinet, graui scalpro
Rodat Pyracmon; scurra ne lacernosius,
Et exoletus verna scorteis tectus,
Dum se vndulatum credit in heteromallo
Sedere segmentatum, & ostrino luxu
Turgere, leges dictet insolens vllas
Lasciuienti paginæ, aut magis cudat
E lumbe carmen, maleuolentiæ testem;
Nugis profanans sacra, scommate impraegnans,
Et indolato Apolline innubas Diuas.
Hunc si ad tribunal Macedonum trahat lictor,
Cauea Helymon putrescet, & rubens virgis,
Enectus alapis Chœrilus, melos crudum,
Animamque felle liuidam euomet scenæ.
Sed caprimulgus ille Labeo, decoctor
Honoris, illeque plagiario peior
Poeta, olentis Mauij putre excrementum,
Jnterque Olores obstrepens procax Anser:
Si non Gemonios scanderit gradus, fundens
Circo veternosa ilia, aut moletrina
Catamidiatus gyrgathoque, Suffenus
Pœnas rependat atta; pure perfusus,
Suaque sanie, taureis flagris supplex;
Cauteriatus, crure fracto, & obstipa hic
Ceruice stabit, Sotademque lymphatum,
Et vsque, & vsque plectet insequens Musa;
Donec flagellis satur ad equulei mensam,
Dediscat os Charonticum integram famam

Arrodere bonorum stylo, & probrum mendax
Referre cerdo metuat ad palimpsestum.

Auctori.

De plebe quispiam, vt reor, Poetarum,
Pennam saginans liuido Stygis viru.
Famam venenat nostram; & arido rodit
Nos dente mordax. Quis sit, haud satis luci est.
Albusne, an ater; luciosus, an pætus;
An labeo, dento, naso, mento, vel bucco:
An ostreatulo superbiat tergo:
An auris olli MercurI ad tholum fixa est:
Calumniatrix littera an notet frontem:
Et ista, & alia haud rettulit mihi Fama.
Nec putidam nucem duim olli, vt hæc narret.
Res vna te notissimum mihi fecit:
Calumniarum sarcina es, chaos plenum
Mendaciorum. hoc stigma te obuium prodet:
Clamabit: Ecce sycophanta hic est, ecce.
Præclara res est, celebre per scelus nomen!

SPONGIA

Eluendis calumniarum sordibus.

Calumnia I.

Presbyteri, à socio geritis qui nomen IESV,
Dispercam, si vos IESVS *amare potest.*

Spongia I.

Tv, qui nos sale putido iocorum
Perfricare studes, salax Poeta,
Quid iuuat tumidis latrare buccis,

SI VOS IESVS amet, volo perire?
An illud Nemesin putas latere?
Inferni Nemesin Dei ὠτακουςὴν
Quid ni IESVS *amet sibi tenaci*
Votorum laqueo palam illigatos?
Quid ni IESVS *amet, quibus voluptas*
Illum Anthropophage intulisse genti?
Quid ni IESVS *amet tibi perosos;*
Cui odisse bonos Venus nefanda est?
Quid iuuat tumidis latrare buccis,
SI VOS IESVS amet, volo perire?
In promptu ratio est procacitatis:
Iam gratis tibi peierare fas est:
Nam olim stirpitus, o miser, peristi.
Abiurata tibi est fides auorum:
Mens turpi scelerum situ fatiscit:
Ex quo non puduit stuprare matrem
Errorum illuuie improba & nefanda.
Quare, ni celer orbitam relinquas,
Has ego melius preces paciscar:
(Audite o superi, inferique Manes!)
SI te IESVS amet, volo perire.

Calumnia II.

Humano generi fons & dator ille salutis:
Vos contra innocuis omnibus exitio.

Spongia II.

I.

VELLERE *non solum; sed totam euellere barbam*
Philosophis, putrido niteris vngue nepos.
Scortatur Natura iterum: te patre triformis
Rursus in hanc lucem nata Chimæra fuit.

Exitium,

Exitium, atque ſalus; ſimul & prodeſſe, & obeſſe;
Te paranympho ineunt nobile connubium.
Fax eſt penna tibi Stygiis accenſa caminis:
Et Feſcenninum ſunt maledicta melos.
Hæreſis e ſalebra plebem extraxiſſe ſtudemus:
Et tamen innocuis dicimur exitium.
Ædibus in noſtris ſcelerum Panacea vireſcit:
Et tamen innocuis dicimur exitium.
Noſtra ſcabros iuuenum mores concinnat amuſſis:
Et tamen innocuis dicimur exitium.
Interea Veneris ſudat tibi carmina fornax,
Scripta Cupidineis carmina arundinibus.
Si bene te noui; tuus eſt, tuus ille libellus,
Quem non abſque graui Naſo legat ſtomacho.
O leno! o lurco! Geticis digniſsime terris,
Siſyphio ſaxo, Tantaleoque vado.
Et tamen vna ſalus mortalibus eſſe videris: .
Nos contra innocuis omnibus exitio.
Ferrea ni frons ſit, niſi plumbea fibra; ſalute
Quilibet abiecta mauolet exitium.

II.

O Turpe, vecors, barbarum, impudens monſtrum!
Quod plebe tota maius eſt cachinnorum:
Democriteus iure cui lien ſeruit,
Aut e patriciis ſplenibus grauis cenſu.
Nos, qui polimus affabre virum pectus
Incude ſacra; & mucidos ſenum mores
Virtutum ἰτυβᾶν fronde cogimus læta:
Nos, qui iuuentæ ceream in ſcelus mentem
Liqueſcere æſtu deuetamus ætatis;
Nos innocentum dicimur hominum Syrtes,
Queis implicatur naufragæ ſalus vitæ.
Tu lurco, leno, vappa; tu lues morum,
Strages pudoris; tu, cui imitus ſudant

Stupra

Stupra ex medullis; penna cui litat sacra
Priapi acerra; tu, cui placet fœda
Meretricis inter oscula emicans metrum,
Palam dicari PVBLICAE *tibi affectas*
Aram SALVTIS. *Numen! o sacrum numen!*
Cui ara iure maxima erigi debet,
Erecta qualis Zoilo fuit quondam,
Proterua meritas lingua cum daret pœnas:
Quater viginti nempe crux pedes alta.

Calumnia III.

Cauponantum agmen flagris templo expulit ille,
Et dixit, Precibus est sacer ille locus:
Templa dicata Deo per vos spelunca latronum;
Per vos facta Dei est magna taberna domus.

Spongia III.

QVORSVM *tabernas nostra dicitis templa?*
Hoc augurarier Oedipus sagax nescit.
Nil nundinale prostat illibi vulgo.
Deo sacratas fundimus preces gratis:
Deo litamus hostiam; atque eam gratis:
Eius cruore abstergimus scelus gratis:
Sacramque doctrinæ dapem hic damus gratis:
Nec nos laboribus excoqui piget gratis.
Tu, ne labori præmium absuat nostro,
Mentiris, & nos conspuis probris gratis.
Sed prodigalitate non opus tali est:
Nisi obserare cautius dein labra,
Per me doceri mauelis; sed haud gratis.
Sin lectionem discere hanc procax nolis,
Fies Proserpinæ hospes; & quidem gratis.

Calumnia IV.

Fraternum paßim lex Christi inculcat amorem:
Exsulat a vestris quam procul ille choris.

Spongia IV.

FRATERNI *amoris flammula fibras nobis*
Negas calere. Bella res procax lingua!
Fingit, refingit quidlibet: nouos mores,
Nouosque vultus, fabricat nouos mundos.
Quantus Prometheus! digna Caucaso messis,
Aquilaque dignum ferculum, & Iouis telo
Dignum tropæum! Bella res procax lingua!
Nunc insueta pectus emicat luce,
Fideique sacris Indus æstuat tedis
IGNATI *ab igne. Quamlibet flagret Sole*
Nimium calenti, sensit has faces Afer;
Marique toto flamma non potest vinci.
Nuper cruore ebulliit Thetis nostro;
ASEVEDA *quando pectus obtulit letho.*
Quid adhuc rebelli peruicax ais fastu,
Nullas medullis candicare sub nostris
Faculas amoris? Venia iam tibi danda est.
Veneris amores semper insident linguæ;
Negasque talibus æstuare nos flammis.
Nec veriora Pythius duit metra.
Rite est Poetis nomen inditum VATES:
Verum profari ingratiis Deus cogit.

Calum-

Calumnia V.

Non vstor Christus, non sector: vos dare flãmis
Corpora, vos Christi membra secare iuuat.

Spongia V.

SI quod sit vetulum senexque probrum;
Si qua edentula sit calumniarum;
Si mendacia fœda, & obsoleta,
Queis hircus putridis olet sub alis,
Emunctis fera naribus molesta:
Illud decrepitum instar est Charontis:
Iam centum numerat dies, & annos:
Iam potest Acheronticum vocari;
Et quod me hercule Cerberi trifauce
Per Stygem merito latretur ore.
Securus loquor: in capace regno
Quotquot millia, millia obuagantur,
Cuncta hæc millia Cerberum Poetam
Mentiri vnanimi obstrepent tumultu,
Dicentque: Hæreticis ea est libido,
Christi membra truci secare ferro,
Christi membra truci vstulare flamma.
Quare desine, quisquis es, Molosse,
Canina inuidia, canina orexi
Hoc cadauereo probro helluari.
Quantumcumque fuit sale, atque aceto
Obsonata nouo, nouoque semper
Hæc calumnia, iam diu putrescit.
Quid lingis vomitus canum priorum?
Se iam scommata nauseare vestra
Lectorum stomachus palam fatetur.

Calumnia VI.

Plebem iussa Patrum, natos seruare parentum,
Exemplis Christi nos monet ordo suis:
Contra in honore magistratus, vel habere parentes,
IGNATI *patris vos documenta vetant.*

Spongia VI.

VNVM *rogare, Fama, te supplex volo:*
Nostin' Batauum? Hunc dico, qui nobis ferox
Insultat, & liuente nos rodit labro.
Non quaero, quantus illius nasus siet.
Res certa: centum promicat longus pedes;
Quando haec & alia cernit attonitus metra.
Vnum rogare, Fama, te supplex volo:
Quot auris olli, quot stadia protenditur?
Ecquid renides? stemma non negat suum:
Apuleius ipsi proauus, & tritauus Midas;
Mordaxque & excors symbolon stirpis gerit.
Quot auris olli, quot stadia protenditur?
Ducenta, vel trecenta; vel quantum nequit
Titan diurna conficere velox rota.
Sed quanta, quanta; certus hoc vates cano,
Auritus hic, & auris hoc numquam audiit;
Nos imperasse filiis, ne quis patrum
Consulta seruet, matris aut leges colat.
Auritus hic, & auris hoc numquam audiit;
Nos imperasse subditis, ne quis Ducis,
Ne quis Senatus scita veneretur sui.
Quid ergo? Nequam & scurra, non leges patris,
Non Principi subesse, non suetus Deo,
Allinere nobis percupit crimen suum.
Sed bellus ille pictor exerrat via.
Frustra innocenti crimina appingit nocens.

Calum-

Calumnia VII.

IGNATI, *in cuius iuratis verba magistri.*
Spernere vos homines hinc iuuat, inde Deum.

Spongia VII.

HVC *quisquis Dialectices suesti*
Gordios celer explicare nodos:
Hic Creta labyrinthus; hic dolosæ
Hinc illinc Maleæ iocantur vndæ:
Struxit Oedipodi crucem Poeta.
Huc accurrite Palladis ministri,
Omnes vndique, quotquot estis, omnes:
Dignum hoc auribus est sophisma vestris.
Nos Ignatius optimus virorum
Sub Christi docuit merere signis:
Ergo spernere nos Deum coegit.
O nouum hercule Socratem, aut Platonem!
Si quis hoc puer in scholis sophorum
Moneta nimium leuis sophisma,
Aut culpa ingenij, aut nimis pigellus,
Barbato trutinauerit magistro;
Anguillæ miseras nates vorarent:
Tu barbatule lautiore barba,
Impune hæc blateras? nec erubescis?
O frons terrea, corneaque fibræ!
Iam totum decuit rubere tergus,
Pictum carnificis in officina.

Calumnia IIX.

IGNATI, *cui dote viros fraudare,*—

Spongia IIX.

PARTHORVM *decus inclytum Surenas*
Decem millia coniuges arabat:
O multo locuples colonus aruo!
Huic scilicet inuidet Poeta,
Spurcus (Iuppiter!) & salax Poeta!
Nec spurcus modo, nec salax Poeta;
Sed ipso est magis Euclione auarus.
Namque omnes, adipaliore censu
Onustas, cupit aduenire Nymphas.
Hinc quam sollicito excubat latratu,
Ne qua dotis inops puella nubat.
Et ne forte aliquid perire possit,
Per rimas canis hic tuetur omnes;
Atque vmbras etiam allatrat molossus:
Et quasi ingeniata naris olli
Hic tandem inueniat cubile fraudum,
Iam nos dente molit ferox canino:
Nos dotem eripere insonat virorum;
Hac nostras patinas dape helluari.
O Bœotia naris! o Batana!
Ohe! iam satis est canem fuisse:
Iam tandem ingenium exuas ferinum.
Si quo nos potes obligasse furto,
Nos reos age legibus Draconis.
Quid porro refugis? Calumniarum
Notam scilicet improbus vereris.
Quantumcumque rabit furore pectus
Mali supplicium timent malorum.

Calum-

Calumnia IX.

—parentes
Prole sua, voti summa caputque fuit.

Spongia IX.

IN *ius Christe! vocat Poeta noster,*
Nouus Cassius, & nouus Charondas.
Quæ lex, quis titulus, stylusque legis?
Quorsum odisse suos iubes parentes?
Contubernia si qui Apostolorum,
Conuictumque tuum sequi petessunt.
In ius Christe! vocat Poeta noster,
Nouus Cassius, & nouus Charondas,
Atque, quod magis est tibi extimendum,
Iam crucem ædificat nouus Pilatus.

Calumnia X.

Quisquis obit, vobis cedat legata necesse est:
Nec refert orbus, an pater ille fuat.

Spongia X.

DECEMVIRORVM *Principi huc aures date,*
Memorique in ære scribite hanc legem omnibus:
Ne quis Charontis posthumam scandat ratem,
Legata moriens quin prius nobis duit.
Quis non Capenam Risui ad portam litet,
Si liberalis viderit pectus viri?
Parum est iubere: ceteris facto prait;
Nuperque iugera mille nobis transtulit,
Calumniarum larga quæ vestit seges.
Et ne benignæ ponat indoli modum;
Mendaciorum adiunxit immensum nemus:

Nemus vepretis arduum, & plenum rubis.
Tum plaustra mille scommatum nobis dedit,
Salisque plaustra mille; sed quæ putida
Fœtent senecta. Talis, immeritos licet,
Possessionis scribere heredes cupit.
Namque illa, quæ vinosus & spurcus nepos
Meretricis inter stertuit nuper sinum,
Vidui locelli, cælibesque capsulæ,
Araneansque bursa mentiri docent;
Tabulæque clamant publicæ, & iurant palam;
Batauus ille calumniator pessimus,
Batauus ille pessima dignus rota est.

Calumnia XI.

Exheredantur nati quoque. quã procul absint
A IESV *hæc! heres nullius ille fuit.*

Spongia XI.

IESVM, *quem neque tu soles amare;*
IESVM, *qui neque te potest amare,*
Effronti calamo, impudente charta
Heredem blateras fuisse nulli.
Vnde hoc scire tibi dedere Diui?
An ærarius illius Tribunus
Iactes, an potius fuisse Quæstor?
Te (quantum memini intime, & recordor,
Tunc cum Pythagoræ hæresi fauerem)
Proxime solitum adsidere Iudæ,
Atque illi a calamis fuisse vidi;
Te Christi fideique proditorem,
Huic Christi fideique proditori.
Hinc te discipulum improbe sagacem
Liuenti docuit latrare lingua;
Si qua munera, si qua forte dona,

Tuæ prætereant fores crumenæ.
Quantumcumque tamen malus magister;
In hoc nequior es tuo magistro:
Nullis ille solet litare probris,
Mystes Inuidiæ nigras ad aras:
Tu montes fabricas calumniarum;
Chimæras fabricas calumniarum.
In hoc nequior es tuo magistro.
Sed conuicia fabricans lutosa,
Quæ sidunt penitus suapte sponte;
In hoc stultior es tuo magistro.

Calumnia XII.

Discipulos sine re paucos sibi iunxit IESVS:
Cœtibus in vestris pauper vbique iacet.

Spongia XII.

O *Phœbe! Vates, quisquis inter Hollandos*
Graui furore inæstuans hias carmen;
Incesta cuius percitam abripit plebem
Cortina: sodes, quis tibi hoc Deus dixit,
In æde nostra pauperes humi abiectos,
Vappæque adinstar, nauteæque, contemptos,
Præbere risum ceteris? O effrontem!
O impudentem! Sola vox NEGO *fauces*
Oppessulabit ferreo tibi vecte.
Non visa, non audita somnias probra.
Quin experiris? Nudus instar anguillæ,
Cui proteruam euestiit coquus pellem,
Nostras ad ædes aduola: obuiis passim
Curretur vlnis: nullus expetet lucrum,
Aurumque nullus. Fallor! heu nimis fallor!
Hinc appage, hinc; nec nostra polluas tecta.
Quamuis lupinos exuat lupus crines,

Securus hoſpes eſſe non poteſt agnis.
Exuere virus vipera, haud cutem debet;
Quando hoſpitari ſub meo volet tecto.

Calumnia XIII.

Nil habuit Chriſtus, vos omnia. nulla ſupellex,
Nulla domus Chriſto, culcitra nulla fuit.

Spongia XIII.

FVR, *latro, ſacrilegus, raptor, prædator, abactor,*
Furinæ Myſtes, Mercuriique nepos!
Redde meam chlamydem. meus eſt, meus ille galerus;
Ille meus thorax; & tunica illa mea eſt.
Redde aurum, gemmas redde, & quaſcumque tyranna
Durius immeritas ciſta flagellat opes.
Omnia redde mihi; vel te, ſcelerate, vadabo:
Omnia nam mea ſunt: omnia nam mea ſunt.
Chirographum ipſe tuum, Fama obſignante, dediſti:
Omnia iam mea ſunt: omnia iam mea ſunt.
Aut mea redde mihi; aut populo te verba dediſſe,
Mentitumque palam confiteare decet.

Calumnia XIV.

Vos Vrbem veſtris domibus cõpletis, & orbem. &c.

Spongia XIV.

SI *noſtris domibus replemus vrbes;*
Si noſtris domibus replemus orbem:
Eia dic, vbi ſint tui penates?
In quanam platea, vel angiportu?
Forte in Vtopia capace regno?
Vel cælos ſupra, & atrium Deorum?

An

An cibos vbi Tantalus fugaces
Frustra prosequitur, rotatque fessus
Sisyphus nimium rebelle saxum,
Atque aues Tityus fibris saginat?
Hic sunt, arbitror, hic tui penates:
O apti nimium tibi penates!
Quidnam ringeris? insto, rursus insto:
Eia dic, vbi sunt tui penates?
Nam nulla esse queunt in vrbe, & orbe.

Calumnia XV.

Vos uncti capitis tonsura coronat: IESV
Nulla nisi e spinis plexa corona fuit.

Spongia XV.

DVM *mystice coronat, vt decet mystas,*
Tonsura puritatis exhibens pignus,
Sudum caput sine balsamo, & sine vnguento;
Mordace spina verticem velit nobis
Siluescere atrox verpa. num rogas caussam?
Quantum sagaces indicant mihi nares,
Iudæ propago est; indolem gerit stirpis.
Mastigas ille criminum suorum odit:
Vellet perisse, vellet, & cruci iniectos
Cupedias dedisse vulturi, & coruo.
Quas liberali pectori vices pendam?
Sex millia hellebori vncias, quibus bilem
Vtramque purget, desinatque sæuire.
Quod si mederi nesciam malo tanto;
Auarus esse nolo, siue inurbanus:
Tum mille restes imprecor, cruces mille:
Nec vero egere pluribus virum credo.

Calumnia XVI.

Persona fucique expers agitauit IESVS:
Ore nihil vestro pictius esse potest.

Spongia XVI.

NON *herba fallax, non linunt genas faeces;*
Nec linteum mendax, nec impudens larua.
Vultus diescit liber, & procul nubes:
Radiant serena fronte pectoris Soles:
Illimis absque faece frons, genae, vultus;
Nec fucus aut cerussa adulterat formam:
At sola honestas vultibus micat nostris.
Quaenam ergo fraudulenta, quae vafra inuestit
Persona corpus? nulla (Iuppiter!) nulla.
At sola honestas vultibus micat nostris.
Hanc esse laruam credis: & velut laruam
Fugis timore torpidus, metu pallens;
Puerique adinstar, matris in sinum repis.
Ah fallor! aurem vellicant tui libri:
Lurconis instar, Veneris in sinum repis.

Calumnia XVII.

Vobis larga caui spirant mendacia folles:
At Christus doctus non nisi vera loqui.

Spongia XVII.

TRIVIALE *probrum, plebis obtritum pede,*
Calumnia absque obsonio, absque vllo sale,
Mentiris: *istud inuicem scurrae ingerunt:*
Triuiale probrum, plebis obtritum pede.
Sed ne procaci mente responsum abnui

Quera-

Queraris, & conuicia effingas noua;
Dignum patella operculum cudam tibi.
Mentiris, *o calumniator pessime,*
Mentiris. *Jstud nomen expungas libris:*
Iam persolutum est, vt reor, cum fenore.

Calumnia XIIX.

Plurima sunt Christo miracula: qualia narrãt
Nulla domi a vobis edita, nulla foris.

Spongia XIIX.

QVID *miracula, quid cies procaci*
Nostra prodigia improbus tumultu?
Quamuis Lerna vagum ambulet per orbem,
Et præpes elephas volet per æthram;
Quamuis astra nigro hospitentur Orco,
Et Styx lacteo in alueo coruscet;
Dices hæc magicis peracta succis.
Quid miracula, quid cies procaci
Nostra prodigia improbus tumultu?
Vnum est prodigium omnibus stupendum,
Vnum est prodigium omnibus piandum:
(Si quo fonte tamen potest piari)
Tam procaciter insolens Poeta,
Tam procaciter impudens poeta;
Vt tonsoribus, vt probata lippis
Jllum ostenta queant latere solum;
Ille ostenta queat negare solus.
Vis miracula nostra contueri?
Ne fides tibi lubricet necessum est.
Hoc *Christus docuit, chorusque Christi:*
Quid contra crocitas o Antichriste?

Calumnia XIX.

Orbe procul nostro credat Maranus apella,
Non ego; & auctores sit penes ista fides.

Spongia XIX.

MARANVS *ille, quisquis est, cui ferreo*
Incumbis ore, o proditor Dei & Regis,
Palam fatetur, orbe quod procul nostro
Ostenta priscis æqua Numen ostentet.
Sed tu, Marano peior atque Judæo,
Præbere dextram denuis. Quis hoc credat?
Qui proditorem Regis & Dei credit.
Namque hic Marano peior atque Iudæo est.

Calumnia XX.

Fibula cum Christo nil conuenit, omnia pugnāt;
Nil confine polo scilicet orcus habet.

Spongia XX.

DISCINCTISSIMVS *omnium nepotum,*
Perditissimus omnium nepotum
Christum adstringere fibula recusat;
Et cogit tunica ire dissoluta:
Ac ni decipias, Apollo, vatem,
IESVM *in Venerem incitare vellet*
Discinctissimus omnium nepotum,
Perditissimus omnium nepotum.
Quantumcumque tamen latres, molosse,
Et dentes acuas, & ora vibres.

Frustra

Frustra litus aras, nihilque frugis
Demens agricola hinc potis referre.
Miscebis citius polis Auernum;
Miscebis citius polos Auerno;
Quam Christo potes abstulisse zonam,
Quam nobis potes abstulisse zonam.

Calumnia XXI.

Quid vobis IESVS? *quos vsu instructa magistro*
Natura haud agnos, sed probat esse lupos?

Spongia XXI.

V N O *te, lupe, paruuloque verbo*
Conuentum cupio: breue est problema,
Quod in concilio tuo explicandum.
Hic consanguineus tibi Poeta;
Hic, qui in nos vlulat procace lingua;
Hic, qui nos laniat procace dente,
Nobis esse ait indolem ferinam;
Nobis esse ait indolem lupinam.
Quid censes, lupe, maxime o Catonum?
An non huic magis indoles ferina?
An non huic magis indoles lupina?
Huic, qui in nos vlulat procace lingua?
Huic, qui nos laniat procace dente?
Audin, quid senior lupus loquatur,
Consultum recitans sui senatus?
Vos lupos ait esse pestilentes,
Quos Christi iuuat in gregem rabire
Furcis, & laqueis, & ense, & igne.

CAPVT V.

Arnaldina, Paschasina, variorumque in SOCIETATEM IESV *criminationes enubilatæ.*

MIraculum fuit Græca quinionem enixa filiorum, ſemel omnium mater, vnici fetus parens multiplex, vnici vteri puerpera numeroſa, quæ tot ſtipata corporibus, pæne dixeram populo, ſextum ipſa corpus fuit. Maius portentum Caluiniana labra, poſtquam

— infami fregerunt ſæcula luxu,

vno ructu integra mendaciorum maria deuomentia in adamantinam SOCIETATIS rupem. At hæc altior eſt omni murmure, firmior eſt omni ſtrepitu, certior eſt omni Aquilonio flatu: & tamen fremunt Caluiniſtæ, frendentque in SOCIETATEM tam acide, vt, ſi vel Iuppiter in os illis pluat nectar, futurum ſit acetum,

Vel Vaticani perfida vappa cadi.

Quis non minora monſtra putaret,

Si mulier vitulum, vel ſi bos ederet agnum;

quam ſi audiat Caluiniſtas SOCIETATI ſua appingere facinora? Perſuadere hæc poterant mulierculis credulis, ſexus ſui facilitate labentibus, quæ verborum lenocinio a veritate auocatæ ſine delectu aſſentiuntur omnibus: at nos rem ipſam, non eloquentiæ tumore, ſed rerum ſoliditate libremus, conuiciorumque acerbiſſimam labem verborum veracium lumine diluamus. apud prudentes enim mihi hæc verba. nam imperito-

rum

rum mens, artis concinnitate decepta, tamquam auri quodam fulgore, argenti nitore, eboris candore, perstringitur atque hebetatur. dedit enim

—— hanc contagio labem,
Et dabit in plures; ſicut grex totus in agris
Vnius ſcabie cadit & porrigine porci.

apud quos nullo ſæculo ſolida veritas ſtabulauit: quæ candore quodam ſuo ignara fuci, vt infans extranea vbera, ſic Caluiniana fugit fabuloſa cubilia, affectatricia & interpolatricia veritatis: cuius caſtris ſemel in hæreſi denunciatis, & veri aqnilas, & candoris baltea deturbauit. Nemo enim ad hoſtem tranſit, niſi proiectis armis ſuis, niſi deſtitutus ſignis & ſacramentis Principis ſui, niſi pactus ſemel perire. Quibus ego quid reſpondebo? Magi quidquid miraculi ludunt, per dæmones ludunt: quibus inſpirantibus, & infrendentibus, præſtigias edunt. Diabolus aduerſus SOCIETATEM fabulas grandes ædificaturus, de Caluiniano ore mendacia deructauit. Quid dicis Paſchaſi? quid tu

—— acuto capite, & auribus longis;
Quæ ſic mouentur, vt ſolent aſellorum?

Exſpecta,

Dum veteres auias tibi de pulmone reuello.

Durior, ait, it verſus. Non diffiteor: ſcio te illum malle,

Quo Cynico barbam petulans Nonaria vellit.
—— poſt prandia Callirhoen do:

mane ſalis, aceti, & ellebori modium, edicti loco. fruere. Hæc pro tuis fœdæ & linguæ & calami verſibus,

Quæ sulphurato nollet emta ramento,
Vatiniorum proxeneta fractorum.

Vis a me serium monitorium? Caue vmquam

Fumantem nasum viui tentaueris vrsi.
Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusq;
Si dolor & bilis, si iusta coegerit ira,
Vrsus erit. vacua dentes in pelle fatiges;
Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

Nam ad tuos illos stolidissimos versus, quis Cacus ora teneat?

Quid? congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere noctuas quæris?
Habeas licebit alterum pedem Ladæ,
Inepte, frustra crure ligneo curres.

Quid tu ad hæc Arnalde? Rides, ait,

—— & nimis vncis:
Naribus indulges.
Innocuos permitte sales: cur ludere nobis
Non liceat; licuit si iugulare tibi?

Quamquam,

—— per me equidem sint omnia protinus alba;
Nec moror: euge: omnes etenim bene miræ eritis res.
Hoc iuuat. Hic, inquis, veto quisquã faxit oletum
Pinge duos angues: sacer est, pueri, locus, extra
Meiete. Discedo.
Hic tamen infodiam: Vidi, vidi ipse libelle,
Auriculas asini quis non habet,

in omni illo pantomimorum Gebennensium grege? Et has ego non vellicem?

Hoc ridere meum tam nil nulla tibi vendo
Iliade.

&c te-

& teneam latiores cachinnos ad Paſchaſij, ad Arnaldi librum? Video vtrumque trepidare,

Ne nigram cito raptus ad culinam
Cordyllas madido tegat papyro,
Vel thuris piperiſque ſit cucullus.

Iam eſt, ne dubita.

Sed de Marione vis quid ſentiam? Quis ſit hic Marion, dicite Poëtæ.

Hoc, quod Tranſtiberinus ambulator,
Qui pallentia ſulphurata fractis
Permutat vitreis: quod otioſæ
Vendit qui madidum cicer coronæ:
Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis.

Pinxit hic SOCIETATEM tam tetro ſulphuris colore, tam vili ciceris dictione, tam rancido gurgulione, vt & vere & erudite amicus meus luſerit:

Impia Cecropias effundit pica querelas:
Iudice non opus eſt noſtris, nec vindice, libris;
Stat contra, dicitque tibi tua pagina, FVR ES.

Redeo ad te Arnalde. quo? quo Paſchaſi? quo?

Vnde mihi lapidē? Quorſum eſt opus? Vnde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. Ocyus hinc te.
Ni facis, accedes opera agro Gallicano.

Tu me? tu Gallicanæ areæ? —— *vt vetulus bos,*
Qui domini cultris tenue & miſerabile collum
Præbet, ab ingrato iam faſtiditus aratro:

ita tu, non modo a Gallicano campo; ſed a Lemannico iam faſtiditus lupanari, ignauam præbebis ceruicem, linguamque maledicam. o tandem,

Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famosisque laboribus!
Maturo propior desine funeri.

Adeone te caluo capite iuuat alienis

Insultare malis, rebusque ægrescere lætis?
Nocte boues macri, lassoque famelica collo
Iumenta ad virides .... mittuntur aristas.
Nec prius inde domum, quam tota noualia sæuos
In ventres abeant; vt credas falcibus actum.

Factum hoc a manu tua, in illa alta SOCIETATIS nocte, in qua (exclusa a Gallicano Sole) Itala Belgicaque vidit sidera. at

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ.

Vides hoc, & Cerbereo trifauce rictu sæuius infrendes,

—— tumefactaque frustra
Colla sedent, irasque tui bibis ipse veneni.

bibe; & exsatiare damnabili hoc succo.. At tu interim aude nunc pedem pedi, ferrumque stringere in armatam hostilem dexteram. nam qui, extra metas dandi sanguinem, in absentem longe sæuit hostem, hunc ego credam virum,

—— si grandes patinas, tucetaque crassa

apponas mensis; si tripedales cyathos. Ergo intuere (& viue) inimica agmina, non iam vltra Oceanum denso vallo firmata; sed in oculis sui Regis, Ductoris, Tutatoris. si non frigidus promanet sudor: si non,

Qualis cæruleis tumido sub gurgite terror
Piscibus, arcani quoties deuexa profundi

cru-

Scrutantem Delphina vident; fugit omnis in imos
Turba lacus, virideſque metu ſtipantur in algas;
ita tu a pedibus ſalutem petas, mentior. Et aude nunc. Dic SOCIETATEM iuuentutem perdere, ad quam formandam, & quaſi de rudi argilla figulandam, Regio euocata imperio eſt: dic in Principis ſui iugulum armare dexteras, immemorem iuguli ſanguiniſque ſui: accinge viduo caſtoque illius lateri ferrum, quod numquam vidit; & mendacio potes. Noſti illum, qui ſecundus eruperat in has blaſphemiæ voces:

—— *virtus mihi Numen & enſis,*
Quem teneo?

Audi alterum cæli terræque contemptorem Capaneum,

(Primus in orbe Deos fecit timor)

prouocantemque non iam Reges, ſed Deum ipſum. neque tamen ſperet cælo fulmina femineum pectus: nimis etiam valida dabit hæc manus a SOCIETATIS ſchola. quæ,

Duris vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipſo
Ducit opes animumque ferro;

ita a Calumniarum tuarum viperea pharetra, tamquam a ſalubrium medicaminum theca, robur induit; vireſcitque, creſcitque, non iam ad oculorum fugam, ſed ad lippientium exſultabundum ſtuporem; deque exitiabili tuo afflatu, de venenoſo ſpiramine, denſatis neruis lacertiſque, ſeipſa nunc maior SOCIETAS eſt. E cuius ſchola non diffiteor me prodire, vltimum Scæuola-

rum, qui in caput Arnaldi tuumque iuratam manum ſtringimus. huic ego ſcholæ, ſi quid habeo, debeo. Et in hanc quidem lucem

—— ſteriles tranſmiſimus annos:
Hæc æui mihi prima dies, hæc limina vitæ,

in quam vel nolentem, & alia omnia agentem, tua me Caluinianaque coegit improbitas. Olim

Ante rates pigro torpebant æquora ſomno;
Nec ſpumare Thetis, nec ſpargere nubila fluctus
Audebant: viſis tumuerunt puppibus vndæ.

accidit idem meo calamo. torpebat, ſed & ſtertebat altum; nec illi quidquam prius otio ſuo: excuſſit ſoporem Caluinianum taratantara. Da veniam, Lector, ſi non ad Miltiadis, Epaminondæ, Themiſtoclis, aut Africani buccinam; ſed ad infame Meduſæum Charonticum cornu cingar lorica. tota iam incurrunt agmina, & ſecurus dormiam? Nec negauero interim ſtetiſſe non ſemel pectus hoc dubium

Incertumque animi, daret armis iura, nouoſque
Caluino incuteret ſtimulos; an frena teneret
Irarum, & motos capulis adſtringeret enſes.

& porro pergebat dubium, cum non niſi magno vellet

—— in ſanguine mergi.

Vt vidit tamen creſcere hoſtilem aciem, nouiſque auctibus aliquid timendum ſpirare, nec diutius integra fama poſſe amari hanc quietem; deſcendit ad arma, & hæc (audiat Deus, dirigatque) propugnatoria tela dicat ſacratque:

I. Pa-

I.

Paschasio.

SEMPER *ego sileam? numquamne insana refellam*
Dicta tot Eumenidum, quot vulgauere libellos?
Non ita. stulta abeat patientia cum mala crescunt,
Nesciaque occluso mitescere lingua palato
Illita letiferis iaculatur tela venenis,
Queis feriat quascumque aures; &, si qua patescat
Janua, per penitas sinuet sua toxica fibras.
Vnde sed incipiam? quæ prima extremaque dicam?
Vndique me cinctum mendacia circumsistunt.
Attamen experiar, quid concedatur in illos,
Qui veluti folles & semina prima malorum.
Ergo ades, hæreticæ Patrone & Tutor Hyænæ,
Helleboro cerebrum, pectus dignissime bulla;
Infami quamuis digitet Nonaria canos.
Huc ades, & VERO *sub Judice confere dextram,*
Si qua animo virtus, si qua est fiducia caussæ,
Si qua Dei, aut Superum: melius sibi conscia certe
Me trahit in medium, cælo inuitante, THEATRVM.
Perge, age; quid trepidas? calca gladiator arenam;
Seu Myrmillo placet, seu Thrax, seu forte Secutor,
Seu tunica accincti Neptunia fuscina Gracci:
Incipe, &, adsperso proludere puluere cessans,
Inuidiæ pharetra solitas deprome sagittas.
Ingrederis, simul aggrederis; sed futile telum
Euolat, & summas asini vix verberat aures.
Namque Magistratum nati conuellere PATRES?
Subtrahere obsequium Dominis, motusque ciere?
O caput Anticyris purgandum, fulmine linguam!
Dic potius natos euertere dira rebellis
Dogmata Lutheri, (cunabula prima loquuntur)
Exstirpare nefas, vitiorum abolere nefandam
Progeniem, posita radicis ad ima securi;

Atque

Atque ita securos populumque, Patresque, Ducesque,
Æternum solida virtutum pace beare.

HAERESIOS *proprium in Dominos armare* REBELLES,
Et similes fluctus tempestatesque mouere.
Vidimus experti, (ne longe exempla petantur)
Vidimus, heu! BELGAE, *tot iam lugentibus annis.*
Pro! quibus illa lues atque implacabilis Hydra
Cladibus afflixit! quibus impetit vsque ruinis!
Destruit hinc vrbes, agros populaturit inde,
Impiaque infestis indicit prœlia signis.

Hæc eadem flammisque tuis, validisque procellis,
GALLIA; *queis quondam flagrasti, & mille periclis,*
Mille malis, dedit vna faces, dedit vna ministros.
Hæc primum præstrauit iter tot cladibus, atque
Cædibus, extremæ limen rimata ruinæ;
Ni PATER OMNIPOTENS *obstacula certa dedisset.*
Sed dedit, & laxas compressit hiantis habenas;
Teque tibi, auspiciis HENRICI, *& præpete cælo,*
GALLIA, *restituit, Phœbumque diemque reducens.*
GALLIA *ter felix, Fidei si prodiga numquam*
Impia ciuilis fouisses semina belli
Hæreticos, numquam vestigia deflexisses.
Ille dies primus belli, primusque malorum
Caussa fuit, primus te sensim vellere cœpit,
Naufragiique metum, malo nutante, minari.

HAERETICI *ergo tui, Cyclopum dira propago,*
Tartareæque faces, atque incentiua nocentum,
(Non LEGIO *hæc, velut effutis, Ductoris* IESV)
Flammauere rogos, quibus arsit Gallicus orbis,
Belgicus ardet adhuc: illi ciuilia soli,
Heu! nimis infaustis auxere incendia Cauris:
Illi acuere enses: illi armauere ministros
In Regum capita, in cineres, nec tuta sepulcris
Sedibus ossa suis: illi eruta corpora bustis
Obiecere feris prædam, aut ludibria ventis:
(Ignoscant homines; poterunt ignoscere Manes?)

Illi,

Illi, illi, Dominoque, Deoque, vtriusque Senatu
Turpiter explosis, fascesque sacrasque Curules
Inuasere, truci turbantes cuncta tumultu;
Iura profana sacris, & iura sacrata profanis;
Templa foro, templisque forum: subsellia & aras
Cauponum tenuere manus, fæxque improba vulgi,
Audaces scurræ, parilique tyrannide lixæ.
I nunc, & SOCIOS IGNATI *hoc crimine culpans,*
Hæreticos palpa, Caluini posthuma proles,
PASCHASVIS *Bezæ, Bezæanique Lycei*
Delicium; similes eructa sæpius offas,
Ventribus vnde parent parasiti prandia centum.
Fallor? adhuc mutis, socerique venena resorbens,
Stigmaticæ infelix pruriga ARNALDE *proseuchæ,*
Euomis in similes nebulonum hinc inde patellas,
Tartareis quondam mensis decora alta futuras?
Deficis at primo rationum limine mendax,
Deficis; & proprij retegens figmenta cerebri,
Testaris fallacem animum, rabidumque furorem,
Quem Pluto Furiæque cient, quemque hæresis efflans
Ventilat omnigeni fecundo folle veneni.
Perge tamen solito mendacia fingere, litem
Cum socero, & generis præclaro stemmate vestri,
Innocuos contra, cacodæmone, contestatus:
Perge; Iuuentutem dic perdere; finge ciere
In capita Heroum, Regumque; & candida verte
In nigrum, Stygiæ teterrime carbo culinæ.
Haud vmquam melior texendæ occasio fraudis,
Quam dedit infelix iuuenum e tot millibus vnus.
Arripis, & stomachum ventorum nube saginas,
Inque Ixionidas solitæ tuceta farinæ
Ebrius exhalas, odiorum pabula crudis.
Stulte, quid aeriæ vaga nubila porrigis vmbræ?
Inque foro clamans diris mugitibus inflas;
Quales nec Siculus rabido dedit ore iuuencus?
Si quis inops mentis, si quis pietatis egenus

Prodierit castus, spurij de more, Lyceis;
Doctrinæ reputas vitium, culpamve magistri?
Falleris, & toto cælo haud ignarus aberras.
Semina virtutum satis est sparsisse per agros,
Et virides animorum hortos, dispersaque rore
Atque aliis fouisse modis, exire sub auras
Vt valeant, lætosque sinu protrudere fetus.
Non datur agricolæ vitio, si consita tellus
Semina suffocet, gremioque putrescere cogat;
Aut exserta solo si grandinis atterat imber,
Euerratque furens ventorum turbine prædo:
Non magis hoc. sed verte tamen, solitoque furore,
Atque errore pari, cælo indignante, MAGISTRVM
Sacrilegi Iudæ CHRISTVM, CHRISTIQVE *(nefandum!)*
Argue doctrinam, sociosque hoc crimen ob vnum
Damna omnes, vna innocuos, vnaque nocentem.
Hæc censura placet? si displicet; excute Virgam,
Qua studia incestas: alio quin lumina torquens,
Respice ab aduersa vastum quot parte per orbem
IGNATI *fudere scholæ, virtutibus æque*
Ac varia illustres doctrina, omnique decoros
Ingenua arte viros. Verum hæc exempla tenebræ
Lucifugo, & veri terebranti lumina Solis.
Vnum vrgens, vnum inculcans, das crimine nullo
Mille reos, vitiique vocas scelerisque magistros,
Pax quibus vna placet, Virtusque ignara nocendi.
Cernimus in steriles toties vanescere culmos
Triticeas messes, succosque oblita priores
Degenerare pyra, & mentiri semina sexum:
Quid molles puerorum animos monitore carentum
Miramur ruere in peius, retroque relabi?
Quam leuis illa volet, quam cæca, & mobilis ætas,
Quam prona in casum, quam recta relinquere pernix,
Cereaque in vitium, quis nescit? at vndique quantæ
Insuper insidiæ! scelerum contagia quanta!
Quid loquor? in cælis (vitiorum vbi nulla tyrannis,
Nulla

Nulla mali radix, veri ignorantia nulla)
Infandum nimis, & nimis exsecrabile crimen
Sacrilegis aggressi animis, cæcoque furore,
Spirituum Proceres, superi pars magna Senatus:
Et miramur adhuc sacris exire palæstris
Degeneres animos, qui recto tramite flectant,
Errorisque viam teneant, virtute relicta?
Miraris, mirande magis, durisque flagellans
Verborum scuticis, proclamas esse nocentes,
(Vnius ob noxam & furias audacis ephebi)
Quos nosti innocuos, & atroci crimine puros.
Sic replere studes patulas erroribus aures?
Pemmatiumque tuis, Caluini pistor, amicis
Pinsere, quo dentes in CENA *mille fatigent?*
Hinc furis? hinc bifida fallacis cuspide linguæ,
Et calami, immeritos laceras crudeliter artus?
Tempus erit, cum VERIDICVS *ius dicere* IVDEX
Nube super rosea veniet, teque arguet horum,
Nudaque detractis reteget mendacia laruis.
Sed quid ago? frustra moneo, cui lumen vtrumque
Iampridem, & veræ Fidei, & rationis, ademptum;
Cui ferrugineum perfricta fronte cerebrum.
Perge igitur solito mendacia fingere, Ditis
Magne gener, solea tandem donabere sponsæ:
Perge pios onerare probris, & texere cœptam
(Gratum opus hæreticis) duplicato stamine telam;
Non qualem Pallas, vel Palladis æmula Lyde.
Prosequeris celer, & sparsos hinc inde Cyclopas,
Immistosque ciens Erebi stagnantis alumnos,
Somnia vana refers auidis, recipisque vicissim:
Scilicet IGNATI *periisse Agamemnona telis,*
Longæuumque Asiæ Regem, Rutulumque ferocem.
O miser! a tergo te quanta ciconia ridet!
Rhinoceros quanto suspendit in aere naso!
Quam Regum populique salus sit cara, docet res:
Quin ipsi regnorum apices proceresque loquuntur.

Et quamquam diuerſa ſonant, tamen omnibus vna
Vox ſonat, inque PATRVM *præconia concitat æſtrum.*
Sed quid progrediar? ſatis eſt libaſſe ſupremis
Hoc epulum labris; faſtidia forte moueret;
Indiga nec laudis, ſe feliciſſima, VIRTVS.
Non fruſtra HENRICVS*(quo* GALLICA LILIA *florent,*
LILIA *perpetui ſpirantia veris odorem)*
Hos, hortante Deo, ſua regna reuiſere iuſſit,
E quibus (vndecimus melior iam voluitur annus)
Infeſtis ſuccincta odijs extruſerat Hydra
INVIDIA, *& iunctis damnoſa* CALVMNIA *laruis.*
Heu! quibus illa modis, quibus illætabilis auræ
Vulneribus, quibus obloquiis lacerauit, acerbans
Iram ira! quibus opprobrijs, qua cuſpide PATRES,
Luxuriata odijs gliſcentibus, interpunxit!
Atra lues! funeſta lues! tu prima malorum
Buccina, & vrgentis fax funeſtiſſima flammæ;
Tu prima errorum genitrix, nutricula prima;
Tu ſcelerum inuentrix; tu tot mendacia in auras
Traxiſti e tenebris, alimenta nefanda furoris,
Qui tanto in miſeros graſſatus turbine dudum
Sæuijt, & rabiem nequijt ſatiare nocendo.
Eſt tamen, eſt aliquis ſceleratis terminus auſis:
Preſſa malis variis, varijſque exercita pœnis,
Exſurgit VIRTVS, *atque eluctata refulget*
Clarius; e mediis velut emicat ignibus aurum.
Cernis? ab exſilio reuocantur, & auſpice REGE
Exſultant reduces, nec in vna ſede locantur.
Qui plauſus, quæ ſigna animi comitantur euntes!
Quanta per addictas exundant gaudia mentes!
Gaudia; Sequanico quæ non contenta teneri
Litore, magnanimi celebrant præconia REGIS
Omnibus in terris, & criſpant æthera votis:
BORBONIOS *da mille, Deus, da mille nepotes!*
Votorum ſit tuta fides, fideique viciſsim
Vota datæ, falſique impreſſo crimine gaudet

Purga-

Purgatum VERVM, *victoque Errore* TRIVMPHAT.
Fausta dies! optata dies! date carmina tali
Digna die, & dudum suspensæ sumite tandem
Obsita plectra lyræ, numerisque intendite neruos,
Deliciæ Aonidum, Parnassi germina, Vates:
Quisque, velut pollet redimitus tempora lauru,
Festiuo moueat vocales pollice chordas:
Quisque diem studeat certatim extollere cantu,
Cumque die Auctorem victuris tradere chartis.
Hunc equidem ambisset, pulsis ad carmina neruis,
Pellacis celebrare lyra Rhodopeius Orpheus;
Nec minus insignis Graia testudine Homerus,
Et Latia certans superare Andinus Homerum.
Me certe non vnus amor, non vna canendi
Caussa trahit cupidum pleno decurrere campo
In laudes, REX MAGNE, *tuas; sed terret euntem*
Copia, & expanso remoratur Cerberus ore.
Da veniam, liceat paullum suspendere cœpta,
REX INVICTE, *precor; rabidi dum stringo capistris*
Guttura, & IGNATI *sancta ceruice repello*
Turpiter impacti mendacem criminis vmbram.
Perge igitur, solito mendacia fingere perge,
Dedecus heu patriæ, perturbatorque bonorum,
Impie PASCHASI; *sua bella mouentis alumnos*
Hesperiæ indigita PATRES, *vafrosque Sinones.*
Sic foculum igniculas? sic Troica, sæuior illo
Qui cecinit flagrante domo, lallare laboras?
Macte, Tribunicios Caluini imitare nepotes,
Talia qui norunt, ne dum pappare minutum:
Totos pande sinus, mendacibus vtere velis,
Et quæcumque potes verborum aplustria profer.
Scilicet Hesperiæ quærendus remus in vnda,
Quo citius ratis INVIDIAE *per cærula currat.*
Sed quid ego hæc frustra nulli non nota reuoluo?
Quidve tuas nebulas, tenuesque euentilo fumos,
Deplorande senex, puerorum & fabula vulgi?

Et quamquam diuersa sonant; tamen omnibus vna
Vox sonat, inque PATRVM *præconia concitat æstrum.*
Sed quid progrediar? satis est libasse supremis
Hoc epulum labris; fastidia forte moueret;
Indiga nec laudis, se felicissima, VIRTVS.
Non frustra HENRICVS*(quo* GALLICA LILIA *florent,*
LILIA *perpetui spirantia veris odorem)*
Hos, hortante Deo, sua regna reuisere iussit,
E quibus(vndecimus melior iam voluitur annus)
Infestis succincta odijs extruserat Hydra
INVIDIA, *& iunctis damnosa* CALVMNIA *laruis.*
Heu! quibus illa modis, quibus illætabilis auræ
Vulneribus, quibus obloquiis lacerauit, acerbans
Iram ira! quibus opprobrijs, qua cuspide PATRES,
Luxuriata odijs gliscentibus, interpunxit!
Atra lues! funesta lues! tu prima malorum
Buccina, & vrgentis fax funestissima flammæ;
Tu prima errorum genitrix, nutricula prima;
Tu scelerum inuentrix; tu tot mendacia in auras
Traxisti e tenebris, alimenta nefanda furoris,
Qui tanto in miseros grassatus turbine dudum
Sæuijt, & rabiem nequijt satiare nocendo.
Est tamen, est aliquis sceleratis terminus ausis:
Pressa malis variis, varijsque exercita pœnis,
Exsurgit VIRTVS, *atque eluctata refulget*
Clarius; e medijs velut emicat ignibus aurum.
Cernis? ab exsilio reuocantur, & auspice REGE
Exsultant reduces, nec in vna sede locantur.
Qui plausus, quæ signa animi comitantur euntes!
Quanta per addictas exundant gaudia mentes!
Gaudia; Sequanico quæ non contenta teneri
Litore, magnanimi celebrant præconia REGIS
Omnibus in terris, & crispant æthera votis:
BORBONIOS *da mille, Deus, da mille nepotes!*
Votorum fit tuta fides, fideique vicissim
Vota datæ, falsique impresso crimine gaudet
Purga-

Purgatum VERVM, *victoque Errore* TRIVMPHAT.
Fausta dies! optata dies! date carmina tali
Digna die, & dudum suspensæ sumite tandem
Obsita plectra lyræ, numerisque intendite neruos,
Deliciæ Aonidum, Parnassi germina, Vates:
Quisque, velut pollet redimitus tempora lauru,
Festiuo moueat vocales pollice chordas:
Quisque diem studeat certatim extollere cantu,
Cumque die Auctorem victuris tradere chartis.
Hunc equidem ambisset, pulsis ad carmina neruis,
Pellacis celebrare lyræ Rhodopeius Orpheus;
Nec minus insignis Graia testudine Homerus,
Et Latia certans superare Andinus Homerum.
Me certe non vnus amor, non vna canendi
Caussa trahit cupidum pleno decurrere campo
In laudes, REX MAGNE, *tuas; sed terret euntem*
Copia, & expanso remoratur Cerberus ore.
Da veniam, liceat paullum suspendere cœpta,
REX INVICTE, *precor; rabidi dum stringo capistris*
Guttura, & IGNATI *sancta ceruice repello*
Turpiter impacti mendacem criminis vmbram.
Perge igitur, solito mendacia fingere perge,
Dedecus heu patriæ, perturbatorque bonorum,
Impie PASCHASI; *sua bella mouentis alumnos*
Hesperiæ indigita PATRES, *vafrosque Sinones.*
Sic foculum igniculas? sic Troica, sæuior illo
Qui cecinit flagrante domo, lallare laboras?
Macte, Tribunicios Caluini imitare nepotes,
Taliaqui norunt, ne dum pappare minutum:
Totos pande sinus, mendacibus vtere velis,
Et quæcumque potes verborum aplustria profer.
Scilicet Hesperiæ quærendus remus in vnda,
Quo citius ratis INVIDIAE *per cærula currat.*
Sed quid ego hæc frustra nulli non nota reuoluo?
Quidve tuas nebulas, tenuesque euentilo fumos,
Deplorande senex, puerorum & fabula vulgi?

Sponte sua in nihilum, nullo sufflante, residunt:
Et satis hos CICERO *patrio* RICHEOMIVS *ore*
(Eloquium eloquio superans, mendacia veris)
Fregit; at oppressit velut ictos fulmine nuper
REGIVS *immenso rationum pondere* SERMO.
Estis io SVPERI! *vobis sunt omnia curæ.*
Per vos caussa PATRVM, *tot dudum onerata tenebris,*
His procul excussis, placuit purgata SVPREMO
GALLORVM DOMINO. *quid ringeris, inuide? frustra*
Ringeris, & VERO genuinum infigere tentas.
Perge tamen, solito mendacia fingere perge,
PASCHASI *infelix, alterque latrator* ANVBI.
Perfrixisse quidem queritur conclusio fauces;
Sed calet & feruet flammata libido nocendi.
Pergite; si quod adhuc post tot mendacia restet,
Euomite, & vosmet pytismate conspurcate.
Scilicet hanc miseri laudem, spolia ista refertis,
Tuque, generque tuus, mortaria bina Megaræ.
Ite, patrissantes recutiti lilia dorsi
Carpite, & incestum constringite stemma nepotes.

II.

IANO ET IANINO

DOVSICIS.

QVIBVS perpetuam in his versibus, ab incude etiamnum calentibus, vitam. hos inter transtra multiforabilibus tibiis, glabri remiges; inter aplustra Zelandici archipiratæ; in ædificatis super abiegnarum textu toris, bicoloribus ab Indico raptu culcitis, Bataui canent Gubernatores; postquam frequens tessera, eboratis (ne quid in crudelitate ad luxum desit) resultans pyrgo-

pyrgorum gradibus, deuoluta fuerit in innocentis alicuius decimatum caput. ita gaudet feritas, ſortis æquitate, mortis iniquitatem diſpergere. quod vbi fiet, nautica effrenis turba, per triſtes hoſce exitus polluta, ad leuanda ſcopulorum confragoſorumque fluctuum faſtidia (quo hilarius periclitetur) moleſtaſque excubiales curas, nobile hoc celeuma concinet: ſed &, vbi impia deterſerit arma, lætum Ianino pæana canet; vt ori ſacrilego rubiginem ſubmoueat; & omnem latrociniorum, quibus per naufragia, perque diſcriminum familiaritates exercitata valide valet, excutiat memoriam: aut demum inter Thyeſteas epulas delibutæ iuuentutis, inter myrrhatos, pumicatos, & ab Oriente malobathratos Batauicos inueſtes adoleſcentulos, demorſum hoc carmen, per inoffenſas, aut per ſalebroſum balbutientes linguas, proludat.

IANO ET IANINO
DOVS.ICIS.

CERTATIM *totus, ruptis clathris, Epicuri*
Grex erumpit haris; fumos vndaſque caminus
Ecce vomit: vos Leida vocat; ceſſatis Hyænæ?
Vertite mox alio: læta men ab arbore pendens
Nequidquam retinet, vibrataque membra fatigat.
Quid? necdum naſi ſeſe nidore ſupinant?
IANINVS, *non incertum Stygis incrementum,*
DAEMONIS EXCREMENTA *coquit; ſartago coaxat:*
Inculcata parat ſolitis farcimina probris,
Liuentiſque atro Cocyti inſperſa veneno;
Qualia veratro imbutis ſapidiſſima linguis
Eſſe ſolent. eſt lautities ipſiſſima: caſta
Religioſorum laniatur fama. tepetis;

Dum

Dum Calaber patinis condimentum parat auceps
PASQVINVS, *rude donandusque Lauernio inardet,*
Putrentem exhalansque animam dat flabra sub ollam?
Nuba peregrinus cum Circæo famulatu,
Vt Brontes Steropesque, madent: vnguenta popinæ
Caupo Gomorrhæus mittit, Patriarcha Gehennæ.
O mores! o tempora! nil ergo helleborosis
Anticyræ concessa diu commercia prosunt?
Ebria de Gangis folio stupor obtinet ora.
Nuper, cum appensis tetra ad conuiuia lychnis,
Curandus genius nebulonum cogeret agmen:
Visurus quid rerum agerent, irrepo. Quid hic non
Democriti sannam, aut Heracliti singultum
Commouisse queat? Quæ mensa? Laconica? Pol non.
Verum Euangelicis quadrans, qui nuntia Carni
Læta ferunt, Veneris Bacchique probanda clienti:
Queis venter Deus est; clausum sub fornice cælum;
Lex & Relligio, quam mens obnubila nouit
Dictare, & magno munire lubido sigillo.
Idolum est hinc cuique suum; dum pronus adorat,
Quos patitur maneis. Iuno sibi mancipat illos,
Blanda alios Cypris, viua hos iuuat esse sepulchra
Turdorum, & Cereris; hos dolia carnea cernas.
Ergo vbi distento iam plene abdomine (quantum
Tympana pulsato dum replent compita dorso)
Defluit in lumbos cerebrum, & genitalia tecta;
Et demota loco mens tota in ventre resedit;
Exagitare Fidem, & vestigia fingere recti
Incipiunt: feriunt cæsim punctimque animosi.
Ille: Errant Veteres: non sic ego luscitiosus:
Cymmeriis mersa est Ecclesia tota tenebris.
Dat castigator radios. (vere ille Prometheus!)
Scripturæ sensus genuinos quis capit? inquit
PASQVINVS: *quisve in moderamine tangere veri*
Puncta queat? non est cuiuis pronum penetrasse
Democriti puteum; penitissima ego abdita vidi.

Mirum,

Mirum, cuique suum quantum bene oleret oletum.
Ipse farinatos inter, plebemque dicacem,
Erro Magistellus, superum mensæ latus implens,
(Burdius vt cuculos inter solet esse Ministros)
Spemque, Agapenque, Fidemque tuo, Luthere, culullo
Vno condit aqualiculo, grauidusque profatur:
Fercula, quæ vestris sciui placitissima nasis,
Ad finem seruata mihi. Dictoque probrorum
Orditur telam; stipat mendacia, nomen
Mandit Iesuvvitarum, caput omnibus vnum
Exoptans. monumentorum ciuem Gerasenum
Iurares, nigra quem Legio raptabat hiantem:
Sic erumpebat liuoris spiritus impos
Gutture, postico, antico, totisque fenestris:
Sic eructabat rabiem, mentoque rigenti
Dentes pugnabant, fluitante ex ore saliua.
Tunc ego subieci panem sub nare; sinapi
Namque fere vocem extorsit, fœtore sepulcrum
Exsuperans. Non feralis satis incola bubo,
Nocturnusque corax; sed diro adflare veneno
Phœbæas moliris aues? Tota interea plebs
Assurgit, plaudit, succlamat, brachia tendit.
Succenturus erat veterator Creticus, annis
PASQVINVS *vitijsque grauis. factura atheïsmi:*
Sed, somno incumbente oculis, stertebat vt vrsus,
Turbida ventriculo componens somnia crudo.
Edormit maniam; donec, fumis resolutis,
Mane Catechistes stolidus sua tecta reuisit.
Mens mihi præsagit, properet nisi mortis alumnus
Cum naulo, nec Pascha nouum, nec aquam superabit
Cocyti; sed cum Pharai pistore sepultus,
Centum annos errans volitabit litora circum.
Vna eademque alijs prurigo, fricare fricantem,
Lingere lingentem, donare ad fenora laudes:
Laus obscena loqui, Timoni extollere caros,
Carpere virtutem: podex datur anseris olli,

Qui mage in innocuos mendacia fœtida iactat.
Ergo certatur (lupus abripiat, scabiesve
Occupet extremum) haud aliter, quam si Capitoli
Custodem pigrum portaret furca per Vrbem;
Mexica vel populi delicta cruore piaret
Hostia. Sacrilegos, raptores, seditiosos,
Templorum & legum euersores, Principicidas;
Versutos, molles, corruptoresque Iuuentæ,
Harpyias, vulpes, locustas, dæmonas, ipsum
Zabulum appellant; & quem se quisque putabat,
Quando pessimus est, hoc illos nomine vestit.
Ipse, Lycaoniæ veluti qui fercula mensæ
Horruit, erumpo; ac, O si, inquam, Iuppiter audis,
Hoc impune pati! Quid? turpiculos scarabeos,
Retrogrado scrobibus pede voluere stercora suetos,
Sic diuinam Aquilam, & generosos tangere pullos!
Iamque sepulta dies, saturis crambe, ac asininis
Auriculis; Caprearum nox spurcatur Hyænis
Coniugibus Ganymedis, Iunonisque maritis,
Credere si fas est: sed fas est credere Bezæ.
Mane, per angustas ingresso lumine rimas,
Euigilant, oculosque fricant, vestesque resumunt.
Dant Danaæ Iouibus lymphas, corpusque animumque
Pollutum purgant; gemmæ, pisciisque nitescunt
Instar. vti puris Rex mersus Americus vndis,
Dum Phœbo teste in mare deportanda relinquit
Crimina; fœtentem deponit vel lea pardum.
Offendo in plateis agelastos, atque Lycurgos;
Intra septa domus Sarmentos, atque Ciceros.
Curro, poetastrum IANINVM *leniter ora*
Pallioli adduco: Dic aurce, bellule Vates;
Mnemosyne hesternæ retinet certamina mensæ?
Quis tu? Sum Theseus tuus; vt Proserpina Diti
Tuta sit. In IESV *famulos Bacchanal habebas;*
Frusta velim, cum non sentire repotia detur.
Mens, Byzantinis dudum velut hospita tectis,

Visa

Visa mihi ad sciolum demum reuocata reuerti.
Texere tum stupido cœpit conuicia filo.
O dignos, inclamabat, referente Nerone,
Qui scribant decreta! Scaphismum & cyphonismum,
Flammas atque rotas inducunt in pia Christi
Membra; magistratus vellunt; vrbesque tumultu
Et Mauorte replent; incestu templa profanant;
In sacros cineres meiunt. quoties Libitina
Ante domos Regum stetit; & Respublica, fractis
Rebus, in extremam pæne est coniecta ruinam!
Turbatis hi quippe lupi piscantur in vndis.
Annuo, confirmo; Condæaque prælia, motus
Gallorum, Heluetios, Batauos, Anglos, Aquitanos
Commemoro. testes Hessus cum Saxone, IESV
Quos famulis fauisse vltrix Metanœa flagellat.
O si Luthero Germania, Gallia Caluo
Audisset! non templorum intra septa catellos
Celaret lupa, vel miluus discerperet escas.
Irrisorem agis, hic, asinum. O pulchellule parce:
Tecum nempe loquor; mi aperis hypochondria, qui sic
Argute loricatos facis & galeatos
Agnos insultare lupis, crudeliter aruis
Grassari, ac vno catulum deglubere morsu.
Cuncta tamen Clario, vt fatear, dictantur ab ore;
HAERETICVS *tropice modo* IESV VVITA *vocetur,*
Quem pingis proprie, audaces allegorias dans.
Hæc eadem, vt credo, catachresis TEMPLA TABERNAS
Sacra vocat, Christoque dicat Panthea tugrum
Quæ capiunt quoscumque hominum, quoscumque Deorum,
Nymphas, & Satyros, & Faunos, atque Priapos.
Solus cum Diuis IESVS, *cum Virgine Matre,*
Seiani dum perturbant consulta Senatus,
Excubat ante fores, obductaque pessula sentit.
Di male te perdant. Bona verba; iocumque repende,
Si iocor; aut, si serio ago, mihi seria redde.
Dic sodes, posito fuco: Num mentis & oris

Symbola conueniunt? Tango aras, atque rapaces
Dico, putoque. Ausis sub chalcographo Raphelengo
Hanc vulgare thesim, & Martis præsente Senatu
Inuictam, Phalcris boue candescente, tueri?
Dico diem: per Aristidem licet antestari.
Quam cito mugires! Tun' stulte probaris auaros
Esse Crates, olim qui Pluto & honoribus aucti
Te famulo poterant vti; mundoque relicto,
Parco contenti, quantum vitæ exigit vsus,
Æternis gazis inhiant, regnoque futuro
Sese aliosque parant? Quod si terrena requirunt,
Thesauros cumulant; scrutatis quando reperti?
Defossos celabat humus. Sic nempe profunde,
Vt vestros talpas fugerent, vis dicere venas
Reclusas terræ gremio. Has Rex possidet, inquis.
Sic est. Cetera post Regem vos, Marte vel arte.
Credis te Gygis gemma perstringere mentes?
Vt rapias, vras, perdas, in carne volutes;
Nemo sciat; totus te orbis putet esse columbam?
Hinc instar furni os aperit, largoque cachinno:
Non lynci merces vendo; doctrina Cyclopes
Nostra cupit, vel qui anseribus pascentibus adsint,
Arcadiæ vel qui ducent in montibus agmen.
Hei mores! quodnam hæc in tempora dura Sibyllæ
Incurrit folium? laus vna est esse scelestum;
Esse probum scelus. en statua donantur equestri,
Qui Æsopi patinam, ac Antoni prandia sorbent:
Fabricios Curiosque notat Censoria virga.
Curia tota patet socijs Clodi & Catilinæ:
Cum Cicerone Cato fonte est exclusus & igne.
Beza gulæ, aio, mancipium est. quid postea? Miles
Plauti Beza. parum est. Beza est de gente Gomorrhæ.
Esto: placet: genio nos secum ducat eodem:
Nil durum, nil triste docet; sunt mellea verba.
Linea si recti est placidum, & virtutis amussis,
Corui cum cornice volent; non prædo latronem,

Non

Non lupa carniuorum exhorret. Belle hercule, belle!
Saltem quando foues Circæus lurco ſepultos
Ventre apros, noli ieiuno prætereunti
Obiectare gulam. Sed ſcilicet ore nitebit
Therſites, nuce ſi Paridem depinxerit atra.
Fucus apem deprædatur, culiceſque cruorem
Sugunt, deſœdat pulcros Harpyia labores:
Hæret ſpina roſæ, fumus flammæ, vmbraque luci,
Nec ſceleratorum dentem vmquam effugit honeſtus.

III.

Voueo Dauidi Pareo.

HVIVS, Lector, ſi frontem, ſi barbam Heidelbergicam intuearis, iurabis Catonem: introſpice, comperies natura petulantem, laſciuijs implicatum, perpetuiſque illecebris exæſtuantem. Vis illum propius noſſe? Protruſerat diſputatiunculam de ſacrarum Scripturarum auctoritate: & illuſtrarat eam marginalibus notis, tamquam vlmeo germine, doctior Moguntina magiſtra manus. at ille ſycophanta, qui ſenſiſſet tot vlmos tam miſere in tergo ſuo mortuas, ſeque in arena prouocatrice tantum non iugulatum, parauit editionem alteram, reciſis hinc inde quæ melior illa dextera vberi virgidemia depluerat; negabatque a ſe dicta, quæ dicta erant ante, & teſtata prælis. o impudentiam poſt natos homines! detexit has ſtrophas Mulhuſinus, & ad ementita illius in innoxios ſcelera reſpondit; eruditius, an elegantius neſcio. verba ipſa dabo. Si obiecisse ſatis eſt crimina, auſculta tu quoque:

At ego te sacram coronam surripuisse Joui scio:
Et ob eam rem te in carcerem esse compactum scio:
Et postquam es emissus, cæsum virgis sub furca scio:
Tuum patrem occidisse, & matrẽ vendidisse etiã scio.

An non hic

Doctus soluere vincla quæstionum,
Et verbi gladio secare sectas,
Si quæ Catholicam fidem lacessunt?

Sed & iacet misellus hic Doctor Heidelbergicus a Mulhusini dextera Scripturarum, Patrum, Philosophiæ spiris inuncatus, solas asininas quassans aures in inertiæ portu: in cuius iura eum totus concesserit, si vel illius vmbram, verberante vento Soleque, senserit occursantem, toto videbis corpore trepidantem, tamquam si contra incursaces Macedas prodeundum, aut viginti palmarum scapha, formidata Nilotidis aquæ stagna per indigenas crocodilos sint transfretanda. Qui vnius parmę obiectu Arcadicę matris vterum quęrit, quid faciet, si totus sec SOCIETATIS schola exercitus profuderit? Plutonias captabit sedes Amphiaraus. cui, ne ad ima terrarum prolapsus eat durior, asininis auribus, corioque, tamquam pluteis, saxorum a me scabra pulpitabuntur; vt in offenso corpore totum se illi tribunali sistat. Quid, Paree, delicatæ pigritiæ tuæ plus poterit impendi, quam vt te peruenisse ad tam adnata Euangelio tuo balnea inuenias, cum euntem te vix senseris? quod quo facilius fiat ex voto meo, tuoque, dico dedicoque tibi lubens, volens, merito, hoc

Asino

Asino capistrum.

PAREVS ille pessimus sophistarum,
In nos probrorum ructat impudens Syrtes,
Mendaciorum turbidos ciens fluctus,
Queis naufragetur innocentium fama.
Sed frustra asellus pelle se arrogans vestit
Leonis: illo namque syrmate indutus
Rudit facetus histrio, & genus prodit.
Hunc splene pupi conspuunt, huic vulgus
Impendit omne ergastulum cachinnorum.
Talis Pareus. Nuper, admodum nuper,
Illi metempsychosis (vt equidem credo)
Procacem asellum euestijt. Fit extemplo
Magnus sophista. sed suæ memor stirpis
Occalcitrare, morsicare non cessat,
Asinosque vocitat quemlibet. Neque hoc mirum;
Fraterculum appellare se suum credit.
Et tanta cum sit aurium, atque tam vasta
Olli supellex, Theologum gerit mento.
Braccatus asinus pulpito in suo rudit:
Dea impudentia, quantus hic tibi Mystes!
Procace Bellarminus illius lingua
Plusquam ad tribunal vapulat. Quis hoc splene
Perferre possit integro? Neque hic meta est;
Mariam tribunal ad suum citat Iudex:
Illam Lutheri legibus ream clamat:
Et subdit hastæ illius insolens famam.
O lanx iniqua Themidos! O probrum Astrea!
Ego illa tolerem? mutus hæc feram piscis?
Silesiorum fabula hunc probe ludit.
Illis asellus ferculum fuit quondam
(Leporem putabant, aurium hoc strues suadet)
Huius cerebrum quispiam abligurivit

Auus

Auus Parei, & labra pariter, & ventrem.
Hinc barda mens, hinc impudens viri sermo,
Stomachusque asello dignus. O genus clarum!
Sed huic asello ferula expilet dorsum,
Ni cultiores discat impotens mores.
Audire nobis semper haud libet probra.

I V.

HENRICO BOCK-HORINCO.

EXI *latebris, si qua te, pudor, tellus*
Celat, tegitque; si quis orbe iam toto
Tenebricosius exsulem specus claudit:
Quate impudentis ferream canis frontem.
Gypsatus ille scurra candidis plantis,
Ille e catasta circulator argutus
Spadone quouis euiratior fluxo,
De-sub tabella, qualis improbus sorex,
In Bocks-horingum stemma clanculum erepens,
Vespillo propter busta quem parens seuit;
Subsessor ille putidus tori externi,
Tentigo fœdi quem Cupidinis planxit,
Eductus olido mœchus e gynæceo
In castitatem luridos mouet dentes;
Mortaliumque (quis probrum ferat?) toto
Eliminatam contubernio exturbat,
Omnem pudori detrahens solo sedem;
Matrumque, virga qualis aurea Circe,
Domos pudicas in lupanar euerrit.
Aliquidne superest, ipse quin suam vxorem
(Hoc si meretur nomen impudens scortum)
Maritus, & nunc fronte perdita leno,
Inter releget bustuarias mœchas;
Moxque e cuculo plebis obuiæ sannis
CVRRVCA *totis vrbis audiat vicis?*

CAPVT VI.

FIBVLAM.

SCENICIS variegatam ſordibus Caluiniſtæ adnectunt SOCIETATI: ego vobis Caluinianam ex vero dabo.

Quid? vos Amphitheatrales ſcurræ SOCIETATI Fibulam? Si caſtam vultis; dabit illam, quam, ſordium ſuarum conſcius, non

——ianitor atræ
Impauidus Lethes, non ipſe horrore ſine alto
Eumenides vidiſſe queant.

Et metire illam, quaqua voles, oculis. inſpice, quanta ſit morum maturitas,

Et caſtigatæ collecta modeſtia frontis;
Ingeniumque ſuper

omnes Africanos, Catones, Lælios caſtum. At tu vis Ganymedeam. Nouioduni habitat. teſtis vlmea virgidemia, in ſacerrimo capulo Gomorrhææ carnis ſepulta. Gebennæ habitat. cui enim ignotum, cur ſolo Beza Caluinus Pontificatus ſui tabulas impleuerit? Rupellæ habitat. teſtis tritum decantatumque apud illius tonſores:

Cur mihi non liceat, iuſſit quodcumque voluntas?
——quo deinde, inſane, ruis? quo?
Quid tibi vis,

diſcinctiſſime Nepotum?

Nam te non viduas iacere noctes
Nequidquam tacitum cubile clamat.

sit a sola Candida; nec toties in aurem mordeas Audebertulo,

Meæ deliciæ, mei lepores,
Iube ad te veniam meridiatum,

Amphitruonatum. O Corydon, Corydon!

—— numquam adeo fœdis, adeoque pudendis
Utimur exemplis, vt non peiora supersint?

non detrudantur tetriora ex illa Gebennica Lernæâ schola. Abde caput pudor: procul hinc, procul ab his cubilibus;

Æqua vbi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior vlli:

vbi, vir mulierve

—— fuat, nullo discrimine habetur:

vbi ad Neronianos saltet numeros nouus Orbi Commodus. Sol & sidera, vbi estis? non explet vnus;

—— septem, si septem forte fuissent.

Credamus Herculi; cum apud Christianos (sed solo nomine)

—— nullus verbis pudor, & reuerentia nulla.
Hic turpes Cybeles, & fracta voce loquentes

viri-mulieres; quos videas sudantes, ne

—— genis optatus honos, iurataque multum
Barba

ante diem properet. O sæculum! o sordes! Et hi SOCIETATEM de Fibula prouocabunt? numquam

—— plebeio desæuit sanguine virtus:
Sed iuuat exanimis, proiectaque præda, canesque,
Degeneresque lupos, magnos alit ira leones,

si contra steterit non indignum genere & viribus par.

Et

Et tamen eo nunc creuit os impurum, vt hi

Lenonum pueri, quocumque in fornice nati,

inuerecundiore etiam ſtilo audeant incurrere in SOCIETATEM ex illo Gebennenſi lupanari. Sed quid ego? Perge, per me licet: vtere velis, quin &

Totos pande ſinus. quis enim non vicus abundat
Triſtibus obſcenis?

immo quis non apud vos lectus? & tamen SOCIETATI Fibulam? A quo hæc audax impudentia calamo? Lutheri?

—— cum quo nuper vittata iacebat,
Sanguine adhuc viuo terram ſubitura, Sacerdos?

Caluini? Lilia, Lilia. Bezæ? baſio tacebit imo. An a ferro, quod cinctum lateri, perpetuoque madidatum ſanguine, ſæuius eſt illo, qui ad voluptatem ſolitus

—— tenui iugulos aperire ſuſurro;
Et qui vulturibus ſeruabat viſcera Dacis?

Nihil agis:

—— non ſi ferreus agger
Ambiat, aut triplices ſpurco tibi carmine muros
Scaurus agat, Caluuſque tuus. nil tela, nec ignes
Obſtiterint, quin auſa luas, caſtisque ſub armis

fœdam pulſes mordeasque moribundus humum; teque

Atra pix agitet apud carnificem, tuoq; capiti illuceat.

atque interim vis videri, vis dici caſtus.

Vt cui caſtrenſis caligæ cognomen adhæſit;
Ut Nero Romanæ dedecus hiſtoriæ.

Et quæ poteſt ſperari continentia ab illo Caluo, primogenio Quinti Euangelij, ſordium decantatore? cuius, vt vidit,

Horruit informem turbata mente figuram
Portitor, & refluis lintea vertit aquis:
Nec tulit inuisam speciem formamque Megara,
Indignans aliquid turpius esse sua.

Dices fors hanc Fibulam SOCIETATI a Caluinista adnexam inter pocula, ab illo qui viginti

Siccarat calices nasorum quatuor:

quare & veniam mereri.

Non vinum hominibus moderari, sed vino homines solent;
Nam vinum, si fabulari posset, se defenderet.

& non in illo largo Lyæi flumine larga veritas? Quid deuomet ebrium pectus, tantarum sordiũ reconditorium, quam sordes suas? oculos nullos habet extra suos; sibi videt: sibi doctus est ad pocula

—— vigilanti stertere naso:

sua vel nolens deructat; nescit aliena. At tu, vbi vinum illud iam sederit, aut qua via venerat redierit, intuere SOCIETATEM; nullæ in ea feminæ; viri omnes, nec aliud: nulli deliciarum & poculorum custodes: nulli flores Hyacinthi. Vis certiora? discinge illam; numquam ostentabit tegenda; numquam diffibulabit, quod suffundat sanguinem: sed & densioribus vestitam videbis, quo plus detraxeris. virtutis illa ratio est: tegitur, si nudaueris; vestitur, si spoliaueris; crescit, si demetis; dilatatur, si extenuas. Exspectas Fibulam Bezaicam? iam dedi. Vis illam a Rupellana manu? consule Caluinianarum sinisteritatum domesticos vindices, qui nec tacere potuerunt inuerecundarum Fibularum suarum portentosam discinctionem. per illas si quando lubuerit peregrinari,

regrinari, iuuenies digna votiuis Tiberij crucibus; dignissima Heliogabalæis, Caracallæis propudiosissimis hinnitibus, ad ruborem Solis radiorum. Et nescio, fide bona, quid ludat hic impurus ludio de Fibula. Gebennensem viderat, Eleusinia & Samothracia impudentiorem, ad fastidium inuerecundorum oculorum; & ore, supra omnem mollitudinem scenicam deterioris sexus, inuerecundiore, Fibulam adnectit SOCIETATI: quam fidissima, eaque æterna castitas sepsit; quamque aduersus omnem libidinem cæcam reperies. At tu intuere, Lector, Caluinianos

FIBVLATORES.

I.

QVAE *noua putenti demens exclusit Erinnys*
Oua Erebo? an sacrum thalamum incestauit adulter
Porsephones? an lasciui cum Nocte sopores
Eumenidum peperere nefas? quid Iuppiter Idæ
Montibus insistens Ganymedis ad oscula pergis?
Cur Rhadamante Talum, Minos cur Thesea, pæto
Prosequeris oculo, iaculisque Cupidinis instas?
Agnosco catamitorum connubia, prolem
Cænæam, pathicaque satos de gente cinædos;
Quos Venus in lustris, Siculoque in fornice Siren,
In Baiis tribades, Circæo lacte venenant.
Quam dignum Sylone genus! Quo frena recusans
Indomitus spatiatur amor, quæritque subactus
Furta pudor? Danaen defendat ahenea turris;
Ægide Tritonis pugnet, Diana sagittis,
Votis Vesta, fuga Daphne, Pompeia sacris;
Saucia virginitas impuri vulneris ictu

 Corruet,

Corruet, & vitium lusus lenonibus istis
Semper erit. Vix Pasiphaes sine clade Iuuencus,
Fuluij equæ, Lacydisque anser, Crathidisque capella,
Draucorum insidias, & vota calentia fallent.
O subsessores! petulans cur lingua flagellat,
Innocuosque ferit, brutique accusat amoris?
FIBVLA *succinctos stringat lasciua Lupercos,*
Hippolytos zonæ: ferro castretur & auro
Antinous: gelidæ sunt nobis fluminis vndæ,
Spina, niues, ieiuna fames. sit circulus olli
Freni instar, qui luctantem, insuetamque capistris
Ire pudicitiæ Venerem fouet. Ito satelles
Vnctus Aristippi, leges tibi Caluia scribat,
Æschylus in soccis vetitos præcantet amores,
Dent Fescenninas tabulas tibi scripta Philisci,
Vt Lamia effetos verporum infibulet artus:
Bellerophontaam sobolem Sthenobœa sequatur,
Putipharis coniux poppysmo mulceat, auro
Aspasia, eloquio Phorcynis, fronte Gnathæna;
Actum aget, & numquam casti præcepta pudoris
Dediscet Tennes, vallabit sentibus aures
Clematius. Facile est exstinguere Cypridis ignes,
Atque rebellantes carnis compescere motus,
Si DEVS *&* PIETAS *animarum sceptra gubernent.*
Non nobis venalis Amor, non ante Cytheris
Fana cedet, pruritque proco veniente, corollis
Inuitat, fucisque madens commercia suadet,
Quæ vel Stesichori dixit, vel penna Cratini.
Si quis lasciuæ nostrum libauerit aræ,
Vester erit: vobis hanc propinamus amurcam,
Et fæces sacramus. olet bene victima Bezæ,
Si Veneres oleat: mage quo putentior hircus,
Gratior, & coitum tantum cui clepsydra soluit,
Cui Crobylus pater est, quem Plauti Ballio nutrit,
Cinnarus exercet, lustrisque Vetilius abdit.
Attamen hi mystæ, lenones matronarum,

Ante Neronæum, Nini, Paphiæque tribunal,
Insontes damnant capitis, figuntque catastas
Hippolyto, & crimen mendaci in marmore sculpunt,
Mutaque falsa iubent opprobria saxa profari.
Sed frustra blaterant sitienti fauce Molossi
Cerberei, fictis mundum latratibus implent
BVRDONVM *catuli, mores & nomina circum*
Dente Lycambeo, & furiali murmure pugnant.
Inconcussa manet bene facti conscia VIRTVS;
Non Famam Archilochus lethali vulnerat ense,
Quam Pudor & sanctæ Probitatis castra tuentur.
Castigate salax vitium, non ante lupanar
Virginitas prostet; Macedo ne nubat Arisbæ;
Basia ne, populo scenam inspectante, Bagoæ
Figat Alexander; ne Pindarus ille, Lemani
Verna, Theoxenij in gremio fatalia rumpat
Stamina: stringit enim vibratque Trebonius ensem.
O vtinam, vita fugiente, superstite penna
Tantum, vpupis similes, probrosi nominis ala
Tranaretis iter liquidum! Coquit ignea fornax
Æternis tormenta rogis, Tityosque voraces
Depascent volucres, surgetque e vulnere vulnus
Pirithois, voluent Nessos Ixionis orbes,
Detritisque humeris saxum irrequiebile trudent
Pullopremi, viuet moriens puerarius hospes.

II.

O SI, BEZA, *tuos frenasset* FIBVLA *amores!*
Non iam dedecoris plenus, non turpis adulter
Audires marium coniux, teneræque puellæ
Riualis. Si comœdus, CALVINE, *fuisses,*
Pronosque in Venerem reuocasset FIBVLA *sensus;*
Non iam posteritas probrosi signa furoris
Stigmatico in dorso legeret, populusque pudendum
Horreret meminisse nefas; nec flammeus in te

Tristia

Tristia iam plenis Phlegethon incendia ripis
Volueret. Ite igitur macti ductoribus istis,
Ite malis auibus: tantis nam, credo, magistris
Dignum aliquid dabitis, turpes quod fœteat hircos,
Quod lustra, & fœdi gurgustia fornicis afflet,
Et castas nares inimica verberet aura;
Quod putridus Spado, quod mollis Sybarita recantet;
Quod Cynicus risu, quod Perseus ore seuero
Mordeat; &, toto Satyra clamante theatro,
Cerdoni lusum, bilem tonsoribus ipsis
Quod moueat; nobis lacrymas. Ite, ite subantes
Infami de more sues; declamitet omnis
Gymnasij paries, prauoque cupidine pleni
Impuros versate sales, torquete cachinnos,
Obscenique oris saniem ructate, pudicam
Exuti frontem, quos nec pudet esse secutos.
Vincite luxuria, magnos superate Nerones;
Barbatusque suo nubat Callistratus Aphro.
Non iam pancratico madeant ceromate crines;
Sed mage lasciuo guttus perfundat oliuo:
Nullaque virginitas, aut dura coerceat artus
FIBVLA; *nulla animi flammas ieiunia frangant;*
Incestas artes impune licentia soluat,
Et tota in Veneris castris mens spurca triumphet.
Sic laceret, sic vos schola morsibus impleat; & pro
Carmine Sotadico, vestras quod mulceat aures,
Quo Fescenninus molli puer arte volentes
Infatuet, dulcique animos serpente venenet;
Armatus deinceps, dignusque Catone seuero
In nos frangatur stylus. Hinc, qui rodere nouit,
In Satyram assiliat, corruptas pectoris artes,
Astutamque mala vulpem sub fronte reuelet:
Hinc Scazonta suum, vel si quis in arma feretur
Archilochus, pronos in vulnera stringat Iambos.

CAPVT

CAPVT VII.

BEZA SOCIETATEM INDIGITAT SATANÆ EXCREMENTVM.

Adeste hendecasyllabi quot estis,
Omnes vndique, quotquot estis, omnes.

OLIM Græcia Olympia Ioui, Herculi Nemea, Neptuno Isthmia, ceterisque Deorum suorum mortuorum varios agones sacrauit: at ego viuo Gebennensium secundo Pontifici Max. funebria noua. erraui. æternam vitam in his versibus. Et tamen non diffitebor, reprimerem me lubens ab hoc morsu calamorum: sed

——quis iniquæ
Tam patiens caussæ, tam ferreus, vt teneat se?
Quid faciam? præscribe. quiescas. ne faciam, inquis,
Omnino versus. aio. peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire;

ita & pulsant has aures Caluinistæ, & proritant nares *Satanæ excremento*, quod SOCIETATI appingunt tamquam florem e Gebennensi rosceto. Quid ais secunde Bytho, aut sceleribus immanior Achamoth? quæ dabis his spurcissimis excrementorum coagulis diuersoria? pannos? Caluini dorsum? os Bezæ? bonum factum. nam quid reddere impurum os hoc aliud poterat, quam quod a nouæ Baubonis gurgite prægustatum

delegerat; nec multo post in circulatorio basiorum suorum cœtu, inter Lemanicos scurras, non ignobili versu decantarat? Non videbas in SOCIETATIS alumnis carnem suffusam sanguine, substructam ossibus, intextam neruis, venis implexam, quæ nesciret aliena matrimonia? quæ nullam sciret virginem præter suam, quam Deo sacrarat meliore voto; quam IESV suo mactarat altiore victima; quam Christo iugularat nobiliore hostia? Nonne melius fuerat elinguem te fieri, & præscindi illud iugulum fœdæ loquacitatis, quam tantis sordibus casta spurcare pectora? aut si tu nouus terræ Copronymus, & perpetuo fœdo sinu semper infans; non habet SOCIETAS his sordibus matres, non pannos. inuenies illas inter Gebennensium masculas sordes, per quas decurritur extra puerperia: inuenies hos inter mentita Candidæ lectisternia; fuerant melioris sexus. Credes posteritas

Post Capreas TiberI, post turpia Numina CaI,
Censuram ClaudI, citharam thalamosque Neronis,

potuisse sordes denasci maiores? sed & eo impudẽtiarum deuenire quemquam, vt eas non modo non retegat parietibus suis, sed & Orbi decantet toti? Simon Magus Helenam Tyriam de loco libidinis publicę eadem pecunia dignam sibi mercedem emit, qua sanctum Spiritum in Actis cogitauerat: at magnus hic Gebennensiũ Pontifex, qui iam fastidiret ad vulgo nota gaudia, ad vsu plebeio tritam voluptatem, eadem pecunia, quam ex venditis Ecclesiasticis beneficijs redegerat, Audebertulum emit; apud quem perpetuo voto, nũc mugiret in bouem, reperet in formicam, saltaret in Satyrum, nunc deuolaret in

ret in coruum, inuolaret in cygnum, transiret in aurum, sed & in feminam, ab haustu inuerecundi illius ignis, quem & proderet versu. pro quo ego hunc tibi repono.

Si quid potes pollesque, meus ades Scazon:
Adeste Iambi ; sed pede altero curti,
Torrentis instar ite turgidis venis.
Mihi entheatum pectus, & noua dextram
Armate flamma, bileque vstulabundi
Accensus ardor iecoris in fibras currat.
Beza inuenustus, infacetijs plenus,
Plenusque rure, scurra perditus, diri
Plenus veneni ac pestilentiæ Beza,
Ille, ille Galbas atque Sestios omnes
Vincens Caballos, oris improbi dente
Furit, iocatur, ringit insolens Beza.
Mox, vt leæna montibus Libystinis,
Insanus atram pectore exspuit tussim:
Mox, Burra quidquid, quidquid ipse ructauit
Sarmentus olim, quidquid impiæ Gades,
Quidquid petulco dente Canius risit,
Quod circulator verpus ille trans Tibrim,
Salariorum turba quod solet ; nostrum
Fastidientem impurus in sinum cogit.
Postque impiatas tot virum manus cæde,
Post incitatas Gallia faces tota,
Sufflaminatam perfida fidem bucca,
Post lustra fornicesque, post greges ductos
Meritoriorum, impune ludit, & mordet
Putris Satanæ verna, vappa discinctus,
Diffibulatus histrio, salax mimus.
Sat lusitatum Beza, nunc sat est. cesset
Atella risum promere ; vrbicus cesset
Exodia toto adspersa salibus argutis
Vomere theatro: si qua Persius quondam,

Luciliusque morsicando vapparum
Salibus laborans defricare gingiuas,
Lixiuioque adspergere ora mordaci,
Peregit, audi. Lydium tibi non iam,
Joniumve, Doriumve cantetur:
Tibi, Beza, quouis felle, toxicoque omni,
Absynthijque tristius mali succo
Amarulentiusque, quod tuas aures
Mordace aceto proluat, volo adpromi.
Adeste, quidquid vspiam pudicorum,
Seuerioris quos iuuat pudor vitæ,
Audite, Beza quid ferat putri bucca,
Bassaride lingua. Dæmonis recrementum
Mystas IESV, *virginem tori spondam*
Jnfame oletum gannit impudens scortum,
Simia recalua clune depudicata.
Quid? ista tellus audit, & pudor viuit?
Necdum ista frontis impudentia effrontis
Stagno Lemano mergitur; Gebennæve
Hiulca rupes finditur, malam hanc mercem
Quæ mox patenti fauce sorbeat, Vestæ
Contaminatæ ceu graui sepulcreto?
Forsan trisulcum, Beza, fulmen aptatur,
Radice prima, ipsoque gutture eliso
Tibi resectam quod foris premat linguam,
Quo tu impiatus atque spurcus attactu,
Vt fulguratum cælite iaculo, sacrum
Fias bidental. lanea Deus planta
Consurgit vltor. casta sordet impuro
(Quin bilis iram concies mihi in nasum?)
Omnique Venere pura vita lenoni.
Auidus resorbe, quod vicem reponemus.
O stupra Bezæ ture, balsamo, nardo,
Spica Cilissa, cinnamo, rosa, costo
Fragrantiora; lilio, niue, argento
Candentiora. o mæchus aureus Beza!

Mæchus

Mœchus ligustri flore purior Beza!
Tandem ruborem ferrea canis fronte
Expressimus. ohe iam sat est; stilum verto.
O stupra, oleto, nautea, putri stagno,
Hara, mephiti, cimice, allio, Orcoque,
Fluente sanie, fœtido vlcerum tabo,
Gorgonij alis, fauce olente Mannel
Putentiora; felle, tigridis spuma,
Absynthio omni, putidis sali conchis
Amariora! O mœchus insolens Beza,
Patroclianis inquinatior sellis,
Veneris pudendæ cultor impudens! Beza
In catulientes pruriens lupas: Beza
Sororiantum virginum procus: Beza
Olidus caper, maritus exoletorum:
Infame nostri Beza dedecus sæcli,
Inter pudendas qui libidinum sordes,
Fœdosque olentis fornices gynæcei,
Inter spadones & gregem euiratorum
Lutulenta putri sus natas volutabro.
Non esse beta sustines, cupis dici
Princeps, nepotumque alpha sordidatorum.
Digito notaris omnium; sed infami
Signaris vngue, Beza diciturque, Hic est.
Quid? an Biberius Caldius Mero quidquam,
In Capreensi luridus licet sella;
Quemque in sorores egit atra tentigo,
Fulmenta caligæ militaribus clauis
Suppacta nomen cui dedit; vel impurus
Gabalus ille, prima Cæsarum labes,
Peregit vmquam spurcius? quid? & vitam
Post ista scelera plumbeus senex ducis?
Sic eruditus a Platone Caluino,
Dignum patella operculum, tuo caluo
Dignus magistro Beza? dignus o, non iam
Qui litterata dorsa splenio celes;

 Sed

Sed cui piator apparet rogus flammas,
Queis caluus ille sycophanta iampridem
Erat cremandus. sed caue, o caue Beza.
Si te potentis Iberiæ sagax Censor,
Vel quis seuerus ἄρειος πάγος sontem
In ius vocarit, isque capitis anquirens
Nigrum tabellis theta mortis affigat.
Næ tu peristi Beza; nec tibi, quamuis
Patrocinetur arx libidinum prima
Nuper tuarum, pectus eximes letho:
Mortis tropæis pallidum caput debes,
Stygique sectum frontis impiæ crinem.
Non iam Phaon quo more gutture exsecto,
Aut impudicus quo ruit Tigillinus;
Sed vstulatus igne pectus ardenti
Scelera expiabis capitis hostia, & nostras
(Quas scelere pridem turpe mœchus incestas,
Diræque pestilente fascino Lernæ
Comples, cicutæ lacte ceu nouercali)
Lustrabis auras. sumet ilicet pullas
Gebenna vestes, & putri parentabit
Mœcho Lemanus; isque, si quidem detur,
Stagnantis vndæ lurido lacu exstinguet
Funebre bustum: rana præfica occentu
Inauspicato lugubrem dabit lessum,
Quamuis Seriphi muta sit magis stagno:
Rauca præibit voce bubo feralis,
Dirumque tristis sibilum dabit sorex;
Hi te Siticines mortuum, hæ tubæ plangent.
Sed tale nequid accidat tibi forsit,
Vtque hasce pestes arceas procul Beza,
Comœdus esto, seu breui velis socco,
Seu mage cothurno, Roscius vel Æsopus;
Fac Fibulatus semper ambules scena;
Coliphiorum furfures vora pronus,
Auidusque macrum dentibus cicer pinse.

Sic, Beza, amores, sic Cupidinem prauum,
Veneremque franges; moxque principe e scurra,
Mœchoque, fies alpha PANTOMIMORVM.

IN FESCENNINOS BEZÆ in Cantica Canticorum.

O Vesane, cuniculi capillum
Euincens, inulamve mollicellam,
Beza, mollicie salaciore!
Quid cincinnulus ille crispulusve
Crinis cum MARIA, *Deique sponsa?*
Quid Diuæ tribuis pudicæ ocellos
Pætos? o aciem dolosiorem!
Quid labellula bina semhiulca
(Quo fugis pudor?) intimant amanti?
Quid flamma illice suffocas iuuentam
Debentem Veneri nihil iocosæ?
Queis si cornea fibra sit; micante
Sint tamen salisubsuli medulla.
Ignorata tibine aquosa Cypris,
Quæ nouit medio flagrare fluctu,
Et flammas pluuio fouere nimbo?
Quantum diffidet integella Virgo,
Cui non liquitur igneo Leone
Concretus niuei latex coloris;
Cui, rorantibus hinc & inde campis,
Intacto area vellere immadescit;
Cui flagrat rubus innocente fronde,
Et fragrat magis inuidente flamma;
Cui iam deciduo arboris decore,
Aluo virgine planta germinascit.

Exesto Paphiæ Deæ minister,
Et sub fornicibus petas lupanar.
Conchatæ procul osculationes,
Petulci procul hinc columbulilli.
Non has calica velitationes
Cyprilla exigit, aut Deus Cupido,
Eiurate nimis superque vates.

CAPVT IIX.

E Batauia vetulus Molossus catulis suis e DIVA HALLENSI *pennas collegit, quas spargerent: ossa delegit quæ obroderent: sed & eruit tempora altis obducta nubibus, & vbi nebulæ intercurrerant, nox nata est.*

TVNE ille es, qui absentem rodis amicum?
Intres ampla licet torui lepus ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quid frustra nemorum dominũ regemq; fatigas?
Non nisi delecta pascitur ille fera.

Et quid hic rides? Diuos? o Luciane! Diuam Matrem Virginem? o Bonase! an doctam pennam? o Canis!

—— carne opus est, si satur esse velis.

& interim vis videri amicus: vis quæ scribis censeri proba,

Et cerussata candidiora cute,
Sint licet infantis sordidiora sinu.

Quid rides magne Naso?

Nasutus sis vsque licet; sis denique Nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:

quid,

quid, inquam, rides? prodigia? Credo huic Cynico nulla ſunt, aut magicarum artium ludi ſunt. pari felicitate eluet Moyſis virgam, proſciſſum mare, illius manum poſt carnis & ſanguinis diſcidium, capillorum & vnguium Iſraelis crementa quadraginta annis defixa; ſed & cum veteri Synagoga, & Iu liano, Nazaræus in Beelzebub principe Dæmoniorum eijciet Dæmonia.

Olim, dicet Cyrenæus noſter, infantauit ſuos Deus hoc quaſi lacte & melle: hac virili toga, quid neceſſum? Tibi, tuiſque Theodoris nihil, quibus Batauia de aggerum ſuorum glebis placentas & ſamias coxit: in quos monſtruoſæ fabuloſæque Veronenſium cantatrices, crepitaculis adludentes, inclamarunt Iao, quaſi *porro Quirites*, aut *fidem Brenni*; cuius faſcijs eos illigauit Nus pater, & mater Sige: quibus Satan per Lemanicam voraginem ſceleris ſui vmbilicarem neruum, quaſi per crudelitatis ſuæ traducem, perpetuatura venena inſtillauit. Permitte nobis, permitte Iſaurice, hæc auxilia tamquam egentioribus; hæc ſalutis medicabula, quibus, munificentiſſima benignioris adflatricis huius imperiali dextera prolectati, de non vna inualetudine ad certiora redeamus. Vos illis non egetis, licet luridati perpetuis delinquentiæ nebulis; licet nigrati denſiſſimis ignorantiæ & malitiæ tenebris. ſed neque lacrymis egetis. nullam enim his gehennam emeritis; emetis ſordibus & ſacrilegijs, quibus indormitis: non ſit æternum.

Rides hæc vota mea, & ab Heidelbergenſi aratro neſcio quem imitatus, in Hallenſes campos ſtipulas inſeris. quid ſperas vt areſcat hic blaſphemiæ ſurculus cum ſuo auctore? ita fiet: ſolique illius ſe fecunditas teſtabitur.

Nauſees,vt voles, Cynocephale; ſuper hoc magno Nomine, magna Penna: ludaſque fremaſque ad hæc Admiranda, ſuccumbaſque Magnitudini; quam cum non capias, ringeris. mirum ſi non & rumperis, cum diem intueris ſepeliri totum,& rurſus cum ſuo cultu,dote,Sole redire, ſibimet heredem, donec & nox cum ſuggeſtu ſuo reuiuiſcat; cum Lunæ ſpecula vides redornari menſium numero acciſa; cum terræ de cælo prodigioſam diſciplinam; cum arbores veſtiri poſt ſpolia; flores & herbas de monumenti ſui requie ſurgere; cum denique totum hunc vides reuolubilem ordinem. In quo cum nihil depereat niſi in ſalutem, (vt credas naturam de fraudatrice ſeruatricem) an non manifeſta quædam teſtatio eſt diuinæ potentiæ? & erit hęc reciſa in tantæ Matris meritorum pręrogatiua? Sed eleuas hęc portenta, de cęcitate in viſualitatem; de adnata aut fortuita claudicatione in ſolidam rectiambulationem; de aridis & exſuccidis oſſibus, carne, neruis, in natiuum colorem; de febribus, hernia, paralyſi, cancro, ferro, fune, aquis, vitaque varie excruciata, in plenam reſtitutionem. Imitare, ſi potes, cum tota tua ſchola, non dico hęc prodigioſa; ſed cutalis alicuius ſcabiei aut verrucę fugam, formicæ ſtabula, araneæ retia, bombycis ſtamina, culicis tubam, deſultationes anguillę, ſterquiliniorum vermes, vt venena rumines: aut exhibeas aliquid ſimile Hallenſi Diuæ, & obduxeris. At tu Porphyrius caligas ad hunc Solem, & cęcus vis mitiorem; quem nimirum in tenebris videas ipſa nocte tetriorem: quem ſubterraneum, quem ſubaquaneum cadauerino vultu, ſtringas Neronianis ampl-

amplexibus; detergas Bezaicis oſculis; cuique oblata acerra thura ſpargas Copronyma.

Ferrem, ais, priora; ſed ornatum hunc auguſtiorem quis ferat? Bene ab illo ore, ab illo parente, *Ad quid perditio hæc?* poterat nimirum venundari multo, & dari fratribus Gebennicis. Quid? calicem non iam bene ſibi conſcium, ſed venenarium, in quem Regia mors ructauerit, frictricis, archigalli, vel Bezaici militis manu, tota Gebennenſis ſchola inorabit, honorabitque adſpergine quadam florum: & Dei Matrem, fœlicioris vitæ progeniem initialem, (quæ magnum illum Solem, qui ſolus diem cælo ſtatuit, vtero clauſit, vbere lacteque pauit virgine) inornatam tranſibit melior religioſitas? Iam Lunam, quod præbeat nauigantibus tutas nauigationes, an non turba nautica, ipſique adeo Gubernatores venerantur? & hanc cæleſti maiorem, quæ non raro, pugnantibus inter ſe vento, tenebris, fluctibus, inexorata præſtat beneficia, inhonoram patietur Deo ſacrata dextera? Venio etiam propius. Battauici alicuius exercitus Ductoris tabulam venerantes, non ibunt ſine honore; temerantes, non abibunt ſine ſanguine: & magnæ Dei Matris inueneratam, omnique cultu viduam tranſſiliet Chriſtianum pectus? aut ſine ſcelere deuenuſtabit, vt dictu fœda tranſeam? Pulſabo te domeſtico teſte. parentem tuum expreſſerit docta manus; an indotatam voles? melior etiam in ignem miſerit; an non dabit ſanguinem, ſiue iſtum verum, ſiue hunc calamorum? & Diuam Virginem Matrem altior penna decorabit, & recedet illaudata? deterior detur-

pabit, & ſicca morte diem claudet vltimum? Quis hic non ſtupeat totus ad hos Apellecianos graculos? qui poſtquam a diſciplina Lutheri in Caluinum, tamquam in nouam Philumenen, carne lapſi ſunt; ſpiritu euerſi, etiam Matrem negabunt, & Chriſtum mendacio dimidiabunt. Quamquam has ſpurciſſimarum linguarum decolorationes qui cogitauerit venire a Gomorrhęa manu, mirari deſinet. partualis enim quidam ſanguis eſt, quem non certa lege menſtruum, ſed æternum erogat, quæcumque ab illo maſculo ludo venena ſpargit vipera. At Diua noſtra caput huius conteret, etiam noua Aſpricollis acceſſione, in teſtationem aſſertæ vindicatæque a Caluiniano noxio colubroſo flatu Romanæ fidei. ita certo etiam loco alligari voluit Deus hæc ſolatia. factum hoc iam olim, omni hiſtoria teſte; ne nunc obuenticium quiddam miraremur, quod tanto annorum cenſu ſciremus firmatum. Non ero prolixior; tantum moneo: Fuge hos Marciones Ponticos, quiſquis times ſcelerum mercedem: fuge has linguas, omnis ſecurioris notæ deſpectrices. ſic gladiũ latrocinijs ebrium, de capitis officio, de cubiculo, de domo tota relegamus. quid enim ad huius adſpectum, quam inludia animarum inquietantium ſanguinis concubium ſomniemus? deteriora etiam exſpectes ab his labris, condimentarijs & anteambulis æternæ in æternis ignibus genituræ: in qua nulla temporis longinquitas carnifices dexteras delaſſabit; nulla tormentorum atrocitas ſæuientium ingenia exhauriet. Olim, ſi frater illiberis deceſſiſſet, vt ex fratris coſta ſuppararetur illi ſemen, lex imperabat: at in his tormentis, nullæ vicariæ, nullæ ſuccedaneæ

in

in auxilium aut leuamen demutationes ſunt: nemo alienas vices, ſinguli perferunt ſuas; ſolaque ſi qua ſuccedit, ſæuior viciſſitudo eſt.

Dicet aliquis: Quid tu hæc triſtia, & inuoluta noctibus?

Eſtne aliquid, quo tendis, & in quod dirigis arcum?
An paßim ſequeris coruos?

Et ſequor Caluinianos coruos, & certum eſt, in quod tendo; nec quidquam te celabo. Lugduni Batauorum. Quid? inuigilant ſiliquis? Aliud volo. An ſtertunt, laxumque illis

—— caput compage ſoluta
Oſcitat heſternum, diſſutis vndique malis?

Sed neque hoc volo. Academiæ illius Principes. Quid? anne

Ingeminant tremulos naſo criſpante cachinnos?
Inſpice: neſcio quid trepidat mihi pectus anhelum.
Grande aliquid natat in labris, & nare canina hac.
—— inſpice ſodes.
—— ecce inter pocula quærunt,
Hallenſis DIVÆ *quid dia poemata narrent.*
Eſt hoc quod pallent? cur quis non prandeat, hoc eſt?

Eſt hoc quod bibunt tantum? Heus bone, hoc ipſum eſt. non vides hanc pellem luteam?

Rancidulum quiddam balba de nare locuta
Eliquat, & tenero ſupplantat verba palato.

Ita video: ſed &

Aſſenſere viri. Nunc non cinis ille poetæ
Felix? nunc leuior cippus non imprimit oſſa?

Leuior. quin &

Laudant conuiuæ. nunc non e Manibus illis,
Nunc non e tumulo, fortunataque fauilla,
Nascentur violæ?

Naſcentur; quas Acca, quas Flora, quas Baubo dabit. Nimis heu, nimis indulges naribus. quid faciam? taceas. an non hic

—— cedro digna locutus?

non vides carmina hæc

Nunc demum numero fluere, vt per læue ſeueros
Effundat iunctura vngues? ſcit tendere verſum,
Non ſecus ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Iam video,

Venerit in linguas vnde iſtud dedecus, in quo
Troſſulus exſultat tibi per ſubſellia læuis.

Non bellum hoc? bellum. Quid dabis huic cantatori naufrago, qui ſuos, & ex Itala

—— fractaſe in trabe pictum
Ex humero portat?

quid darem huic Moloſſo?

OSSIFRAGIVM.

HEVS Batauε, emacules aurem: quid adhuc adipeſcit?
Mundificumne ſalem, vel mordax poſcis acetum?
Iam totos dabimus modios, plenaſque diotas.
Quorſum hoc? vepretis latitantem exquire Moloſſum.
Cerberus eſt olli proauus; geniumque parentum
Æmulus oſtentat: Stygium latrat ipſe venenum.
Impune? o mores! nec adhuc incarcerat atram
Dia Themis linguam? Tamne altum ſidera ſtertunt?
Quis Titus Erigonæ torpentem vellicet aurem?
Tum mihi tu ſcelerum puteal! Sed adeſte cachinni:

Nam

Nam tumidam nolo mihi fermentescere bilem:
Splene opus est; quantum nec habet Democritus. Ille,
Cui Brennus vitam in putri meditatus oleto est,
Qui nec amat quemquam, merito nec amatur ab vllo,
Despuit in nostros rabidus conuicia mores.
Rhinoceros elephanta petit, nasoque lacessit;
Frustra: nam contra sannas rabiemque gnathonum
Emicat incoctum generoso pectus honesto.
Tu vetule, atque excors Suffene, age, quid tibi magnum est,
Quo mihi Fata viam Parcarum claue negarunt?
Scilicet in Veneris describere carmina peplo.
Hoc iuuat: hic toto in versus salit impete vena.
O scabies morum! An faceres hæc, si qua pudoris
Scintilla infami saltem tibi fronte micaret?
At pulchrum est iuuenum marcentes scalpere lumbos,
Pruritumque aliquo mulceri carmine: pulchrum est
Inscribenda fibris, in rene, & in inguine metra
Condere, nec scombros, nec thus metuentia: dum nos
Luctamur satyras, molles & radimus aures.
Trossulus has ridet; multumque torosa iuuentus
Sesquipedes linguas exsertat. Quis ferat isthæc
Scripta, supercilio rigidi trutinata Catonis?
Men' moueant scurræ? sed nec conuicia. spumet
Ira Molossæa, & vegrandia verba sagittet,
Fumantemque acuat nasum, dentesque venenet.
Hoc gentilicium virtutis stemma, subire
Inuidiam, atque odium, & rictus perferre malorum.
Sed verum, inquis, amo. Tunc, cum mendacia cunctis
Allineret quondam Cyllenius, excidit olli
Pharmacotheca, istamque tui reperere parentes.
Hinc opulenta fluit possessio. Quid vetat? Eia!
Vtere iure tuo; mentiri te decet. Eia!
Per fas, perque nefas, doctorum scripta cruento
Fige stilo: magno veniet de vulnere fama.
PERERIO *impingas aciem. Stipendia tantum*
Ad bellum deerunt pennæ. Quasi Mercurius te

Non

Sic Marcus, sic Virgilius, sic ipse Catullus.
Quid tandem faciam? nunc agmina tota cachinnorum
Exsiliunt. nolo; sed splen micat. Eia! quis illud
Ferre Heraclitus sine risu possit, ineptus
Quando Aretalogus ex stomacho pingues vomit offas
Verborum? Has si conspiciat Leidana iuuentus,
Subsilit, & lingit vomitum: nil gratius illo est:
Non quod Mæonides Ptolemæi eructat in æde.
Tum Canis hic vento pulmonem rumpit, & omnem
Despectat turbam; solus Deus ille sophorum est:
Discipulos censet reliquos, linguaque flagellat,
Si quis forte manum ferulæ subducere tentet.
Quis feret hæc? Turpe est, & luctificabile, tantos
Ducere te rhonchos impunem, & cetera vulgi
Ore Cyclopæo contemnere. si cui forte
Tanta Venus non est picta tectoria linguæ
Iactare in plebem, & bullatas spargere nugas;
Anne ideo barbam velles mihi? o ardua virtus,
Eluctanda tribus pulmonibus edere metra!
Nos iuuat interea purgatas inserere aures
Fruge Cleanthea, & rectos ostendere cliuos,
Dum titubant iuuenum ramosa ad compita gressus.
Hoc est, cur palles: hoc est, cur ebria penna
Inuidiæ lacrymis in nos conuiuia ructet.
O mera lolligo! hæc ego non agitem? Anne Mathonis
Lectica eiaculet in nos descripta veneno
Carmina? Tam patiens taceam? Nihil ipse reponam?
O vtinam viuas, Flaui! quo Principe quondam
Multata infami scelerata calumnia ligno;
Bilbilidæ nouus ornaret iocus amphitheatrum:
In cruce Laureolus iterum lanietur ab vrsa.
Verum impune alitur vitium. Tu, si qua stetisset
Furca inter Batauos, quæ falso probra ferentes
Obijceret coruis epulas; clam, nec scrobe coram
Talia mussares conuicia. Quid mihi frustra
Vitrea turgescit bilis? Non sola probrosæ

Scena fumus linguæ: cunctis res cognita lippis,
Cui rabidus nuper cantauerit ocyma. Quidum?
Inuidet hic superis: mortalibus inuidet: & se
Stirpe Molossæa ostentat, cui stemma Canes sunt;
Totque Canes numerantur aui. At sodes meus Vmber,
Cur nos, cur alios probroso carmine pinsis?
Aurea cur radios oculorum penna retundit?
Cur Lunam contra latrare & meiere Solem
Improbe conaris Cyclops? Strix, noctua, bubo
Ferre diem refugis: cæcis tua, Juppiter, vmbris,
Iunonisque tuæ stupra inuoluisse laboras.
Infelix curruca! Hinc, quantum ex vngue leonem
Alter ego Phidias consueta emetior arte,
Grata tibi magis est scortum venale Catulli
Lesbia; & infelix, quam cantat Naso, Corinna:
Grata magis spurco notissima Cynthia versu,
Aut aliquis Sodomæ accendens Aubertulus ignem;
Quam cui diuinum calamumque manumque anathema
Deuouisse velit sæclis fax inclyta nostris.
Vsqueadeone iuuat Circæ obbrutescere virga?
Nunc iterum contra Gryllus tricaris Vlyssem:
In citharas asinus rudis: sus fœda Mineruæ
Oggrunnis: cuculus Philomelas voce lacessis;
Anser bella moues Cygnis. Caue Marsya pelli!
Tunc ego te. Ohe Demetri! Num numina credis
Dormire? an frustra Matrem fecisse Tonantis
Infami speras lingua? Tibi cudit in Ætna
Exitium Brontes: pes laneus ille Deorum
Accelerat gressum, vt tandem ferale bidental
In Stygijs iaceas agris; clamesque per vmbras:
Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.
Tunc, vbi ad infernas hospes penetraueris ædes,
Cognatus blandum tibi cauda Cerberus instans
Assentatores iaculabitur ore latratus;
Vtque solet, tremula posticum nare subibit:
Inde tuam stirpem consulto discet odore;

Inuidia-

Inuidiaque iecur liuens, Venerisque mephiti
Torpentes vbi conspiciet putescere renes,
Ne dubita, agnoscet gentilem; teque canino
Hospitio excipiet, mensaque cibisque caninis.
O quantum est e stirpe Canum deducere stemma!

O quantum! Huic ego Diuæ Virginis Matris vmbram adlatranti sacro hos amicos versus.

I.

ADMIRANDA *canit dum Magnæ Lipsius Vrbis,*
Burdius acclamans plaudit vtraque manu.
Admiranda canit MARIAE *dum Lipsius idem,*
Burdius exclamans stringit vtramque manum.
Altera te, Lipsi, MARIAM *petit altera. pergat,*
Et MARIAE *& Lipsi sentiat, oro, manus.*

II.

HEinsius infelix, volucris pila dulcis amoris,
Qua Russam laudat, cælica penna tibi est.
Lipsius, ætherei foculus bene caldus Amoris,
Qua MARIAM *laudat, ludicra penna tibi est.*
Scilicet inferior MARIA *est Heinseïde Russa,*
Heinsiadeque minor Lipsius. o cerebrum!

III.

DVM MARIAE *Cygnus modulatur gutture carmen,*
Quale nec instanti fundere morte solet;
Sus Batauum grunnit, collatrat Burdo molossus:
Seque melos Cygni vincere posse putant?

I V.

QVICVMQVE *viperino*
Arundinem & papyrum
Intoxicas veneno,
Sub dæmonum maniplis
Stipendiate miles,
Vt improbis MARIAM
Conuicijs lacessas,
Et conspuas MARIÆ
Dignissimum clientem;
Melioris hæc moneta
Incude doctiori
Procusa cerne metra,
Nouoque amore flagrans
Orco remitte Diras:
Aut pristino in furore
Sis ferculum Charontis,
Sis ferculum Megæræ.
Hoc penna demeretur,
Hoc vita demeretur.

AD DIVAM HALLENSEM
ET
PVERVM IESVM.

HÆREO *Lac inter meditans, interq; Cruorem;*
Inter delicias Vberis, & Lateris.
Et dico, (si forte oculos super vbera tendo)
Diua Parens, mammæ gaudia posco tuæ.
Sed dico, (si deinde oculos in vulnera verto)
O IESV, *lateris gaudia malo tui.*

Rem

Rem scio. Prensabo, si fas erit, vbera dextra:
Læua prensabo vulnera, si dabitur.
Lac Matris miscere volo cum sanguine Nati;
Non possem Antidoto nobiliore frui.
Vulnera restituent turpem vlceribus mendicum,
Testa cui saniem radere sola potest.
Vbera refficient Ismaelem sitientem,
Quem Sara non patitur, quē neq; nutrit Agar.
Illa mihi ad pestem procul & procul expungendam:
Ista mihi ad longas eualitura febres.
Ira vomit flammas, fumatque libidinis Ætna?
Suffocare queo sanguine, lacte queo.
Liuor inexpleta rubigine sæuit in artus?
Detergere queo lacte, cruore queo.
Vanus Honos me perpetua prurigine tentat?
Exsaturare queo sanguine, lacte queo.
Ergo Parens, & Nate, meis aduertite votis;
Lac peto, depereo sanguinem, vtrumque volo.
Paruule, maternis medius qui ludis in vlnis;
Qui tua iam comples vbera, iam vacuas;
Quid me respectas obliqua tuentibus hirquis?
Roboris in cælum nil habet Inuidia.
Sæpe quidem dixti, noxis offensus iniquis:
Tune meas mammas, improbe, tune meas?
Nolo tuas, o nolo tuas, Puer auree, mammas;
Non sum tam duri, tam grauis oris homo:
Sed tantum lateris pluat vnica & vnica stilla,
Et saltem a dextra vulnere gutta pluat.
Si nihil e dextra vis impluere, implue læua:
Si nihil e læua, de pede sanguis eat.

Si tibi non placeo, vulnus mihi vulnera danto:
Mercedem danto vulnera, si placeo.
Sæpe mihi Babylon patera propinat & auro,
Ingeminatque meis auribus: Euge, bibe.
Non faciam, vel si Cælum miscebitur Orco;
Non faciam, meretrix impia, non faciam.
O sitio tamen! o vocem sitis intercludit!
Nate, cruore sitim comprime; lacte Parens.
Dic Matri: Meus hic frater sitit, optima Mater;
Vis de fonte tuo promere, deque meo?
Dic Nato: Tuus hic frater, mi mellee Fili,
Captiuus monstrat vincula; lytron habes.
Ergo Redemtorem monstra te iure vocari,
Nobilior reliquis si tibi sanguis inest.
Tuque Parens, monstra Matrem te iure vocari,
Vbera si reliquis diuitiora geris.
O quando lactabor ab vbere, vulnere pascar!
Delicijsque fruar, Mamma, Latusque, tuis!
Parce Deus, magno si te clamore fatigem,
Non potis imperio, non potis arte regi.
Exagitante siti, Patientia perdit habenas;
Clamores si vis tollere, tolle sitim.
Pluris ego clauis: saturasti sanguine clauos,
Lanceaque erubuit sanguine tincta tuo.
Pluris ego pannis: maduerunt vndique panni
Nati a vulneribus, Matris ab vberibus.

IMMO-

IMMOROR his Paſchaſinis, Arnaldinis, Bezaicis, Douſicis, Garamantum Regis, Thraſonis Gallici, Batauici criminationibus ſupra decus verecundæ dictionis, Magnique Veri. quo duce fixi iuſtæ indignationi, fixi immortali tuitioni monumentum,

Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poßit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.

nam & a lentato valide arcu contorſi in hos omnium libidinum ſeruos non illaudanda iacula, quæ vſque & vſque mecum recenti creſcant laude; cum & calumniatores illos ſcenicos, non in præſens tantum, ſed in omnem ætatem poſthumam mille Veritatum indagine incluſos, innocuam proborum vitam dedocui impetere. Quorum ego dum vlciſcar ſcelera, perfidioſaſque linguas, non recuſo vitam ponere in honeſtiſſimo facto. Quod ſi me nouus immaniorque a Lemanico lacu

—— Sylla premat, ferusque Carbo;
Si triſtes Marij, trucesque Cinnæ;

non ſtabo in eodem vultu? etiam creſcam, cum bono Deo. Quid? in illa ignara veri Numinis gentilitate neſcio quis

—— appoſito dextram damnauerit igni,
Plus felix peccante manu; cum forte ſatelles
Palleret, conſtante reo, tormentaque capti
Is fugeret, qui tortor erat:

& in Chriſtiano ſanguine natura nouercabitur? Incurrant dentes, vngues, cornua, pingues Gebennici cædibus gladij, inuidia macri; plumas has ridebunt rupes,

& nata

& nata cælo ſaxa. Non dico, nulla venenarij teli ſigna referent. nam ſi

In caſtris Marathonijs merentem,
Vulnus non habuiſſe, grande probrum eſt;

quid erit in hac pugna, in qua *eſt nobis colluctatio aduerſus Principes & Poteſtates, aduerſus mundi Rectores tenebrarum harum?* integrine referemus pedem; aut intacti coronabimur? Sagda, ſi qua vetuſtati fides, ſupermeantibus nauibus tam tenaciter e profundo adcorporatur, vt non niſi abraſa ligni parte ſeparetur. Quid fiet de Caluiniano Bele? quidquid firmauerit Magnus cæli Deus. Rideant ergo, lacerent, fremant, frendant Colophonij & Caſtabalenſis agminis primi Ductores; ſed & viſcera propinent Orbi, fune ſuo implagati, Achitopheli, & Iudæ. Marcellorum monumenta non ſublata Verre Prætore? Africanis, Pompeianis, Marianis tropæis æmulumne perpercit ferrum? Quid hæc minuta? in Chriſti ſanguine luſit Iudæa manus. Ludat & in hoc calamo Caluiniana dextera. tantum tu Deus faue. tuque prima Cælitum alma Parens, quam æterna beatam Sobole multijugo meritoque ritu totus veneratur orbis.

CLARI

CLARI BONARSCII IN AMPHITHEATRI HONORIS MYRMILLONES

RETIA.

Amico Lectori.

T ille olim ad beſtias Epheſi, ſic nos debellamur ad belluas Caluinianæ preſſuræ. Hinc canicula, inde Heidelbergenſes ſcrophæ, aliunde neſcio quorum de canabe funes tamquam retia Amphitheatrum circumplagant. denique in vnum caput ex vna Caluiniana ſpecu tot chamęleontes ceruices attollunt languidas, ſed venenarias; vt mireris ex vno trunco tot liuentia colla ſurgere. Et vis ſpecum tibi illam totam certo penicillo? quot in ea propę litteriſtica ingenia,

 nia,

nia, tot venena; quot linguæ, tot pernicies; quot manus, tot litterariæ rei pestes. vnus enim omnium animus, nocereque; virus intimare in mortem; afflatum vice pestis exhalare; calamo, tamquam de corporis posthumo, verberare; ementita pro veris euibrare; falsa pro certis spargereque; βιρυλάγοις ἔχθεσι παίνεσθαι.

Maledicis simultatibus sagitari.

Aduersus hęc spicula in vacuum flagellantia, & disquirentia vbi offendant, figantque, occidant, in remediis vt plurima sint, mihi tamen præsidium

Incorrupta Fides, nudaque Veritas.

quam cum viderem percuti, premenda putaui aduersariorum vestigia, nec solo calceque repellenda. Et tamen quid ego in eos, qui maledicere singulis officium putant boni viri? quid in eos, quibus adeo feruet bullitque bilis, inimica Veritatis, vt iure credas totos illos cacabaceos? tam incerto namque hinc inde motu rapiūtur: tam sursum deorsum miscent omnia, minitando, carpendo, ridendo, mordendo, dolis malis, ementitis calūniis; vt studium videas hoc illis vnicum fuisse, æstuare: in quemcumque tandē æstus se ille profunderet; in vacuum, in solidum; in immerentes, in noxios; modo se profunderet, cacabumque suum onere leuaret. In

quo

quo æſtu vnum me ſolatur, nihil hic nobis euenire a veteri formula, a conſueta ratione, a permiſſu aut imperio ſummi Præſidis. ſtatim enim vt amari Deus, vt coli Veritas cœpit, inuidiam ſortita eſt, quæ

ἅπλεϊαι ἐσθλῶν αἰεὶ,
χειρόνεσσι δ' οὐκ ἐρίζει.

Arripit bonos perpetuo, nec certat cum peioribus.

Stetit exinde hoc odium in hanc diem, quaſi vno ductu lineæ, in hereditarios diſcipulos vitæ beatioris, in Apoſtolos, in Apoſtolici ſeminis germina; in quæ exſurgit poteſtas tenebrarum harum ab inimicis crucis Chriſti. nam quid aliud loquuntur lapides, cruces, enſes, quam Chriſtianorum ſanguinem? quid hæreticorum, iam inde a ſuperſeminatæ originis ſuæ initio, os blaſphemum, ſacrilegæ manus, impudentes calami, quam piorum dedecorationes?

Ex hinc iam tradux proficit inceſti huius, ſerpente ſcelere cum augmēto, generis; dum ex hac ſpelunca adulteri ſtili, noua indies elleborum prouocatura commenta ſparguntur in populum, nouitatis crapula inebriatum. hinc non pauci nocentiſſimis inſtitutionibus circumſcripti, libidinibus, opinionibus, prout cuiuſque mens mala tulerit, exancillantes, in SOCIETATEM fidiſſima ſeptam caſtitate, maiorum terminis, antiqui-

tatis archiuo, valido procumbunt nisu. neque spem video melioris rei, ni Deus potenti dextera detondeat expaletque noxias has in agro suo fruges. in quas an non dictum credas?

Vos vbi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaque ad fontes sint reditura caput;
Quam possit vestros quisquã reprehendere cursus,
Et rapidæ stimulos frangere nequitiæ.

Finio, ne te Lector teneam; calumniasque singulas singulis capitibus eluam, & quidem breuibus: est enim sapor etiam in paucis; & fors gratior, cum copia fere nauseam comitem trahat. & vero

Longa oratione vti non sinit me lex, horaq; festinantes.

τὰ μακρὰ δ'ἐξενέπειν
ἐρύκει με τεθμὸς,
ὧραί τ' ἐπείγομαι,

quas ipse mihi præfixi.

In

In Calumniatores.

Q*VID improborum pullulat anguium*
Demessa ceruix? Num Stygias Hydra
Pertæsa noctes emigrauit,
Pythagoræ fruitura sorte?
Frustrane rursus semineces student,
Antæi adinstar, robora belluæ
Tellure tacta fenerari
Artubus heu toties reuulsis?
An fallor? an me ludit amabilis
Error? Tepenti iam video solum
Portenta conspurcare rictu,
Palladio superata neruo.
Bicepsque bardum Geryonæ canis
Hias, cruentis improbe faucibus:
Extrema tandem plaga mortem
Roboreo meditata telo est.
Quid e vepretis excita Gallicis
Vili ferocis dente nitedula?
Proboscidem subire tentas;
Nec metuis elephantis ora?
Et vos in ollis docti adipalibus
Caluinianæ lustra libidinis,
Ructare probra in purulentis
Desinite hæreseos tabernis.

CAPVT I.

Amphitheatrum Honoris an Sodomiticum.

O PASSI *grauiora! —— dua sinistræ*
Caluini scabies, famesque mundi
Βρύκουσι κηκασμοῖσιν ἀκριτομύθοι, Frendens conuiciis elati.
Amphitheatrumque hoc proclamant Sodomiticum. Qui si ideo velint Sodomiticum, quod Caluinianam retegat Sodomam, habent fatentē reum: non nego. At decebat illam in tenebris & speluncis æternum delitescere, in illo fauillacio inrorido solo; ne diem contaminaret. & hoc fateor. Sed cum Caluinistæ scelera domi suæ nata, Charmerij, Paschasij, Bezę, Lermæi calamis euaporata, spargerent in SOCIETATEM; proderentque chartas omnis impudicitiæ auctrices, pudicitię interemtrices, quæ tamen citius erubescerent dominis suis; Gomorrhæisque versibus, non innocentum modo vitam, sed & ipsum Solem tenebrarent; ego me, manumque hanc tenerem?

Verum nec verbulo criminis huius meminerat Burdius. Quasi intersit, idolum plastes effingat, cælator sculpat, an Phrygio detegat. nam quid refert, cuius calami aut oris venenis innocentes impetantur? Intuere Charmerij Gomorrhæam manum; vt obstupescas igneo non fuisse deplutam nimbo. Vide Paschasij Sodomæum calamum; an non erubescas in meliore sexu lasciuientem?

—— καὶ τῶν δ᾽ οὐδὲν ἐξείργει νόμος; Nec ab his arcent leges?

Iam

Iam agminis huius primi ductores, Caluinus & Beza, e quo theatro retulerunt lilia, lilia? e qua, ſi non a Gomorrhæa ſpecu, baſiolo tacebunt imo? a qua, inardeſcentes libidine, decurrerunt ad nouum terris lupanarium, ſcenicum, Scauricum Euangelium?

Quid? teſtes quærimus, tabulaſque publicas? denuda tergum: oſtendat Caluinus ſcapulas: vide illum Antiſtitis ſui veſtigia lambentem, genua detinentem, calceos volutando detergentem, ne expiet ignibus vltra naturæ iura impias libidinum ſuarum furias. & hic de maſculo lilio proſiliet Euangelij adſertor nouus; nec retegam ſcelera, quibus ſimplices animas in errorem trahit? Quid? Beza, ille poſt hoſpitis ſui vxorem nouus pugil Cleomachus (æquius Antiſtes deſignandus latrinarum, quam ſacrarum Scripturarum) SOCIETATEM, infami laceret verſu; & ego, tamquam facinoris conſcius, calamum reprimam? Illi quouis Phyſcone impuriores, Sardanapalo molliores, SOCIETATEM, omnem incontinentiæ ſiluam excaudicantem, de maſculo crimine damnabunt; & ego ſilentio firmabo crimen? In nullius non modo SOCIETATIS dorſo deflabellatum hoc fuit vlmea ventilatione; ſed nec extra Caluini ſcholam quiſquam adeo depuduit, vt vel in leuiſſimam ſceleris huius ſuſpicionem vocare quemquam e SOCIETATIS inſtitutione auderet, quæ virginem ſuam Chriſto ſeruat. a veſtro diſciplinatu erogatur illa, prꝗeuntibus magnis Dis, in omnem feminam; ac, ſi nolit vxor, in ancillam. Hoc eſt Fidei ſuæ terminum de Epicuri ſchola agnoſcere. nobilis Euangelij noui denuntiatio. Qui Diabolo

bolo antiſtant, nunc viduitatis, nunc & virginitatis continentiam exhibent. intuere Iunonem, Mineruam, Dianam, Taurum, Cererem. at in Caluino, Luthero, Beza, Charmerio, impudentibus aurigis, inuenit Diabolus poſt caſtitatis perditricem luxuriam, noua libidinum monſtra. quæ qua factis, qua dictis, editiſque in memoriæ ſubſidium libris, ni illi prodidiſſent, eſſent vel ipſa nomina ignota SOCIETATI. Quid facient tales in perſecutionibus, niſi vt oblata acerra animam negatione lucrentur, cui per tot libidinum portenta laſciuienti, omnes inuerecundiæ funes laxarunt? nega, ſi audes, laxaſſe. Eia!

Sperne fidem, prouolue Deum, mendacia vincant.

Et cum hæc prodo, quæ veſtri ordinis in immeritam SOCIETATEM de cortina ſua iaculantur, *Sodomiticum Amphitheatrum* audio? Ita vobis, Euangelij veſtri libertate, innocentum vitam ementitis calumnijs licebit impetere; nobis non licebit fabricata a vobis mendacia in impuritatis incude, retegere? A qua manu hę leges, Magne Induperator?

Non fuit abſimilis licentiæ exemplum, quod anno CIↃ. IↃ C. de Ieſuitarum Guardiano, Madridij in ſancti Hieronymi monaſterio, die Diuo Ioanni ſacro, poſt largos cyathos de concubinarum prærogatiua, puerorum capitibus trecentis, mutua cæde, impurus neſcio quis nebulo, ex perpetuo inſulſiſſimorum mendaciorum contextu conflatum, impudentiore etiam inuerecundia typis mandarat. Cultri, concubinæ, ſicæ, ſaltatrices, puerorum capita, fratres, ſorores, ebrietas, non

redolent Iesuitam. forte illa reperies Geneuæ, Rupellę, Leidæ, vbi ille non vltimus caninæ stirpis

——— ἧσθ' ὁρᾷ,

Καὶ τοῦτο πᾶσαν ἡμέραν βουλεύεται,

Ὅκως δ' ἂν χ' ὡς μέγιστον ἔρξειεν κακόν,

hoc spectat, hocque diem meditatur totũ, qui vel maximũ designet malũ.

Accessit alterum paris stoliditatis, quod anno hoc CIↃ. IↃCVI. Roterodamo prodiit, typis Ioannis van Ghelen. Inaudierat nescio quis e Caluini fratribus, inter impudentes tenebras nexus nefandi, Lutherum illum omnium immundiciarum gurgitem, cum Diabolo de variis fidei mysteriis non semel disputasse, non semel manus dedisse; & pro libertate Euangelij quinti, pro Luthero Rectorem substituit Brugensem. Non inferiore licentia, quam anno CIↃ. IↃCI. Charmerius, nequitiæ stabulum, temulentorumque mendaciorum Dædalus, post trita sua pusarum pusionumque in molitoris filio fastidia, cum petulantes in Ganymedes suos flammas Iesuitis vellet affingere, sperassetque ciues omnes Antuerpienses XII. Aprilis anni CIↃ. IↃCI. in oculos cæci nati demigrasse, pro Caluino Sodomita Nouioduni humeros candenti lilio inusto, putauit reponendum Henricum Sodomitam Iesuitam Antuerpiæ igni traditum.

Prodierunt his non imparia, seu mentiendi licentia, seu stupore, quæ longum esset retexere. Ergo finem hic facio huic Capiti, si modo illi signum impressero; carmen nimirum Gomorrhæis his linguis

ANTI-

ANTIDOTVM.

OHE! *mimorum satis est, satis est laruarum.*
Nemo sua stat fronte. Omni iam Roscius vrbe
Grillat, & in quouis habitas Vertumne sacello.
Nec solum Phariæ mirantur Protea terræ:
Polypodes Gallos, Belgas monstrabo tarandos.
Qui prius anthracino stuprabat metra colore;
Virgine nunc chartam pingit leuis histrio creta,
Cretatusque ambit censuram, ipsumque Catonem
Ore gerit. Caue sis, innupta necubi voce
In Ganymedeum incurrant tua carmina ludum.
Burdius hoc prohibet. Quis Burdius? Ille, canina
Qui Venere, orbe palam, nuper catulibat inultus:
Cuius adhuc Batauum passim circumambulat vrbes,
Lenonum dictata, liber. Pro dedecus! Hicne
Scæuola defodiet Vestales? Maximus hicne
Pontificum sella stabit sublimis eburna?
O rabulam, & scurram! Nostro sub pollice vultus
Effingi prohibes animorum, & crimina nostris
Multari scuticis? Vt vitam deinde palustrem
Tuto agites cænosus aper; dum nemo pudendis
Oblatrat vitiis; putridam dum nemo fenestrat
Dente cutem. Sic est. duræ nam pondus habenæ
Conchatis perferre humeris detrecto. Sed heus tu!
Scin' quid agas? vitam meliori dirige amussi;
Aut ego, quam vara est vestrorum regula morum,
Ostendam; & ferreo clamabo Stentoris ore:
Hic ille est, hic est lutulentus de grege Calui
Porcus Aristippi: cui nulla est noxa trecentas
Rene vno Sodomas, sexcentas ferre Gomorrhas:
Dummodo ne contra pugileris. Quo ruis? ohe!
Quo ruis? Infami pathicos si carmine pinsas,
Probrorum in rigida statuet te præco catasta.
Hæcce cachinnonis non rumpant ilia Persi?

Mene loqui scelus est, mene hiscere, quando cinædo
Beza lupanatur versu, cunctisque, volenti
Nolentique, aperit Capreas? quod Caius olim
Erubuit, quodque ipse Nero, quod Varrius ipse,
Quando palam enubit, fama attestante, Spadoni.
Ne tabulæ desint, dat carmina: ne cui forte
Ægra fides titubet, dat basia. Non opus huic est
Vulcani aucupijs: vltro se prodit. An ergo,
Si media gallus cantet statione diei,
Fercula dat ditis mensæ? vsqueadeone patrare
Quam prohibere scelus præstat? Si Noiodunum,
Gallia si tota in dorso perlegerit olim
Lictoris descripta manu tua crimina, Calue;
Cur mihi Sigaleon pœnas intentet, ea ipsa
Dum digito signem, & versu censore reprendam?
Nempe racematim succrescent crimina; ni quis
Fulminet austera verborum Iupiter aura.
Quot nouus o Corydon, obliqua tuentibus hirquis,
Ωραίους iugules παῖδας; si nulla Lycisca
Excubet? Hoc est cur vigili maledicere fures
Consuerunt, canibusque volunt suffringere crura:
Hoc est, vnde noua herbescit seges indignandi:
Hinc vlmi, hinc betulla, hinc est cur vapulet insons.
Sed nihil illa mouent nos cauponaria verba.
Non secus ac vetula exosso molit ore placentam,
Dum vigilem exagitat fusum, Parcasque lacessit:
Sic quoque nos olim gingiua mandis inermi,
Dentibus o toties fractis. Pro Iupiter! An non
Semihomo Gallus, maledictis nobile lustrum,
Nostram prostituit famam? quem deflagrasse
Carbonatim equidem decuit, dum crimina mendax
Fabricat, & Sodoma Antuerpam traducere tentat.
O miser Amphion, quem nusquam saxa sequuntur!
Iam iugulum tandem meliori præbuit ensi.
Hoc habet, indignus tali gladiator arena,
Et dextra Romane tua. Haud solus tamen ille

Despuit

Despuit in nostram vapido de pectore vitam.
Quamuis lauta humeris fruticet seges vlmea Calui;
Cuncta tamen citius numeret virgulta Lemanus,
Bardaque tu Burdi citius maledicta notabis,
Queis folium omne scatet; quam si comprendere cunctos
E triuio scurras coneris, quos mala orexis
Tota iubet vomere in nostrôs hypochondria mores.
Omnibus in libris ardemus: nulla papyrus
Non aliquem immerito Jesuitam adiudicat igni.
Scilicet infanti credunt illudere pupæ,
Et rubra impune solea obiurgare puellos.
Da tabulas. non sunt. Prætorum syngrapha. non sunt.
Da vestem: erubeant inuestia probra. Quasi non
More meo faciam. genius namque hæresis hic est,
Nulla innixa basi mendacia vendere plebi.
Tandem aliquid promas; ne frontem Kappa sigillet.
Quid metuis? solido constat fabricata adamante.
Diutius hæc tolerem? videsis, quam torua tuetur
Grammaticus! prohibet mussare. Papæ! nihil ergo,
Tela venenatis dum feruent vndique linguis
In caput insontum, nihil vlli opponere fas est?
Non clypeum, aut loricam? At contra Aquitanicus oncat.
O laruæ cerebrum! Jam pridem fœda Mephitis,
Lernaque probrorum mentemque aurésque cloacat.
Nil satis obscœnum est: gremio de Cypridis imo
Elatebrat voces Paschasius; emicat infra
Bilbilidæ lumbos; &, quo natura negauit,
Peruadit, Calui excudit sub podice libros.
Carminaque ostentat TiberI dignissima sellis.
His famam adspergit nostram. Quid tum? Harpocratæo
Fascinat inuitis digito, atque intoxicat ora.
Ipse minax frendensque vlmos vibrat, & valida vi
Burdo magistellus tergo imminet. O mihi sodes
Fari vnum liceat pædotribæ. Non licet. eia,
Anguillas pasce. εἰς κόρακας plagose lanista.
Quod falso cupitis nobis affigere theta,

Verius in vestram liceat transcribere frontem.
Scilicet insontes cum Socrate condemnari
Plebeiis cuperes testis. Si dicere caussam
Est scelus, ipse Cato fur audiet; ipse nefastus
Fiet Aristides. Alibi hæc deliria vende.
O caput! o cerebrum dignum peiore cucullo
Quam Pater exuerit! cuius nisi fama tuorum
Lurorem obtegeret librorum, tressis agaso,
Ludibrium pueris, & vili risus asello,
Vix dignus vero a Censore ærarius inter
Romanos dici scriptores. cui Venus omnis
In neruo est; lolium, tribulique, & carduus, & si
Vilius est aliquid, vestrum impleuere libellum.
Nunc aurem expurga Burdi. Quicumque molossus,
Seu catulus, seu quis vestra de gente catellus
Euomet in nostram stomachosus probra phalangem,
Ille suum linget vomitum. Quid ringeris? Hoc est,
Quod natura canum præscribit: consule stirpem,
Consule stemma patrum: hæc vmbris sanctissima lex est.
Hac ego, non alia, tecum iam lege pacifcar.

CAPVT II.

Amphitheatri auctor dederitne epulum infamiæ dapibus instructum.

Si casuum licentiam, si fortunæ ludibria spectemus; quæ creatarum rerum pars non subiacet fortuitis, & fere deterioribus? quin & quo quidque præstantius, eo premitur pluribus. Quot vrbes mare diluit, terra subduxit, gladius messuit? Intuere segetem iam canam; & in illo opulentiæ suę risu, imbre corrumpitur. Vide temulentam vindemiam; & in ipsa diuitis sponsionis

ſionis ſuę maturitate, grandine cæditur. Iam arbores floribus ſuis grauidas, promittenteſque fœcundos partus, vnus demetit Aquilo; credes falce reſectas. Quin terram vide nunc arentem, nunc vdam; nunc æſtu emortuam, ac quaſi emedullatam, nunc imbre luxuriantem. quid cęteri illius ornatus? hic montium vertices decurrunt: ibi fontium venę ebulliunt; alibi imbibuntur, ac per meatus ſubterraneos deliquantur: hic littoribus ſuis flumina ſuperſtant; nec multo poſt, ne vada ſua contegunt: eadem piſcibus fœcundantur, nunc pauperantur.

ἐν χερῷ δ' οὔτ' ὦν μέλαιναι καρπὸν ἔδωκαν ἄρουραι,
δένδρεά τ' οὐκ ἐθέλει πάσαις ἐτέων περιόδοις
ἄνθος εὐῶδες φέρειν, πλούτῳ ἴσον,
ἀλλ' ἐν ἀμείβοντι.

Neque vero nigra arua fructum dant continua ſerie, neque arbores omnibus annorum curſibus, ſed alternis odoratum ferunt florem, diuitiis parem.

Sed & mari fides infamis eſt. de tranquillo furor illi, & decumana indignatio:

—— πολλάκις γὰρ ἀτρεμὴς [θάλασσα]
Ἕστηκ' ἀπήμων, χάρμα ναύτῃσιν μέγα,
Θέρεος ἐν ὥρῃ· πολλάκις δὲ μαίνεται,
Βαρυκτύποισι κύμασιν φορευμένη.

Sæpe enim æſtate immotum ſtetis innoxiū [mare] magno nautarum gaudio: ſæpe rurſus furit, cū horriſonis agitatur fluctibus.

hinc ludunt cum vectoribus ſuis nauigia, nec ante periiſſe ſe ſentiunt, quam perierint; ita mors etiam metum præcurrit. Fortuitorum horum aliquid etiam euenit mihi; credo ne excluderer conſortio humanarum rerum; ne eximerer meliorum fortuna: qui, vt alia omnia proſpere caderent, infidas tamen linguas, maledicoſque calamos numquam effugerunt; quos aut liuore, aut maledicendi ſtudio, aut animi prauitate a vero bonoque deductos, magno niſu prouentes ſenſerunt.

At vos pergite vultures, linguis, tamquam roſtris; calamis, tamquam vngulis; in probatiſſimorum quorumque vitam, ſanguinem, mores ludere. pergite. per mendacia ſuper mendaciis tutum eſt iter omnibus, qui a Gebennenſi ſchola incurrunt in SOCIETATIS Patres; quibus incurſione hac vires creſcunt. vt enim fortitudo infirmitatibus roboratur, & calamitas fere diſciplina virtutis eſt: ita SOCIETAS per mendaciorum veſtrorum cuneos ædificando vacat robori. Sed & ego callum iam per commenta veſtra duxi: & qui terrorem ſperabatis, robur attuliſtis & contemptum. fecit hoc non iam aſſiduitas, ſed mendaciorum quædam perennitas. contemptum namque periculorum iterata frequentatio facit: & ſolidiſſima corporis pars eſt, quam frequens exagitat vſus. quo minus moueor ad has voces: *Amphitheatrum epulum eſt omnis infamiæ dapibus inſtructum ab iis, qui in illud ſymbolas ſuas contulerunt*. Ego non diffiteor inſtructum me dediſſe epulum infamiæ dapibus, a Caluini, Bezæ, Paſchaſij, Charmerij impudenti manu & ſtilo temperatum. dein profiteor non daturum me nunc Moloſſo illi amicorum ſymbolas. vna manu inſtructam breuem dabo cœnulam; ne illi varietate aut multitudine obſeſſus ſtomachus, pergat tam male colata, tam parum purgata propinare nobis ſomnia.

Sed heus! abire hoc caput ſine munere? Quod vis?

Prandium? Cœnam? vtrumque? ita spondeo.

NASVTVS *iste Burdius, canum stemma,*
Diuersa rostro scripta dum sagax lustrat,
Offendit vnus illius liber nares.
Subito renidet: Fœtidam o dapem! clamat.
Infamiæ hæc est satura. Quis coquus struxit?
Dignus flagellis, & cruce, & rota, & flammis.
Magne o magister, cur coquum impetas probris?
Caluinus vlmos pelle de sua donat:
Tum Beza spurcos ingerit stupris renes:
Non optimum ipse obsonium in penum aggesti,
Pectusculum liuente turgidum fastu:
Hæc ille, quanta potuit arte, decoxit.
Sed frustra acetum congeras, salem frustra,
Sapiant vt illa bene, quæ olent male. Aut ergo
Melius habete symbolum, aut malam cœnam.

CAPVT III.

SOCIETASne, maledicendi amore, Veritatis odio, prima in Burdonem incurrerit.

FRIGORA *perpessus, Solem cupit; vstus ab æstu,*
Inter hyperboreas mauult algere pruinas.
Iniusto pluuiam metuit sub fasce viator,
Quam poscit voto sitienti rusticus agro.

cui hic annuas? figulo, an hortulano? In Honoris Amphitheatro plura etiam luserunt vota. hic dictionem exoptauit

——teneram, & laxa ceruice legendam:

huic

huic nimis in eo multa ſpumoſa;ac durioris corticis,

Vt ramale vetus vegrandi ſubere coctum.

Quid ergo? vultis me illi adſociem,

——*qui in crepidis Graiorum ludere geſtit?*

Sed blandius erant compellandi ſinguli. nimirum

——αἱ γαλέαι μαλακῶς χρῄζοντι καθεύδειν.

Feles molliter cubare volunt.

Poteram ſine crimine ambitus?etiam inter arma amicas dexteras, nec audirem caſtrorum deſertor?

——φίλον εἴη
φιλεῖν· ποτὶ δ' ἐχθρὸν, ἅ-
τ' ἐχθρὸς ἐὼν, λύκοιο δίκαν ὑποθεύσομαι.

Amicum amem: ſed in inimicū lupi adinſtar irruā.

ſed neque alienas ſcio emere auriculas

——*pulmone & lactibus vnctis.*

Et quid volunt a me tandem? *ſalutari ſicut Seianus?*

Sed quid opus teneras mordaci rodere Vero
Auriculas? videſis,ne maiorum tibi forte
Limina frigeſcant: ſonat hic de nare canina
Littera.

Perſonet etiam de Veronenſium Moloſſo; qui nemora campoſque compleat,

Vt genus e ſiluis Cyclopum, & montibus altis
Excitum ruat.

mecum ipſe hæc non imparatus volutaui

——*ante tubas. Galeatum ſero duelli*

ſciebam pœnitere. at tam longe abeſt ab hoc meo calamo pœnitentia,vt etiam doleam nimis parcitum non paucis. Quid? annon monet tamen amicus: Caue, ne inter hos *Ætneos fratres, cælo capita alta ferentes,* deſperatæ quiſquam mentis. Ha he! quid?

——*qualem Claudius edit?*

an tedá, *Qua ſtantes ardent, qui fixo gutture fumant?* Fabulæ poſt natas fabulas.

—— nulli grauis eſt percuſſus Achilles:

—— χρὴ δὲ πᾶν ἔρ-

δοντ' ἀμυνέσθαι τὸν ἐχθρόν,

Quidnis conando delendus aduerſarius.

etiam ſcalpello & igne, vbi induruit malum.

Tu interim intuere aduerſarios, quibus

—— frigida mens eſt

Criminibus; tacita ſudant præcordia culpa.

inde iræ, indignationes, mugitus, fremitus; meque cælum terræ miſcere, & mare cælo. Quid faciam? ne ſcribam omnino? optimum erat: ſed quis hic ſe teneat?

—— ah! ſi fas dicere. ſed fas

erit aliquando. nam non vnus illorum, etiamnunc

—— ſtolidam præbet mihi vellere barbam.

erit tempus, cum faciam potentiore volſella. nunc tranſeo ad Burdium.

Ait SOCIETATEM primam ſtrinxiſſe maledicendi ſicam.

Nec pueri credent, niſi qui nondum ære lauantur.

nota SOCIETATIS modeſtia eſt, nota Burdonis inſolentia. vide Notas eius in Varronem, Manilium, Feſtum, Catullum, Tibullum, Propertium. nec a ſui quidem ordinis hominibus (ita ἐν ταυτᾷ πυέλῳ τόν τ' ἀγαθόν, τόν τε κακὸν λόει) ſtilum temperat; cum quibus eadem vbera, eaſdem Caluinianas, tamquam Epheſiæ, ſuxit mammas. in quos, qua data porta, qua occaſione (non nata, ſed arrepta) cum ruat inſigni petulantia; an non rideam,

In eodem ſolio probū lauat & improbum.

Cum fur diſpliceat Verri, homicida Miloni;

Clodius

Clodius accuset mœchos, Catilina Cethegum?
& mirer eius in SOCIETATIS homines temulentiam? mirer inuidentiæ haustibus ebrium calamum? monstrum sit Caluinista, ingenio, moribus, dextera, lingua, dictione compositus. Ac ne te diutius verbis detineam Lector, percurre Burdonis de Emēdatione temporum prolegomena: reperies in his Toletum *absurdum, iocularem, obstinatum, mendaciis confertum*: Pererium *ineptum, veritatis odio impulsum, impudentem; anili, ridicula, asinina sententia.* at ego,

Si parcant animæ fata superstiti,

ostendam Thrasoni huic singulari volumine, quā orbi toti inemendatam dederit emendationem temporum.

Addit Burdius, SOCIETATEM *maledicendi amore, Veritatis odio, sycophantica licentia multa deuomere.* addit, *non esse hominis bene educati, boni ac bonis prognati, vlli conuicium facere.* Vide Lector, vt veterator hic suo se gladio iugulet. quod vt intelligas, ac vno oculi iactu, inuerecundiæ mantello reiecto, penitus cognoscas hominis in maledicendo proteruiam, inuerecundię flammas, inhumanitatis spumas; dabo tibi vnius libelli, non magni, sordes. ex his recogita, quam firmo nexu mendacium & impudentia mutuo colligata, portentosos excutiant partus, suppeditante semina inuidentiæ passiuitate. & tamen vult videri modestus. ita ab omni æuo cæcitatis duæ species in liuoris domicilio concurrunt, vt cum non videat quæ sunt, videre se censeat quæ non sunt: sua crimina aliena faciat; extranea bona, domestica credat. at ego appello ad lectoris oculos.

TRIHÆRESIVM *Serarius dederat. offendit ea res Burdium, paginasq; pauculas Elenchi sui farciit his sordibus, an iaculis. tu cense: ego ipsissima verba dabo.*

1. Centones stercoreos.
2. Plaustra farraginum.
3. Temulentarum plaustra Furiarum.
4. Pistrino dignas belluas.
5. Lutum stercore maceratum.
6. Dæmoniacum retrimentum.
7. Retrimentum inscitiæ.
8. Sterquilinium calumniarum.
9. Meretriciam impudentiam.
10. Impudentiam plus quam zeloticam.
11. Loyolitas.
12. Zelotas.
13. Veteratores.
14. Sycophantiam zeloticam.
15. Nugas & acumina SOCIETATIS.
16. Maledicentiam SOCIETATIS.
17. Insolentiam.
18. Arrogantiam.
19. Scarabæos.
20. Maledicos.
21. Laruas.
22. Maranos.
23. Imperitissimos homunciones.
24. Iudaicos stupores.
25. Stupores stolidos.
26. Plumbeos stupores.
27. Indices expurgatorios Maranorum.
28. Asinitates meras.
29. Impietates meras.
30. Ludibria Pædagogorum.
31. Grammaticorum ludibria.
32. Piaculares homines.
33. Canes latrantes.
34. Stolidos.
35. Asininos.
36. Castigandos flagris.
37. Iesuiticam inscitiam & confidentiam.
38. Contemptum eruditorum.
39. Sophistica dicta.
40. Pædagogica.
41. Alazonica.
42. Mendacia calidissima.
43. Mendacia asinina.
44. Pecus.
45. Stulta problemata.
46. Problemata anilia.
47. Inciuilitatem.
48. Imperitiam Græcarum litterarum.
49. Zelotica vestigia.
50. Puerilia.
51. Ridicula.
52. Inepta.
53. Non vno flagro castiganda.
54. Temeritatem.
55. Stulta mendacia.
56. Cercopithecis & Cercopibus persuadenda.
57. Nugatoria.
58. Exsibilanda.
59. Puram & putam inscitiam.
60. Fungis probanda.
61. Matulis probanda.
62. Triumphatores syllabarum.
63. Futilitates.
64. Leuitates.
65. Velitationes pædagogicas.

66. Tar-

66. Tartara cælo miſcentes.
67. In quibus nec pudor, nec iudicium.
68. In quibus nec mica ſalis.
69. Deliria.
70. Quiſquilias.
71. Stolida commenta.
72. Cum cachinno conſpuenda.
73. Sophiſmata ineptiſſima.
74. Impudens mendacium.
75. Stercus Diaboli.
76. Stipites.
77. Bardos.
78. Imperitos.
79. Omnis iudicij in litteris expertes.
80. Poſtremam beſtiarum.
81. Vaniloquentias.
82. Ineptas diſputationes.
83. Inſanias.
84. Fungos.
85. Stulta & vana.
86. Deliria Loyolitica.
87. Deliria hæretica.
88. Polypos.
89. Syllogiſmos pædagogicos.
90. Syllogiſmos Loyoliticos.
91. Diſquiſitiones aſini.
92. Sellis digna Patroclianis.
93. Infame propudium.
94. Superbiam Magiſtri noſtri.
95. Impudentem Maranum.
96. Maranum ſuperbum & arrogantem.
97. Μορμολυκεῖα Loyolitarum exclamationum.
98. Stultæ plebeculæ occinenda.
99. Hominibus ſtupidis occinenda.
100. Aſinis occinenda.

Plura Paridis huius iacula, ex hac Pentheſilea pharetra Camillæ manu deprompta, ſerius indagator reperies. Qui ſi tantum mordeat, quantum ſpumat; tantum vibret, quantum frendet; ſanguinis tantum hauriat, quantum minatur; tantum denique ſorbeat, quantum ſordium deuomit; nec Augiæ ſtabulum Herculis labor, Polyphemi huius viſcera compleat. Tu interim videſne Lector, totum hunc in conuiciis natare calumnialem natatorem? videſne in perenni ſtercoris volutabro caſtas innocuaſque mentes degrunnientem? At Caluiniana hæc maledicta, palæſtra nobis ſunt; vt ad ſtadium aliquãdo tribunalis, per hæc exercitati, certius feliciuſque perducamur. nam & virtus duritia exſtruitur. atque adeo alios iam diu hoſtes, gladios, ignes, ſecures, funes, vngulas SOCIETAS experta eſt; ſemper in

in ſalutẽ. Ita voluit magnus ille palæſtricus ſpeculator: deſæuire nimirũ in nos aduerſarias acies; ſed deſæuire in vitam. dura hęc, fateor: ſed æternitatem ſpectanti, & illam de puluere, ſudore, ſanguine, coronam, quid poteſt eſſe durum? Intuere medicinam: dices de ſęuitia eſſe. vide ſcalpellum, cauterium, incendium. & tamen quis ab illa ſecari, inuri, morderi malum dicat? etiam dolores, qui paſſus eſt, pretio comprobat. Ita & ab omni æuo digniſſimum creditum per vulnera vires committere, prœmio illice, ſpectaculo iudice, ſententia voluptate. hinc pugni quaſſant, calces arietant, cæſtus dilaniant, flagella dilacerant. Quod vbi videris, oſtende athletæ vulnera, obiectabit palmam: vidẽ vibices, proferet coronam: adde commiſeratorias voces, ille te mittet ad colum, ad lanam; indignasque viro voces clamabit exilio damnandas, quin & virili toga, ſub qua vociferabitur mentitum latere virum. denique vbi nulla cõmiſſio, nulla prœlia, nulla eſt gloria. ad quam ſi animum firmare voles, intuere Deum ex alto proſpectantem, educentemque in medium, in vniuerſi huius ſpatium, in ſpectaculum hominibus & angelis, hinc clauos, ſicas, beſtias, enſes, ignes, Tribunos, Proconſules, Reges, Cæſares, tribunalia; inde palmas, coronas; ad immortalitatem aſcenſum, Domini veſtigiis complanatum; arborem vitæ, mortis veniam ſecundæ; ſtellæ matutinæ claritatem, gaudium perennę, felicitatem non morituram, pacem in omnia ſæcula perpetuandam; vitam denique omnibus animi bonis, ſupra quam credi aut cogitari poſſit, grauidam; idque in omnem æternitatem.

Quæ

Quæ cum ita sint, perge Burdi, non degener caninæ stirpis, hirrire, adlatrare, mordere, missilia spargere Cloacinæ manibus macerata. ridet hæc SOCIETAS, a testudine Fidei, Veritatis, conscientiæ bonæ valide protecta. & quid vereatur has sordes matrum indices, cunarum asseclas; quam

Nec vultus instantis tyranni
Mente quatit solida?

& ipsa sane generosius suos omnes, magnarum animarum prodigos, quærit erogare;

Non, indecoro hoc puluere, sordidos;

non in pudendo hoc sterquilinij lacu: tibi hunc tuisq; cædit lubens, volens, merito. Fruere; & si voles, æternũ. Quod vt facias, nomini hoc tuo inscripsi ęuiternum

Augiæ stabulum.

PIERIDVM *impregnent alij clamoribus aures;*
Herculis hic opus est, vrget labor Hercule dignus.
Non adeo Augiæ stabulum bis mille per annos
Spurcarunt ter mille boues, quam Burdo-molossus
Ingenuam infecit chartam. Peneïa non has
Vnda lauet foricas, olido quas gutture in omnes
Vnicus euomuit lurco: non ipse Bonasus,
Postico eiaculat per tot qui iugera fæcem,
Hunc contra certare queat. Quid victima cesset?
Huic Deus ecce suam cedit Stercutius aram.
O vomica! An deceat pauonum extollere caudam,
Stemmate quod Brenni ramum millesime ducas?
Inde sedet tibi Brennus in ore, in pectore Brennus:
Inde asini stercus, stercus cacodæmonis inde est,
Stercoris aggeries, dilutum stercore cœnum.

Stercoreus cento, vel si quid peius oleret;
Et matulæ, & sellæ labes ipsissima nasorum.
Hæc oua, hæ lactucæ, hæc sunt embammata cœnis
Digna Molosse tuis. Verum non omnibus idem
Est stomachus. Si tale cani, si tale catellis
Leidanis epulum placeat, quibus vna cupido est
Excrementa tuæ hinc atque illinc lingere chartæ;
Non cuiuis datur a canibus deducere stirpem.
Inter haras versare canum. Ne ringere sodes,
Neu dentes acuas, si forsan putre fimetum
Acriter emunctæ moueat fastidia nari,
Et stimulet choleram. O soboles carissima terræ!
Si qua tibi patrum ingenuæ lippiret imago,
Tun' illa coram sic incestaueris æthram?
Impune? Hæc eadem matri si forte bubulcus
Occinat imprudens, vlmis epuletur opime,
Coccineoque ferox tergoque humeroque triumphet.
Ast aliquid supra vulgus mihi dicere fas est
Alpha Magistrorum. Nihil abnuo (dummodo scurra
Censeri cupias) putridis scortare cachinnis.
Numquam adeo tetri rabiit lolligo cruoris
In plaustro, in scena, tali quæ stercore chartam
Oblineret: vestræ hæc debetur adorea laudi.
Non ea sola tamen libro stabulantur in vno,
Quæcumque erubuit quondam maledicta Lycambes;
Cercopitheci, asini, pecudes, polypi, & scarabei,
Stipesque, & fungus, cum larua μορμολυκεῖον.
Nomenclator opust, qui suggerat omnia; non hic
E vulgo. Latium si norit & Hellada, restat
Barbaries. Quid ais Burdo? Num ferrea tandem
Frons hominem vestit? An semper turpe κυνώπης
Vultu habitat? Nescis vt bestia, bellua caulas
Non aulas redolent? An sic Signorius olim
Latrabat Canis, e cuius tua stemmata nido
Traxerunt titulos? Sed enim nos tela priores
Torsimus, & Martem nostris accendimus armis.

O Bur-

O Burdo! an manes credis dormire Toleti?
An Maldonatum tenebroso instertere luco?
Æacus hæc iudex, & Minos, & Rhadamanthus
Versabunt vrnis mendacia. Tu modo perge,
Perge aliquo saltem mantello obuoluere sordes.
Clauius hasce videt, videt hasce Pererius, & quem
Sæpe soles naso suspendere Posseuinus.
Dic age, si qua horum famam perstrinxit arundo
Ante tuam; si qua in vestros grassata libellos
Sepia; dum rabido cecinisti classica felle;
Dumque viros, librosque simul submergere tentas
Probrorum Oceano. Quamuis se virgine coruus
Expiet in lympha, numquam extersisse nigrorem
Iactitet. O Burdi, quamdiu conuicia demens
Probraque in immeritos graue cornicaris inepte,
Tota tibi Themidos nil prosunt balnea. Quid tum?
Nempe Cloacinam cuperes detrudere templo
Ipse Cloacinus. Numquam sic verna TerentI,
Non Plauti meretrix spumoso sibilat ore,
Vt nouus hic nuper fabricans maledicta Prometheus;
Dignus Caucasea qui pascat rupe volucres,
Seu te Delrio, seu te graueolente Serari
Proluit illuuie verborum. Sed caue Hylactor,
Fumantem nasum viui tentaueris vrsi.
Dum nimis irrequies voluit sua membra Typhœus,
Ætna procelloso meditatur pectore flammas,
Donec se cholera explicuit: tum protinus vndique
Horrifico resonant Vulcani regna tumultu;
Stat pecus omne metu mutum. Tun' talia gratis
Euomuisse putas in nos dicteria Mome?
Tarde obsonatur, qui laute. Symbola restant;
Symbola, quæ stomachus non vno digeret anno.
Non tamen hic cæno, non limo aut stercore mensam
Videris instructam. Nisi si quid forsan ineptus
Cheironomo obtrusit vester Caluinus oleti,
Aut Beza, aut alius ouo prognatus eodem,

Sed ſatis hic piperis, ſatis eſt tibi Burdo ſinapis,
Vt rapidum exhales fumum, quo turgidus omnes
Deſpicis, ipſe tua palpans te morio cauda.
Quis canit hæc? num quiſquam audet mihi ſiſtere contra?
I lictor: Quantus pro Iuppiter Induperator!

CAPVT IV.

Burdonium genus.

Virum nigri-nubiũ camporum dominum.

MAGNAM hic pugnabimus pugnam aduerſus hunc
φῶτα κελαινεφέων πεδίων
δεσπόται.

Vidiſti Lector pauones? qua colla florent, qua terga fulgent, qua caudã iactant, quanti? verſicolores, diſcolores, multicolores, toties mutandi quoties mouendi. Ita euenit huic tauro. ſpumat, minatur, campum laceſſit: & tamen

—— *Exſperta iam non venit obuius haſta.*

frendet interim: nec

Diſſimulat gemitus; ſed vulnera puluere celat,
—— *iraſque ſui bibit ipſe veneni.*

ad Burdoniũ tamen nomen exclamat fremens. Quid?

—— *poteris fulmen meruiſſe ſecundum?*

Vis etiam magna iactantem quandoque fefellit. non effugit eam Typho, non Rex gigantum; ſed domiti fuerunt fulmine.

βία δὲ καὶ μεγάλαυχον ἔσφα-
λεν ἐν χρόνῳ. Τυφὼς Κίλιξ πολυκάρανος οὔ μιν ἄλυξεν,
οὐδὲ μὰν βασιλεὺς γιγάντων·
δμᾶθεν δὲ κεραυνῷ.

Fallar, ſi te dixero e Diui Franciſci familia, e cucullo, nouum prope terris Quirinum Patrem proſiliiſſe, Leidenſis ſcholæ Principem Magiſtrum? Quid extrema

te colli-

te colligis ira, lethale furens? an non, si prœmia desperanda, grata tamen recordatione excucullatum a me magnum retro nomen, recolendum? Plerique naufragio liberati, & exinde repudium naui & mari dicentes, Dei beneficium, salutem scilicet suam, memoria periculi honorant. debuitne imparia Burdius, post cuculli naufragium, in omnium oculorum portu calamo hoc meo constitutus? Aut qua in re a me peccatum? silentio? errorem corrigo, fateorque propalam, Burdonem Leuitici generis, gentis a Deo dilectæ & electæ. addo monachi filium; e rubo nimirum rosam: ni mauis e rosa rubum. potuine maius aliquid, aut sanctius? Quamquam

Ha dolor! & vestros etiamnum excuso furores?

Licetne in libera Republica verum proloqui? an non ille *— nefasto te posuit die,*

quicumque sacrilega manu produxit? non hæc sacrilega, quæ post monachi vestem ausa est mulierē tangere?

Sed risi Brenni nomen. risi. quā enim decebat Herculem theristrium; Omphalen leonina pellis; Achillem fusa stola, coma structa, auris foratu effeminata, speculum formę consiliarius; tam tibi Brenni, tam Veronensium nomen & genus. Et rogo vos semper in errorem simplices Bataui, vbi prætextæ, trabeæ, laticlaui, fasces & virgæ, quę præferantur huic Principi? si nulla vobis explicatior ratio, virgas reperietis prælatas in Caluino Magistro; pro fascibus carpite lilia, pro purpura Candidę lectisternia: vt nouus tandem Dionysius, ferula sceptro Batauica deuerrat pulpita;

Et monstret digitus prætereuntium

Leidanę vindicem ſcholę. O Corydon, Corydon !an
non *Ancilla natus trabeam. & diadema Quirini,*
Et faſces meruit Regum vltimus ille bonorum!
At tu fors mauis adnumerari inter
Auſos, quod liceat tunica punire moleſta.
Vos humiles, inquis, vulgi pars vltima noſtri.
—— tamen ima plebe Quiritum
Facundum inuenies : ſolet hic defendere cauſſam
Nobilis indocti.
Et quid tam longe petita nomina ? vt tumeas
—— alto Brennorum ſanguine, tamquam
Feceris ipſe aliquid, propter quod nobilis eſſes?
—— miſerum eſt aliorum incumbere famæ.
Stratus humi palmes viduas deſiderat vlmos.
Nobilis hic quocumque venit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios, & primus in æquore puluis.
Idem accidit in homine.
Plebeiæ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
Nomina.

Ede genus, nec te commentu pollue. Quæ te mater effudit vtero?

Quamquam, per me licet,
ἐχθίςοισι μὴ ψεύδεσι
καὶ ζαμιάναις ἐπὶ γένναν.
—— τίς ἀνθςώ-
πων σε χαμαιγενέων πολιᾶς
ἐξανῆκεν γαςρός; Denuntia natalium tuorum
prærogatiuam omnis modeſtiæ dote deſtitutus : decanta Veronẽſes Principes Batauici butyri ſuffragio locupletatus : deructa demum Veronenſes an Gemonias ſcalas, Hollandicis opibus ebrias : ſed &
—— vtroque Iouem de ſanguine ducas,
—— dignus

——*dignus molam verſare Nepotis.*

Attamen, vt te video ſudantem in Veronenſium pannis, inter tot furentes rabidaſque ſcalas, quid dicam? niſi, —— *ah miſer,*

Quanta laboras in Charybdi!
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimeræ.

Et quo rogo te hæ cogitationes? quo?

Quamuis Pontica pinus,
Silua filia nobilis,
Iactes & genus & nomen inutile;

quid tibi hinc, aut virtutis, aut certæ gloriæ? Vin' te ideo magnum prædicem, quod Diui te Franciſci cucullus Batauis

Tradidit inflatum, plenumq. Nerone propinquo?

nam & ad Romanos Imperatores decurris; vt inde trahas aut capillum in vetuſtatem, aut nomen in admirationem, aut genus in nobilitatem. at ego maiora etiam dabo fide integra; Burdonum genus a primo arboris mortiſque delibatore, tamquam a primogenio ſemine & radice, nuſquam interciſa maſcula ſerie, proſiliiſſe palmitem & fruticem. multæ ab iis initiis tenebræ & ſeculorum noctes; ac prout cuiuſque faſtus aut libido tulit, genus & nomina. Hoc certum, ex ſplendidis ſordidiſque, fors & a furca & rota, alternante Fortuna vices, Iulium profluxiſſe. is adoleſcens, ſeu vltima vt vult Ioſephus rerum deſperatione, ſeu egeſtatis impulſu; fors & pietatis ſtudio, æternitatis metu; dedit ſe in Diui Franciſci familiam. ibi vixit; Scoto operam dedit ſine ære ſuo. pertæſus denique vitę, & ordinis, cucullum

lum excussit, monachum exuit, libros valere iussit. incertus deinde animi: hinc egestas, illinc honorum spes, auidum gloriæ iuuenem stimulabant. optimum tandem ratus arma tentare; cum in reliquis præsidij nullam spem videret. & vt erat manu promptus, laborum patiens, ingenio ad quam vellet rem vario, facile consequutus est, vt delectam iuuenum, quos flagitium domo aut religione expulerat, manum cogeret. His pro muro audacia, necessitudo pro robore. sed & æs alienum omnia experiri suadebat. ergo cædes & rapinæ grata fuere. inde priuatim ac publice rapere; sacra prophanaque pro eodem habere; sicubi, veteris ordinis Ducis sui, reperissent, eos vero omnibus exutos risui & ludibrio exponere. Sed cum his artibus contra ac ratus erat, Iulio res succederent, rediit ad libros; addiditque ad priora studia medicinam. in qua, vt erat acri ingenio, magnum breui nomen parauit. sunt qui velint exinde vxorem duxisse.

Et quos hinc natos speras? Saluete Quirites,
Romanum rursus conditur Imperium.

eam vxorem Iosephum illi dedisse, quem Batauici Ordines, Caluinistarum hortatu, e Gallia euocarunt ad Leidensem cathedram. hic ibi nunc sedem fixit.

Hęc, vti dicta factaque sunt, facundissimis in linguatissima Leidensi schola cauponibus, denuntiata volui: vti ne illis excidat Principis sui genus; ac maturę dispiciant, quam Diuo Tutelari Academiæ suæ coronam texant. neq. ille dissimulat sibi eam non vno nomine deberi *Vt cui castrensis caligæ cognomen adhæsit,*
Et Nero Romanæ dedecus historiæ.

Serua-

Seruatos etiam ob ciues gestare coronam,
Non veriti[illegible] at pestes vrbis & orbis eram.

Maiora etiam fors sperat, & iam ridet, si se a suis sen[illegible]t [illegible]ωμένον ποίᾳ Παρνασίᾳ. quare exspectat auidus diem illum, quo media in Batauia

Τρεῖς μὲν αἱ πολίων ἑκατοντάδες ἐνδ[illegible]μηνται,
Τρεῖς δ' ἄρα χι[illegible] τελοταῖς ἐπὶ μυριάδεσσι,
Δοιαὶ [illegible] τ[illegible] μετ' δ[illegible] φι[illegible] ὑδ[illegible]ες τρεῖς·
Τῶν πάντων Βουρδαῖος ἀγήνωρ ἐμβασιλεύει.

Coronatū herba Parnasia.

Tres ipsi op[illegible]orum centuriæ sint exstructa, & tria mi[illegible]a supra viginta millia, duo sem terniones, ac præter hos ter vndecim: in qu[illegible] om n[illegible] a B[illegible] re[illegible] te ne[illegible]

Finio. sed pro hoc capite quid dependo? nam nec Reges Parthos potest quisquam salutare sine munere, nec Colophoniis agninis ductoribus valedicere gratis. ergo exsoluo debitum

Burdoni.

SI quid pudoris fronti Burdo pu[illegible],
Tun' excucullatum improbe iactes patrem!
Exe[illegible]teratum di[illegible]r me man[illegible]m.
Non t[illegible] p[illegible] ma[illegible] di[illegible] togam,
Zonam[illegible] p[illegible]
[illegible]
Mo[illegible]his cu[illegible] [illegible] amplecter [illegible],
Ouum n[illegible] est co[illegible] mali. *[illegible] tam[illegible]*
H[illegible] p[illegible] patre.
[illegible]
[illegible] T[illegible] di[illegible].
[illegible], [illegible],
[illegible]
N[illegible] patris.

CAPVT V.

Burdonis in SOCIETATEM minæ.

MEN' *mutire nefas? nec clam, nec cùm scrobe ? nusquam?*

Hic tamen infodiam.

nam Burdius, consuetis iam fastus sui flatibus inebriatus, intentat minas, & concludit maledicentiæ suæ paginam Thrasonico fine, asseritque fore, vt, si non pœnitentiam, saltem indignationem exprimat a SOCIETATIS hominibus.

Vis consilI expers mole ruit sua.

Animosum canem inuenerit aper, qui aprocadem meditatur.

etenim κάπρῳ βουλεύοντα φόνον, κύνα δεῖ τλήθυμον ἀλέξειν. Interim aude tantum, aude descendere in hunc litterarium campum.

Virorum nemo vmbrosis in montibus leonem ita timuit, vel pardalin, cum fors hunc solus in angusta occurrisset semita.

Οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν
Ἀνὴρ λέοντ' ἔδεισεν, οὐδὲ πάρδαλιν,
Μοῦνος στυγερῇ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ·

ac tu ad vnius e SOCIETATE vestigium. & inclamas interim. Iacta est alea. eia! adgredere o magnum! quid nudis verbis ——*inertia pectora terres?*

Me, me, adsum. venio: solumq; quod ante vocasti,
Inuideo. ——fors alium tanget Victoria crinem.

Reperies hic vltimum Scæuolarum, qui nec vultum mutet ad Hetruriæ foculum. Meministi Alcidis?

Gaudebat stratus latus accubare leoni.

& spero fore (ita animos mihi Diua Hallensis, Sichemiensis e diuite penu sua suggerit) vt, tarda licet, pœnitudine improbæ loquacitatis impalleas, inuidentiæ

febri

febri peniſſima efferi cordis tui medullarumque ſecreta depopulante. tantum aufer has linguæ tuæ petulantias, has infrenes ſcenicas voces, has theatrales fæces. de re congrediamur; nec mihi dilabere Protheu a delecta ſemel arena. ergo

Deſcende in campum, veſtro qui ſanguine pinguis ſpiret, pinguiſve meo.

Tu modo, ſi veteres digno depleuimus hauſtu,
Da fontes mihi Diua nouos, ac fronde ſerena
Necte comas.

Armoricus hic namque

[a] Ὠθῶν κολόκυμα, καὶ ταράττων, καὶ κυκῶν,
Ὡς δὴ καταπιόμενός με μορμὼ τοῦ θράσους,
Ἔβλεψε νάπυ, καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασε.
[b] —— παῦε, παῦ
Ὑπερζέων· ὑφελκτέον
Δὲ τῶν ξύλων, ἀπαρυστέον
Τε τῶν ἀπειλῶν ταυτί·

Magne, a magno Brenni nobilique nomine, Veronæ Princeps. Qui vt omnia coneris,

[c] Τὸν μυθοπλάστην ἐξυλακτήσεις [Κυνὰ.]

Quod ſi & veteres audax hic penates, vel a decem paſſuum millibus ſupplici adorauerit dextera, a cano illo barbatoque Magiſtro

[d] Κεραυνίῃ μάστιγι μαστιχθήσεται:

& qui nunc Pſeudolus dolos, Anthemonides viſcatas legiones, Pyrgopolinices clypeos machæraſq; nimium feriatas, animumque iam deſpondentes, per Gurguſtidonios agit campos, magni ſitientes femora Cluninſtaridyſarchidis,

[a] Audaciæ larua, tanquam me deuoraturus, furdos impellens fluctus, torua intuens, minaſque intuetur, corrugatque frontē, vt qui ſynapi paſcitur.

[b] Deſine, deſine efferueſcere (ſubducenda lignorū pars, minarumq; aliquid hic exhauriendum.)

[c] Fictā latrabis fabulam Caninam.

[d] Fulmineo vapulabit flagro.

 —— τληπε-

Non fuerit tantum graues dorso feret minas castigatus probris: sed & alapis cedet, sestarumque ictibus. Neque insolentia [huic] flagra; fecunda etiam num vibex Caluini insculpta adhaeret lateri:

——τλάσεται μὲν οἴκοι

Στυγνὰς ἀπειλὰς ἀλλοφῷ νώτῳ φέρειν

Δεινοῖς κολασθεὶς· τλήσεται δὲ καὶ χερῶν

Πληγαῖς ὑπείκειν, καὶ βολαῖσιν ὀστράκων.

Οὐ γὰρ ξέναι μάστιγες, ἀλλὰ δ' αὖ ψιλὰς

Σφρῖγει μὲν [Καλβίνε] ἐν πλευραῖς ἔτι,

Λύγοισι τετρανθεῖσα·

cuius Burdius hic non postrema progenies est; qui nobis, qui orbi Batauicas inter patinas tam insolentes exhibet argutias,

Magnai reipublicai gratia.

Sed & audi inclamantem, audi cum Grumio prouocantem,

Ego Pol te ruri, si viuam, vlciscar probe.

Tu me, o caluo patre caluum germen? tantum exi,

Exi, inquam, nidor e culina. quid lates

Leidanas inter ollulas vnctas butyro, alliata inter farcimina, sufflaminata cespite? Quam vereor, ne, vbi retectae fraudes tuae, faciant inter terram atque caelum vt medius sis; aut vt quam mitissime, doceant te, tot ante tuis circumscripti subdolis mendaciis, bubulcitarier. Et hic tamen

Modeste si dehinc nobiscum egerit, modesta vicissim sentiet: iratus iratos experietur, factisque facta paria recipiet:

——εἰ τολοιπὸν ἦ

Σώφρων καθ' ἡμᾶς, σώφρων' ἀντιλήψεται

Θυμούμενος δὲ, τεύξεται θυμουμένων,

Ἔργοισι δ' ἔργα διάδοχ' ἀντιλήψεται·

vt sentiat non degeneres, non inglorios exsurgere hos lacertos; sed vim vi repellere, arma armis, calamos calamis frangere, si velint, posse. Neque id ab hac mortali, sed ab immortali valentiore speret dextera summi Dei.

Ἐχθρῶν

Ἐχθρῶν γὰρ ἀνδρῶν μοῖ' ἐγὼ εἰς ἀναστροφὴν
Δαίμων δίδωσι, κοὐκ ἐᾷ φρονεῖν μέγα.

Hostilem namque alternant sortem Numina, nec eiquam perfert animos.

Exempla hoc olim docent: & fere qui minitando, maledicendo, ringendo, ſpumando, arenam, capillos, barbam ſpargendo, vnguiumq; feminina aricatione vulnera mortemque ſpirant, inter has rupeas minas, ad vnius viri radios, celeriore liqueſcentis elementi fuga, campos fluminaque tuta petunt refugia. Ita

ACERBA quando feminam lues agit,
Atrox mouere prœlium viro æſtuat.
Sed heu! ſubacta maceratur in flagris
Miſella, lacrymisque fecialibus
Ferire fœdus occupat: vel impotens
Reponit arma, & inuolat ferox minis,
Quibus cluere copiis putat ſua
Abunde caſtra. Bella ſic puer minis,
Minisque bella degener canis gerit.
Flet iste, & ille latrat. At cui nocet?
Sibi, efferata quando rumpit ilia.
Minare Burdo: femina es, puer, canis.
Minare: putida haud nuce illud æſtimem.
Licet proterua deſpuantur entera,
Amœna funus efferet tuum lyra,
Breue hocce carmen accinente præfica:
DEESSE ROBVR ARGVIT DICACITAS.

CAPVT VI.

Impietatiſne ab Amphitheatri auctore damnati omnes, qui cum aliqua laude in litteris verſati ſunt.

O Cyclops, Cyclops, quo tibi mens euolauit?

Ω Κύκλωψ, Κύκλωψ, πᾶ τὰς φρένας ἐκπεπότασαι;

vt ingenioſior eſt ad excogitandum ſimulatio veritate, ita eſt ad inueniendum, adſerendum, etiam periurio firmandum, quidquid aut libuerit animo, aut cauſſæ profuerit: ——— τιμάντες δ᾽ ἀρετὰς

ἐς φανερὰν ὁδὸν ἔρχονται.

At qui virtutes colũt, aperta incedunt via.

Et quos, rogo, impietatis damnaui? Bezam? Paſchaſium? Arnaldum? Doliſam? Lermæum? Bockhoringum? Pareum? Burdinm?

Ilicet hic ſummi reſident octo Sapientes.

Perſto: & nunc damno; non ego, ſuo ſe damnarunt calamo, ſuo iugularunt.

Intuere Scauricum os Bezę, Iouem Baſium, publicantem humano generi, taceo. Vide poſt Cynthiæ infanda propudia proludentem in exemplis, quæ ſola expiet flamma.

Κὴ τέ μιν αὖτε γυναικὸς ἔχει πόθος, εἴτε καὶ ἀνδρός,
Οὐκ ἔφατ᾽ ἀτρεκὲς ἴδμεν.

Mulieris amore teneatur, an viri, negauit ſe certo ſcire.

Audi canentem:

Sed vtrum, rogo, præferam duorum?
Amplector quoque ſic & hunc, & illam,
Vt totus cupiam videre vtrumque,

Inte-

Integerque frui integer duobus.
Præferre attamen alterum necesse est.
O duram nimium necessitatem!
Sed postquam tamen alterum necesse est,
Priores tibi defero Audeberte.

hinc illa, hausto semel inuerecundo hoc igne, intercisis verba suspiriis:

Nunc ille vrit nimis
Puer mihi in medullis.

Iam versus illi, quibus Salomonis Cygneam expressit vocem; an non tibi ludere videntur in Petronij aut Apuleij stabulis, aut in aliqua de Theatris meretricula?

Flecte dehinc oculos ad Paschasij Sodomæam manum, Gomorrhęum calamum. abierant prope hæc portenta vocum; nec erexissent se super suo cinere, ni nouus Apollo Gallicus, completis vesano hoc igne pręcordiis, Orbi, qua patet, infanda cortinæ suæ in meliorem sexum vota, æterno celebrasset versu.

Sequitur Arnaldus, dignum par, Sporus Neronem. Tulitne Gallia monstrum maius? aut inoculauit Deus cælum pluribus sideribus, terram floribus, maria piscibus, quam hic libellos suos mendaciorum plaustris? Et hunc ego credam virum pium, quo neminem vidi propius secundum belluas ineptientem, brutescentem? audi ipsissimas illius tritas delicias:

Τὸ σήμερον μέλει μοι·
Τὸ δ' αὔριον τίς οἶδεν; — *Hodiernum curo tantū; Quæ vero futura nescio.*

Iam Douza & Lernæus, ille in *parißimo Epigrammate*, hic in *Locusta*, an non tibi videntur linguæ & calami intemperantia ebrij? an non ad plenum pro-

dunt

duxit scurrilitatem plus quam scenicam? & nunc quidem cuniculis SOCIETATEM impetunt clandestinæ proditionis, calcaneo illius insidiantes noxiæ viperæ, nunc machinis apertæ simultatis diuissimæ Harpyiæ. Intuere versus;

Quidquid habet Circe, quidquid Medea venenti,
Quidquid & herbarum Thessala terra tegit,

ludus est ad hos Cerbereos afflatus. quos tamen adspirant tam plumbee, vt statuas verius arbitrere, quam cochleas venenarias.

Venio ad Hock-horingum. Os illud blasphemum, piumne tibi? Nimirum

De scelere & Fidei violatæ crimine. sed nec
Tam tenuis sensus

illi contigit, vt non persentisceret, impiam sibimentem ingenti scelerum mole oppressam. Etenim

——prima est hæc vltio, quod se
Iudice nemo nocens absoluitur; improba quamuis
Gratia fallacis Prætoris vicerit vrnam.

Scelerum si quis patrator sperat latere se p[...] Deû, fallitur.

——ἀλλ' ἐν
ᾀδὺς [...]ετω π[...]
μβρ[...]ων, ἁμαρτάνει.

Parci vero stolidam ferociam, voluntemque mendacia tamquam per Stygias paludes, quis non rideat? Credebat se illa mittere in Ægyptum noctem, mitti in diem medium: nec erubuit homo Dædalus, mendaci-figulus. cuius exsanguem frontem, os, decretam, non iam peregrinam, sed habitare videbis in illis tam crudis, tam impolitis, vt quemque excisa credas Pontico securi: quæ non eructat, deuomit pleno sinu, cara a sola mendaciis temulentia.

Clauditur

Claudit agmen Burdius. cui darem veniam, si imitatus adsidentium dissidentiumque consilia Medicorum (qui parum docti, nimium etiam seduli, languidos multos officiosissime occidunt) verborum arguta modestia ac quadam acuta lentitudine, quasi sub officiosa nube, aduersarias opiniones perimeret. At quæ aut aures castiores, qui verecundiores oculi, perpetuo luto, stercore, Dæmoniaco excremento inquinatam dictionem perferant; aut quod tam durum os colorem teneat ad hæc lupanaria propudia, inuerecundioremque chartam infami femineo panno? Et ego hunc dicam virum pium, qui in æterno sterquilinij portu anchoras firmauit? qui in Charontico fluuio, defluo Satanæ recremento pasto, naues suas fecit statarias, magnis Dis, Cloacina ac Stercutio præsidibus? apage has sordes; & æternum *Obliuioni* sacremus. Ita sine vllo peculio? ne vereare, aliquid dabo non indignum barbato huic

Calumniatori.

QVID immerentes allatras ferox Lacon?
Vt crura suffringam tibi?
An vt triumphi ferculum Quiritibus
Veharis, iniectus cruci?
Non sic inultus blacteres o Pamphage,
Natus culinæ muniis,
Et Murceæ lentum inter vlnas stertere,
A puluere & campo procul.
Si cum leone velitari inæstuas,
Mox acre surget prælium.

dunt scurrilitatem plus quam scenicam? & nunc quidem cuniculis SOCIETATEM impetunt clandestinæ proditionis, calcaneo illius insidiantes noxiæ viperæ; nunc machinis apertæ simultatis dirissimæ Harpyiæ. Intuere versus;

Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid & herbarum Thessala terra tegit,

ludus est ad hos Cerbereos afflatus. quos tamen adspirant tam plumbee, vt statuas verius arbitrere, quam cochleas venenarias.

Venio ad Bock-horingum. Os illud blasphemum, piumne tibi? Nunquam

De scelere & Fidei violatæ crimine. sed nec
Tam tenuis sensus

illi contigit, vt non persentisceret, impiam sibi mentem ingenti scelerum mole oppressam. Etenim

—— prima est hæc vltio, quod se
Iudice nemo nocens absoluitur; improba quamuis
Gratia fallacis Prætoris vicerit vrnam.

Sceleratus quis patrator sperat latere se p[illegible] Deũ, fa[illegible]ur.

—— [illegible] θεὸν
[illegible]
[illegible]

Parci vero stolidam [illegible], voluentemque mendacia tamquam per Stygias paludes, quis non videat? Credebat se illa mittere in Ægyptum [illegible], misit in diem medium: nec [illegible] Dædalus, mendaci-figulus. cuius exsanguem frontem, os, dexteram, non iam peregrinari, sed habitare videbis in illis tam crudis, tam [illegible] credas Porticus [illegible]: quæ [illegible], [illegible] plano [illegible], [illegible] temulentia.

Claudit

Claudit agmen Burdius. cui darem veniam, ſi imitatus adſidentium diſſidentiumque conſilia Medicorum (qui parum docti, nimium etiam ſeduli, languidos multos officioſiſſime occidunt) verborum arguta modeſtia ac quadam acuta lentitudine, quaſi ſub officioſa nube, aduerſarias opiniones perimeret. At quæ aut aures caſtiores, qui verecundiores oculi, perpetuo luto, ſtercore, Dæmoniaco excremento inquinatam dictionem perferant; aut quod tam durum os colorem teneat ad hæc lupanaria propudia, inuerecundioremque chartam infami femineo panno? Et ego hunc dicam virum pium, qui in æterno ſterquilinij portu anchoras firmauit? qui in Charontico fluuio, defluo Satanæ recremento paſto, naues ſuas fecit ſtatarias, magnis Dis, Cloacina ac Stercutio præſidibus? apage has ſordes; & æternum *Obliuioni* ſacremus. Ita ſine vllo peculio? ne vereare, aliquid dabo non indignum barbato huic

Calumniatori.

QVID *immerentes allatras ferox Lacon?*
Vt crura ſuffringam tibi?
An vt triumphi ferculum Quiritibus
Veharis, iniectus cruci?
Non ſic inultus blacteres o Pamphage,
Natus culinæ muniis,
Et Murceæ lentum inter vlnas ſtertere,
A puluere & campo procul.
Si cum leone velitari inæſtuas,
Mox acre ſurget prælium.

Plagis fatiscent viscera; & longum trahens
Suspiriosus ilia
Vitam latebris debitam fatebere,
Gallumque cædes victimam.
An ergo nostris iactitet templum in scholis
Libitina litteraria?
An nos locustas, nos ais sicarios,
Nos imminere funeri?
Nos spiculare in quemlibet stilum arguis,
Cui fama crescit litteris?
Circumforaneum, an propolam te vocem
Mendaciorum? an acutius
Calumniarum caupo celebrari velis?
Conuiciorum vel popa?
Et hoc, & illud; quodlibet nomen capis;
O officina criminum!
Indicta nullos caussa prostituit reos,
Nec sceleris exsortes luunt;
Iugulumque quisquis pollice sinistro dedit,
Hunc improbum titulus probat.
Beza est cinædus. Beza truncatus iacet;
Ferrum recepit debitum.
Sodomæ architectus inuolat Paschasius:
Flagris & igne inuritur.
Arnaldus eius nuper erepens sinu
Non impigras sensit manus.
Ecquis Gomorrhis molliorem, mascula
Donet spadonem laurea?
Lermæus vltro stolidus in ferrum irruit,
Et propriam accersit necem.
Iuuenisque scurra vulneri dedit latus;
Prior mucronem strinxerat.
Antibata Burdo concidit, dum lubricat
Conuiciorum sordibus.
Quisquis lacesses in suo stantem gradu,
Parata cernes spicula.

Caue,

Caue, caue. neque vllus hic ſperet rudem:
Sine miſſione cernitur.
Nec Bockhoringi peſtilens virus tuli,
Quo labra, quo renes tument.
Si calcitrare porro Pareus velit;
Dabo capiſtrum, addam flagra.
An, ſi quis atro felle me perfuderit,
In matris irruam ſinum?
Audire quiſquis iure formidat male,
Is deſinat loqui male:
Et tuta nobis vt ſient commercia,
Etiam patrare deſinat.

CAPVT VII.

Auctorne Amphitheatri melioris litteraturæ perniciem moliatur.

O SOMNIA, nimium ſiniſtro Numine colata! Vbi eras, aut inter quos ahenos fratres;

Miſſi dum volitant per aſtra montes,
Pindus, Pelion, Oſſa, Olympus, Othrys,
Cum ſiluis, gregibus, feris, pruinis,
Saxis, fontibus, oppidis, leuati
Vibrantum ſpatioſiore dextra?

Certiora dares, altiuſque deſoporata. At heus! noſti Aquilonia flumina? durata glacie ingentia bella tergo tranſportant. ego induratus maledicentiæ Caluinianæ perpetuo imbre, callum obduxi aduerſus hęc cõmenta. Quamquam, o ſeculum! in quo in innoxia capita falſa ſpargere glorioſum; vera, periculoſum: in quo *Verſuta mendacio maxima ſunt deſtinata præmia.*

—— μέγιςον
αἰόλῳ ψεύδει γέρας ἀντέτα].

in quo extriti pudoris commentitij auctores honeſtantur, veri denuntiatores decolorantur inuidentiæ flammis. Quis has linguas vncus aut ignis expiabit? Quis hæc, non iam cæca & improuida, ſed in certum librata tela nimis quam inuerecunda manu, patiente ferat animo? Et fero tamen. Quamquam ex iis, quos non vna pertica, ſed diſtincte gradatimque tractaui, facile videat Lector, quo apud me loco ſint litterarũ amatores: quibus fors non poſtrema hæc dictio plus addet gloriæ, quam Oriens Occidensque triumphis illuſtratus. Ex his, quo quiſque melior doctiorque eſt, eo mihi obligatior abibit. Et vero ſemper eos laudaui, qui memoriam operibus extendunt; quibus nulla mors repentina eſt, vt quæ ſemper inchoatum aliquid abrumpat. Nam illos, qui in diem viuunt, cum viuendi cauſſas quotidie finiant, quis in hominũ numero poſuerit?

Vis quid ſentiam? eruditorum dies vna plus patet, quam imperiti longiſſima ætas. quare beatos iudico, quibus Dei munere datum eſt ſcribere legenda; (etenim

A Muſis laudata venit hominibus gloria. Ex Μουσῶν ἀγαθὸν κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι)

beatiores, quibus facere ſcribenda; beatiſſimos, quibus vtrumque: ita tamen, ſi prima apud eos cura Dei & ſalutis. Quod ego non de vno ſcriptionis genere; de omni mihi ſermo. Quin & conatus in his laudo, & illa recentia ac rudia, & naſcentibus ſimilia, ſecundam extremamq; manũ opperientia; immo & abortus, in quibus aut ætatis, aut præproperi caloris intercurrit culpa, ac temerarium quoddam ignorati roboris experimentum. in magnis enim etiam voluiſſe ſat eſt ad laudem. nam quotus quiſque aut in ſingulis, aut in vno verti-

cem

cem contigit? enituit aliquis in Grammaticis; ſed obſoleuit in Poeſi. alium elegans veſtiit dictio; ſed non firmarunt nerui. admirationem ille copia, laudem alius diligentia captauit. honeſtauit aliquem Attica rotunditas, deſtituit Latia. ille quæſitam gloriam in Tragicis, non reperit in Satyra. hic in Comicis partam, perdidit in Lyricis. fuit alius in Heroicis nobilis, iacuit in Elegiis. in Hiſtoria quanti fuerunt, reliqua nulli? poſtremo, nemo adhuc exſtitit, cuius eruditio nullo inſcitiæ confinio læderetur. Nec eo nomine a ſcriptione deterrẽdos cenſeo. quinimmo nullum arbitror magno viro, immortalitatemque promerituro genus dignius, quam quod erogatur in poſteros. erogatio hęc ſcriptione potiſſimum abſoluitur. Neque hoc in omni genere a ſingulis

(μία δ' οὐχ ἅπαντας ἄμμε θρέψει μελέτα)

Non enim unicũ omnes alet ſtudium.

ſuperforanea hæc cura fuerit. quicumque demum conatus acceſſerit; quiſque in quo ſudauit, in eo æternitatis præmia ſperet. Sed neque in vno genere omnes. vt enim terra variis mutatiſque ſeminibus pro conditione cæli & ſoli, ita ingenia, pro habitudine varia, varia commentatione gaudent. Quare conatuum laxandos frenos cenſeo, nec vno gyro impetus refringendos.

Non claudo tamen hic cogitationes meas. Omnem hanc litterariam cognitionem, ancillam ſtatuo magnæ Dominæ Philoſophiæ, Theologiæ. Incomitatæ fors hę procedent, ſi quis illam detraxerit; manebit tamen illis ſplendor ſuus. non iſte adſcititius, ſed domi natus: qui, quo verecũdior, eo etiam magis honeſtabit genas, pro-

uocabitque castos amatores exutus stibio. Ægyptum cogita, non alio solitam aquarum genere pinguescere, quam quas ipsa deuexerat: & tamen tantis segetibus medullatur, vt cum feracissimis terris certarit semper. Accedat aliquid ventorum pulsu a profuga nube; addet semini suo, si non fecunditatem, flori sane fructuique colorem. Eadem videbis in Philosophia & Theologia. Permitte sibi; sine nimirum hoc verborum colore, purpura: succo viuent suo; nec deerit vllo tempore rerum varietas, amplitudo. Adde litteras comites; colorem addes, spectandasque etiam magis dabis: reliqua domi nata sunt, ossa, sanguis, caro, nerui, firma decensque membrorum compositio.

Sed risi Caluinianos admiratores, Disquisitores marmorarios, ærarios, membranarios curiosiores. Factū fateor. conuenit namque Veritati ridere, tamquam lætabundæ; de æmulis suis ludere, tamquam securæ. Damnabat homo Gallus lingua sua SOCIETATEM totam, & quotquot ex ea; nec dignos putabat, qui vel docentes audirent Caluinianos principes. Cacabulum de Saturno, trullam de Minerua meditabatur.

Non ego nobilium Scriptorum auditor...
Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor.

hinc illa in me, in omnes natos e SOCIETATIS schola conuiciorum plaustra.

Hinc ieiunum odium, ... inde virorum
Saltatus nigro tibicine.
O imitatores seruum pecus! vt mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum vestri mouere tumultus!

Quid volebas? mittere SOCIETATEM totam, nosque omnes

omnes ad ætatis prolapsæ fragmina? Ætneas incudes? furentis Circi rudera? Tibi has partes cedimus lubentes, volentes. Tu

Argentum ac aurum, marmor vetus, æraq; & arteis
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores:

nos iuuat, iuuabitque

—— immemorata ferentes
Ingenuis oculisque tegi, manibusque teneri.

Magnus ille, magnus, qui

Libera per vacuum posuit vestigia princeps,
Nec aliena suo pressit pede.

Hæc tibi, hęc tuis. Quod si verum agnoscis,

Dede manus; aut si falsum est, accingere contra,

non institutione sua degeneres reperies. Neque ego vnum dabo, qualem

—— presserunt millia solum
Multa virum, pendente via:

millia dabo, qui hunc

Leto cruento mirionem simium,
Sternent, trifaci saucium longurio.

Πιθηκόμορφον ποτνιὸν αἰσυλῶ φθόρῳ Τεύξει τράφηξι φοινίῳ τετρωμένον.

& in singulis singulos, non animis, non viribus impares. addam, non trecentos; millia, si voles, Scæuolarum; distillantis, non dexteræ, sed ceruicis contemtores: quibus pro Veritate plus semper pectoris (vt pro qua sanguinem non dubitent erogare) quam toti Gebennensium scholę contra eam. in qua cum plurimos viderim

Grammaticos humiles, qui solo cortice gaudent,
Quos non admittit intus pinguedo medullæ;

tum sat multos linguatos, loquentiæque caupones expertus

Sed nimirū versutiloquentia olim quoque erat blandorū verborū comes, doli cogitatrix, maleficū opprobriū: qua, quod splendet, violenter deprimit; at obscurorum maridam attollit gloriā. numquam mihi sint tales, Deus, mores; sed vita viis simplicibus infissam.

pertus sum. —— παρφασις ἦν

καὶ πάλαι αἱμύλων μύθων ὁμόφοι-

τ☉, δολοφραδὴς, κακοποιὸν ὄνειδ☉.

ἃ τὸ μὲν λαμπρὸν βιᾶται,

τῶν δ᾽ ἀφανέτων κῦδ☉ ἀντείνει σαθρόν.

εἴη μήποτέ μοι τι-

ȣ̃τον ἦθ☉, Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ κελεύθοις

ἁπλόαις ζωᾶς ἐφαπτοίμαν.

quin & in eadem ſchola nimis etiam multos vulturum more vidi ludentes in humano ſanguine; nimis multas inſidas dexteras, linguas periuras, quibus per crudiſſima mendacia inſontium vitam, eruditionem, mores impetunt. At Sapientiæ & Pietatis magna ſolitudo eſt; quæ fugiunt hæc vbera, tamquam externa; cubilia, tamquam ignota: SOCIETATEM vero amplexantur, tamquam filiam; ſtringunt, tamquam certam heredem magni huius boni. In qua, licet non omnes ex omnium Scientiarum, quaſi oliuis & vinetis, plenam colligant autumnitatem; exprimunt tamen non ignobilem palmitis rorem, qui ſatis ſit ad inuidiam.

Sed iam claudo hoc caput. Sine ſolemni adnumeratione? quin reddis, quod debes? Bene mones. en tibi

Perſpicilia.

VSQVE *adeone iuuat Lernæo tincta veneno*
Spicula in inſontes mendaci ſpargere dextra,
O genus Abrhami! vix vt lallantia probra
Digna crepundiolis in nos inſurgere cogas?
An puerum turma Troiam te ludere credis;
Atque exangue putas ſimulacrum pingere Martis,
Magne o Dictator! Cuius proſcriptio nuper

Scyllanas vicit tabulas; dum protinus vno
Totus ad exitium programmate poscitur ordo.
Quod scelus vrna probat? Nullum. belle Hercule, belle
Offundis Soli nebulas! Quasi nemo taberna
Dignum Mulciberi librum perlegerit. Ille est,
Qui bilem in nasum exciuit mihi. Pro sacer anguis!
Et nasum emunge, & cerebrum. Tun' sannio, nondum
Hocce supercilij nemus, & Parnassidos hosce
Attonitus metuas lucos, queis frons recutiti
Diuinum spirat, critica si quando choragum
Exhibet orchestra? Quid agam? splen subsilit. eia,
Quis ferat has feces, queis pectus turget inane
Vilis Aristarchi? Mene ergo scribere crimen?
Mene adeo Titan auerso conspicit axe?
Verum aconita vomis, loquerisq; absynthia, & vndiq;
Austero exundas succo; rubigine plena
Labra procellosis fundunt conuicia riuis.
Deliciæ o Themidos! tun' isthæc iudice coram,
Funus vbi hasta minax intentat, farier ausis?
Anne ego doctorum mastix? vos sidera testor.
Euelli infestas nuper Stymphalidos alas,
Queis meritæ traxit radios sublimio famæ,
Submissis inimica viris. Quot nomina per me
Inuidiæ purgata luto? importunior o quis
Infesto pupugit calamo præcordia? Nempe
Beza, inquit, vestro dente excoriatur & vngue;
Victimaque in vestris ardet Paschasius aris.
Quid reliquos narrem, penna quos præpete sursum
Fama vehit, sæua quos omnes grandine gestis
Verborum appetere, & Lerna mersare probrorum?
Quid si quis proprio accersat sibi damna vehiclo,
Solus ego flagris vrar? si mœchus, adulter,
Fur, latro, sacrilegus, defixo gutture fumet
Pone Tigillinum; quorsum cauteria nostræ
Intentes fronti? Nulla est possessio famæ,
Quem scelus infamat. Furem si nomino furem,

Si Verrem appello Verrem; ius obtinet. An te
Si quisquam indigitet genuina voce Thrasonem,
Vapulet hoc titulo? Tota hoc respublica nouit
Doctorum. Papæ! Vt egregie Suffenus haberi
Nuper ineptisti! quando indignante papyro
Nos labem, & pestem, & studiorum Acheronta vocares:
Quæ pridem è Stygiis per nos educta latebris,
Solem habitant. Quis tu de plebe es litterionum,
Vt puncto reprobes vno, si forte palato
Desipiant mea scripta tuo? At venosa videntur,
Verrucisque repleta: quibus vel sesquipede exstat
Pinguis aqualiculus. Pro tempora! pro quibus oris
Degimus! An solido videat hunc Phœbus in auro,
Mollia qui tenero supplantat verba palato
Femineus Rhetor? dignus qui pensa volucri
Agglomeret fuso. Frustra nerui atque lacerti;
Carnea mollicies placet, & quæ nata cubili est,
Quo noua nupta iacet. Quænam hæc vrtica loquendi,
Pruritum irritare sciens? Meretricia pridem
Martius erubuit cernens pigmenta Latinus.
Scilicet ipsa suum mulceri pumice corpus
Mascula Suada cupit! Lorica atque ægide Pallas
Et galea exsultat. Nobis placet illa venustas,
Qualis in arma iuuat. Talis tibi dura stribligo est,
O popa verborum! Sed enim nec inhospita fœdæ
Barbariei est charta mihi. Quo deuius erras?
Tecum habita; inque tua cernes consultius æde,
Vt calamus varo tibi cespitet vndique talo.
Et nos ante manum ferulæ subduximus. Ite
Grammatici! Anguineam pueris ferte infulam: abunde
Mobile cum fixo *nostras pridem impulit aures.*
Per labyrintheos ambit sinuosior orbes,
Quando rete fugit myrmillo. At fuscina tandem
Imminet, & valido collidit dente cerebrum.
Iam submitte arma, & populi exorato fauorem;
Aut mox in nostro iugulaberis Amphitheatro.

CAPVT

CAPVT IIX.

Stenij e Petronio & Apuleio ſtabula.

PROFLVXIT ab Heidelbergenſi ſolo neſcio quod reptile monſtrum, quod paucis verbis improbiſſimi temperamenti impingeret in Amphitheatri gradus. Quid dicam? Gurges eſt, de ſutoribus fabularum, de concinnatoribus criminationum, de mentientium duplicatoribus: quem ſi videas proſaicantem, credas de alaparum procellis putidum ſcurram nomen voluiſſe parare de Dianę templo. Secula! Et quid ego huic Midæ, qui

Ἀείδων, βάτραχος ποτὶ ἀκρίδας ὥς τις ἐρίσδεις. *Modulando instar ranæ cum cicadis certas?*

Arcadica organa. Heidelbergenſes hydraulica ſonabũt ſub Polyphemo nobili phonaſco, ſub Caluinianis Cyclopibus. Omnis hic lyriſtes, tympaniſtria, pſaltria canat, quale olim carmen erutus e furaci ſpecu cecinit Cacus: quale intonarunt Satyris poſt prodacta pocula Arcadici choraulæ. O diẽ ſacrũ Theſſalico Deo, immo Fletui, magno numini! An nõ exſpectas tot modis cantatas Phaëthontiadas, aut arboreas illuſtres lacrymas, quibus hæc Cadmea, inimica bonis rudera, æternum damnes? O Battum Stenium! o caput plũbeum, calamũ bubalũ! Ego in Petronij, aut Apuleij ſchola? Non ſum ex cõchatis fornicatiſq; Nouiodunẽſibus: non ſum ex vlmeo diſciplinatu Gomorrhęa labruſca: non ſum ex Sodomæa ſilua & radice frutex, ſurculus: non a libidemiatis vberibus lupanarius mammator. Caluiniſta-

 rum

rum hæc decora. a Petronianis & Apuleianis ſtabulis prima illis gloria. Teſtes mihi Nouiodunenſes vlmi: teſtes lilia, lilia: teſtes Gebennenſes ſcholæ, in quibus Beza duce ſine puerperiis per ſordes ambulatur.

Daphnis (ait) ego ille, qui boues hic paſcebam: Daphnis ego, qui tauros, qui vitulos hic potabam.

Atquis tu Steni?

Δάφνις ἐγὼν ὅδε τῆνος ὁ τὰς βόας ὧδε νομεύων,
Δάφνις ὁ τὼς ταύρως καὶ πόρτιας ὧδε ποτίσδων.

Heidelbergæ nimirum. & tu e bubulo ſtercore mihi Scripturæ ſacræ ignorationem?

O quā tibi præſtabat eſſe in patria, Miſelle, tauros, vel colonum ruſtico Iugare aſellum ſub cobo cantherium, Ficti furoris inſoleſcenti dolis; quam tot ſubire luctuum diſcrimina.

Ω σχέτλι', ὥς σοι κρεῖσσον ἦν μίμνειν πάτρᾳ
Βοηλατοῦντι, καὶ τὸν ἐργάτην μύκλον
Κλῴθων' ὑπὸ ζεύγλῃσι μεσσαβοῦν ἔτι,
Πλασταῖσι λύσσης μηχαναῖς οἰστρημένῳ.
Η τηλικῶνδε πεῖραν ὀτλῆσαι κακῶν.

Tamen quia ita vis, aude pedem pedi, inueterate dierum malorum: aude in illuſtri hoc campo, Arcadicum pecus: aude in Patrum nobili arena gladiator decurrere. Non ſatis erat toties tibi a magno Gretſero defrictam meretriciam frontem, toties cum rubore calami deterſam ignauam verborum ſpumam; niſi & ſtabula tua deuomeres in Amphitheatri gradus?

Contra ſtimulū calcitrare prona ad lapſum via eſt.

ποτὶ κέντρον δέ τοι
λακτιζέμεν, τελέθει
ὀλισθηρὸς οἶμος.

Apage inglorium pectus, cui nulla Latialis eloquij proprietas placet: cui barbarū eſt, quidquid ignoras: ſolœciſmus eſt, quidquid nō fluxit a ſcala, a fune: cuius denique proſtitutis ſermonibus habenas nullas, nulla permittit pudor repagula. vt nō ſit, quod miretur quiſquā, qui ab inquinatiſſimis conſcientiis ſciat non poſſe aliud

ſperaui,

ſperari, quam infrenes linguas, pollutos calamos. nam quis inter equimulgos Gelonas, inter rigidiſſimarũ nationum corda cornea, inter Aquilonias glaciales fibras, aut ineptit tantum aut bruteſcit, vt tuo more veterem Latinitatem rideat, nouam damnet, vtramque ignoret; nec quidquam probum cenſeat, quod non venerit ab ore Delphino, aut Agennenſi culice perfoſſo: quod non fluxerit a ronchante calamo, inter bubſequas ruſticanos, inter ſubulcos ſtertentes: quod non perpetua eloquentiæ macie pauperatum, exſuccidas imitetur porcas. Eſt, bone,

Eſt prope te ignotus digito qui tangat, & acres
Deſpuat in mores;

in arentem dictionem, natam inter ſtridentes funes, ex infami Normannico ligno; natam inter carioſas ſcalas ſulphuratorum licitatione iaminde a Brenno nobiles. Digniſſima Caluino dictio, cuius ni calidis mendaciis manus farcias, frigidior es mari Baltico; ni ex Nouiodunenſi lilidemia labruſcas oſtentaueris, vuas mentitus, conuicio donatus abibis.

Quid agas? Vera depromas? mentieris. Falſa? o tripodem! o cortinam! Bellum factum; cum homines conſuti e mendaciis, & a prima ætate tamquam in perpetuo malcloquentiæ paſtillo decocti, Veri denuntiatoribus obiectant fidem nõ bonam. Audeant tantum, & oſtendant vel veſtigio me ab illius ſemita deuiaſſe, immo vel latum crinem declinaſſe; prodantque, non iam mendacium, ſed vel tenuem huius a decem paſſuum millibus vmbram. Ego Caluiniſtarum decem millia citius retexero, quam illi in Amphitheatro, ca-

lamo hoc meo metato, vel vnius ementiti commenti crinale verramentum. Sed ita prope comparatum est, vt, quos scelera nutriunt, mendacia vestiunt, falsa exornant; Veritatem huiusque cultores maledictis impetant, conuiciis onerent, criminationibus circumretiant: & quo improbior quisque, hoc audacior; cum sola impudentia, tamquam inuerecundię mantello, se sceleraque contegat; sola maledicentia, tamquam valido arcu, crimina domi suæ nata in innoxia contorqueat pectora: quasi hæc nuda fuco ictibus pateant. Fabulæ: nimis certa lorica Veritas, quæ firmius etiam excutit, quam emissa fuerint iacula.

Tollo hic manum; sed non sine portorio, quod dependo in

Phaleras Apuleianas Stenio.

NVPER capistrum dædala factum manu
Sternaci asello est inditum. vt munus videt,
Inuidit olli Stenius; & virum exuit,
Atque arte doctus Lucij, mulum induit.
Quemcumque pulsat obuium: omnes illius
In corde Erynneis hospitarier putes.
Nec nomine tenus ferre lesitas potest.
Hos rodit, atque hos mandit: hic stomachum vomit,
Cerebrumque prorsus exspuit. Iam denique
Iures ceritum, iam esse lymphatum æstumes,
Vel Mænadum e grege marcido afflatum Deo.
Quin entheatus Delphico vates specu
E tripode stertit carmina, Ædepol meras
Pestes lieni. & virgulam tamen arripit:
Pingit obeliscos: metra condemnat cruci

Gretse-

Gretſeriana; cuius haud dignum reor
Schola Magiſtri. Neu quid intactum ſinat,
Noſtrum in theatrum putido impingit ped .
Molem prophano marmore exſtructam argu
Petronia e fodina & Appuleia.
O mule aſello inſulſior! Non hoc tuo
Epulum palato conuenit: cui nil ſapit,
Niſi carduus vepreſque: quem embamma optimum
Ex vlmo, & ex betulla, & ex ferula decet.
Si quid venuſtis noſceres in litteris;
Si viſa Patrum ſacra canicies foret,
Tun' iſta ruderes? Noctua incuſat ferox,
Diſerta quod lucinia modulatur melos.
Apage locuſta; ſtridulos inter choros
Protrita pedibus verba ſtrigoſus canas.

CAPVT IX.

Georgij Caluiſij Hedui cucurbita.

VENIO ad Heidelbergicam cucurbitam: quam, neſcio quę manus Pontica, coniecerit in Amphitheatri gradus. & cum fidem præferat de plenitudine tituli, tum —— *turpiter atrum*

Deſinit in piſcem mulier formoſa ſuperne.

Spectatum admiſſi riſum teneatis amici,

cum pepo hic etiam verſus dederit. vultis quales? qui eguerint marginali hac teſſera: *Nota Lector, verſus hi ſunt: ne erres.* hoc ſaltem edico, auctorem voluiſſe eſſe verſus. ita vouerat Neptuno Norico. ex voto ergo hi verſus. *Bonum factum.*

ἀλλὰ ἐν τῷ ἐγὼ ἐ θαυ-
μάζω τῆς ὑομυστίας
τούτου.

Verum miror & hoc ego, Quanā hæc Muſa ſuilla ſit.

O in-

O infelicem poetam, tam pauculis, tamque malis qui se perdidit versibus! O carmen, quod Gemoniæ excipiant scalæ! Vt mentiebatur meretricia frons, cicadam speraueram, ficedulam, philomelam: reperi coruum crocitantē, ranam blacterantem, prognen minurientē.

Darem veniam, si vel insomnes imitatus Tityros, inter tinnibulatos greges per depasta buceta reboantes, interlinguium nescio quod infrenderet. at quis ferat hæc portenta vocum? quis non aures modo, sed &

—— claudat geminas subinde nares

ad hanc purulentam spurco Caluisio ore, Heduoque calamo ructatam saniem? O caput cerebro vacuum! Tu te litterariis ingeras bellis? tu?

Ha! rudis armorum, tantum noua gloria suadet?
Tu telas, non tela pati; tu stamina nosse,

non docta iacula. Et tamen quid a manu mea speras?

Vnguibus exareris totus, atq; in vrticis dormias?

vt —— καὶ μὲν χεῖρα πάντ' ὀνύχεσσι
Δακνόμενος κνάσαιο, καὶ ἐν κνίδαισι καθεύδοις;

aut quo pretio vis me versus tuos emere?

Septem drachmis pilos caninos, veterum auulsiones perarum?

Ἑπτὰ δραχμῶν κυνάδας, γραιᾶν ἀποτίλματα πηρῶν;

Lana, Fuso, Colo?
Nihil dabo.

ROGAS *quid istud adferat carmen? Nihil.*
Quæ caussa, quorsum lumen adfectet? Nihil.
Nihil obstupescas occini toties Nihil:
Caluisius homo nihili est, & omnino Nihil.
Numquid theatrum funditus delet? Nihil.
Gradum-ve saltem commouet aliquem? Nihil.
Quid in Architectum blacterat vitij? Nihil.

Num-

Numquid lubente Apolline hæc ſcripſit? Nihil.
Quid ergo ineptum hunc compulit ſcurram? Nihil.
Numquid leporis continet multum? Nihil.
Igiturne mentis attulit parum? Nihil.
Nec artis ille poſſidet micam? Nihil.
Pro vappa! quid tibi imprecer mali? Nihil.
Nihil merenti quid rependemus? Nihil.
Caluiſius homo nihili eſt, & omnino Nihil.
Nihilne prorſus? vereor vt reſtem apparet.
Lanam miſello dabimus, & fuſum, & colum;
Vt dein moleſtus eſſe deſinat viris.
Hoc munus illi conuenit, aliud Nihil.

CAPVT X.

Paulli Toſſani Cornicula.

NEC linguam Deus ad maliloquium, nec calamum dedit ad maleloquij expreſſionem: & tamen a Caluiniano ore & manu nihil video præter conuiciandi licentiam. credas, quot capita, tot maledicentiæ pluuios Ioues. vt facile adducar, veram eſſe amici de hac Schola mentem: *Quis ſanctior apud Caluiniſtas? qui criminandi frequentior.* Ex his Toſſanus

Iam noua progenies cælo demittitur alto,
calumniator, ſycophanta, nobilis plagiarius.

Sed quo inſane ruis? quo?

Οὐ θεμιστὸν [τυοσαὶν] ποτ' ἀηδόνα κίσσας ἐρίσδεν,
Οὐδ' ἔποπας κύκνοισι.

Nefas eſt picas certare cum luſciniis, cum cygnis vpupas.

Quid tibi vis? calido ſub pectore maſcula bilis
Intumuit?

quid exinde? deuomere hanc debuiſti? non po[illegible]ti in Parei ſinum;

—— Chrysidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face cantas?
Quod si te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit scelestè culpam,
Vt nostrum insidiis caput lacessas;
Ah tum te miserum, maliq; fati!

nam quod cum illo in Satyra Principe exclamas:

—— egregium cum me vicinia dicat,
Non credam?

quis risum teneat? An tu, cum

Treis tantum ad numeros satyri moueare Bathylli,

inania hæc appendis fumo pondera? magnumque te, longumque virum arbitraris,

—— bullatis si tibi nugis
Pagina turgescat?
Quod si venalis domina ponare sub hasta,
Vix tribus emptores assibus inuenias.

Nam si ego te hodie alienis depilauero, adsciticiis defloccauero; quis te non rideat coruum implumem, vpupam glabram? Atque interim fide bona, quis tu Tossane? qua domo? quibus in hanc diem rebus ætatem traxisti? nam tu mihi

[a] —— ἀνὴρ ἔδοξας εἶναι τἀλλότριον ἀμῶν θέρος.

Imo, ait, iam inde a prima ætate

[b] Ἐξηπάτων μὲν τοὺς μαγείρους ἐπιλέγων τοιαυτί.
Σκέψασθε παῖδες· οὐχ ὁρᾶθ'; ὥρα νέα, χελιδών.
Οἱ δ' ἔβλεπον· κἀγὼ 'ν τοσούτῳ τῶν κρεῶν ἔκλεπτον.
Ὥστ' εἶπ' ἀνὴρ τῶν ῥητόρων, ἰδών με τοῦτο δρῶντα·
Οὐκ ἔσθ' ὅπως ὅδ' οὐ τὸν δῆμον ἐπιτροπεύσει.
Εὖγε ξυνέβαλεν αὐτά.

si enim

[a] *Vir esse visus es alienā messem demetens.*

[b] *Coquos fefelli, & addidi. Spectate pueri. nō videtis? ver nouū, hirūdo noua. Videbāt illi: at ego interim carnes furabar. Quod cum vidisset Orator quispiam: Fieri, aiebat, nō potest, quin puer hic populū regat. Euge rem ipsam tetigit.*

ſi enim impudentia certandum eſt, nouorum Orbe portentorum eiaculaberis plena dolia:

——ἐμὲ δὲ χρεὼν
φεύγειν δάκος ἀδινὸν, κακαγοριᾶν.

At me decet fugere omnem maledicentiæ morsum.

pro qua rara tua in probiſſimos quoſque virulentia

μαζίσκας γε διαμεμαγμένας
σοι ποριῶ,

Ego maceratas offas tibi dabo,

ne in poſterum

Τὰ κυνικὰ μιγνὺς τοῖς ὀνείοις πράγμασι,

Canina miſcens aſininis negotiis,

tam bubulo chartam inquines verſu. Quid ſi te nunc alienis nudauero; quid extra ſtipulas dabis, vrticas, & infelix lolium? in quo tamen inſigni ſtupore tuo, quem non ——*moueat cornicula riſum,*
Furtiuis nudata coloribus?

TOSSANE, *noſtra cui cauea bilem mouet,*
Spectare ſi periculi exſortem iuuat,
Spectare fas eſt; dummodo a ferro abſtines.
At verò, ſi te vulneri ſponte induas,
Plorabis eheu matris in ſinu puer.
Etiamne verſo pollice populariter
Noſtram trucidare impotens famam cupis?
Eia plagiarie! quid tibi hic negotij eſt?
Cum carnifice res expedi prius tuas:
Ad puteal apage lurco, & inde ad culeum.
Aut ſi lubeſcit, Anglicæ potius lupæ
Adi lupanar: nam tuum hoc cælum vocas,
Quod Solis expers perpetem nutrit rogum.
Dignum patella operculum! Quis inuidet?
At interim arma deſere; aut faxo, vt breui
Diſcas batuere rudibus indignus rude.

CAPVT XI.

Philippi Parei Cunæ.

Vt aquila fiam in nubibus.

QVID quæris Heroſtrate?
Ὡς ἐν νεφέλῃσιν ἀετὸς γενήσομαι.
nimirum in illis, in quibus olim
——— τὰ ὦτά σου ἐξεπετάννυτο
Ὥσπερ σκιάδιον, καὶ πάλιν ξυνήγετο.

aures expandebātur tua, & complicabantur, quaſiquodam vmbraculum.

In his ——— ψαλάξεις εἰς κενὸν νεύρας κτύπον,
Ἄσιτα κἀδώρητα φορμίζων μέλη.

ſtupentes fruſtra tundes neruias, Egentia & ieiuna fundens carmina.

Sed vt mollius tecum agam, currantque mitiora vota mea: ——— *cur non potius, teneroque palumbo,*
Et ſimilis Regum pueris, pappare minutim
Poſcis?
Nam quis omnibus retro ſeculis,
——— πρὶν λαφύξασθαι γάλα,
Πρὶν ἐν λοχείας γυῖα χυτλῶσαι δρόσῳ,

Priuſquam opem mulgeret infans lacteam, Et obſtetricis rore corpus tingeret,

audiit deſpumaſſe verſus? & tu ille es, magnum a cunis, a faſciis, Heidelbergicum nomen? Tu, cui nutricula etiamnum caligas diſcingat; deque gerulæ tuæ tantum non collo, pannis armatus, pulte ſtipendiatus, Amphitheatri petas vertices? tu? An non meminiſti diei illius,

Cum tibi nates ferirem; tu dolerest

Ἁνίκ᾽ ἐπύγιζόν τυ, τὺ δ᾽ ἄλγεες;
Vnge puer caules: tibi feſta luce coquetur
Vrtica;
quæ & aures tibi, & illud os, omnis impudentiæ ſtabulum, perfricet. Vis interim audire ſanum monitorem? parce,

Parce

Parce puer quæso; ne turbis fabula fias,
Cum tua ridebunt vana magisteria.

parce calamo, dentifricio volui: nam sub hoc verius, quam sub illo, versus tui sudarunt.

Sed quid feci ego, quidve sum loquutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Secli incommoda pessimi poetæ.

Displicuit fors Amphitheatrum, & vbera in eo tibi, tuisque nimium mordaci lota aceto; vt iam

——*iratus mammæ, lallare recuses.*

ergo voluisti calcibus rem gerere. hoc est non degenerem esse maioribus. Heidelbergæ

Auriculas asini quis non habet?

O κλειτὰς ὄνων ἑκατόμβας! *Inclytas asinorum hecatombas!*

Pareus calces habet: caue, quisquis tibias amas. nam hic prioribus tam inuerecunde pugillatur vngulis, posterioribus tam inuenuste velitatur calcibus, quin & denudatis dẽtibus tam inamœna omnes basiatione commorsicat; vt, ni caueas, damna referas, & pro basiis liuores, vulnera, cicatrices. Reliquum ergo est, vt bellum hunc basiatorem bicubitali compiles fuste; tergaque, ex offali Heidelbergica pastinatione pulposis obesa torulis, crebris ictibus dedolata, dedoceas insolentem hanc amicationem. cui rite, & *More Maiorum*

Lumbifragium hoc dico, voueoque.

NVMQVAMNE *cesses Arcadicum pecus*
Oncare in omnes? Nec tibi cardui
Abunde iam ventrem saburrant?
Nec patrium prohibet capistrum?

Turi scurra, dignius sorte Apuleia,
Tantamne contra perditus audeas
Frustra recalcitrare molem?
Nec ferulam metuis magistri?
Heu! quam pudendo proruit impete,
Si quando frontem perfricat impudens?
Nil frena possunt, nil lupatum;
Non homines metuit, Deosque.
Cum prima necdum scita poesios
Commissa menti possideas tuæ,
An innocentem consluprare
Non puduit vitiis papyrum?
O quis merentes Grammaticus flagris
Nates saginet! quis puero cutem
Signet petulco, lautiore
Pædotriba asperior flagello!
Te sanguisuga temporis audiam?
Non digna nostris tu calamis mora.
Hæc panditur viris arena:
Lude alibi nucibus puelle.
Tu, si qua mentis mica foret tibi,
Germana dum te laurea detinet,
Exorbitares ad Brabantos,
O asini soboles aselle?
Clignete demens, quisquis adoream
Hinc laudis optas tradere posteris,
Si vilis in nos excrearit
Horrea cantherius probrorum.
Inanis, eheu! gloriæ eras seges,
Et insolenti exesa rubigine,
Calumniæ cum debuerunt
Melpomenen saturare vestram.
Te, te Magistri nomine turgidum
Clignete, noster barbitus admonet,
Vt improbum domi puellum
Dedoceas furiare virgis:

Ne

Ne purulentas lurco calumnias
Fœda deinceps è vomica ſpuat,
Mendaciorum ne putrenti
Nos oneret carie immerentes.
Ætate feſſum iam ſilicernia
Conuicium adfert, quod toties fuit
De ponte deiectum, vt cadendo
Contuderit caput & cerebrum;
Effronſque & amens audit ab omnibus.
Rident puelli, dum piperis togæ
Inſcripta ſemper indolatis
Verſibus hæc eadem relambunt.
Quiſquis feroci Mænade percitus
Calumniarum congerit aggeres,
Vt lumini obſtruat proborum,
Ille ſuæ nocet ipſe famæ.
Quam ſæpe pennam prodit adulteram,
Quæ tecta pridem fornice ſederat,
Conuiciandi dum libido
Publicitus cupit belluari.
Non ſemper atras paſcere ſepias
Iuuat, malignus quas furor educat.
Quamuis benignus balet agnus;
Sæpe tamen rabie coniſcat.
Audin' Magiſter? vel melius domi
Frenes aſellos, aut iterum nouum,
Sed cannabe ex ſeueriori,
Texere iam meditor capiſtrum.

CAPVT XII.

Bezæ morientis olorina vox in SOCIETATEM, & Clementem Puteanum.

FAYVS neſcio quis, deliciarum fors & poculorum cuſtos, de vita & obitu Bezæ magnas dedit fabulas; ac in iis verſus calumniarum ſentinam, in Ieſu nomen, in SOCIETATEM. quæ ſi ex Bezæ ingenio turpia modo facere, modo pati didiciſſet; non abiiſſet in calumniam nomen innocuum. at cum caſta corpore, mente etiam caſtiore, perpetua caſtimonia fruatur potius quam glorietur, totamq; incontinentiæ belluam ſub æterno teneat freno; quæ non paſſa eſt fulmina, clauas, tela, â non vno Lemanici Euangelij Ioue, Hercule, Apolline? quid inuidetis? cedit SOCIETAS vobis ſquamas, cornua, plumas, aurum, Candidam, Audebertulumque; ſed & vniuerſam de laſciuiæ flamma coronam. permittite tantum SOCIETATI continentiæ frondes, pudicitiæ flores (in quibus honor corporum, decor ſexuum, integritas ſanguinis, pietatis, modeſtiæ, verecundiæ, ſanctimonię fundamentum eſt) ac in vno magno IESV nomine gloriari; in eo ſpem, nomenque ſuum ponere.

Interim, ne indotatus abeat Beza, pro carmine carmen voueo.

BEZA

BEZA, ohe scelerum Gomorrha! Beza
In quæuis stupra nundinale scortum,
Beza perfidiæ catasta, Beza
Merum prostibulum calumniarum,
Jesitas ait excitos ab Orco
Jncendi facibus tuis Megæra,
Omne ad flagitium & nefas patrandum.
O bellum Hercule fraudis architectum!
Qui IESVM & Furias inire tandem
Cogit fœdera fœda nuptiarum.
Tu lacum prius ebibes Lemanum,
Et totam comedes prius Gebennam;
Atque imum licet incolas barathrum,
Tu summam citius voles ad æthram;
Quam isthoc connubium iugare possis,
Cœlum inter paranymphus, inter Orcum.
Sed vestris Hymenæus ille templis
Tedas ventilat: & toros adornat.
In vestris Hecate benigna tectis;
Aptum hic Eumenidum inuenit cubile,
Et magnæ thalamum eligit Megæræ.
Alecto anguinea, & ferox Enyo
Dignos iudicat hic sibi penates.
Hic, vbi scelus hospitatur omne,
Quouis (pro pudor!) insolens Priapus
Prostat limine; ciuitasque tota
Lustrum, prostibulum, patensque fornix.
Hic Venus pater est, Cupido mater;
Gebennam vocitant, sed est Gehenna.

Et sane non capio, quid impurus nebulo ludat in IESV nomine: cui, si quid iudico, ante extremum vale dixerit, quam Candidæ, Audebertuloque. nam qui non erubuit ad has voces:

Et vale Pater, & valete fratres.
Namque Vezeliis carere possum,

Et carere parente, & his & illis:
At non Candidula, Audebertuloque.

an non pari occinet licentia?

Vale relligio, valete templa,
Lustrales simul & valete thermæ,
Queis primogenia est piata noxa.
Vota quid fidei moror paternæ?
O vota immemori exarata lymphæ!
Jam frustra mihi vellicatis aurem.
Et vale Deus, & valete Diui.
Cælo namque tuo carere possum,
Cælitum lare contuberniaque;
Et possum Maria, & carere IESV:
Sed non Candidula, Audebertuloque.

Addit Fayus, Bezæ Iouis sui carmen in Clementem Puteanum. mirum huic olorino versui Gebennensis Prætoris edictum non assuisse, cui asscriberet, *Bonum factum.* Ac ne tam nobilis versus exspectatione diutius Lectorem teneam, dabo illum a calamo Fayi, cygnæam nimirum Bezaicæ senilis & desinentis Musæ modulationem.

PVTERE *tibi qui, Puteane, dicitur*
Beza, abnegata veritate perfidus;
Velut tumulo iam suo putris iacens;
Et viuit, & valet, vltimum iam septimæ
Istius æui decadis annum metiens,
Idemq. semper olim qui fuit manens.
At putido tu fætidus mendacio,
Et factus ex Clemente dementissimus,
Putes vel ipsis iam tuis sodalibus,
Vel putet istis iam nihil, quos nil pudet.

Hinc

Hinc ipſe vero Beza vt euolauerit,
Mille vnius mox prodeuntibus loco,
Quam veſtra vana fuerit exſpectatio,
Exoſa vobis vos docebit veritas.

At quid ego reponam improbo huic pulſatori? quid importuno immurmuratori? riſum, an ſuffragium? an claudicanti manum? Voueo ſcipionem; proque veteri Muſa, recentem, tumultuariis fidibus carminantem.

PVTEANE, Beza an naribus putet tuis?
Quid ni? vel ipſis naribus putet Stygis.
Larualis ante vita putebat capri:
Doctrinæ oletum putet, & ſtomachum mouet:
Et ſcripta putent, tabidi putent libri:
Putent Gomorrhæ metra, quæ excudit typis,
Et quæ taberna Veneris oſtentat palam:
Putetque Beza totus ad faſtidium:
Viuenſque putet, mortuus putet magis:
Putetque in vrna corpus, in Styge ſpiritus:
Putet vel ipſis iam ſuis ſodalibus;
Aut putet ipſis iam nihil, quos nil pudet.
Quod ſi vnius iam mille prodeant loco,
O quanta ſtrages naribus nunc imminet!
Tot inter olidas quando verſandum eſt canes,
Mero in fimeto, in ſterquilinio ipſiſſimo.
Tunc noſtra certa quam ſit exſpectatio,
Dilecta nobis nos docebit Veritas.

FINIS.

ELENCHVS.

LIBRI I. CAPITA XV.

in quibus Caluinistarum de SOCIETATIS IESV moribus criminationes refelluntur.

XII. SO-

LIBRI II. CAPITA XIII.

in quibus Caluinistarum de SOCIETATIS IESV litteraria eruditione mendacia reteguntur.

LIBRI III. CAPITA IIX.

in quibus varia in SOCIETATEM IESV versu a Caluinistis decantata in auctores retorquentur.

LIBRI

LIBRI IV. CAPITA XII.

in Amphitheatri Honoris Myrmillones

RETIA.

